

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SFINTEI MITROPOLII A UNGRO-VLAHIEI

4-5

APRILIE-MAI

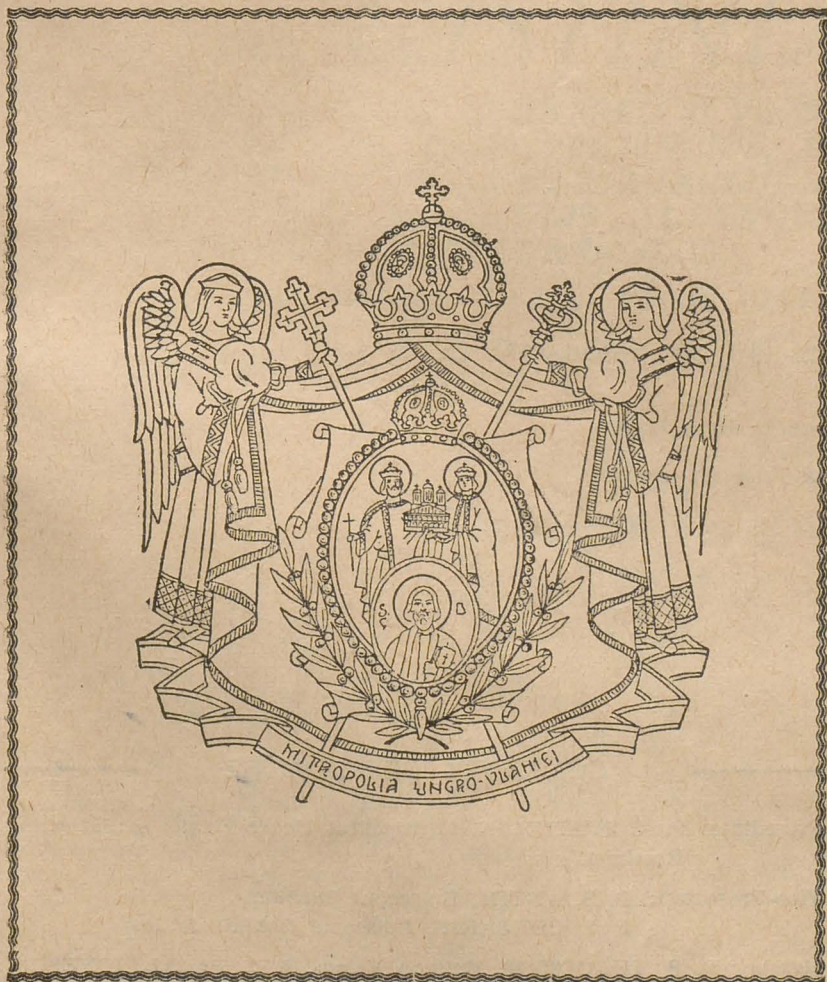
ANUL XVI

1957

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SFINTEI MITROPOLII A UNGRO-VLAHIEI

APARE LUNAR SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

Redacția și Ad-ția : Sectorul Social-Cultural al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei Nr. 21 — Raionul Nicolae Bălcescu.

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte: P. F. JUSTINIAN, Mitropolitul Ungro-Vlahiei și Patriarhul României.

Vice-Președinți: P. S. ANTIM, Episcopul Buzăului
P. S. CHESARIE, Episcopul Dunării de Jos.

Membri: P. S. THEOCTIST, Episcop Vicar; P. C. Pr. AL. IONESCU, Vicar al Mitropoliei; P. C. Pr. M. BOGOIU, Vicarul Eparhiei Buzăului; P. C. Arhim. IERONIM MOTOC, Vicarul Eparhiei Dunării de Jos.

Redactor responsabil: P.C.Pr. Stan C. Dimancea, consilier administrativ al Mitropoliei.

† JUSTINIAN

DIN MILA LUI DUMNEZEU ȘI VOINȚA CLERULUI
ȘI POPORULUI DREPTCREDINCIOS, PATRIARH AL
ROMÂNIEI, LOCTIITOR AL SCAUNULUI DIN CEZAREEA
CAPADOCIEI, MITROPOLIT AL UNGRO-VLAHIEI ȘI
ARHIEPISCOP AL BUCUREȘTILOR,

IUBITULUI NOSTRU CLER ȘI POPOR DREPTCREDINCIOS,

Har și pace de la Dumnezeu, iar de la Noi arhipăstoroască binecuvântare.

«Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pună pentru prieteni» (Ioan XV, 13).

Cinstiți părinți și iubiții mei fii duhovnicești,

Sufletul omenesc a însetat totdeauna după frumusețea unei alte lumi, întrezărită dincolo de zări. Dureri adînci au sfîșiat inimile pămîntenilor, în urcușurile lor pentru aflarea unei fericiri pierdute, a cărei amintire nu s-a stins niciodată în conștiințele lor. În pustiul acestei vieți, o singură licărire de nădejde, ancorată sus, de înălțimile cerului și abia șoptită cu sfîciune: „Doamne, grăbește într-ajutorul meu, ia aminte glasul Meu, cînd strig către Tine! Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămîia înaintea Ta; ridicarea mîinilor mele, ca o jertfă de seară“ (Psalmul CXL, 1-2).

Marea nefericire a oamenilor a fost zămislită, mai ales, de faptul necruțător, obștesc și tainic al morții. Pe bună dreptate, s-au întreat ei: Pentru ce ne mai naștem, dacă viața noastră nu este decît o clipă, în veșnicia timpului? Ce sens poate avea viața noastră trecătoare, dacă totul sfîrșește la marginea gropii? Pentru ce încolțesc, în fărîma de suflet a omului, atîtea doruri și atîtea năzuințe, dacă toate vor rămîne îngropate în țărîna pămîntului?

Coborînd pe pămînt, Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a adus lumină în nedumeririle sufletului omenesc; a dat răspuns veşnic tuturor întrebărilor lui; a descătuşat pe om de sub apăsarea grea a gândurilor fiinţei sale, biruind moartea şi făcîndu-Se început al învierii pentru toţi morţii (cf. I Corinteni XV, 20-22). Viaţa pămîntească a dobîndit prin aceasta sens şi valoare; moartea nu mai înfricoşează pe nimeni; ştim acum că trupurile celor adormiţi se vor reface din ţărîină şi nimic din ceea ce a încolţit cîndva în cugetul şi inima oamenilor nu se va pierde. În aceste sfinte descoperiri stă marea însemnătate a mormîntului gol, de sub lespedeza căruia s-a ridicat Mîntuitorul Hristos, Biruitorul morţii. Iar undele bucuriei, care ne învăluie în aceste zile fiinţa întreagă, deschid pentru noi toţi căi de lumină spre veşnicia vieţii.

Iubiţii mei fii sufleteşti,

„Aşa a iubit Dumnezeu lumea, încît a dat pe Fiul Său, Unul-Născut, pentru ca oricine crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică“ (Ioan III, 16). Bucuria eliberării sufletelor credincioase din legăturile morţii şi-a aflat începutul în această coborîre a cerului dumnezeesc pe pămînt, împlinită prin „Cuvîntul care S-a făcut trup şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut slava Lui, slavă ca unuia născut din Tatăl, plin de dar şi de adevăr“ (Ioan I, 14).

Slava lui Iisus, Cuvîntul întrupat, nu trebuie căutată numai în faptul suprafiresc al învierii Sale din morţi. E drept că faptul acesta a pus cununa dumnezească pe fruntea Lui, după ce fruntea aceasta îi fusese însîngerată de cununa de spini, împletită de ostaşii procuratorului Ponţiu Pilat (Matei XXVII, 27-29). Dar nu în aceasta stă singura Lui slavă. Ochiul minţii şi simţirea inimii descoperă slava Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, în tot ceea ce a făcut El pentru viaţa noastră, coborîndu-Se din cer ca „să-şi dea sufletul Său drept preţ de răscumpărare pentru mulţi“ (Matei XX 28), adică pentru noi cei ce credem în El.

Învierea din morţi a Fiului lui Dumnezeu într-adevăr „covîrşeşte toată mintea“ şi nimic din toate cîte s-au petrecut sub cer nu i se poate asemăna în strălucire; dar pătrunzînd tainele învăţăturii Sale şi mergînd pe urmele paşilor Săi, tot aşa de mult ne covîrşeşte mintea jertfa vieţii Lui, pentru dobîndirea veşniciei vieţii noastre.

Mîntuitorul Hristos, „în chipul lui Dumnezeu fiind..., S-a deșertat pe Sine, chip de rob luînd..., S-a smerit pe Sine, ascultător făcîndu-Se pînă la moarte — și încă moarte pe Cruce“ (Filipeni II, 6-8); „cu cei făcători de rele a fost numărat..., a purtat fără-de-legile multora și pentru cei păcătoși și-a dat viața“ (Isaia LIII, 12). Jertfîndu-Se pentru oameni, Fiul lui Dumnezeu ne-a descoperit adevăratul sens al vieții, așezîndu-i temelie pe stîncă iubirii și a sacrificiului, cînd a spus: „Mai mare dragoste decît aceasta nimeni nu are, ca viața lui să și-o pună pentru prieteni“ (Ioan XV, 13).

Spune undeva Sfîntul Apostol Pavel: „Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit, acestea le-a gătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc pe El“ (I Corinteni II, 9). Sînt în jurul nostru atîtea frumuseți, care desfată ochiul, de la firul de iarbă, pînă la vîrfurile mereu înzăpezite ale munților; de la cîmpurile și livezile înflorite, sau încărcate de rod și pînă la marea cuprinsă de vișor. Ne sună plăcut în ureche ciripitul păsărilor, fluerele, cavalele și tulnicele păstorilor. Atîtea doruri și năzuințe curate se suie în inimile noastre, din frageda vîrstă a copilăriei și pînă în ultimele clipe ale unei bătrîneți obosite. Toate acestea nu înseamnă nimic, față de ceea ce Dumnezeu a gătit, întru împărăția Sa, pentru cei ce-L iubesc pe El.

Dar împărăția lui Dumnezeu nu trebuie înțeleasă ca existînd numai dincolo de zări, dincolo de marginile acestei lumi. Au nu ne învață Fiul lui Dumnezeu, că pentru aceasta a venit în lume: „Ca lumea să aibă viață și să aibă belșug“? (Ioan X, 10). Au nu ne spune El, că „împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru“? (Luca XVII, 21). Este deasupra oricărei îndoieli, că Mîntuitorul Iisus Hristos a venit să așeze împărăția lui Dumnezeu și în limitele acestei lumi, chemînd pe toți oamenii să guste din fericirea gătită pentru cei blînzi, pentru cei ce flămînzesc și însetoșează de dreptate, pentru cei milostivi, pentru cei curați cu inima și pentru făcătorii de pace (cf. Matei V, 5-9).

Cînd ne rugăm lui Dumnezeu, rostim și aceste cuvinte: „Vie împărăția Ta; facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pămînt“ (Matei VI, 10). Coborîrea împărăției lui Dumnezeu pe pămînt este unită cu împlinirea vocii Lui. Iar voia lui Dumnezeu se cuprinde toată în porunca iubirii aproapelui, căci „Cel care iubește pe aproapele a împlinit Legea“.

Iubirea creștină este faptă și adevăr, care dă hrană celui flămînd, adapă pe cel însetat, plînge pentru cel bolnav și

pune haină pe umărul celui gol (cf. Matei XXV, 35-36; I Ioan III, 18). Toată învățătura Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Testamentul Său întreg este cuprins în această „poruncă nouă“ care se cere împlinită în duhul sacrificiului și al dăruirii de noi înșine.

Sfântul Ioan, Apostolul iubit al Mântuitorului — singurul dintre Sfinții Apostoli care a stat lângă crucea lui Iisus în ceasul răstignirii și al morții —, scrie în cea dintâi Epistolă a sa, zicând despre Domnul Iisus: „Intru aceasta am cunoscut iubirea, că El și-a pus sufletul Său pentru noi“; și adaugă: „datori sîntem și noi să ne punem sufletele pentru frați“ (I Ioan III, 16). Este un îndemn sfînt, izvorît din sfințenia jertfei Mântuitorului Hristos —, mărturie vie a marii Lui iubiri față de oameni. Indemnul acesta „de a ne pune sufletele pentru frații noștri“ înseamnă că în viață nu trebuie să te vezi numai pe tine însuți, ci ochiul tău să privească departe, pretutindeni, unde oameni ca și tine vor să trăiască în fericire —, și orice faptă a ta să întărească dragostea lor de viață, dorurile lor sfînte pentru libertate, bucuria de a-și mîngîia copiii și a se devota bunei lor creșteri, dreptul lor pentru pîine și răgazul pentru orice vis frumos. A-ți pune sufletul pentru frați, înseamnă a lucra ogoarele țării cu drag și pricepere, dacă ești plugar; a scoate din măruntaiile pămîntului petrol și cărbune, dacă ești miner; a făuri unelte de muncă, bunuri pentru îndeplinirea traiului și înfrumusețarea vieții, dacă ești muncitor; a te strădui să descoperi noi taine ale naturii și a le pune la îndemîna oamenilor, pentru sporirea fericirii lor, dacă ești om de știință; a zugrăvi chipuri de oameni adevărați, însuflețiți de idealuri înalte și constructive, pilde bune pentru om, dacă stăpînești meșteșugul scrisului. Intr-un cuvînt a-ți pune sufletul pentru frați, înseamnă să lupți pentru a face viața mai frumoasă și mai vrednică de trăit, să zidești o lume neîmpărțită în bogați și săraci, în tari și slabi, în stăpîni și oprimați.

O epocă nouă a început în omenirea care a suferit, s-a zbuțuit și a crezut în dreptatea cerească. Credinciosul se roagă, muncește și luptă azi, știind că poate făuri o lume minunată cu voința lui dîrză, cu forța și cu osteneala brațelor și minții lui.

Idealurile care au însuflețit pe străbunii noștri, idealul unei lumi drepte, egală pentru toți fiii pământului, o lume fără asuprire, fără obijduiți și desmoșteniți, mișcă tot mai puternic resorturile epocii noastre — în organizarea unei lumi reale, care vrea să trăiască și în care să domnească pacea, pentru ca „să fie ferită de pericol viața copiilor noștri“ (cf. Apelul Biroului Consiliului Mondial al Păcii).

*Cinstiți slujitori ai sfintelor noastre altare
și iubiții mei fii duhovnicești,*

A fost voia lui Dumnezeu ca Fiul Lui să pătimească și să moară pentru viața noastră. Amintirea patimilor și a morții Lui ne înfioară totdeauna sufletele, — căci a pățimit și S-a îngropat pentru noi, iar cugetul nostru ne spune că nu sîntem vrednici de această jertfă și de atîta iubire. Pentru a fi vrednici de acestea — și cunoscînd că „n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume, ca să osîndească lumea, ci ca să se mîntuiască lumea prin El“ (Ioan III, 17), datori sîntem să ne plecăm voii Lui, împlinind cu dragoste și rîvnă neîmpuștinată toate poruncile Sfintei Lui Evanghelii.

Să nu uităm în aceste zile, spusa Apostolului: „Noi știm că ne-am strămutat din moarte la viață, pentru că iubim pe frați; cine nu iubește pe fratele său, rămîne în moarte“ (I Ioan III, 14). Să trăim bucuria Sfintelor Paști, bucuria reintrării noastre în veșnicia vieții, făcîndu-ne scut din împlinirea vrerilor Domnului, care a zis: „De Mă iubiți, păziți poruncile Mele. Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela Mă iubește“ (Ioan XIV, 12, 21).

Sărbătoarea Sfintelor Paști revarsă bucurii curate în orice inimă credincioasă și umple de lumină orice cămin creștin. Este sărbătoarea dorului de viață, a încrederii în triumful binelui, a bucuriei de a trăi și de a-ți făuri destinul prin luptă statornică împotriva răului. Așa o cîntă și unul din poeții neamului nostru (George Coșbuc):

*Biserica, pe deal mai sus,
E astăzi plină de lumină,
Că-ntreaga lume este plină
De-același gînd din cer adus:
In fapta noastră ne e soartea
Și viața este tot, nu moartea!*

Fie ca Domnul nostru Iisus Hristos, biruitorul morții, să binecuvinteze cu pace, sănătate și îndelungare de zile pe toți credincioșii Sfintei Biserici Ortodoxe Române, — și să-și întindă mâna Sa ocrotitoare peste țara și poporul nostru.

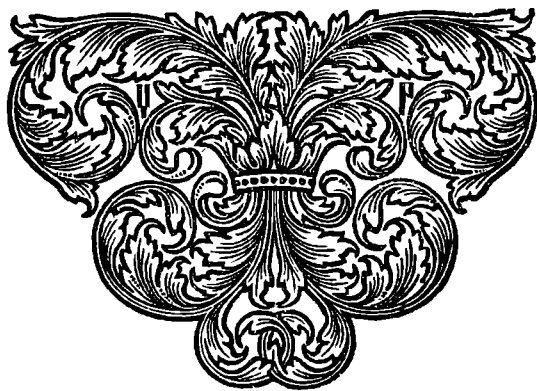
HRISTOS A ÎNVIAT!

Al vostru, al tuturor, de tot binele voitor,

J. Justinian

PATRIARHUL ROMÂNIEI

Data în reședința Noastră patriarhală din București, cu prilejul Sfintelor Sărbători ale Învierii Domnului din anul 1957, aprilie 21.

† ANTIM

DIN MILA LUI DUMNEZEU, EPISCOP AL EPARHIEI BUZAULUI

Iubitului nostru cler, evseviosului cin călugăresc și binecredincioșilor și dreptslăvitorilor creștini har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos, iar de la noi arhierescă binecuvîntare.

«Lăudăm, Hristoase, Patima Ta cea
mîntuitoare și slăvim Invierea Ta».
(gl. I Laude-Octoih)

HRISTOS A INVIAT!

Iubiți fii sufletești,

Prin nespusa purtare de grijă și multa bunătate a lui Dumnezeu, trecînd prea curatele și prea cinstitele zile ale Sfîntului și Marelui Post, am ajuns să ne închinăm Sfîntei Invieri a Domnului și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

«Să ne veselim dumnezeeste, că a înviat Hristos, ca cel Atotputernic. De voie, pentru toți, s-a jertfit și iarăși, din mormînt Soarele dreptății nouă ne-a strălucit» (Penticostar).

Care graiuri și ce mînte vor putea spune Taina Invierii? «Veniți toți credincioși, ne spune Sfînta noastră Biserică, să înconjurăm cu frică și cu cutremur mormîntul din care s-a sculat Domnul, ca dintr-o cămară ieșînd».

Toată făptura îl binecuvîntează și-L prea înalță întru toți vecii, căci El este Viața și Invierea.

Sfintele femei de mir purtătoare, tînguindu-se, au ajuns, cu grabă, la mormînt și l-au aflat deschis. De la inger, adevărînd, noua și slăvita Inviere, au vestit Apostolilor că a înviat Domnul. Ingerul le-a zis: «Pre Cea ce este întru lumina cea pururea fiitoare, pentru ce-L căutați cu morții ca pe un om? Vedeți înfășurăturile cele de îngropare, alergați și predicați lumii că s-a sculat Domnul, omorînd moartea; că este Fiul lui Dumnezeu, Cel ce a mîntuit neamul omenesc» (Penticostar).

Sfînții Apostoli au primit de la Mironosițe vestea Invierii. «Ioan, plecîndu-se, numai, în mormînt, s-a întors; iar Petru a intrat înlăuntru și, mai cu de-a-dînsul, a văzut și s-a atins de giulgiu și de legătura

capului... În multe rînduri, a fost venirea femeilor la mormînt între care și Născătoarea de Dumnezeu» (Penticostar).

«Să spună ostașii, care străjuiau: Unde sînt pecețile mormîntului? Unde s-a mutat Cel îngropat și cum s-a furat visteria?» (Gl. I, Octoih).

Străjerii au spus arhierieilor toate cele ce se făcuseră, iar ei cu argint dăruindu-i, i-au îndemnat să spună că ucenicii Lui venind noaptea, l-au furat. Iară seara, tot în aceeași zi, fiind ușile încuiate și Ucenicii adunați cu toții într-un loc și de frică fiind cuprinși a intrat la dîștii, Iisus (că era cu trup nesticăcios) și le-a zis după obicei: «Pace vouă». Iar ei, văzîndu-L, prea mult s-au bucurat. Și prin suflare, au luat mai desăvîrșit lucrarea Prea Sfîntului Duh» (Simaxar).

Și noi, cu Sfînta Biserică, vă vestim tuturor și vă spunem: «Hristos a înviat, Cel ce a călcat moartea și pe morți i-a ridicat, popoare, veseleți-vă. Astăzi toată făptura se veselește și se bucură, căci Hristos a înviat și iadul a prădat» (Penticostar).

Iubiților,

Cuvine-se să ne gîndim, că în urma căderii în păcatul săvîrșit în rai, de Adam, chiar dacă am fi căzut în cea mai adîncă și mai aleasă pocăință, nu puteam să venim iarăși la Dumnezeu de care ne despărțisem. Trebuia să vină la noi Cel ce a făcut toate dintru început, Dumnezeu-Cuvîntul. Numai Fiul lui Dumnezeu putea să aducă la viață pe cele pornite spre stricăciune și să ia asupra Sa vina noastră; să ne dezlege de blestemul Legii și să întoarcă iarăși fața Tatălui spre noi. Și așa, El s-a întrupat și s-a adus pe Sineși jertfă pentru toți, împlinind Legea prin moartea Sa de pe Cruce.

Domnul nostru Iisus Hristos a trebuit să moară pentru a șterge vina noastră, după cuvîntul care zice: «Dumnezeu pentru noi pe Cel ce nu știa de păcat, L-a făcut jertfă pentru păcat, ca prin El să ne facem drepti înaintea lui Dumnezeu» (II Cor. V, 21). Stricăciunea păcatului a fost biruită prin Harul Invierii.

«Hristos a murit pentru toți, ca cei ce trăiesc să nu mai trăiască sineși, ci pentru Cel ce a murit pentru ei și a înviat» (II Cor. V, 15).

De aceea, noi cei ce credem în Hristos nu rămînem în moarte, ci Ji vom urma în viața de veci. Moartea nu mai este o pedeapsă, ci numai o trecere la viața cea fără de sfîrșit. Ne desfacem de trup din pricină că acesta este muritor, spre a dobîndi mai bună înviere în timpul hotărît de Dumnezeu fiecăruia dintre noi.

Invierea este temelul credinței noastre, «știind că Hristos care a înviat din morți nu va mai muri, că moartea pe El nu-L mai stăpînește» (Rom. VI, 9). Odată însă, adevărit că El este Fiul lui Dumnezeu, înseamnă că Legea Lui este adevărată, precum adevărate sînt: Evanghelia Sa și Biserica ai cărei fii sîntem și pe care a răscumpărat-o cu scump Sîngele Său. Mărturia pe care au dat-o, atît de hotărît și cu atîta curaj, Sfinții Săi Ucenici și Apostoli, este cea mai zdrobitoare dovadă despre Inviere, căci susținînd-o și propovăduind-o, au înfruntat toate felurile de chinuri și moartea, după cum bine știm cu toții.

Am fi dorit să ocolim aceste arătări și dovezi despre Inviere în această Sărbătoare a Sărbătorilor și al Praznicilor Praznic, dar făcînd o oarecare aducere aminte despre aceste adevăriri, vom fi mai tari în

creința noastră și ne vom respecta cum se cade Sfânta Biserică, care are la temelie ei pe Hristos Cel Înviat și prea slăvit.

Învierea Domnului este cel mai tare sprijin pentru nădejdea pe care o avem pentru învierea noastră cea viitoare. Ea ne ajută să biruim frica de moarte, care este firească. Nu ne putem gândi decât cu spaimă adâncă la moarte; la despărțirea sufletului de trup. Sprijiniți pe creința în înviere, avem o garanție și o deplină încredere că, într-o zi, vom relua trupurile noastre.

Iubiți fii sufletești,

Ca să gustăm după cuviință dulceața și slava Învierii Domnului, trebuie, mai întâi, să ne facem părtași sfintelor sale Patimi. După ce vom purta în noi chipul lui Hristos Celui răstignit, vom avea parte să purtăm și chipul Său cel slăvit. Dar oare, cum va fi aceasta? Adică să răstignim trupul cu poftele și păcatele lui, ca să slujească, el, dreptății și sfințeniei, iar nu păcatului. Dacă nu sintem morți păcatului și nu înviem la o nouă viață, nu ne putem bucura așa cum se cuvine de Sfânta și dumnezeasca Înviere.

Zice Sfântul Apostol Pavel: «Noi cei ce am murit față de păcat, cum vom mai trăi în el? Nu știți oare că cei ce ne-am botezat în Hristos Iisus, în moartea Lui ne-am botezat? Deci, prin botezare, în moarte, ne-am îngropat împreună cu El, ca după cum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui, așa și noi să ducem o viață nouă» (Rom. VI, 2-4).

Să ne aducem aminte de bobul de grâu, care are ascuns în el germeul unei noi plante, care încolțește, se dezvoltă și se pleacă la adierea vântului, cu bogat rod de spice aurii. Tot așa și în fiecare din noi se ascunde puțința unei vieți noi; simțim în noi două ființe: una așa precum sintem în realitate și una la care putem să ajungem. Dacă din bobul de grâu nu iese roadă, atunci el este sec și de nici o trebuință. Tot așa și noi, dacă nu ne prefacem într-o făptură nouă, nu vom putea să ajungem la ținta pentru care am fost zidiți. Vom simți mereu acea dureroasă contradicere dintre ceea ce sintem și ceea ce ar trebui să fim. Această naștere din nou este dureroasă, dar inevitabilă pentru ca să avem părtașie cu Mântuitorul Hristos în Împărăția Tatălui. Nu se cade, însă, să ne întristăm despre greutatea acestei nașteri a doua, căci nu sintem singuri în această sfântă lucrare, ci avem ajutorul Harului celui de sus prin Sfânta noastră Biserică.

Iubiților,

Biserica fiind plină de Duhul Sfânt, este și purtătoarea Harului și învățătoarea adevărului. Toți cei ce sintem fiii ei, trebuie să avem «o inimă și un cuget». Rătăcirea celor ce încă mai țin sărbătorile pe stilul vechi și despărțirea lor de Biserică n-au fost rânduie de Dumnezeu. Tocmai dimpotrivă, acestea ne depărtează de El, ne golesc inimile de viața religioasă cea dinlăuntru nostru. Cei ce merg pe calea rătăcirilor se socotesc a fi buni și adevărați credincioși, numai în măsura în care ei pot defăima Biserica și sfintele ei rânduie, cât mai zgomotos și cât se poate mai necuviincios. Rămân lipsiți de hrană duhovnicească și sînt

fără de Har, de vreme ce s-au despărțit de Izvorul cel de viață dătător al Sfintei Biserici.

Acum, cînd ne luminăm cu prăznuirea Invierii și ne îmbrățișăm unul pe altul, dîndu-ne sărutul Păcii de Paște, se cuvine să iertăm toate și să ne unim iarăși întru legătura dragostei. Să ne rugăm fierbinte pentru pacea și unirea tuturor fiilor Bisericii. De va fi nevoie, vom vărsa chiar lacrimi pentru readucerea celor despărțiți de ea, căci zice Sfîntul Apostol Pavel către credincioșii din Efes: «Amintiți-vă că trei ani, ziua și noaptea n-am conținut, cu lacrimi, a vă învăța pe fiecare din voi» (Fapt. Ap. XX, 31). Mare lucru vom săvîrși și nespună plată vom lua pentru izbăvirea unui suflet de la moarte. Să ne apropiem de ei, să-i luminăm și să-i aducem în Impărăția adevărului și a mîntuirii.

Iubiților,

După sfînta și Dumnezeeasca Inviere, Domnul a salutat pe ucenicii Săi, zicîndu-le: «Pace vouă!». Pacea cea mult dorită de noi toți nu s-a sălășluit încă pe acest pămînt. Goana după născocirea armelor de tot felul care de care mai distrugătoare a întregului neam omenesc, continuă. Biserica ne cheamă în acest prea luminos praznic al Invierii să fim zidiforii păcii. Numai în pace ne putem mîntui și desăvîrși; numai prin ea ne putem închea o viață nouă de dreptate, înfrățire și deplină îndestulare și obștească fericire. Ea condiționează progresul și ajută la frumusețea vieții pe acest pămînt. Cuvîntul acesta de pace atît de scump, să nu-l purtăm însă numai pe buzele noastre, ci să avem pacea în munca înfrățită și plină de roade îmbelșugate, în inimi, în convingeri, dar mai ales în fapte. Muncind cu spor și voie bună și de-a-valma ogoarele și țarinile mănoase, ascultînd de legile și de toate rînduielele stăpînirii populare, țintind întru tot ceea ce facem și gîndim numai spre binele obștesc, zidim la temelia păcii. Poporul nostru este un popor iubitor de pace. Pacea va veni pe acest pămînt cînd toate popoarele se vor uni strîns între ele și vor fi împotriva războiului. Ținta păcii să ne insufle tuturor o putere, care să pună pe gînduri pe toți cei ce se închină vițelului de aur, pe toți cei ce exploatează munca și sudoarea altora și doresc războaie de jaf și cîmpire.

Iubiți fii sufleșteți,

Pentru ca bucuria pentru Inviere să fie deplină, să căutăm a ne împodobi viața cu cele mai alese și mai frumoase virtuți. Aceasta este cea mai frumoasă coroană cu care ne putem încorona. «Omul cel bun scoate din vistieria cea bună a inimii sale cele bune; iar omul rău din vistieria cea rea a inimii sale, scoate cele rele» (Mat. XII, 35).

Să ne curățim inimile dacă vrem să vedem pe Dumnezeu!

«Lăudăm Hristoase Patima Ta cea mîntuitoare și slăvim Invierea Ta». Să ne înmănunchiem rugăciunile și să slăvim Sfînta Inviere. Să stăm mereu sub razele ei. «Laudă de mîntuire cîntînd, din guri, glas, să înălțăm zicînd: «Veniți toți în Casa Domnului, să cădem grăind: Cea ce pe lemn Te-ai răstignit și din morți ai înviat și ești în sînurile Tatălui, curățește păcatele noastre» (Penticostar)

Dorim ca scrisoarea noastră să întâmpine o bună și caldă primire din partea tuturor, ca să fie un îndreptar pentru creștineasca petrecere și dreapta cinstire a praznicului Paștelui.

Rugăm pe Milostivul Dumnezeu să trimită peste noi toți Harul și binecuvântările Sale spre pacea, sănătatea și bucuria tuturor.

Fie slava Domnului în veci!

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți. Amin!

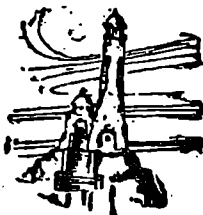
HRISTOS A INVIAT!

Al vostru de amîndouă fericirile rugător fierbinte către Dumnezeu,

† **ANTIM**
EPISCOP AL BUZĂULUI

21 aprilie 1957.

Data în reședința noastră de la Buzău.

† CHESARIE

DIN MILA LUI DUMNEZEU EPISCOP AL EPARHIEI DUNAREA DE JOS

INTREGULUI CLER ȘI TUTUROR CREDINCIOȘILOR DIN ACEASTĂ EPARHIE, HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU TATAL ȘI DE LA DOMNUL NOSTRU IISUS HRISTOS, IAR DE LA SMERENIA NOASTRĂ ARHIEREASCĂ BINECUVINTARE.

„Veniți toți credincioși să ne închinăm Sfintei Invierii lui Hristos“.

Iubiții mei fii duhovnicești,

Aceasta este chemarea mîntuitoare, care răsună acum cu însuflețire în toate bisericile noastre și ne vestește nouă învierea cea preaslăvită a Domnului nostru Iisus Hristos.

De aceea, făcîndu-ne părtași bucuriei pe care Sfînta Inviere o revarsă ca pe un dar ceresc fiecăruia din noi, după măsura vredniciei noastre, cu nețărmurită dragoste vă întîmpin pe toți fiii noștri duhovnicești cu salutarea sfîntă a praznicului de astăzi:

Hristos a înviat!

Iubiților,

Orî de cîte ori rostim cuvîntul înviere noi ne gîndim la viața cea veșnică, al cărei început se face cu Domnul nostru Iisus Hristos, care după cum spune Apostolul «începătura celor adormiți S-a făcut», (I Cor. 15,20), și în care și noi nădăjduim să cîștigăm mîntuirea sufletului.

Viața este darul cel dintîi și cel mai prețios pe care ni l-a dăruit Dumnezeu. Ea este o mare taină și totodată o mărturie a dragostei Lui. Căci prin viață, Dumnezeu ne-a chemat din neîntîmță la ființă și la împărtășirea din bunurile care sînt pe lume, precum și la cele veșnice, pe care le vom cîștiga.

Viața este o continuă înfrîmîntare și o împărtășire și participare la măreția creației, de care omenirea se apropie din ce în ce tot mai mult prin încredința și starea de a cunoaște și a progresa, care l-au fost imprimate de Creator dintru început.

Fîind dar al lui Dumnezeu, viața este un prilej de bucurie pentru fiecare omire noi. De aceea noi ne simțim atît de legați de ea și dorim să trăim ei mai mulți ani, cîntar dacă în anul nostru...

cazuri și amărăciuni. Căci «dulce este lumina vieții și dezmiertătoare este pentru ochi privirea soarelui» (Eccl. XI, 7) zice Sfânta Scriptură, și «care este omul căruia să nu-i placă viața și să nu iubească lungimea ei și să nu-i fie voia să se bucure de fericire?» (Ps. XXXIII, 13).

Dar tot Sf. Scriptură spune: «care dintre oameni a trăit și n-a văzut moartea?» (Ps. 88, 48). Pentru că: «omul nu este stăpîn pe duhul său de viață, ca să-l poată opri; la fel nu este stăpîn pe ziua morții și în această luptă nu încap amînare» (Eccl. 8,8). — Deci, bucuria de a trăi este turburată de gîndul morții.

Mîntuitorul Iisus Hristos este însă cel dintîi care ne-a izbăvit de frica morții și ne-a dat încredere în forța nemuritoare a vieții, căci Paștile sînt «slobozirea de întristare».

De aceea, bucuria în această zi se revarsă cu dărnicie dumnezeiască și cuprinde întreaga fire, după cum se arată în cîntarea bisericească a acestei slăvite nopți: «Cerurile după cuviință să se veselească și pămîntul să se bucure. Și să prăznuiască lumea cea văzută și cea nevăzută, că Hristos s-a sculat, Veselia cea veșnică».

Astăzi, pe fiecare Mîntuitorul ne chiamă la viață și la nemurire prin credință. Veniți, zice: «Eu sînt învierea și viața. Cel ce crede în Mine, chiar de va muri, va trăi. Și tot cel ce trăiește și crede în Mine, nu va muri în veac» (Ioan. XI, 25-26).

Iubiților,

Învierea Domnului este «piatra din capul unghiului» și temelia edificiului duhovnicesc al sfintei noastre Biserici. Fără această mărturie credința noastră ar fi deșartă, iar nădejdea creștină și toată lucrarea duhovnicească nu ar avea nicio justificare. Ea este dovada cea mai puternică a dumnezeirii Mîntuitorului și pecetea cerească a învătăturii și a activității Sale mîntuitoare, pe care a început-o în lume și o continuă pînă la sfîrșitul veacurilor prin lucrarea sfîntă a Bisericii.

Toată mărturisirea Mîntuitorului se încumunează cu învierea Sa care este o plinătate a Dumnezeirii. Iar din momentul cînd această taină s-a săvîrșit, în lume a avut loc o învioreare și o întinerire spirituală. Propovăduirea apostolilor, martirajul mucenicilor, rîvna creștinilor de astăzi și din toate vremurilor, spre treptele superioare ale vieții evlavioase, au ca punct de plecare acest adevăr. — Fără înviere Iisus Hristos nu este Dumnezeu. Fără Iisus Hristos-Dumnezeu, n-ar putea să existe Biserica. Fără Biserică bucuriile ar fi mult mai puține, pentru că de la temelia vieții ar lipsi tocmă ceace dă sens și însemnătate veșnică vieții noastre trecătoare, credința în nemurire și obșteasca înviere.

Sîntul Apostol Pavel arată lămurit aceasta cînd spune: «Dacă Hristos n-a înviat zadarnică este credința voastră... Iar dacă nădejdea noastră în Hristos este numai pentru viața aceasta, sîntem mai de plîns decît toți oamenii. Acum însă Hristos a înviat din morți, fiind pîrgă a celor adormiți. Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om și învierea morților. Și precum întru Adam toți mor, așa și întru Hristos toți vor învia» (I Cor. XV, 17-22).

Mîntuitorul, iubiților, a murit și a înviat pentru fiecare om în parte și pentru toți deodată, pentru că prin patimile și moartea Sa, El a spălat păcatul cel vechiu al strămoșilor noștri, păcat care ne-a scos afară din pa-

radis și ne ținea departe de Dumnezeu. Iar prin învierea Sa ne-a renăscut pe toți la o viață nouă și ne-a deschis larg brațele părintești ale iertării și ale înfierii de către Tatăl ceresc.

Prin această lucrare mîntuitoare omenirea a fost liberată din marginile înguste ale prejudecăților vechi și a fost adusă în cîmpul larg al existenței spirituale, omul devenind un colaborator al lui Dumnezeu. Noi ne facem din nou părtași vieții duhovnicești. Devenim iarăși fii și prieteni ai lui Dumnezeu. Iar sufletul nostru devine cetate tare, care biruște valurile ispitelor și rodește faptele care fac ca împărăția lui Dumnezeu să se așeze în inimile noastre.

Iubiților,

Bucuria și mîngîierea care se revarsă asupra noastră nu ar fi deplină dacă aceste daruri nu ar fi însoțite și de acel duh al păcii, care stăpînește așa de mult întreaga învățătură a Bisericii noastre. Dar praznicul vieții este totodată și praznicul păcii.

«Pace vouă» sînt cele dintîi cuvinte pe care le-a roștit Mîntuitorul către ucenicii Săi, după înviere și acestea au avut darul ca să alunge din sufletul lor toată îndoiala și frica de care erau cuprinși.

De aceea, se cuvine pururea ca noi, binevestind învierea Domnului, să binevestim și pacea Sa, sfîntă și adevărată, de care lumea însetează de mult. Pentru că numai pacea și buna înțelegere între oameni și popoare pot să înfrumusețeze viața omenirii și să o facă bogată în fapte care duc la progres și la belșug. «Depărtează-te de la rău și fă binele, caută pacea și o urmează» (Ps. 33, 14), este porunca sfîntă pentru fiecare din noi, în toate zilele vieții noastre, dar mai cu seamă în aceste mari zile de praznic, cînd bunătatea dumnezească ni se arată în chip deosebit.

Inima noastră, familia noastră, casa noastră, să fie lăcaș de pace, de dreptate și de muncă cinstită, iar dragostea pentru propășirea binelui obștească să ne unească strîns de toți ceilalți fii ai Bisericii și ai patriei noastre, ca într-o mare familie.

Iubiților,

Mulțumind lui Dumnezeu că ne-a învrednicit să ajungem cu pace la acest praznic luminat al primăverii sufletului și al primăverii firii, Mă rog Lui să vă ajute să sporiți în tot ceea ce este de folos pentru mîntuirea voastră și pentru buna chivernisire a familiilor voastre. Să dăruiască pace, sănătate și voie bună, ca să petreceți sfintele sărbători cu toată mulțumirea, bucurîndu-vă în casele voastre, pentru darurile duhovnicești, cu care bunul Dumnezeu a împodobit viața voastră.

Hristos a înviat!

Data în reședința noastră episcopală din Galați la praznicul Invierii Domnului nostru Iisus Hristos din anul mîntuirii 1957.

Al vostru către Domnul de tot binele rugător.

† **CHESARIE**

EPISCOP AL DUNĂRII DE JOS

Nr. 1700/1957.

DE SFINTELE PAȘTI, LA PALATUL PATRIARHAL DIN BUCUREȘTI

Sărbătoarea Sfintei Invieri este dominată, în Biserica Ortodoxă, de două momente solemne. Cel dintîi, de ordin liturgic, acela prin care se și deschide serviciul divin al acestei nopți dumnezeiești, — momentul în care preotul rostește, în bezna dinlăuntru sfintei biserici «*Veniți, de primiți lumină!*» Din făclia preotului se aprind atunci, zeci, sute și mii de lumini — un incendiu uriaș care mistuie negurile nopții, în numele Aceluia care a spus despre Sine: «*Eu sint lumina lumii!*» Și al doilea moment, de ordin istoric, acela în care Mîntuitorul însuși, după slăvita Sa ridicare din moarte, întîmpină pe sfințele femei mironosițe cu mîngietorul cuvînt: «*Bucurați-vă!*» După plînsul patimilor și al îngropării, după întristarea isvorită din teama că Iisus va putrezi sub lespedea grea a mormîntului, o întîmpinare fericită și un îndemn răscolitor de suflete: Bucurați-vă!

Sărbătoarea Sfințelor Paști este, deci, o sărbătoare a luminii și a bucuriei. Fiind cea mai mare dintre toate sărbătorile creștine, ea pecetluiește cu aceste atribute creștinismul întreg, — care este o religie a luminii și a bucuriei izvorită din înfrîngerea morții. Lumina adusă de creștinism în lume, stă în aceea că a rezolvat pentru toate timpurile marile întrebări ale sufletului omenesc privind originea vieții, sensul ei și destinul etern al omului. Prin învierea din morți a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, ni s-a descoperit marea taină a veșniciei vieții, astfel că este sufletul omului credincios se revarsă de atunci, neconțenit, undele celei mai curate bucurii duhovnicești.

În această zi a luminii și a bucuriei, la ceasurile 18, preoțimea Capitalei, corpul didactic al Institutului Teologic din București, salariații Administrației Patriarhale și ai Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, s-au adunat în marea Sală Sinodală a Palatului Patriarhal, pentru a prezenta Arhiepiscopului lor și Conducătorului suprem al Bisericii Ortodoxe Române, urări de bine și sănătate, — odată cu înfățișarea unor aspecte noi ale activității de zidire spirituală susținută de clerul celui dintîi oraș al țării.

La primirea acestora, *Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian* a fost înconjurat de: Prea Sfințităi Părinți Episcopi Dr. Antim Tirgovișteanu și Theoctist Botoșăneanu, Vicari Patriarhali; P. C. Alexandru Ionescu, Vicarul Arhiepiscopiei Bucureștilor; P. C. Preot Ioan Gagiu, Directorul Administrației Patriarhale; PP. CC. Preoți Gheorghe Soare, Vasile Ștefan, Atanasie Preda, Zaharia Bilbie, Traian Ghica și Dumitru

Stancu, Consilier Patriarhal; P. C. Preot Zaharia Mintulescu, Inspector General Bisericesc; P.P. CC. Preoți Alexandru Petcu, Alexandru Zamfirescu, Marcel Mihăescu, Stan C. Dimancea și Petre F. Alexandru, Consilieri Mitropolitani; P. C. Preot Virgil Godeanu, Inspector Bisericesc Eparhial; D-I Gheorghe Popescu, Secretar Eparhial, etc.

În numele preoțimii Capitalei, P. C. Preot *Gheorghe Dimulescu*, de la Biserica Oțetari, a rostit următoarea cuvântare:

PREA FERICIREA VOASTRĂ,

În sunetul armonios al clopotelor, clerul și drept măritorii creștini de pe întreg cuprinsul scumpei noastre patrii, au sărbătorit și în această noapte sfântă, praznicul Invierii Domnului, Paștile.

După îndelungata pregătire și trăire duhovnicească din timpul Triodului, prilej de curățire sufletească pentru credincioșii noștri, și în urma participării lor la sfintele slujbe ale Patimilor Domnului, bucuria manifestată cu prilejul marii sărbători a Invierii Domnului, este de nedescris! Invierea Domnului însuflă o bucurie ce nu se gustă în celelalte sărbători. Omul, care iubește viața, simte acum că a fost făcut nemuritor și tot ce-i întărește această credință, tot ce-i dă înapoi drepturile la viață, (tot ce frînge coasa morții, are asupra lui o înriurire puternică, căreia nu i se poate împotrivi.

Pentru noi, preoțimea Capitalei, această măreață și sfântă sărbătoare, nu se poate încheia decît prin prezența noastră aci, înaintea Prea Fericirii Voastre, Conducătorul suprem al Bisericii Ortodoxe Române, părintele nostru suflesc, pentru ca să ne bucurăm și să ne veselim de acest praznic dumnezeiesc, aducîndu-Vă omagiul nostru și spunîndu-Vă creștinescul: «Hristos a înviat!»

Prea Fericirea Voastră! Dacă, cu prilejul Noului An înscris în cartea vieții, ne-am prezentat cu un bilanț privind realizările anului încheiat și schițînd planul de activitate pentru anul în curs, de data aceasta, ne prezentăm cu inimile pline de dragostea și bucuria strecurată în suflet de cadrul și atmosfera sărbătorească pe care o respirăm și o simțim pretutindeni, pentru a petrece împreună cu Prea Fericirea Voastră, cîteva clipe și a primi părinteasca Voastră binecuvîntare. Vă mărturisim că am simțit aceeași dragoste și bucurie la întîlnirea cu credincioșii în bisericile din parohiile noastre.

Nu putem trece cu vederea nici în acest moment sărbătorec, de a vă reafirma că Biserica pe care o conduceți cu atîta înțelepciune, este o Biserică vie, datorită minunatei organizări și alesei pregătiri a clerului său, prin frecventarea cursurilor de îndrumare misonară-socială, și prin conferințele protopopeșii de orientare ce le-ați inițiat, prilej permanent de a lua contact cu distinșii colaborători ai Prea Fericirii Voastre și de a frămînta cu această ocazie, toate problemele legate de rolul și misiunea noastră preoțească.

Prin îndemnul și exemplul Prea Fericirii Voastre, amvonul bisericilor noastre a devenit activ, nelipsind la nici o sărbătoare predica și duminicile după slujbă, cateheza, care constituie o hrană indispensabilă pentru păstoriții noștri. Același lucru se petrece și pe plan social: preotul trăiește în mijlocul poporului, participă cu tot entuziasmul la toate

lucrările cu caracter obșteșc, pentru promovarea culturii, buneii stări a poporului, pentru progresul scumpei noastre patrii.

După pilda dată de Prea Fericirea Voastră, sfințele locașuri și parcurile din jurul bisericilor se gospodăresc cu multă rîvnă, devenind adevărate podoabe ale Capitalei. Din ce în ce mai multe sînt restaurările, din ce în ce mai multe sînt realizările în domeniul gospodăresc din parohiile bucureștene, la care Prea Fericirea Voastră, cu inimă de părinte iubitor, veniți cu sprijinul material și moral.

Prin indemnul și grija care ne-ați pus-o, am învățat poporul cîntarea omofonă, reînviind în bisericile noastre practica din veacurile creștine, prin participarea tuturor credincioșilor la răspunsurile liturgice. Nu putem trece cu vederea nici activitatea desfășurată de Corala preoților din Capitală — cîntorită tot de Prea Fericirea Voastră, care a pregătit concertul de Triod, prezentîndu-l în condițiuni optime la biserica «Sf. Spiridon», în ziua de 7 aprilie a. c., gustat de mii de credincioși, al cărui ecou mai stăruie și astăzi. De atunci, Corala a mai dat încă patru concerte religioase în diferite biserici din Capitală, îndeplinindu-și astfel rolul pentru care a și fost creată. Folosim acest prilej și Vă aducem smerite mulțumiri pentru posibilitatea ce ne-ați dat de a lucra și de a ne manifesta și pe această cale.

Dacă nu ne permite acest scurt popas de a trece în revistă toate mărețele realizări ale Prea Fericirii Voastre, totuși, nu putem să nu subliniem marea înfăptuire a readucerii la Biserica Mamă a fraților din Ardeal, furați de Roma, acum 250 de ani, pentru care, pe drept cuvînt, sînteți numiți «Patriarhul întregitor al Bisericii Ortodoxe Romine».

Prin înființarea «Fondului Central Misionar», V-ați manifestat grija părintească pentru crearea condițiilor materiale, necesare în special bisericilor din Ardeal, revenite la Ortodoxie, precum și sprijinirea bisericilor cu enorie mică. Ne-ați pus la îndemînă, prin Institutetele Teologice și prin publicațiile oficiale ale Patriarhiei Romine, reviste teologice de cel mai înalt nivel, cum n-au existat vreodată, pentru a ne orienta în permanență în problemele teologice și sociale, iar prin noile legiuiri bisericesti, bisericile se administrează și disciplina clerului se păstrează după rînduiala Sfințelor Canoane.

Vă asigurăm că preotimea cunoaste tot sbuciumul sufletesc ce Vă stăpînește pentru succesul Bisericii și Vă mărturisim că Vă urmăm cu tot devotamentul pentru ridicarea prestigiului Bisericii și al nostru.

Nimic nu V-a scăpat, ca să nu fie gîndit, îmbrățișat, încercat. Dintre toate problemele însă, cea mai apropiată de sufletul Prea Fericirii Voastre este integrarea Bisericii noastre în marea ofensivă pentru apărare a păcii.

Cit ne privește pe noi, Vă mărturisim că sîntem încadrați în Comitetele de luptă pentru pace din parohiile și cartierele noastre, contribuind după puteri la instaurarea unei atmosfere de pace și bună înțelegere în sufletele păstoritilor nostri.

În aceste vremuri, cînd nori negri se ivesc din nou la orizont, cînd se fabrică arme de exterminare în masă, Vă asigurăm că preotimea va fi la postul său, de a lupta împotriva războiului, pentru pace, libertate și bună înțelegere între popoare, pentru coexistență pașnică, pentru progres, bunăstare materială și culturală. Mergem pe drumul acesta, alături de întregul nostru popor, căci pacea este cea mai arzătoare dorință a tu-

turor oamenilor de bine din țara noastră. Nu ne vom îndepărta de cuvântul Evangheliei, care spune că voința lui Dumnezeu este ca orice om să-și iubească semenii și să se poarte totdeauna față de ei, cum ar dori ca ei să se poarte față de el.

Pentru toate bunurile și părințești-le îndrumări ce ne-ați dat, și pentru tot ce s-a înfăptuit în Biserica Ortodoxă Română sub înțeleapta călăuzire a Prea Fericirii Voastre, Vă rugăm să primiți prinosul de recunoștință de la noi, cărora le-ați încredințat mandatul haric pentru lucrarea preoției în parohiile rinduite, asigurându-Vă că și în viitor ne vom strădui să fim la înălțimea încrederii acordate, a misiunii ce ne revine prin taina preoției, pentru conducerea turmei pe drumul mântuirii, deschis de Domnul nostru Iisus Hristos, prin slăvita Sa Înviere.

Rugăm ca Cel Atotputernic să Vă dăruiască zile îndelungate, cu sănătate, bună sporire întru toate, spre binele sfintei noastre Biserici, — și Vă spunem din toată inima: «Hristos a înviat!»

A răspuns *Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian*, din cuvântarea căruia desprindem cele ce urmează:

*PREA SFINȚIȚI PĂRINȚI EPISCOPI,
PREA CUCERNICI PĂRINȚI ȘI DOMNILOR PROFESORI,
IUBIȚII MEI COLABORATORI,*

Aflându-ne iarăși împreună, de ziua luminatului praznic al Învierii Domnului, sintem datori, înainte de toate, să dăm mulțumită Celui Atotputernic, pentru că ne-a încredințat, și în acest an, să gustăm din potirul neîntrecutelor bucurii spirituale ale acestor mari sărbători creștinești. Bunului Dumnezeu, deci, întiul nostru gând, — gând de mulțumire și recunoștință, căci prin puterea Lui, am ajuns la țărnul acestor prea frumoase zile, pe care le trăim, an de an, cu simțămîntul unor desfătări sufletești din cele mai rare. Și tot Lui, rugămîntea cea mai caldă a inimilor noastre, ca să ne bucure de această încredințare ani mulți și jericii, în pace, sănătate și puteri de muncă mereu sporite.

Emoții sfinte ne-au cuprins și înja întreagă, toată Săptămîna Patimilor, căci jertfa Mintuitorului nostru Iisus Hristos zguduie puternic orice conștiință creștină, la gîndul că El «S-a împovărat cu păcatele noastre». Ca preoți, ați trăit în această săptămîină o adîncă viață sufletească, făcîndu-vă părtași frămîntărilor lăuntrice ale păstoriiilor și ajutîndu-i să-și afle căile care să-i ducă spre dobîndirea unui echilibru spiritual, — echilibru fără de care nu poate fi concepută nici un fel de trăire religioasă. Cunoșc, din viața mea preoțească de peste două decenii, privilegiul sacru care este dat unui slujitor al Bisericii, în lucrarea de zidire sufletească a credincioșilor săi, prin Taina Sfintei Mărturisiri. În nici un timp al anului, preotul ortodox nu-și exercită acest mandat haric, într-un climat psihologic mai potrivit, ca cel din Săptămîna Patimilor. El trăiește bucurii spirituale adînci și este fericit să încrusteze pe răbojul inimii sale preoțești, cît mai multe tîeziri ale conștiințelor păstoriiilor săi, către o viață de sfințenie, întemeiată pe legea iubirii lui Dumnezeu și a iubirii aproapelui. Vă îndemn, pentru aceea, să cultivați cu înțelepciune, tot ceea ce poate spori conținutul spiritual al credincioșilor

pe care-i păstoriți și să vă exercitați această misiune pastorală, cu tact, prudență și sfințită înțiorare, conștiinți de toate răspunderile morale care sînt legate de împlinirea ei.

Dar Săptămîna Patimilor a trecut și iată-ne acum bucurîndu-ne sub învăluirea razelor de lumină ale Invierii Domnului. Am fost trecuți din moarte la viață. Pămînteni încă, ne desfătăm sufletele la priveliștea unei alte lumi, din care moartea a fost izgonită. Știm că prețul răscumpărării noastre din robia păcatului stă în sfîntul Singe, care S-a vărsat pe crucea de pe Golgota, — dar Invierea din morți a Celui ce Și-a dat viața pentru noi, nu poate avea cu nimic asemănare în această lume. Biserica Ortodoxă, ca nici o altă confesiune creștină, vede în Invierea Mintuito- rului Hristos, culminația Dumnezeirii Sale. Ea este, mai ales, o Biserică a Invierii Domnului, care chiamă la viață orice suflet credincios și satu- răd setea de veșnicie a oricărei inimi omenești.

V-ați adunat în jurul Arhiepiscopului vostru, de ziua Sfintei Invieri a Mintuito- rului nostru Iisus Hristos, desprinzîndu-vă din sinul familii- lor, ca să trăiți singurele ceasuri de răgaz ale acestei zile, într-o atmos- feră de comuniune spirituală cu Patriarhul Țării. Vă mulțumesc din a- dîncul inimii pentru această faptă pilduitoare și folosesc împrejurarea a- ceasta, pentru a vă împărtăși cîteva din gîndurile care îmi stăpînesc fi- înța, în legătură cu Biserica noastră și cu viața scumpei noastre patrii.

Nu-mi ascund bucuria că profeșina Capitalei traduce în viață, cu avînt și înțelegere superioară, toate hotărîrile Sfîntului Sînod, statorni- cite cu ani în urmă, în folosul credincioșilor noștri. Știu că și profeș- mea din restul țării își îndeplinește misiunea sa bisericească și socială, cu rîvnă vrednică de toată lauda, cîștigîndu-și prin aceasta, prețuirea ne- limitată a fiilor Bisericii noastre strămoșești și stima cea mai curată a factorilor de conducere ai vieții noastre obștești. Profeșimea ortodoxă din sate și orașe lucrează acum în spirit de disciplină; nu mai lasă nimic pe seama improvizatei, folosește metode pastorale verificate ca fructuoase și cultivă conștient spiritul de unitate în tot ceea ce întreprinde în cîm- pul vieții noastre bisericești. Este evident, că în ultimii zece ani, s-a pe- trecut în rîndurile clerului ortodox o schimbare de mentalitate, misiunea profească a început să fie gîndită printr-o optică nouă, iar ideea de jert- fă a fost așezată tot mai mult, în răstimpul acesta, ca temei al sacerdo- țiului creștin. Aci trebuie căutată taina atîtor biruințe morale, înregis- trate în cîmpul activității pastoral-misionare a profeșimii noastre.

O consecință directă a acestui mod nou de a gîndi și trăi profeșia creștină, s-a făcut simțită, mai ales, pe planul vieții obștești. Fără să ceară nimic pentru sine, clerul ortodox și-a plecat inima spre orerile no- rodului, a intuit aspirațiunile mulțimii și s-a făcut ecoul conștient al nă- zuințelor ei celor mai bune. Profeșimea noastră s-a dăruit cu entuziasm luptei pentru apărarea păcii și a sprijinit toate inițiativele de bine, me- nite să creeze condițiile obiective, pentru asigurarea unei vieți de în- destulare materială și de progres moral, în care lipsurile de orice natură să nu-și mai aibă loc, răminînd doar trîște amintiri ale unui trecut de întuneric și oprîmare. Avîntarea profeșimii ortodoxe, în aceste activități de ordin obștesc este astăzi fapt bine cunoscut și apreciat la înalta lui valoare de către Cîrmuirea Statului Român, căci profeșimea ortodoxă se bucură de privilegiul rar al unui ascendent moral asupra credincioșilor.

cuvintul său este ascultat și preluat, — și pe tăria lui se poate nădăjdui totdeauna zidirea unor opere valoroase și viabile.

În această lună, s-au împlinit nouă ani de cînd a luat naștere Mișcarea Mondială pentru Apărarea Păcii. Un ideal vechi a început să fie slujit de atunci cu forțe noi, de proporții necunoscute nici cînd în istorie. Popoarele de pe tot întinsul pămîntului și-au manifestat în acest răstimp, cu hotărîre, voința lor de pace, în reuniuni internaționale și congrese mondiale, la care au participat oameni din toate straturile sociale, avînd cele mai diverse concepții politice și aparținînd aproape tuturor marilor religii ale lumii. Dar crezul, care a pus în mișcare acest val uriaș al lumii iubitoare de pace, este iubirea de om, — omul văzut în totalitatea fînjei sale fizice și morale, a cărui viață nu trebuie să mai cunoască lipsurile, distrugerile și ororile războiului.

Amintindu-ne de această aniversare, nu putem uita că punctul de plecare al Mișcării mondiale pentru apărarea păcii îl constituie Congresul de la Vroclaw al intelectualilor, din 1948. Intelectualul nu este totdeauna un combativ, dar puterea lui de reprezentare îi face limpezi în minte perspectivele viitorului, cu mult înainte ca acestea să fie intuite de marea mulțime. Om de știință pozitivă, gînditor sau literat, — intelectualul poate fără imagine veridică a viitorului, slăvindu-i frumusețea sau zugrăvindu-i perspectivele sumbre. Pentru aceea, la numai trei ani după încheierea celui de-al doilea război mondial, intelectualii din cele patru laturi ale lumii, întruniți în Congres la Vroclaw, denunțau pregătirile unei noi catastrofe și chemau pe toți oamenii de bună credință, de pretutîndenii, să ridice stăvilare de nebiruit în fața atentatelor la viața și fericirea oamenilor.

Peste cîteva luni tot nouă ani se vor împlini și de la Consfătuirea pan-ortodoxă de la Moscova, prilejuită de sărbătorirea jubileului de cinci sute de ani de existență autocefală a Bisericii Ortodoxe Ruse. Momentul acesta își are importanța lui pentru începuturile Mișcării mondiale de apărare a păcii. Precum se știe, a fost lansat atunci «Apelul către creștinii din toată lumea», — document inspirat din sînta doctrină a Evangheliei Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, în care — între altele — stă scris așa: «Este clar pentru toți că omenirea întreagă trece acum printr-o perioadă jufținoasă... Acum cînd Răsăritul Ortodox propovăduiește pacea pe pămînt și dragostea frățească între oameni, din lumea capitalistă și impericlistă a Occidentului transpiră ura și agresiunea, profilînd la orizont pericolul unui nou război, cu toate ororile și grozăviile ne mai auzite pentru omenirea atît de îndurerată. Sesizați de această situație și ca exponenți sinceri ai spiritului adevărat al lui Hristos... noi, plini de rîvnă și dragoste... întîndem mîna tuturor, care vor ca omul să fie frate pentru om și nu fiară, și chemăm pe toți să ne unim frățește pentru ca, uniți, să dezarmăm pe instigatorii noii catastrofe, slujitori ai puterilor întinericului, pentru care principiile păcii creștine și înfrățirii între oameni, de mult și-au pierdut sensul lor».

De atunci, Mișcarea Mondială pentru Apărarea Păcii a înregistrat noi și noi succese, chiar dacă războiul n-a fost întru totul înlăturat din viața internațională. Lumea de pretutîndenii a dobîndit în această vreme conștiința unității sale. Existînd o circulație universală a ideilor generoase, oamenii se vor înfrății, iar presiunea mulțimilor iubitoare de pace asupra gu-

omnelor, a făcut ca o serie de probleme, de interes vital pentru omenire, să fi înscrise pe ordinea de zi a marilor foruri internaționale, — precum: dezarmarea și încetarea fabricării și experimentării armelor termo-nucleare.

Semnificativ între toate, în această privință, mi se pare avertismentul pe care atomiștii germani l-au dat, în aceste zile, guvernului de la Bonn, în legătură cu hotărîrea ca armata federală să fie dotată cu așa-numite arme tactice atomice. La 12 aprilie 1957, optsprezece dintre cei mai de seamă fizicieni atomiști din Republica Federală Germană, scriau guvernului de la Bonn: «Armele tactice atomice au efectul distrugător al bombelor atomice normale. Prin propagarea radio-activității, s-ar putea extermina bombe cu hidrogen, populația Republicii Federale încă de pe acum. Nu cunoaștem nici o posibilitate tehnică pentru a apăra mase mari de populație de această primejdie. Refuzînd orice participare la producerea și experimentarea armelor nucleare, atomiștii germani scriu în continuare: «Credem că o țară mică, așa cum este Republica Federală, se poate apăra astăzi cel mai bine și poate sprijini pacea, renunțînd categoric și de bună voie la armele atomice de orice fel».

După Congresul de la Vroclaw al intelectualilor, din 1948, și după conferința pan-ortodoxă de la Moscova, din același an, iată acum făcîndu-se auzit glasul celor mai de seamă fizicieni atomiști, savanți de renume universală, din Republica Federală Germană. Avertismentul lor este limpede: armele atomice nu pot duce decît la distrugerea lumii — și singura posibilitate de luptă împotriva lor este promovarea păcii.

Glasul acestor savanți nu poate rămîne fără urmări, pentru o serie de guverne din lumea occidentală, care plănuiesc încă, din umbră, să arunce omenirea în prăpastia neînșinței. Patru dintre semnatarii avertismentului la care mă refer, sînt laureați ai premiului Nobel, fruntași între fizicienii atomiști din lumea întreagă. Astfel, profesorul Otto Hann este descoperitorul dezagregării uraniului și thoriului, alături de Strassmann; profesor Dr. Max von Laus este decanul cercetătorilor în problemele fizicii teoretice din Berlin; profesor Dr. Max Born este unul din creatorii mecanicii cuantice, iar profesorul Dr. Werner Eisenberg este directorul Institutului de Fizică «Max Planck» din Göttingen, unul din vice-președinții Consiliului European pentru cercetări fizico-nucleare și unul din creatorii teoriei moderne cu privire la nucleeele atomice. Minați de conștiința răspunderii lor de savanți, față de viitorul omenirii, acești eminenți oameni de știință au dat un cutremurător avertisment, nu numai conducătorilor Republicii Federale Germane, ci tuturor conducătorilor de popoare care se gîndesc să pregătească o nouă catastrofă în lume. Desprindem din avertismentul acesta încheierea că pacea, singură pacea poate salva lumea de la distrugere, — și numai sub flamura ei poate fi asigurat un viitor fericit oamenilor de pe tot întinsul planetei.

Ca preoți, aveți misiunea și puterea de a făuri suflete omeneste. Vă îndemn să folosiți puterea aceasta sădînd în sufletele credincioșilor pe care îi păstoriți dragostea de om, prețuirea pentru tot ce poate înnobila viața, duhul înțelegerii și al prieteniei. Doctrina căreia îi slujim — sfînta și dumnezeiasca Evanghelie a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos — este o doctrină a păcii, a egalității și a frăției între oameni și popoare. Dăruiți-vă pentru triumful ei, astfel ca să puteți primi din mîinile Dreptului Judecător cununa de slujitori aleși ai Bisericii Sale.

Vă binecuvîntez dimpreună cu familiile Cucernicilor Voastre, care vă ajută în nobila muncă pastorală la care ați fost chemați. Iar enoriașilor care vă înconjoară cu dragoste în bisericile unde slujiți lui Dumnezeu, — duceți-le binecuvîntarea Mea arhipăstorească și îndemnul de a-și îndrepta și trăi viața potrivit principiilor sfătornicite de învățătura Mintuitorului nostru Cel înviat din morți.

Bucuros de a vă fi revăzut astăzi, răspund urărilor ce mi le-ați adresat, cu vechiul și creștinescul salut al credinței noastre; «Adevărat a înviat Domnul!»

Asistența a intonat imnul patriarhal și cîntarea bisericească «Hristos a înviat!», după care, Prea Fericirea Sa Părintele Patriarh Justinian s-a întreținut cordial cu profesorii Institutului Teologic, cu preoțimea bucu-reșteană și cu salariații Administrației Patriarhale și ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, ciocnind tradiționalul ou roșu. Ca totdeauna, înîlnirea Patriarhului Țării cu cei mai apropiați dintre colaboratorii săi din învățămîntul nostru teologic și de la științele altare ale Bisericii noastre strămoșești, s-a încheiat într-o atmosferă înălțătoare, plină de încredere și de avînt creator pentru noi și rodnice înfăptuiri.

Pr. STAN C. DIMANCEA

ÎNDRUMĂRI PASTORALE SCHIȚE ȘI PREDICI

MĂRTURII ALE INVIERII

«Noi nu putem să nu vorbim cele ce am văzut și am auzit» (Fapt. Ap. 4, 20).

Am trecut peste sfintele sărbători ale Învierii Domnului nostru Iisus Hristos. Am avut cu toții tresăltări sfinte și simțiri sincere de mulțumire și bucurie sufletească. Ne mai scaldăm încă și acum în razele încălzitoare și binefăcătoare de suflet ale Învierii Domnului și ne vom scâlda și de acum înainte, pentru că Învierea a fost totdeauna, este și astăzi, și va fi până la sfârșitul veacurilor Praznicul cel mai înălțător, cel mai luminos și mai izvoritor de bucurie al creștinilor. Și acest lucru nu este fără temeii, și entru că întreaga doctrină creștină are în centrul ei acest unic eveniment în istoria omenirii, de adevărarea căruia cade sau rămîne în picioare întreg creștinismul.

Este ușor de înțeles că fără Învierea lui Iisus Hristos, Domnul nostru, Creștinismul n-ar fi cunoscut tăria, succesul și importanța pe care o are. Fără înviere, Iisus Hristos rămînea legat și răstignit pentru totdeauna, învățătura Lui ar fi fost compromisă în bună parte, Apostolii n-ar fi avut curaj și cuvînt ca să vorbească lumii, Creștinismul n-ar fi fost cunoscut.

Totuși, au fost totdeauna și sînt și astăzi credincioși care au anumite rezerve, anumite îndoieli asupra acestui adevăr.

De aceea am crezut de bine, ca și cu prilejul Duminecii lui Toma să mai zăbovim puțin asupra acestui adevăr creștin. De altfel, a vorbi despre Înviere nu este de prisos niciodată, pentru că ea umple întreaga învățatură creștină și întregul an liturgic.

Învierea Domnului nostru Iisus Hristos vine ca o mare izbucnire de bucurie, după tristețea patimilor, răstignirii și îngropării Domnului.

Iisus învățase poporul că va fi dat morții dar că a treia zi va învia. Acest lucru îl știau și cei mai mari ai poporului; cei ce L-au judecat și L-au

condamnat la moarte. De aceea, pentru a fi puși la adăpost de orice grije, iau toate măsurile de prevedere împotriva Lui. Straja se dublează și mormîntul se pecetluiește. Dar cînd se credeau mai în tihnă, mai liniștiți c-au scăpat, în sfîrșit, de «înșelătorul acela», cum obișnuiau să-L numească pe Iisus iată că în zorii primei zile a săptămîinii orbiți de strălucirea Invierii, după ce-și vin puțin în fire, după ce-și dau seama de ceea ce se petrecuse în preajma lor ostașii străjuitori aleargă degrabă la cei ce îi trimisese, mărturisindu-le Invierea Mortului pe care îl păzeau. La această neașteptată veste, mai marii poporului s-au cutremurat și au dat bani mulți soldaților ca să tacă și să nu mai spună nimănui **cele ce au văzut**. I-au dat de bună seamă și lui Pilat, pentru ca să nu facă nimic soldaților, ale căror săbii și sulii au rămas neputincioase în fața unui asemenea eveniment. Hristos înviase... și nu se putea altfel.

S-ar fi putut oare ca întunericul să înghită lumina; s-ar fi putut să fie biruit de moarte El, care este stăpînul vieții și al morții; El, care spunea despre sine: «Putere am să-mi pun sufletul și putere ca iarăși să-l iau» (Ioan 18, 10); El, care potolea furia mării cu cuvîntul; El, care porunceea demonilor; El care înviase pe fiica lui Iair, pe fiul văduvei din Nain, pe Lazăr mort de 4 zile, pe Sine să nu se poată învia? Să rămînă pentru totdeauna în mormînt? Nu, ca Dumnezeuu atotputernic, Domnul nostru Iisus Hristos a Inviat cu adevărat.

Martori și dovezi multe vin și ne spun acest lucru.

Primii martori ai Invierii Domnului sînt ostașii străjuitori de la mormînt, în frunte cu sutașul lor, pe nume Loghin, care, după cum ne spune tradiția, s-a și încreștinat.

Dovadă pentru Inviere este mormîntul rămas gol, după ce se luaseră cele mai sigure măsuri de pază.

Dovadă sînt prezența în mormînt a giulgiului și a celorlalte acoperăminte sau înfășurături, care păstrau încă forma trupului pe care îl acoperiseră, ceea ce dovedește că trupul lui Iisus n-a fost nicidecum furat, așa cum insinuau adversarii Lui, și nici altceva nu se întîmplase cu El, decît că în chip cu totul minunat a ieșit din ele.

Martori sinceri și nedesmințiți ai lui Iisus înviat au fost sfinții Săi ucenici și apostoli. Ei s-au dovedit în fața lumii ca niște martori ai unor fapte văzute de ochii lor și pipăite de mîinile lor. Orice om cu conștiință trează se simte dator să mărturisească, să facă cunoscut un adevăr, de care s-a convins cu privirea și cu toate simțurile lui, oricît de elementar ar fi acel adevăr. Impins de un continuu imbold lăuntric, un cercetător științific, un descoperitor, caută prin toate mijloacele să-și facă cunoscută descoperirea-sa. Adevărul de care s-a convins nu-l mai lasă în pace. Exemple cunoaștem destule.

Cam la fel s-a întîmplat și cu Apostolii, aci fiind vorba însă de un adevăr de mărimea Invierii Domnului.

Amenințați și bătuți, persecutați și închiși, sprijiniți nu numai de adevăr ci și de harul de sus Apostolii propovăduiesc cu seninătate și cu curaj «cele ce au văzut și auzit», adică pe Iisus Hristos Cel Răstignit și Inviat.

Vorbînd despre Iisus, în ziua Pogorîrii Duhului Sfînt, mulțimilor adunate la Ierusalim, sîntul apostol Petru spune: «Pe acest Iisus Dumnezeu l-a Inviat, (Iuc.u) pentru care noi toți sîntem martori». (Fapt. Apost. 2, 32).

Conducătorii iudeilor voiau cu orice preț să reducă la tăcere această veste a Apostolilor. Bani înșă nu ispiteau, iar închisoarea și bătăile nu-i înfricoșau. Când erau amenințați și li se cerea să tacă, sfinții apostoli răspundeau cu cuvinte ca acestea: «Judecați de este drept înaintea lui Dumnezeu, să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu. **Pentru că nu putem să nu vestim noi cele ce am văzut și auzit**» (Fapt. apost. 4, 19-20).

«Căci nu urmînd unor bazme meșteșugite am vestit vouă puterea și venirea Domnului nostru Iisus Hristos, ci noi înșine am văzut slava Lui», spune sf. apost. Petru în a 2-a sa epistolă (1, 16).

«Ce era dintru început, ce am văzut cu ochii noștri, ce am privit și mîinile noastre au pipăit aceea vă vestim», mărturisește și sf. apost. Ioan. (1 Ioan 1, 1).

Mărturie concretă, empirică, despre Învierea Domnului ne dă astăzi și sf. apostol Toma. Experiența lui s-o primim cu toții și să nu-l acuzăm pentru îndoiala avută pînă cînd, personal, n-a pus mîna pe coasta străpunsă a Invățătorului său.

Îndoiala lui Toma venea de acolo că pînă atunci nu mai înviase nimeni singur din mormînt, iar imaginea răstignirii și morții lui Iisus era încă vie în mintea lui. De aceea, îi venea greu să primească mărturia celorlalți apostoli, care i-au spus că «au văzut pe Domnul». Prin această stare sufletească trecuseră și ceilalți colegi de apostolie. Au doar nu s-au arătat ei neîncrezători, atunci cînd Maria Magdalena le spune că a văzut pe Domnul Inviat (Marcu 9, 16); atunci cînd le apare cu ușile încuiate, precum și cu ocazia altor arătări, nu-i îndeamnă oare Iisus și pe ei, să ia act cu toate simțurile lor de prezența Lui; nu le cere oare de mîncare, numai pentru ca să se convingă că nu au de a face cu o nălucă, că nu sînt victimele unei iluzii, ci că în fața lor este El, Iisus Hristos, Invățătorul lor?

În fața evidenței materiale de netăgăduit a lui Iisus Inviat, apostolul Toma se rușinează de îndărătnicia sa de pînă acum și, plin de iubire și de adorare, exclamă: «Domul meu și Dumnezeul meu» (Ioan, 20, 28).

«Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut» (Ioan 20, 29). Astăzi Mîntuitorul nostru ne fericește pe toți cei care dăm crezare mărturiei apostolilor și lui Toma, care în numele nostru al tuturor a privit și a pipăit pe Iisus Hristos Inviat.

Martor al Învierii lui Iisus este marele Pavel, cel din urmă chemat la apostolie.

Numai adevărul evident al arătării lui Iisus Inviat l-a putut determina pe Saul din Tars să facă marea cotitură de viață, de pe calea Damascului. Numai constrîns de un fapt real a putut sf. Pavel să devină, din cel mai fanatic tăgăduitor al Învierii lui Iisus, cel mai neobosit propovăduitor al ei.

Cu acest Iisus, care i s-a arătat viu pe drumul Damascului, sf. apostol Pavel a ajuns într-o așa strînsă legătură sufletească, într-un așa grad de comuniune, încît, la un moment dat, a putut să spună: «N mai trăiesc eu ci Hristos trăiește în mine». (Gal. 2, 20):

Cu toate acestea, atunci cînd mărturia lui nu părea a fi suficientă, sf. apostol Pavel face uz și de alte arătări ale Domnului nostru Iisus Hristos. Așa scrie, de pildă, Corintenilor: «V-am arătat vouă cum că Hristos a murit pentru păcatele noastre... și cum că s-a îngropat și a Inviat a treia zi... și cum că s-a arătat lui Chifa, apoi celor doisprezece; după aceea s-a arătat deodată la peste 500 de frați, **dintre care cei mai mulți sînt încă în**

viață» (I Cor. 15, 3-7), deci voi Corintenilor, care vă mai îndoiiți încă, dacă nu credeți spuselor mele, mergeți și cercetați, căutați și întrebați pe cei care l-au văzut pe Iisus înviat și care mai trăiesc încă și vă convingeți că vestirea mea este întru totul adevărată, parcă vrea să le spună marele apostol.

Martori sînt mulțimea nenumărată a martirilor, care, cu mult curaj și liniște sufletească, mărturiseau Invierea în fața celor ce le-o cereau. Martirii simțeau din plin în sufletul lor prezența lui Iisus, care le dădea puteri supraomenești pentru a suporta fără cîrtire torturile cele mai grele. Ba mai mult, Iisus Hristos strălucea adesea pe chipul lor transfigurat. Este cazul sf. Ștefan a cărui față «era ca fața unui înger», spun Faptele Apostolilor (6, 15); al sf. Policarp din Smirna, care strălucea de har și a atîtor altora, despre care ne vorbesc documentele vremii.

Martori ai lui Iisus Hristos Inviat sînt și astăzi mădularele vii ale trupului Său tainic, mlădițele verzi care nu s-au rupt, ci stau în strînsă legătură cu butucul viei, sînt mulțimea credincioșilor pioși, cunoscuți și necunoscuți, din lumea orașelor și satelor noastre, mai ales, care, cu viața lor curată, cu înțelepciunea lor naturală, cu țaria caracterului lor, mărturisesc pe Iisus Inviat, care lucrează în ființa lor, împlinindu-se cu ei cuvîntul Domnului ce spune: «De mă iubește cineva pe Mine, cuvîntul Meu va păzi și Tatăl Meu îl va iubi pe el, vom veni la el și la el ne vom face lăcaș», (Ioan 14, 23).

Din cele spuse pînă aici am putut constata, că Invierea Domnului nostru Iisus Hristos, nu este o poveste, un mit, o casă zidită pe nisip, ci este un adevăr limpede și senin ca o zi de toamnă frumoasă; un adevăr mare cît Dumnezeu, petrecut a avea și asupra căruia să nu mai avem nici un fel de îndoială.

Prin Invierea Sa, Mîntuitorul își confirmă, își întărește întreaga Sa învățătură, învățătură care culminează cu aceea a învierii noastre a tuturor, atunci cînd Dumnezeu va crede de cuviință.

De aceea, în fața acestui mare adevăr al Invierii Domnului și al învierii noastre, trebuie să ne punem cu cea mai mare seriozitate problema modului în care noi ne ducem viața.

Acest nezdruincinat adevăr trebuie să fie temelgia pe care ne zidim și după care ne orientăm viața noastră. Să ne pătrundem deci de el, să-l facem să rodească în noi, să ne transforme în oameni înnoiți, așa cum ne vrea Dumnezeu, pentru că numai în felul acesta dăm Invierii adevăratul înțeles pe care ea îl are pentru viața noastră.

Dacă mărturisim pe Iisus Hristos Inviat, iar inima noastră este plină de ură, de planuri negre, dacă limba noastră este plină de otravă, dacă ochii noștri sînt plini de poftă josnice, dacă mîinile noastre sînt pline de tot felul de fărâdelegi și dacă picioarele noastre sînt gata să ne poarte spre altele, atunci ne dăvedim martori mincinoși, iar Invierea pentru noi nu are nici un sens, nici o semnificație.

Să ne apropiem deci de Iisus Hristos, Domnul nostru. Să ne străduim să înțelegem și să urmăm poruncile Celui ce s-a răstignit și a Inviat, numai pentru binele nostru.

Prin faptele noastre bune, prin gândurile noastre curate, prin murca noastră cinstită să dovedim că pentru noi Invierea nu este o vorbă goală, ci este o problemă de viață, la care cugetăm neîncetat și după care ne potrivim viața noastră zilnică. Amin.

Diacon, GH. PAPUC

SFINȚII APOSTOLI PE GOLGOTA

În legătură cu încreștinarea germanilor, un istoric relatează că religia creștină părea acestora a nu fi potrivită cu spiritul lor și de aici multă ezitare și frământare în sufletul lor față de ea. Motivul? Religia creștină n-a fost în stare să însuflească sfinților Apostoli curajul necesar pentru apărarea Mântuitorului în Ghetsimani și pe Golgota. Din relatările sfinților evangheliști s-ar înțelege doar că sfinții Apostoli, deși au stat ani de zile în jurul Mântuitorului, totuși, în momentul prinderii Lui și ulterior, s-au arătat lași, fugind și părăsindu-L.

Dar, în legătură cu ultimele zile ale vieții Mântuitorului pe pământ, chiar și în timpuri recente, întălim afirmația repetată că sfinții Apostoli, — **bărbații** — s-au dovedit lași, gândindu-se numai la siguranța vieții proprii, părăsindu-L pe Mântuitorul și că numai **femeile** au dat dovadă de curaj și credințioasă față de Mântuitorul.

Astfel «laşitatea» sfinților Apostoli formează fundalul mohorât pe care strălucește măreț **credințioșia de aur** a femeilor din jurul Mântuitorului. Și condeie iscusite au selectat adjective, umplând multe pagini de laudă și admirație față de «sexul slab», dovedit atât de tare pe Golgota și pagini de nedumerire față de atitudinea «sexului tare», dovedit atunci atât de slab și laș. Un singur bărbat, sfântul Apostol Ioan, ucenicul mult iubit al Mântuitorului a salvat o fărîmă din onoarea bărbaților¹⁾.

De fapt, relatările sfinților evangheliști despre ultimele zile ale vieții Mântuitorului pe pământ cuprind o serie de fapte, care constituie dovezi clare despre credințioșia și credința femeilor în Mesia cel pe nedrept dușmănit și condamnat la moarte. Astfel, Maria din Betania L-a uns cu mir și I-a șters picioarele cu părul capului ei. «Aceasta, turnînd acest mir pe trupul Meu — spunea Mântuitorul — M-a pregătit pentru îngropare» (Mt. XXVI, 12; Mc. XIV, 3-6; Ioan XI, 2). O femeie păgînă sau prozelită, soția lui Pilat intervine la acesta pentru Mântuitorul, spunîndu-i printr-un trimis: «Să nu faci nimic Dreptului Aceluia, căci multe am suferit astăzi în vis pentru El» (Mt. XXVII, 19).

Pe drumul spre locul de execuție, «fiicele Ierusalimului» îl plîng pe Mântuitorul în văzul și auzul tuturor. (Luc. XXIII, 27-28), deși astfel de manifestări de compasiune nu erau îngăduite.

1. Vezi: M. Augustin Eggenberg, *Gelitten unter Pontius, Pilatus, Salzburg, 1928*; Hubert Ernst, *Kirche und Kanzel, 1929*; Franz Stingerer, *Homiletischer Kommentar. Ev. des heil. Matthäus, Linz, 1930*; Ketter ș. a.

Aceste manifestări de bunătate și compasiune, venind din partea unor femei, care nu făceau parte din cercul restrâns al ascultătorilor Mântuitorului, ar fi de mirare dacă femeile, aparținând acestui cerc, ar fi lipsit de lângă Mântuitorul în timpul Sfintelor Sale Patimi. Și ele n-au lipsit. Toți sfinții evangheliști menționează prezența femeilor evlavioase în mulțimea care l-a urmat Mântuitorului pe Golgota. «Iară lângă crucea lui Iisus stăteau: Mama Lui și sora Mamei Lui, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena» (In XIX, 25), «și altele multe care veniseră împreună cu El la Ierusalim (Lc. XV, 41). Credincioșia l-au păstrat-o Mântuitorului femeile și, după moartea Lui, căci stau în preajma mormântului pînă ce legea sabatului le silește la plecare (Mt. XXVII, 61; Mc. XV, 47; Lc. 55-56). Dar «în ziua cea dintîi a săptămîinii, foarte de dimineață, au venit iarăși la mormînt» (Mt. XXVIII, 1; Mc. XVI, 1; Luc. XXIV, 1; In XX, 1) pentru îndeplinirea faptelor de dragoste, întrerupte de odihna sabatului (ungerea cu miresme).

Evident, pentru atitudinea lor față de Mântuitorul, femeile sînt vrednice de toată lauda și admirația.

Dar undă erau bărbații, îndeosebi sfinții Apostoli? L-au părăsit, într-adevăr, pe Mântuitorul în fața morții toți ucenicii, exceptînd sîntul Apostol Ioan? E o întrebare firească, avînd răspuns trebuie să-l desprîndem, tot firesc, din relatările sfinților evangheliști. Iar din acestea înțelegem că afirmația despre «lașitatea» sfinților Apostoli în Ghetsimani și lipsa lor de pe Golgota își are sursă în interpretarea superficială a unor texte evanghelice și în ignorarea altora.

În primul rînd este un cuvînt profetic adresat ucenicilor de Mântuitorul, la «Cîna cea de taină». Atunci Iisus le-a zis: «în noaptea aceasta toți vă veți smînti de Mine, căci scris este: bate-voi păstorul și se vor risipi oile turmei. Dară după ce mă voi scula voi merge mai înainte de voi în Galileia» (Mt. XXVI, 31-32; Mc. XIV, 27-28). Deci o vorbă despre împărștierea sfinților Apostoli, fapt întărit cu versetele următoare, în care Mântuitorul prezice lepădarea sfîntului Apostol Petru, care se lăuda că nicî pierderea vieții nu-l va putea determina să se lepede de Mântuitorul (Mt. XXVI, 33-35).

Cuvîntul Mântuitorului despre «risipirea» ucenicilor Săi s-a împlinit deplin în grădina Ghetsimani. Dar n-a fost o «risipire» de durată, ci numai «în noaptea» de care vorbește Mântuitorul (Mt. XXVI, 31-32). Mai mult, nici, chiar «în noaptea aceasta» ucenicii nu s-au comportat atît de lași, după cum se afirmă de unii. Sfîntul Apostol Petru scoate sabia în apărarea Mântuitorului și taie urechea dreaptă a lui Malchus, slujitorul căpeteniei preoților (In. XVIII, 16).

Iar din textul: «Doamne, să dăm cu sabia?» (Luc. XXII, 49), putem trage concluzia că nu numai sfîntul apostol Petru a scos sabia. Probabil începuse și o încăierare, căci Mântuitorul spune următorilor Săi: «De mă căutați pe Mine, lăsați pe aceștia să se ducă» (In. XVIII, 8), iar ucenicilor Săi: «Lăsați! Pînă aicea!» (Lc. XII, 51), ceea ce în context poate avea numai sensul: încetați să luptați pentru Mine, nu voiesc să se verse sînge pentru Mine. Deci ucenicii au renunțat la apărarea Mântuitorului, abia în urma poruncii Lui exprese.

Văzînd apoi ucenicii că Mântuitorul se lasă prins, fără împotrivire, atunci, firește, și-au cam pierdut curajul și «lăsîndu-L toți ucenicii pe Mântuitorul, au fugit» (Mt. XXVI, 56). Acest text furnizează asemenea motiv:

pentru afirmația că ucenicii, — bărbații —, n-au fost de față la crucificarea Mîntuitorului pe Golgota și L-au părăsit.

Dar afirmația aceasta nu se desprinde cu logică stingentă din textul menționat și nici «fuga» ucenicilor din grădina Ghetsimani, după prinderea Mîntuitorului, nu poate servi ca probă pentru «lașitatea» sfinților Apostoli, față de curajul și credincioșia femeilor pe Golgota. Femeile nici n-au fost de față în grădina Ghetsimani, căci atunci și dîsele ar fi trebuit «să fugă», adică să plece spre oraș, așa cum se presupune că au făcut ucenicii.

Dar ucenicii și-au venit în fire, căci «Simon Petru și alt ucenic» (In. XVIII, 15) mergeau în urma Mîntuitorului pentru a vedea cum se desfășoară lucrurile. Acel «alt ucenic» — cunoscut de căpetenia preoților și care a intrat după Iisus în curtea căpeteniei preoților, mijlocind și pentru intrarea sfîntului apostol Petru, — după interpretarea exegeților, a fost sfîntul apostol Ioan. De aici înainte însă nu mai aflăm nici o mențiune despre sfîntul apostol Ioan, pînă cînd Mîntuitorul, de pe sfînta Cruce, îi încredințează pe Maica Sa.

Evident, nu vom încerca să justificăm sau să scuzăm comportarea sfîntului apostol Petru din curtea arhiereului. Fapta lui n-a fost curajoasă și a fost încărcată cu vină, pe care și-a ispășit-o însă prin căință adîncă.

Din Faptul că sinopticii nu fac mențiune despre prezența vreunui ucenic în apropierea Mîntuitorului, în timpul procesului și crucificării Sale, nu se poate formula argumentul că, într-adevăr, nici unul din ei — sfîntul apostol Petru se lepădase de Mîntuitorul și părăsise curtea arhiereului — în afară de sfîntul apostol Ioan, n-ar fi fost prezent. Acest argument e silentio ar fi foarte inconsistent. Tăcerea sinopticilor își are însă explicația; atenția generală era îndreptată asupra situației Mîntuitorului, asupra rezultatului procesului Său și executării sentinței. Aceasta-i explicația și a faptului că și femeile sînt amintite abia după mărturia sutașului la moartea Mîntuitorului: «Cu adevărat omul acesta a fost drept» (Lc. XXIII, 47), cînd sînt amintiți însă și ucenicii. (Lc. XXIII, 48-49).

Dar, în definitiv, după prinderea Mîntuitorului, ce-ar fi putut face pentru El sfinții Apostoli, fie individual, fie colectiv?! Rezistența armată iluzorie, dar și expres interzisă de Mîntuitorul, — în plus ar fi agravat situația Mîntuitorului, îndreptățind acuza că ațîță poporul împotriva autorităților statale. — O intervenție pașnică în desfășurarea procesului, asemenea nu putea avea perspectivă de succes în urma psihozei mulțimilor care deveneau tot mai dușmănoase. Nici referirea Mîntuitorului la ascultătorii Săi n-a fost acceptată. (In. XVIII, 20-22), căci martori ai apărării n-au fost admiși. Bocetul femeilor pe drumul spre Golgota l-au ignorat soldații (Lc. XXIII, 27) — era ceva total inofensiv —, dar o manifestare a bărbaților, desigur, ar fi reprimat-o imediat și drastic. — Deci și celor mai curajoși nu le rămînea altceva decît să se atașeze în tăcere mulțimii care-i urma Mîntuitorului, spre Golgota, ceea ce, desigur, au făcut și femeile, care se aflau obișnuit în apropierea Mîntuitorului.

În timpul cînd Mîntuitorul se afla răstignit pe sfînta Cruce, sfîntul evanghelist Ioan menționează prezența a trei femei — una este Maica Domnului — din cercul Mîntuitorului, sînt împreună cu ucenicul iubit

«Îngă Crucea lui Iisus». Atunci a încredințat Mîntuitorul pe Maica Sa sfîntul Apostol Ioan (In. XIX, 25-27).

Deci sfîntul evanghelist Ioan menționează prezența pe Golgota a Maicii Domnului și a ucenicului mult iubit al Mîntuitorului, despre care sinopticii nu relatează. În schimb, sfîntul evanghelist Luca mărturisește despre prezența pe Golgota și a celorlalți ucenici ai Mîntuitorului. «Iară **toți cunoscuții** Lui și femeile, care veniseră după El din Galileea, stînd departe, priveau acestea». — Patimile și moartea Mîntuitorului — (Lc. XXIII, 49). În versetul anterior, sfîntul evanghelist relatează că «toată mulțimea, care se adunase la priveriștea aceasta, văzînd cele ce se petrecuseră, s-a întors, bătîndu-se în piept» (v. 48). — De această mulțime deosebește el pe «toți cunoscuții și femeile» din anturajul obișnuit al Mîntuitorului. Iar din grupul «cunoscuților», evident, făceau parte în primul rînd ucenicii Mîntuitorului. Că sfîntul evanghelist întrebuițează aici termenul «cunoscuți» și nu pe cel obișnuit «ucenici», își are explicația în faptul că primul este un termen mai larg și, deci cuprinde și pe cei care încă nu se declară pe față pentru Mîntuitorul, cum erau: Iosif din Arimatea și Nicodim. Primul a intervenit la Pilat pentru predarea trupului Mîntuitorului, iar al doilea s-a îngrijit de cele convenite pentru înmormîntare. (In. XIX, 38-40).

Cert este deci că pe Golgota au fost prezenți și bărbați, între care se aflau și Sfinții Apostoli.

Probă că ucenicii Mîntuitorului nu s-au comportat atît de laș, după cum sînt ei prezentați uneori, servește și atitudinea arhierilor și fariseilor din ziua următoare morții Mîntuitorului. Temîndu-se ca trupul Mîntuitorului să nu fie îndepărtat din mormînt și ca nu cumva o contra-acțiune a ucenicilor Mîntuitorului să producă schimbare în atitudinea poporului, încît «rătăcirea cea din urmă să fie mai rea ca cea dintîi» (Mt. XXVII, 64), ei au cerut paza mormîntului, ceea ce li s-a admis, «iar ei mergînd au întărit mormîntul cu strajă și au pecetluit piatra» (Mt. XXVII, 66). Acțiunea aceasta n-ar fi avut nici un sens, dacă autoritățile iudeilor i-ar fi socotit pe sfinții apostoli lipsiți de orice curaj. Iar curaj nu putea fi atribuit celor care de la prinderea Mîntuitorului ar fi dispărut și n-ar mai fi dat semne de viață.

Textul: «Tot în ziua cea dintîi a săptămîinii, seara, ușile casei unde se aflau ucenicii adunați, fiind încuiate de frica iudeilor...» (In XX, 19), nu poate fi indus ca argument pentru lipsa de curaj a ucenicilor. Aici nu-i vorba de negarea prezenței ucenicilor pe Golgota, căci atunci în mod logic, ar trebui negată și prezența femeilor evlavioase și a ucenicului iubit, despre care relatează lămurit sfîntul evanghelist Ioan, și care asemenea se aflau «în casa cu ușile încuiate» (Lc. XXIV, 22-24; In. XX, 2-10). În textul amintit (In. XX, 19) nu-i vorba de vineri, ci de duminică dimineața, cînd căpeteniile preoților, aflînd despre Invierea Mîntuitorului, ținînd sfat cu bătrîinii, au hotărît să mituiască soldații de la mormîntul Mîntuitorului, ca să spună că noaptea, cînd dormeau, au venit ucenicii Mîntuitorului și L-au furat din mormînt (Mt. XXVIII, 11-14). Știrea era răspîndită pentru a liniști poporul și a-i prezenta pe ucenicii Mîntuitorului ca tulburători ai liniștii, ceea ce trebuia să determine o mai severă atitudine a autorităților față de ei. În plus, mai trebuie reținut că pînă la apariția Mîntuitorului, după Inviere, în mijlocul lor, ucenicii încă nu aveau curajul de mai tîrziu. Aceasta explică șederea lor în «casa cu ușile încuiate».

Credința și credincioșia femeilor față de Mîntuitorul, în timpul Patimilor și Morții Sale, sînt un fapt necontenstabil, constituind un frumos capitol în istoria Creștinismului și un exemplu vrednic de urmat în viețuirea creștină. Dar nici **bărbații** — ucenicii — n-au dat dovadă de lașitate, care li se reproșează, ci s-au comportat cu prudență, potrivit împrejurărilor, dovedind apoi că sînt capabili și de curaj de martiri.

Diac. Prof. O. BUCEVSCI

LA DUMINICA RUSALIILOR

«Cine crede în Mine, din inima lui vor curge rîuri de apă vie». (Ioan VIII, 38).

Prima zi a Bisericii, ca mediu istoric de dezvoltare și realizare a vieții creștine — e ziua Cincizecimii — în care toți apostolii uniți în dragostea În-vățătorului se umplu de Duhul Sfînt.

Aceiași Apostoli, care altădată trecuseră prin diverse stări de oscilare, de plusuri sau minusuri în fidelitatea față de Mesia, astăzi devin în mod suprafiresc, poligloții împărăției cerurilor — fenomen unic în istoria omenirii.

Elementele sumare trasme de Faptele Apostolilor arată că odată cu **vîntul** puternic, limbi de foc se împart deasupra fiecărui Apostol. Toți se umplu de Duh Sfînt și încep să vorbească în alte limbi, după cum le da duhul să grăiască.

În Ierusalim se aflau oameni din toate neamurile de sub cer. Mulțimea se adună — auzind sunetul acela — și fiecare aude vorbind în limba lui. Toți se miră, se minunează. Oare cei ce vorbesc nu sînt Galileeni? Cum e posibil, ca fiecare din noi să-i auzim în graiul nostru, în care ne-am născut?

Parți, mezi, elamiți, iudei, capadocieni, asiatici, frigieni, egipteni, libieni, romani, păgîni sau prozeliți, crețani, arabi — aud — fiecare în graiul său — lucrurile minunate ale lui Dumnezeu.

Pe toți îi cuprinde uimirea și nu știu ce să creadă.

Unii, neputînd participa la cutremurătoarea simfonie a inimilor și a tuturor graiurilor din istorie — eșuează în ridicol. Refuză să accepte minunea. Mentalitatea lor, elichetează: «Sînt plini de must». Fenomen natural deci, explicabil prin aceleași măsuri verificabile, sau ipoteze ale rațiunii: «Sînt beți!» Apostolul Petre nu suportă aprecierea aceasta, sarcasmul unor oamei. Tot ceea ce profeții au prezis, astăzi se realizează.

Duhul dumnezeiesc se revarsă peste orice făptură. Feciorii și fecioarele voastre vor prooroci; chiar și peste robii și roabele Mele voi turna în zilele acelea din Duhul Meu. Voi face să se arate semne sus în cer și minuni jos pe pămînt, sînge, foc și un vîrtej de fum; soarele se va preface în întuneric și luna în sînge, înainte ca să vină ziua Domnului, ziua aceea mare și strălucită.

Atunci, oricine va chema numle Domnului, va fi mîntuit. (Fapte, II, 17-21).

Cuvintele Apostolului Petru amplifică sensurile profețiilor, iar momentele minunii Rusaliilor unifică înțelesuri tainice: «Pustietatea se va veseli și

va înflori ca trandafirul» (Isaia 35, 1). Simburile de flacără de deasupra Apostolilor e lumina din ziua neînserată a raiului, care astăzi, prin biserică, prin propovăduirea Apostolilor, deschide omului zări de mîntuire.

«Celor izbăviți de Domnul... o bucurie veșnică le va încununa capul, de veselie și bucurie se vor umple» (Isaia, 35, 10).

Nici o altă bucurie nu poate suplini, nici egala bucuria celor care astăzi recunosc în Apostoli pe adevărații eliberatori ai sufletelor lor.

Eliberarea de idolatrie senzualistă, eliberarea de religii eronate, devin posibile prin Apostoli.

Nici o bucurie nu poate procura renașterea spirituală, în afară de aceea care astăzi se revarsă supranatural prin Apostoli.

«Dumnezeu nostru este «un foc mistuitor». (Ebrei 12, 29).

Focul Rusaliilor e focul despre care Mîntuitorul spunea că ar dori să ardă pămîntul. Rugul aprins în deșert, semnele de lumină, ce au încădrat și au străfulgerat istoria poporului ebru, sînt raze din oceanul de foc al dragostei lui Dumnezeu, care astăzi își revarsă corolele pe creștetul Apostolilor.

Botezul Duhului Sfînt anunțat de Sf. Ioan se realizează astăzi în prima zi a Bisericii Creștine, una, Apostolică și totdeauna Sobornicească.

«Vă veți bucura și vă veți veseli pe vecie pentru cele ce voi face. Căci voi preface Ierusalimul în veselie și pe poporul lui în bucurie». (Isaia, 65, 18).

Orice suflare care astăzi aude graiul său «lucrurile minunate ale lui Dumnezeu», care depășesc prejudecățile, umilele calcule ce-l rețin într-o stare de somnolență spirituală, devine un Ierusalim în veselie. Poporul, gîndurile, acțiunile, faptele, întreaga sa activitate, capătă un sens superior: acceptarea integrală a Evangheliei.

Apostolul Petru propovăduiește popoarele pe Iisus. «Dumnezeu a înviat pe acest Iisus și noi toți sîntem martorii Lui. Și acum, odată ce S-a înălțat prin dreapta lui Dumnezeu și a primit de la Tatăl făgăduința Duhului Sfînt, a turnat ce vedeți și auziți».

Inimile celor ce ascultă rămîn străpunse. «Fraților, ce să facem?» «Pocăiți-vă — le-a spus Petru — și fiecare din voi să fie botezat în Numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; apoi veți primi Darul Sfîntului Duh... Cei ce au primit propovăduirea Lui au fost botezați, și în ziua aceea, la numărul ucenicilor s-au adăos aproape trei mii de suflete».

Nenumărate suflete se adaogă ucenicilor, din ziua coborîrii Duhului Sfînt. Biserica e experiența integrală a divinului în istorie. Ea nu e un panaceu de curiozități, o imensă grotă de rituri anacronice, sau formule inadecvate omului credincios, ci e întîlnirea salvatoare între om, eu, tu, el, cu ceata apostolilor și a acelor ce se adaogă fără întrerupere, pînă la Judecata de apoi. Adevărul salvator, mărturisit în numele Sfintei Treimi, Biserica Apostolică, Sobornicească, în comuniune nezdruncinată, în ecumenicitatea ei nelimitată — dreapta credință înflorește și biruie, văzut și nevăzut, chemînd omenirea să se împărtășească din dragostea lui Iisus.

Exegeți renumiți, savanți filologi, au analizat minunea cuvîntului Evangheliei și, expansiunea primei zile a Bisericii. Cum auzea fiecare în graiul său? Era o singură formă de articulație, accesibilă tuturor, sau fiecare Apostol devenise instrumentul specific al fiecărui grai în parte?

Sinteza teandrică — om și Dumnezeu, raportul dintre om și Divinitate, nu e un raport rece, de formulă matematică sau exigență logică, ci o realitate vie, care crește, se dezvoltă într-un spațiu istoric pe temelia Apostolilor.

Bogăția de har, frumusețe, foc, lumină, prefacerea limbajului într-un vehicul universal cu eficiență maximă și imediată, dinamismul covârșitor al cuvîntului Evanghelic din ziua primă a Bisericii, e afirmarea pentru veșnicie, că Biserica e comuniunea istorică de adevăr, lumină și dragoste, mediul cel mai propice pentru dezvoltarea religioasă a omului.

Biserica nu refuză nimănui apelul. Acest dramatic și sincer «ce să facem?», este strigătul permanent al oamenilor credincioși, care aderă integral la mesajul suprafiresc al Bisericii. Ne adăogăm apostolilor, ucenicilor, mucenicilor, creștinilor din toate deceniile, din toate veacurile, prin opțiunea noastră sinceră, prin dăruirea ființei noastre.

Fenomenul supranatural al limbilor de foc, transparența inimilor, capacitatea de a înțelege, de a simți, de a preface ființa noastră, intelectual-morală, pînă la dimensiuni de uimire, arată că omul e chemat la o comuniune ale cărei însușiri depășesc limitele cadrului istoric. În centru se profilează drama Fiului ceresc, cu victoria Sa asupra morții, căci Biserica este comuniunea de har, dragoste, adevăr, a celor regenerați, renăscuți, chemați la viața veșnică, teognosia, cunoașterea lui Dumnezeu.

În sensul de experiență istorică, de eveniment care a avut loc precis în istorie, localizat, se leagă prin o sumedenie de primejdii. Unii pot afirma că pentru a experimenta divinul, nu e nevoie de circumscrierea temporală, că nu e nevoie de a rămîne în comuniune cu apostolii, cu creștinii, că fiind contact cu potențialul divin evanghelic, se realizează un mod creștin autentic. O astfel de poziție, cu coloratură protestantă, implică un vid grav de înțelegere și un salt printr-o aventură cu cele mai puține șanse de salvare.

O experimentare divină în afară de comuniunea persoanelor, de participarea împreună cu ele, la marea zi a Bisericii, ale cărei învățături, a cărei viață crește direct din Iisus, prin apostoli, prin ierarhie, prin toți creștinii, în mediul istoriei, e un non sens.

Nu e vorba de o adunare mecanică, ci de o aderare intens de conștientă, de o libertate de a adera sau nu, văzînd, simțînd, experimentînd, că aci în Biserica lui Hristos se află adevărul revelațional, integral, cel prin care ne salvăm, cel prin care sperăm și ne rugăm să fim mîntuiți.

Stăruirea și învățătura apostolilor, în legătura frățească, în frîngerea pîinii și în rugăciuni, formează conținutul istoriei, în ce are ea mai profund creștin.

Intensitatea credinței primilor creștini, feroarea, altruismul, trăirea adevărilor evanghelice — transformau structura economic-socială în care se aflau, au creat aspecte de revoluționare spirituală.

Între oameni pot exista distanțe cu mult mai mari decît între cele mai depărtate astre. Diferențierele, specificul îi situează la diferite niveluri de dezvoltare istorică, dar ei se pot uni, în comuniunea în Hristos, practic realizabilă.

Duhul Sfînt își revarsă darurile peste persoanele, care aderă la adevărrile evanghelice și trăiesc în comunitatea Bisericii, nealterate de veacuri, milenii, mai strălucitoare din ce în ce, veacurile nefiînd decît clipe pe traiectoria reală a istoriei, al cărei centru e Iisus Hristos.

Protos. EMILIAN BIRDAȘ

PENTRU APĂRAREA PĂCII

VIZITA PASTORULUI UFFE HANSEN

În dimineața zilei de 30 aprilie a. c., reverendul pastor danez Uffe Hansen, membru în Consiliul Mondial al Păcii și oaspetele Consiliului Național pentru apărarea păcii din Republica Populară Română, a vizitat pe Prea Fericitul Patriarh Justinian.

La întrevvedere care a avut loc în cabinetul de lucru al Prea Fericitului Patriarh Justinian au asistat PP. CC. Preoți: Alexandru Ionescu, Vicarul Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor și membru în Comitetul Național pentru apărarea păcii din R.P.R., N. Cazacu, Secretarul Prea Fericitului Patriarh, Arhidiaconul Vartolomeu Anania, bibliotecarul șef al Sf. Patriarhii și d-l Niculescu, de la Institutul Român pentru relațiile culturale cu străinătatea.

Distinsul oaspete s-a interesat în de aproape de aportul ce-l aduce cultele din Republica Populară Română, în lupta pentru apărarea păcii și în special de activitatea clerului Bisericii Ortodoxe Române, s-a interesat de asemenea de școlile noastre teologice, de publicațiile și revistele Bisericii Ortodoxe Române, precum și de întreaga activitate social-culturală a Bisericii noastre.

Toate lămuririle, în legătură cu problemele discutate, au fost date în mod amplu și documentat de Prea Fericitul Patriarh Justinian.

Întrevederea a decurs într-un spirit de prietenie și deplină înțelegere a unei cauze comune, care trebuie să unească pe fiii tuturor cultelor: apărarea păcii contra aștătorilor la un nou război.

La sfârșitul întrevvederii, oaspetele a ținut ca să se fotografieze cu Prea Fericitul Patriarh Justinian, iar după aceasta a vizitat Catedrala Patriarhală, căminul arhieresc, biblioteca și întreaga reședință patriarhală, rămânând foarte mulțumit de cele constatate.

În cursul aceleiași zile, după amiază, reverendul pastor Uffe Hansen, însoțit de P. C. Arhimandrit Justinian Florea, Exarhul Mănăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor și d-l Niculescu au vizitat Mănăstirea Pasărea și Cernica.

La Mînăstirea Pasărea a vizitat biserica mînăstirii, unde a admirat podoaba icoanelor de argint și picturile vechi, precum și curățenia și ordinea exemplară pe care maicile o țin în biserică. A vizitat de asemenea cooperativa meșteșugărească din mînăstire, unde a primit explicații din partea P. C. Exarh, de modul cum este organizată munca în mînăstirile noastre. Pastorul Uffe Hansen a rămas plăcut impresionat de lucrurile executate de călugărițe, admirînd îndelung frumusețea covoarelor și a țesăturilor naționale. Ca o amintire a acestei vizite, el a ținut să se fotografieze cu maicile și surorile de la Cooperativa meșteșugărească, avînd așternut pe pajiștea din fața lor un mare covor, care a fost lucrat pentru Ministerul Învățămîntului.

Stareța Mînăstirii, Maica Serafima Chialda a dăruit ca amintire distinsului oaspete, o scoarță țesută cu frumoase motive naționale.

La vizita ce a făcut-o la stăreție, oaspetele a scris în cartea de aur a mînăstirii următoarele: «Avem un singur Dumnezeu, care stăpînește întreaga lume, toți creștinii sînt uniți sub oblăduirea Sa. Salut surorilor mele din Mînăstirea Pasărea, pe care le socotesc surori întru Domnul. Fie ca harul lui Dumnezeu să se pogoare asupra voastră. Vă mulțumesc».

La mînăstirea Cernica, pastorul Uffe Hansen a fost întîmpinat de P. C. Arhimandrit Athanasie Gladcovschi, starețul Mînăstirii și de Protos. Varlaam Dashevici, bibliotecarul Mînăstirii Cernica.

Oaspetele a vizitat biserica, muzeul și biblioteca mînăstirii, interesîndu-se de tipărituri și documente vechi. Prea Cuviosul Stareț al Mînăstirii a oferit distinsului vizitator o fotografie cu vederea generală a Mînăstirii Cernica și o icoană cu chipul Sf. Ierarh Calinic.

La întoarcerea spre București, reverendul pastor Uffe Hansen a comunicat însoțitorilor săi că este foarte mulțumit de cele constatate la cele două mînăstiri și este pentru prima dată în viața sa cînd a putut să cerceteze o mînăstire ortodoxă.

CRONICAR

STUDII ȘI RECENZII

PRINCIPII DE MORALĂ SOCIALĂ ÎN EPISTOLELE SOBORNICEȘTI

Sub numele de epistole sobornicești, Biserica înțelege cele 7 epistole adresate unui cerc mai larg de cetitori și anume: o epistolă a Sfântului Apostol Iacob, două epistole ale Sfântului Apostol Petru, trei epistole ale Sfântului Apostol Ioan și o epistolă a Sfântului Apostol Iuda.

Aceste epistole cuprind multe și însemnate principii de morală socială creștină, care merită a fi relevate, întrucât toate sînt pe linia doctrinală a Sfintelor Evanghelii și a epistolelor pauline; unele mai precise, altele mai subliniate sau chiar mai dezvoltate, datorită diferitelor nevoi practice, care le impuneau.

Acest lucru reiese chiar din prezentarea sumară a cuprinsului lor.

Astfel, în capitolul I al epistolei sale, Sfântul Apostol Iacob ne lămurește asupra originii și finalității ispitelor: ispitele nu vin de la Dumnezeu, ci din poftele noastre rele și trebuiesc privite ca mijloace de verificare și întărire a credinței. Tot aici, ne îndeamnă să fim grabnici la auzit, dar zăbavnici la vorbă și minie.

În capitolul II, Sfântul Apostol Iacob stabilește principiul de bază al moralei creștine ortodoxe, după care, credința — care nu se arată prin fapte — este moartă. În capitolul III, el ne arată marea răspundere care apasă pe cel ce vrea să fie învățător al semenilor, datoria de a ne stăpîni limba, cu care greșim atît de lesne și de mult, îndemnul de a fi blînzi și a ne feri de ceartă. În capitolul IV, Sfântul Apostol constată că războaiele își au origina în lăcomia de avere și de putere; ne îndeamnă să ne ferim de trufie și de bîrfire și să facem totul cu binecuvîntarea lui Dumnezeu. În capitolul V, Sfântul Apostol Iacob muștră cu multă asprime pe bogații asupritori, pe care-i amenință cu cele mai mari pedepse.

Îndeamnă la răbdarea încercărilor, la spunerea adevărului, la rugăciune pentru toți și cu deosebire pentru cei bolnavi și la îndreptarea celor ce greșesc.

Epistola I-a a Sfântului Apostol Petru este — pentru subiectul nostru, alături de epistola Sf. Iacob — cea mai importantă dintre epistolele sobornicești. Aici, creștinii sînt îndemnați la sfințenie, la frica de Dumnezeu, la iubirea față de aproapele și la comuniunea strînsă cu Mîntuitorul.

Mai departe, Sfântul Apostol Petru îndatorează pe creștinii de a duce o viață pilduitoare pentru păgâni. Cu acest prilej, el arată datoriile lor față de autoritățile lumesti, datoriile personalului casnic, datoriile soților unul față de altul, datoriile față de toți semenii și îndeamnă la iubire și blîndețe.

În ultima parte a acestei epistole, Sfântul Apostol Petru arată cum trebuie să-și îndeplinească preotul misiunea sa și cum toți creștinii trebuie să fie smeriți și vigilenți în lupta duhovnicească pe care o poartă.

În epistola a doua a Sfântului Apostol Petru se cuprind: îndemnul de a practica virtuțile creștinești, osîndirea învățătorilor mincinoși, cu descrierea obiceiurilor lor rele, zugrăvirea venirii celei de a doua și îndemnul la pregătire și privighere neîncetată.

Epistola I-a a Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan a fost scrisă cu scopul de a întări dreapta credință și bunele moravuri împotriva ereziilor și laxismului moral, predicate de cerintieni, docheți, ebioniți și nicolaiți și împotriva unei propagande eshatologice greșite. Pentru aceasta, Sf. Ioan afirmă Dumnezeuirea lui Hristos, realitatea întrupării Sale, gravitatea păcatului și uriciunea idolatriei, laudă statornicia în credință, nădejde și dragoste — cele trei virtuți teologice, demonstrează că iubirea de Dumnezeu și de aproapele rezumă toate poruncile creștine și că numai în Hristos putem avea lumina, iubirea și viața.

În epistola a doua a Sfântului Ioan, se cuprinde porunca dragostei de Dumnezeu, care constă în viețuirea după poruncile Lui și stăruința în curăția credinței și a faptelor.

Chiar și în epistola a treia a Sf. Ioan, găsim ceva, și anume: lauda bunei comportări față de străini, ca și față de frați.

Însfîrșit, în epistola Sfântului Apostol Iuda, fratele lui Iacob, se cuprinde — pe lângă anunțarea pedepselor pentru păcate, și chipul în care trebuie să ne purtăm față de diferite feluri de creștini, îndemnul de a nu nesocoti stăpînirea și a nu batjocori dregătoriile.

După această sumară prezentare a cuprinsului epistolelor sobornicești, care ne-a arătat totuși că ele cuprind însemnate principii de morală socială creștină, să trecem acum la cercetarea și determinarea mai amănunțită și sistematică a acestora.

Să începem cu marele principiu de morală socială al egalității oamenilor.

În această chestiune, Sf. Apostol Pavel își câștigă desigur, meritul de a fi afirmat magistral și în termeni ce au rămas clasici — prin precizia și perfecțiunea lor că: «nu mai este nici iudeu, nici grec; nu mai este nici rob, nici slobod; nu mai este nici parte bărbătească, nici parte femeiască, fiindcă toți sînteți una în Iisus Hristos» (Gal. III, 28), enunț lapidar înfățișînd poziția creștinismului, care este cu totul opusă celei profesate teoretic și aplicate practic de lumea de pe vremea aceea.

În epistolele sobornicești nu vom afla decît aplicațiuni ale acestui principiu creștin la diferite situațiuni concrete. Astfel, cu tot caracterul categoric și obligator al acestui principiu moral creștin, în viața Bisericii, mai stăruie încă prejudecata și practica favorizării celor bogați și puternici. De aceea, Sf. Apostol Iacob este nevoit să le spună: avînd credința Domnului nostru Iisus Hristos, Domnul slavei, «Frații mei, să nu căutați la fața omului» (II-1) și precizează: «căci dacă ar intra în adunarea voastră un om cu inel de aur și cu haină strălucitoare și ar intra și un om sărac,

îmbrăcat prost și voi ați căuta la cel îmbrăcat cu haină strălucitoare și i-ați zice: tu ștezi colo bine, iar săracului i-ați zice: tu stai colo în picioare, sau ștezi jos la picioarele mele, n-ați face oare în sine-vă o deosebire și nu v-ați face judecători cu gânduri rele?». Și Sf. Apostol Iacob motivează: «Ascultați, iubiții mei frați: n-a ales oare Dumnezeu pe săracii lumii acesteia ca să fie bogați în credință și moștenitori ai împărăției, pe care a făgăduit-o celor ce-L iubesc și voi nesocotiți pe cel sărac. Nu bogații vă strîmtoarează oare și oare nu ei vă tirăsc prin judecătorii? Nu batjocoresc ei frumosul nume pe care-l purtați? Dacă împliniți legea împărătească după Scriptură: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși, bine faceți; iar dacă aveți în vedere fața omului, faceți păcat și sînteți osîndiți de lege, ca niște călcători de lege». (Iacob II, 1-9).

Înțelesul acestor cuvinte este foarte limpede: Sf. Aposol Iacob osîndește favorurile acordate de oamenii Bisericii celor cu o situație materială mai bună, ca fiind contra dragostei și dreptății creștine, care cer ca noi să stimăm și să iubim deopotrivă pe toți oamenii și să dăm fiecăruia ce i se cuvine.

Bogații nu au dreptul să pretindă vreo înțîietate în Biserică, pe baza bogăției lor. Bogații și săracii sînt egali înaintea lui Dumnezeu. Ba, încă bogații stau mai prost, pentru că se fac vinovați de aspirarea săracilor și de lîrirea acestora înaintea judecătorilor. Dacă poate fi vorba de stimă deosebită, aceasta trebuie să se acorde celui ce o merită printr-o deosebită vrednicie morală, iar nicidecum celor bogați și îmbrăcați luxos. Bogații și luxul constituie tocmai dovada palpabilă că bogații se fac vinovați de lăcomie, nedreptate, aspirare, lux, etc.

Combaterea discriminării între oameni se face în chip indirect și în epistola a III-a a Sf. Ioan (4-5), unde acesta zice: «Prea iubitule, tu lucrezi cu credințioșie în tot ce faci pentru frați și pentru străini totodată». De aici rezultă că străinii nu numai că nu erau excluși, dar li se acorda aceeași solitudinea ca și fraților, cum arată cuvîntul «**totodată**». Prin îndemnul Sf. Apostol Petru (I Petru, II, 17) de a cinsti pe toți oamenii, se combate direct orice discriminare între oameni.

Același Apostol proclamă și justifică egalitatea femeii cu bărbatul, cînd zice: «Purtați-vă cu înțelepciune cu femeile voastre, ca cu niște vase, prea slabe, dîndu-le cînstă ca unor părtașe la moștenirea vieții celei de sub har». (I, Petru, III, 7).

Al doilea principiu de morală socială ce se agită în aceste epistole și încă într-un mod foarte puternic, este combaterea bogaților asupritori.

În deosebi Sf. Apostol Iacob îndreaptă împotriva acestora o serie de atacuri dintre cele mai înverșunate. De aceea, nu fără dreptate, G rald Walter numește epistola Sf. Apostol Iacob drept «o ofensivă înverșunată împotriva capitalismului» (vezi) «Les origines du communisme — judaïques, chr liennes, grecques, latines». Payot, Paris 1931, pg. 97).

Sf. Apostol Iacob începe prin a cere ca bogatul să fie smerit, căci bogăția lui este vremelnică, «trece ca floarea ierbii» (I, 10); «așa se vestește bogatul în căile sale». I, (11). Mai departe el arată că cei nemilostivi vor avea la r ndul lor, parte de o judecată nemiloasă (II, 13), lovind, prin aceasta, tocmai în păcatul obișnuit al bogaților. Sf. Iacob precizează apoi, că nu-i suficientă credința, ci e necesară și fapta, adică bogații nu trebuie să r m n  numai la mîngierea în cuvinte a celui fl m nd și gol, ci trebuie

să treacă la o milostenie efectivă, la o ajutorare cu fapta, căci «credința fără fapte, este moartă» (II, 17).

În capitolul V, de la versetul 1 pînă la versetul 6 inclusiv, găsim cel mai aspru rechizitoriu ce s-a făcut vreodată bogăților în cărțile sfinte: «Veniți acum voi, bogăților, de plîngeți și vă tînguți de necazurile ce au să vină asupra voastră» (V, 1). Prin aceste cuvinte, Apostolul voește, pe de o parte, să combată pe bogăți, arătîndu-le cît de rău fac alipindu-și inima de bunuri materiale, iar pe de altă parte, vrea să mîngie pe săraci, arătînd cît de periculoase sînt bogățiile, cît de pline de răspundere și cîte nenorociri așteaptă pe strîngătorii de avuții.

Atitudinea firească și obișnuită a celui ce se îmbogățește este aceea a bogatului din Evanghelie, căruia i-a rodit țarina, și anume: mai întii îngrijorarea pentru stringerea și păstrarea averii: «Ce voi face? Strica-voi jitnițele mele, și mai mari le voi face»; apoi, dedarea lui la îmbuibare, desfătări, trîndăvie, nepăsare față de cei lipsiți și uitarea scadenței finale a vieții: «suflete, ai multe bunătăți strîns pentru mulți ani; mîncă, bea și te veseleşte!».

În contrast cu această atitudine nesocotită, Sf. Apostol Iacob arată bogăților că cea mai potrivită atitudine pe care ei ar trebui s-o aibă, este plînsul în fața nenorocirilor ce vor veni asupra lor. Motivul este mai întii caracterul vremelnic și pîrecar al averii: «aurul și argintul vostru au ruginit și rugina lor va fi o dovadă împotriva voastră: ca focul are să vă mînce carnea! V-ați strîns comori în zilele din urmă!» (V, 3). De aici reiese că, chiar de vor pierde averile, bogății încă nu scapă de pedeapsă, căci și urma averii este o dovadă contra lor, care-i osîndesc, întrucît evocă nedreptățile, asupririle și fărădelegile făcute pentru stringerea averii și care cer sancțiune dreaptă, fiind păcate strigătoare la cer.

Dar iată acum motivul principal al acestei osînde: «Iată, că plata lucrătorilor, care v-au secerat câmpiile, și pe care le-ați oprit-o prin înșelăciune, strigă, și strigătele secerătorilor au ajuns la urechile Domnului oștirilor» (V, 4). Acest verset a devenit clasic, pentru că întemeiază pe cuvîntul Sf. Scripturi, păcatul strigător la cer al opririi — parțiale sau integrale — a plății cuvenite lucrătorilor. Prin aceasta se arată, în mod categoric, că Biserica osîndește cu ultima asprime, nedreptatea asupririi omului de către om, care se săvîrșea în multe chipuri, dar în deosebi sub forma opririi integrale a salariului cuvenit pentru muncă, așa cum se practica în epoca sclaviei și a unei părți din salariul cuvenit, așa cum se practică oriunde sînt în ființă orînduiele nedrepte.

Nedreptățile sub alte forme, sînt mai puțin evidente și mai mici decît aceasta. Într-adevăr, nimic nu se cuvine mai mult unui om, ca plata pentru munca ce o prestează. Salariul reprezintă singura proprietate cu adevărat dreaptă, întrucît este rezultatul direct și efectiv al eforturilor și pregătirii omului. «Vrednic e lucrătorul de plata sa» (Matei, X, 7).

De asemenea, salariul constituie singurul mijloc cinstit de trai pentru muncitor și familia sa, cu excepția celor ce nu pot munci, cum sînt copiii, bolnavii și bătrînii. De aceea, Sf. Apostol Pavel decretează: «Cine nu vrea să muncească, nici să nu mînce» (II, Tes., III, 10).

Iată temeiurile pentru care acest păcat este pus printre păcatele strigătoare la cer, adică cere răsbunare chiar în viața aceasta și este așezat alături de omucidere. Iisus Sirah (XXXIV, 23-24), spunea cu drept cuvînt: «Pîinea celor lipsiți este viața săracilor și cel ce o ia pe aceasta, omul văr-

sării de sânge este. Cel ce ia hrana trebuitoare, este ca cel ce omoară pe aproapele său, și cel ce oprește simbria slugii, ca cel ce varsă sânge».

De aceea, Biserica a osîndit acest păcat strigător la cer, prin canonul 59 apostolic, calificîndu-l drept «ucidere de frate».

Mai departe, Apostolul Iacob aduce și alte dovezi împotriva bogaților. Astfel, îi acuză că au trăit pe pămînt în plăceri și desfătări, ca bogatul nemilostiv, care n-a ajutat cu nimic pe săracul Lazăr. Îi învinuiește că s-au bucurat chiar în vremuri de măcel, adică în timpul cînd poporul necăjit și asuprit era pus să sîngereze pentru dinșii, sau din pricina lor.

Dar cea mai gravă acuzație este de a fi osîndit și omorît pe cel neprihănit, care nici măcar nu li se împotriveau (V, 5-6). Cel neprihănit reprezintă pe săracul cel drept, supus și năpăstuit, a cărui viață era la discreția celor bogați. Acesta, nu numai că pierdea toate procesele, dar își pierdea chiar viața. Istoria a înregistrat numeroase și crude maltratări și ucideri, înfăptuite de patroni într-un moment de furie, din capriciu sau pentru o distracție, mai ales în epoca sclaviei. Un atentat mai învăluit, dar direct, la viața semenilor, este al tuturor celor ce răpesc într-un chip sau altul, mijloacele de întreținere a vieții omenești.

Sf. Apostol Petru, în prima sa epistolă, osîndește pe cei ce urmăresc interesul și cîștigul material de pe urma misiunii pastorale. «Păstoriți turma lui Dumnezeu, care este sub paza voastră — zice el — nu de silă, ci de bună voie, după voia lui Dumnezeu; nu pentru agonisită urîță, ci din osîrdie» (I, Petru, V, 2).

Același Apostol condamnă lăcomia (II, Petru, II, 14), iar Sf. Apostol Iuda osîndește pe cei ce «slăvesc pe oameni pentru cîștig» (Iuda, 16).

În afară de lăcomie și umblarea după cîștig urît, în epistolele sobornicești, sînt înfierate multe alte păcate, care au urmări nefericite asupra vieții obștești.

Astfel, trîndăvia este condamnată în mod indirect de către Sf. Apostol Petru, cînd spune: «căci dacă aveți din belșug aceste lucruri în voi, ele nu vă vor lăsa să fiți nici leneși, nici neroditori în ce privește deplina cunoștință a Domnului nostru Iisus Hristos» (II, Petru I, 8).

Sf. Apostol Iacob (III, 1-10) condamnă birfirea și toate păcatele făcute cu vorba: certurile, cațomniile, injuriile, etc. Limba este — după dînsul — izvorul celor mai multe rele. Ea bagă vrajbă, desparte pe prieteni, ponegrește pe nevinovați, aruncă îndoială asupra lucrurilor celor mai sigure, umilește adevărul, dreptatea și nevinovăția. De aceea, Sf. Apostol Iacob o numește «o lume de nedreptate». «Limba este un mădular mic și se fălește cu lucruri mari! Iată, puțin foc, cît de multă materie aprinde!» (III, 5).

Ea este asemănată cu cirna corăbiei. Nici un om n-o poate îmblânzi.

Un alt păcat social combătut, este pisma și duhul de ceartă, căci acolo unde este pismă, ori duh de ceartă, este tulburare și tot felul de fapte rele» (Iacob, IV, 11), adică osîndirea aproapelui.

Sf. Apostol Ioan, cerîndu-ne să nu ne lăsăm stăpîniți de pofta pîntecelui, de pofta ochilor și trufia vieții (I Ioan II, 16), demască cele trei pofte păcătoase care constituie rădăcinile tuturor păcatelor vătămătoare nu numai pentru individ, dar și pentru semenii lui, adică pentru viața socială. Căci, chiar și lăcomia pîntecelui nu privește numai pe cel stăpînit de ea, ci și pe alții, pentru că, așa cum se știe, în preocuparea de a ne pro-

cura mijloacele necesare pentru satisfacerea ei, sîntem împinși la înșelăciune, minciună, furt și chiar la omor.

Trufia, păcat cu grave repercusiuni asupra vieții sociale, este combătută de Sf. Apostol Petru (I, Petru, V, 5) și de Sf. Apostol Iuda (vers. 16); mînia este osîndită «căci mînia omului nu lucrează neprihănirea» (Iacob I, 20) și se recomandă blîndeței (Iacob I, 21).

Se înfierează desfrînarea (II Petru II, 14), (Iuda 7), beția (Petru IV, 3) și ipocrizia (Iacob II, 17), adică credința fără fapte, păcat eminalemente social.

Ignoranța și superstiția sînt combătute de Sf. Ioan Evanghelistul, care identifică pe Dumnezeu cu lumina (I, Ioan, I, 5) și cere creștinului să umble întru lumină (I, Ioan, I, 7).

În epistola I Ioan, I, 8, avem arătat temeiul smereniei creștine, prin cuvintele: «Dacă zicem că păcat n-avem, ne înșelăm singuri și adevărul nu este în noi». Aici, la drept vorbind, este mai mult decît smerenie: este recunoașterea unei realități, și anume a faptului că noi, oamenii, nu sîntem niciunul și niciodată scutiți cu totul de păcat.

Deasemeni, sîntem îndemnați să lepădăm orice răutate, vicleșug, prefăcătorie, pismă, clevetire, păcate cu dezastruoase urmări sociale (I Petru, II, L).

Sf. Petru condamnă deasemenea: uciderea, hoția și amestecul în treburile altuia (I, Petru, IV, 15).

Dar în afară de aceste porunci și îndemnuri cu un caracter negativ, prohibitiv, care urmăresc asigurarea unei vieți sociale normale, aș putea spune «minimale», autorii epistolelor sobornicești exercită și o acțiune pozitivă asupra credincioșilor, prin poruncile și îndemnurile de a-și cultiva virtuțile creștine cu caracter social.

Astfel, în primul rînd, ei cer cultivarea virtuții centrale și esențiale a creștinismului, iubirea aproapelui, care constituie temelia și cimentul, prin care se poate închea o orînduire socială perfectă.

Cu această virtute s-au ocupat în deosebi Sf. Apostol Pavel și Sf. Evanghelist Ioan. La Sf. Evanghelist Ioan, apare mai accentuat și mai întemeiat caracterul social al acestei virtuți. Astfel, Apostolul iubirii afirmă categoric, că «cine nu iubește pe fratele său, nu-i de la Dumnezeu» (I Ioan, III, 10), căci «a se iubi unii pe alții», este o veche poruncă divină (v. 11). El arată și urmarea gravă a nescotinței acestei porunci, cînd zice: «Cine nu iubește pe fratele său, rămîne în moarte» (v. 14). Sf. Ioan Evanghelistul califică ura aproapelui ca o omucidere, cînd zice: «oricine urăște pe fratele său este un ucigaș» (v. 15).

Dar iubirea creștină nu este autentică și deplină, dacă se limitează la o stare pur plonică, dacă se oprește la stadiul intențiilor bune; ci ea trebuie să se împlinească prin faptă concretă, prin milostenie efectivă. «Să nu iubim cu vorba, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul», spune Sf. Ioan (I, Ioan, III, 18).

Aici nu se oprește iubirea cu vorba, care este tot o datorie, ci se prezintă, că acest fel de a iubi nu-i suficient.

Iubirea creștină își datorează valoarea educativă, eficiența ei în viața reală, faptului că este ancorată și fundamentată în iubirea lui Dumnezeu. «Prea iubitorilor, — zice apostolul —, să ne iubim unii pe alții; căci dragostea de la Dumnezeu este! Și oricine iubește, este născut din Dumnezeu și cunoaște pe Dumnezeu» (I Ioan IV, 7). Dumnezeu este definit ca dra-

goste: «Cine nu iubește, n-a cunoscut pe Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este dragoste». (I, Ioan, IV, 8).

Iubirea fraților se întemeiază pe iubirea lui Dumnezeu pentru oameni: «dacă astfel ne-a iubit Dumnezeu pe noi, trebuie să ne iubim și noi unii pe alții» (I, Ioan, IV, 11); «noi îl iubim pentru că El ne-a iubit întâi». (v. 19).

Iubirea divină față de noi s-a arătat într-un mod suprem și anume prin jertfa lui Iisus Hristos, care trebuie să fie model de felul cum trebuie să ne arătăm și noi, iubirea față de semenii.

Iubirea aproapelui este dovada iubirii noastre față de Dumnezeu: «Dacă cineva zice: «Iubesc pe Dumnezeu și pe fratele său îl urăște, este un mincinos; căci cine nu iubește pe fratele său, pe care-l vede, cum poate să iubească pe Dumnezeu pe care nu-l vede? Și noi, astfel de poruncă avem de la El, ca cel ce iubește pe Dumnezeu, să iubească și pe fratele său» (I, Ioan, IV, 20-21).

Și adaugă explicarea: «căci dragostea de Dumnezeu stă în păzirea poruncilor Lui» (I, Ioan, V, 3).

Sf. Petru acordă înțietate acestei virtuți a dragostei și arată și răsplata ei, spunând: «Mai presus de toate, să aveți o dragoste fierbinte unii pentru alții, căci dragostea acoperă o sumedenie de păcate» (I, Petru, IV, 7).

La aceste învățături, menite să precizeze și să întregască doctrina creștină despre iubire, Sf. Apostol Petru adaugă: «să aveți o dragoste de frați, neprefăcută, iubiți-vă statornic unul pe altul, cu inimă curată». (I, Petru, I, 22).

Această precizie este binevenită pentru a marca necesitatea de a iubi pe aproapele în mod sincer și cu ardoare, întrucât nici fapta externă — ajutorul dat aproapelui — nu-i suficient, dacă nu pleacă dintr-o iubire dezinteresată, sinceră și arzătoare.

Este tocmai ceea ce Sf. Apostol Pavel spune cu multă putere: «și chiar de-aș împărți toată averea mea și de-aș da trupul meu să-l ard, iar dragoste n-aș avea, nu mi-ar folosi la nimic». I Cor. XIII, 3).

De aici rezultă că în creștinism se acordă o mare însemnătate isvotului din care pornește fapta, care trebuie să fie curat. Cu alte cuvinte, interesează nu numai fapta, ci și intenția, care trebuie să fie curată, neamestecată cu gânduri egoiste. Dar, tot atât de adevărat este că singură intenția, oricât ar fi de frumoasă, nu-i de ajuns, căci, precum spune Dante: «Infernul este pardosit cu bune intenții», dar nerealizate, ci este nevoie și de faptă, pentru ca dragostea să-și producă toate roadele.

Fapta bună, pornită dintr-o intenție rea, sau nedeșăvârșită, nu asigură pe deplin binele aproapelui, nici ca intensitate, nici ca durată. Căci este imposibil ca intenția să nu se transmită în vreun fel în faptă și în cazul când e rea, micșorează dacă nu anulează eficacitatea actului bun.

De asemenea, când fapta bună lipsește, însemnează că nici intenția nu-i deplină, altfel, ar împinge, ar determina cu putere irezistibilă la faptă. Apoi, eficiența unei simple intenții este foarte redusă, dacă nu chiar inexistentă în ce privește pe aproapele. Nu încălzește pe aproapele numai o bunăvoință platonicească de a-l ajuta. Toate aceste importante elemente au fost avute în vedere de către autorii epistolelor sobornicești, deși nu în chip sistematic, ci numai potrivit cu împrejurările.

Dar virtutea iubirii este lămurită și poruncită mai ales în latura ei socială, nu numai de către Sf. Apostol Ioan, ci și de Sf. Apostol Iacob, care în afirmația devenită clasică «credința fără fapte este moartă», nu face altceva, decât să spună același lucru, dar cu alte cuvinte; în loc de intenție, el întrebuițează cuvântul credință, iar în loc de faptă bună dragostea faptică, milostenia.

În afară de virtutea iubirii, creștinii, sînt îndemnați, în epistolele sobornicești, să-și însușească și alte virtuți, menite a contribui la zidirea unei vieți sociale cît mai desăvîrșite. Astfel, ei sînt îndemnați la: ascultare, cumpătare în vorbă și blîndețe (Iacob, 19), la înfrînare, răbdare, dragoste de frați (Iacob, III, 17), iubire de oameni (II, Petru, I, 6-7), statornicie (Iacob, I, 1-6), milă, smerenie (I, Petru, III, 8).

Remarcăm aici că, în afară de iubirea de «frați», care însemnează propabil «creștini», ni se recomandă iubirea de «oameni», prin care trebuie înțeles «străini», dacă pe necreștini. Firește că aceasta nu-i o noutate, pentru să în Evanghelii. Mîntuitorul poruncește iubirea vrăjmașilor, care înseamnă mai mult decît străini simpli, aceștia putînd să nu fie vrăjmași.

Mai departe, se recomandă: îndurarea, nepărtinirea nefățarnicia, blîndeța, curățenia (Iacob, III, 17), smerenia (Iacob, IV, 10), sinceritatea (Iacob, V, 12), purtarea bună în mijlocul neamiurilor, prin care se înțelege necreștinii (I, Petru, II, 12), vigilența (I, Petru, V, 8) și îndemnul de a realiza sfințeniei (I, Petru, I, 16).

Asistența socială a orfanilor, văduvelor, bătrînilor și bolnavilor este recomandată cu căldură și stăruință. «Evlavia curată înaintea lui Dumnezeu și Tatăl, este: a cerceta pe orfani și pe văduve la necazul lor și a te păzi pe tine neîntinat de lume» (Iacob, I, 27).

Sf. Apostol Ioan muștră pe cei ce nu primesc pe frați și împiedică și pe alții să exercite ospitalitatea (III, Ioan, 10), (I, Petru, IV, 9).

Dragostea față de Dumnezeu se verifică prin milostenia față de cei lipsiți: «dar cine are bogățiile lumii acesteia și vede pe fratele său în nevoie și își închide inima față de el, cum rămîne în el dragostea de Dumnezeu? Copilașilor, să nu iubim cu vorba, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul» (I, Ioan, III, 17-18).

Sf. Iacob (V, 16), recomandă rugăciunea pentru cei bolnavi (sf. maslu), care reprezintă un ajutor efectiv dat aproapelui pentru tămăduirea de boale trupești și sufletești.

Faptele îndurării sufletești, cea mai însemnată formă a milosteniei și deci a asistenței sociale, este deasemeni, propovăduită în termeni convingători: «Fraților, de se va rătăci cineva din voi de la adevăr și-l va întoarce cineva, să știe acela, că cel ce a întors pe păcătos de la calea lui greșită, a mîntuit suflet de la moarte și a acoperit mulțime de păcate» (Iacob, V, 19-20).

Ajutorarea semenilor este o obligație pentru cine e în stare s-o înfăptuiască, căci «cine pricepe să facă bine și nu face, acela are păcat» (Iacob, IV, 17). De aici reiese că răspunderea creștinului nu se limitează la respectarea datoriilor negative, prohibitorii, ci se întinde în mod obligatoriu și asupra datoriilor pozitive, care vizează sfera binelui. Cu alte cuvinte, creștinul nu trebuie să se mulțumească a se feri de păcate, ci trebuie să se străduiască a săvîrși și binele, cît mai mult bine cu putință.

În legătură cu acest principiu, găsim ideea muncii după puterile fiecăruia. «Sluiți unii altora — spune Sf. Petru — fiecare cu darul ce a

primit, ca niște bunți iconomi ai harului celui felurit al lui Dumnezeu» (I, Petru, IV, 10).

În ce privește familia, Sf. Apostol Petru sfătuiește pe femei să fie supuse bărbaților, neîntinate, cu frica lui Dumnezeu, blinde, pașnice și neluxoase (I, Petru, III, 2-4), iar pe bărbați a da cinste soțiilor lor, «ca unor părtașe la moștenirea celor de sub har» (I, Petru, III, 7).

În ce privește pe școlari și personalul casnic, Sf. Petru îi îndeamnă la fidelitate, supunere necondiționată, chiar față de cei aspri, și răbdarea necazurilor venite pe nedrept, după modelul Mântuitorului, care a îndurat atâtea, fără murmur, și, chiar binecuvîntînd și iertînd (I, Petru, II, 18-25).

Indemnul la supunere adresat sclavilor și personalului de îngrijire, nu însemnează aprobarea stării de sclavie și încurajarea tiranilor, ci numai aplicarea unei norme de viață, pe care Mântuitorul o poruncește oricărui creștin în astfel de împrejurări și nu numai sclavilor.

Desființarea principală a sclaviei s-a enunțat prin texte categorice, chiar la I, Petru, II, 16, și, mai ales, la Gal. III, 28, Col. III, 11. Iar traducerea în faptă a eliberării sclavilor avea să se facă pe încetul, sub influența principiilor și conduitei creștine.

O altă problemă importantă de morală socială, este aceea care privește atitudinea creștinilor față de stăpînire.

Ca și pentru Sf. Apostol Pavel, pentru Sf. Apostol Petru, supunerea față de stăpînire este cerută ca o datorie creștină, căci stăpînirea este voită de Dumnezeu (I, Petru, IV, 11). «Supuneți-vă deci pentru Domnul, oricărei stăpîniri omenești», ne îndeamnă apostolul, întrucît aceasta are misiunea de a pedepsi pe răufăcători și de a lăuda pe cei ce fac bine (I, Petru, II, 13-14). Întru aceasta, să urmăm pilda Mântuitorului, care s-a supus judecătorului, deși L-a osîndit pe nedrept (I, Petru, II, 23; III, 22), pilda femeii, care trebuie să se supună bărbatului ei (III, 1-6) și a îngrijitorilor, care trebuie să asculte de stăpînul lor (I, Petru, II, 18).

Această supunere aduce mai întîi foloase creștinului și obștei (I, Petru, III, 9-14); în al doilea rînd, ferește Biserica de calomniile din partea păgînilor (II, 12, 15; III, 16) și contribuie pe calea pildurii, la aducerea aceluia în rîndurile slăvitorilor lui Dumnezeu (I, Petru, II, 9; III, 1-2).

Libertatea dobîndită prin jertfa lui Hristos pe cruce nu scutește pe creștin de datoria de a se supune stăpînirii lumești (I, Petru, II, 16). Stăpînirii i se cere să-și exercite autoritatea în numele lui Dumnezeu, nu în numele său personal (I, Petru, IV, 10-11). Prin aceasta, se evită tirania și se investeste autoritatea cu prestigiul puterii divine. Spre a feri pe creștini de o eventuală confuzie, Sf. Petru precizează deosebirea dintre ceea ce dătoază stăpînirii, care se cuprinde în cuvîntul «cinste» și ceea ce se cuvine lui Dumnezeu, ce se exprimă prin cuvîntul «teamă» (I, Petru, II, 17).

Sf. Petru osîndește pe cei ce «disprețuiesc» stăpînirea. «Ca niște îndrăzneți și încăpățînați ce sînt, ei nu se sfiesc să vorbească de rău pe cei de sus» (II, Petru, II, 10).

Tot astfel, în epistola Sf. Apostol Iuda (v. 8), se înfierează cei ce «nesocotesc stăpînirea și batjocoresc dregătoriile cele înalte».

Insfirșit, pacea este recomandată indirect prin recomandarea dragostei de aproapele, a cărei roadă este și pacea, iar direct, prin cuvintele Sf. Apostol Petru, cînd zice: «Siliți-vă să fiți găsiți înaintea Lui fără prihană, fără vină și în pace» (II Petru III, 14). Pacea este pusă și printre roadele înțelepciunii, care vine de sus «și roada neprihănirii este semănată în pace pentru cei ce fac pace» (Iacob, III, 17-18).

Sf. Apostol Iacob găsește că izvorul certurilor și al luptelor este în poftă (Iacob, IV, 1).

Căutarea și statornicirea păcii este pusă printre condițiile unei virtuți fericite (I, Petru, III, 11). Pacea este urarea pe care o fac: Sf. Petru (II, Petru, I, 2), Sf. Ioan (II, Ioan, 3) și Sf. Iuda (v. 2).

În concluzie, așa cum am arătat amănunțit și pe bază de texte, în epistolele sobornicești, găsim aplicate, repetate, precizate sau chiar dezvoltate, următoarele principii de morală socială: 1) egalitatea oamenilor, indiferent de starea materială, socială și sex; 2) înfierarea bogățiilor asupritori; 3) combaterea păcatelor cu urmări sociale, ca: lăcomia, trândăvia, mînia, birfirea, trufia, vrajba, ipocrizia, beția, neștiința, superstiția, omuciderea, hoția, etc.; 4) îndemnuri de a cultiva virtuțile sociale precum: dragostea de aproapele, care trebuie să fie faptică, nepărtinitoare, blîndețea, smerenia, sinceritatea, vigilența, etc.; 5) stăruința asupra importanței faptelor de milostenie trupească și sufletească (ospitalitatea, rugăciunea pentru bolnavi, îndreptarea celor rătăciți); 6) fixarea datoriilor pe care le au soții între dînșii; 7) datoria de supunere față de stăpînire, și temeiurile ei; 8) îndemnul la pace; 9) necesitatea faptelor bune pentru mîntuire; 10) precizarea că dragostea față de Dumnezeu se dovedește prin dragostea față de aproapele.

Aceste principii constituiesc elemente de morală socială creștină, de permanentă actualitate, care pot asigura o viață de obște cît mai apropiată de idealul împărăției lui Dumnezeu.

Asistent CONST. C. PAVEL

MONAHI CRONICARI DIN MÎNĂSTIREA CERNICA

PROTOSINGHELUL NAUM RIMNICEANU

O latură importantă, nepusă încă la punct și neînmănunchiată într-un capitol aparte, din activitatea multilaterală a acestei mînăstiri, se cere stăruitor a fi cunoscută.

Mînăstirea Cernica a rămas, încă, una din cele mai mari chinovii din țară. Organizată pe linia seculară a vieții de obște, cu multe laturi de activitate economică și cultural-bisericească, viața acesteia e nevoie să fie cunoscută, pe cît documentele îngăduie, cît mai pe larg, pentru ca cei de acum ca și cei ce vin după noi, să-și dea seama de munca desfășurată de fiii sufletești ai starețului Gheorghe și ai Sf. Ierarh Calinic.

Moștenirea aceasta, scumpă întru toate, să slujească ca un îndemn și îndreptar, în viața plină de nevoie, care este viața monahicească.

Pe cei ce s-au ostenit zi și noapte și au cules date sau fapte din trecut sau au însemnat fapte din timpul lor, au fost adică martori oculari sau au auzit acestea de la alții, îi numim cronicari.

Unii din ei au scris fapte privind viața numai din mînăstirea Cernica, alții și cea din Căldărușani și din alte mînăstiri. Unii s-au gîndit să scrie numai pentru monahi, alții au scris și pentru lumea laică.

Unii sînt originali, alții traducători sau numai copişti. Unii au scris din iubirea de a sluji Biserica Domnului, alții și din iubirea de patrie; cei mai mulți din ei însă, din modestie, au rămas anonimi. Dar pe cîți îi găsim însemnați cu numele și noi îi însemnăm. Dacă n-ar fi existat acești monahi, cronicari cu rîvnă și cu știința lor, obștea mînăstirii Cernica și

Starețul Gheorghe în 1798, în vîrstă de 67 ani.

Biserica noastră în genere, n-ar cunoaște nimic despre trecutul mînăstirii Cernica sau despre ctitorii mînăstirii, în fruntea cărora stau și luminează ca două stele, starețul Gheorghe obștejitelul și Sf. Ierarh Calinic.

Biblioteca Sf. Ierarh Calinic de la Cernica, precum și alte biblioteci din București, încă mai posedă cărți și manuscrise cu chenare lucrate măiestrit —, ce le împodobesc atît de frumos.

Timpul și deseale prefaceri și în lucru și în oameni, a făcut să se dea uitării multe lumini ce au strălucit cândva în mănăstirea Cernica, și dacă acestea nu ar fi date din nou la iveală, pentru ca să fie cunoscute de generațiile tinere de monahi și frați, dornice de a cunoaște și a se entuziasma pentru lucrurile bune și generoase, te întrebi ce ar rămîne dintr-un trecut plin de strălucire? Oamenii de fapte bune și oamenii în mîna cărora a zăbovit cu folos pana de scris, au însemnat lucruri vrednice, care apropie pe oameni și îi umanizează, — nu trebuie să stea multă

Minăstirea Cernica în 1794. Biserica și clopotnița construite de Cernica Vornicul în 1608 și reparate de sta-rețul Gheorghe în 1802.

vreme sub obroc, ci scoși din cînd în cînd și puși în sfeșnic să lumineze. De aici trebuința tot mai arzătoare de a-i face cunoscuți și a-i aduce mai aproape, de s-ar putea chiar lîngă noi, pentru ca astfel prin pilda lor și prin adăogirea la pilda lor, din cele ce sînt vrednice de pus din vremurile noi ce le trăim, să căpătăm perspectiva de bun augur, în stră-daniile noastre pentru binele comun.

În epoca starețului Gheorghe (1781-1806) și a renumitului său ucenic — Sf. Ierarh Calinic (1818-1868), s-au creat condiții frumoase în mînăstirea Cernica, nu numai pentru dezvoltarea vieții economice, care asigura o viață pămîntească îmbunătățită, cît mai ales condiții pentru dezvoltarea vieții culturale și duhovnicești. În astfel de împrejurări s-au dezvoltat multe talente de scriitori și chiar talente formate au aflat aici un mediu potrivit chemării lor.

Noi îi respectăm, îi iubim și mereu facem amintire de ei în pomelnicile mînăstirii. Ei sînt viața mînăstirii, viața culturală și duhovnicească. Insemnăm un gînd pios întru neuitarea lor, începînd mai întîi cu:

a) PROTOSINGHELUL NAUM RÎMNICEANU.

În anul 1889, pe cînd era stareț la mînăstirea Cernica arhimandritul Ioel, care mai înainte fusese director al Tipografiei Cărților Bisericești «Nifon Mitropolitul», profesorul universitar de Teologie Constantin Erbiceanu, membru al Academiei Romîne, vizita mînăstirea în interes de studiu.

Arhimandritul Ioel îi arăta: Uite, zice el, aici este locul unde este înmormîntat Protosinghelul Naum Rîmniceanu, în schimnicie Nichita 1).

În anul 1900, profesorul C. Erbiceanu, cu prilejul alegerii sale ca membru activ al Academiei Romîne, își face intrarea solemnă prin rostirea cuvîntării sale cu tema: «Viața și activitatea literară a Protosinghelului Naum Rîmniceanu. Dimitrie A. Sturdza, secretarul general de atunci al Academiei, răspunde noului coleg și mulțumește că, ștergînd praful de pe hrisoavele vremii a scos la iveală dintr-o chilie strîmtă și uitată, meritele unui călugăr român, față de care trebuie să se arate recunoștința, atît din partea Bisericii cît și din partea Patriei, cărora, în împrejurările de atunci, le-a aparținut 2).

Naum Rîmniceanu a fost adus în mînăstirea Cernica în anul 1832 de către Sf. Ierarh Calinic, care era pe atunci conducătorul obștii cernicane.

Un cărturar ca Naum, un suflet zbuciumat, obosit de muncă pentru neamul său și chinuit uneori de îndoială, a găsit un mediu de liniște duhovnicească și a cîștigat un zel de muncă pentru binele obștei creștinești, asigurîndu-și mîntuirea prin grija plină de atenție a părintelui său duhovnicesc, Sf. Ierarh Calinic, care-i împlini dorința de a fi hirotosit schimnic.

În adevăr, în anul 1839 a încetat din viață schimnic, cu numele de Nichita, în vîrstă de 73 ani împliniți 3). Sf. Ierarh Calinic împlinise astfel dorința ilustrului său fiu spiritual și fiu duhovnicesc prin adopțiune al Sf. Mînăstiri Cernica, făcîndu-l schimnic și înmormîntîndu-l cu toată cinstea.

Protosinghelul Naum Rîmniceanu a fost fiul protopopului Bucur din comuna Corbi-Muscel, originar din Ardeal, statul Jivna, nu departe de Sibiu.

Preotul Bucur a fost cinstit cu rangul de protopop între anii 1760-1787 de către Mitropolitul Grigorie al II-lea († 1787), care dăduse în anul 1781 hrisov de numire starețului Gheorghe de la Cernica 4). La vîrsta de 6 ani este adus în București și face școală grecească și romînească pînă la vîrsta de 12 ani, cînd devine ucenicul Arhiereului Filaret al Mirelor, mai tîrziu Episcop de Rîmnicea, mare cărturar 5). Filaret observînd la copil multă agerime a minții și iubire de Biserică și de Patrie, îl tunde în monahism la vîrsta de 15 ani și tot atunci îl hirotonește ierodiacon.

1. Viața și activitatea literară a Protos. Naum Rîmniceanu, publicată de Academia Romîna. București 1900, pag. 30.

2. Idem, ibidem, pag. 33-34.

3. Idem, ibidem, pag. 39.

4. Vezi: Mitrop. Atanasie Mironescu, Istoria M-rii Cernica, 1930, pag. 128.

5. C. Erbiceanu, Viața și scrierile Protos. N. Rîmniceanu, în rev. «Biserica Ortodoxă Romîna», anul XIII, 1890, pag. 659.

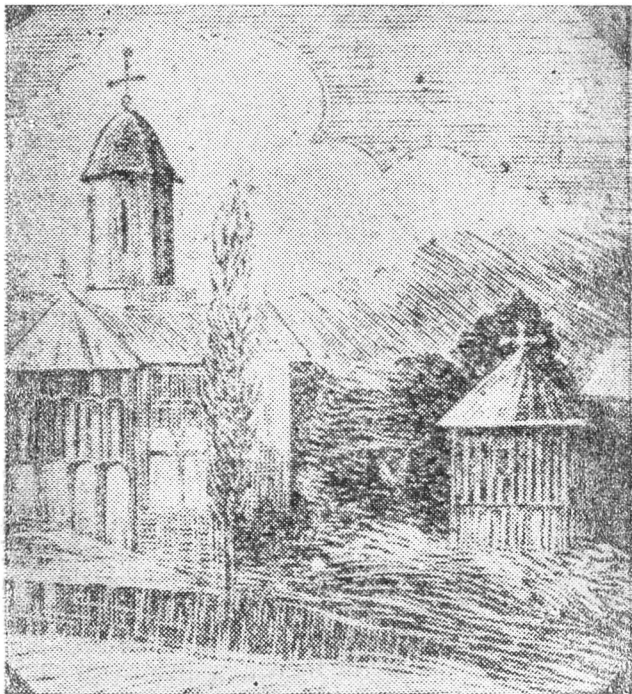
Naum îl va numi toată viața pe Filaret «starețul meu și duhovnicescul meu părinte»⁶⁾.

Cursurile superioare le-a urmat la Academia Domnească din București.

Aici își desăvârșește cunoștințele literare și științifice și-și întărește simțămîntul patriotic.

Pe timpul său, la Academia Domnească profesau vestiți și erudiți greci ca Lambru Fotiade și Constantin Filozoful, amîndoi fața Ianinei.

Intreaga Valahie îi recunoaște ca pe profesorii corifei ai Școalei Universitare din București. Erau prețuiți, de asemenea, Gheorghe Ghenadie, renumit literat, fost profesor și la Odesa, precum și Vardalah⁷⁾.

Biserica Sf. Lazăr construită în 1804, ctitoria starețului Gheorghe. Lîngă această biserică este și înmormîntat.

Cu o astfel de pregătire Naum se avîntă în lume muncînd cu rîvnă aproape 60 ani, pentru luminarea poporului și aprinderea sentimentului iubirii de patrie, care pe timpul acela era atît de redus și umbrît de cosmopolitism. În cariera spinoasă de dascăl public sau particular pentru copiii neamului său, îl vedem profesor cînd la Episcopia Buzăului, cînd la Ploești la o școală formată de el pentru copiii săraci. Își agonisea pîinea prin munca sa; tot ce-i prisosea cheltuia pe cărți și ajuta copiii săraci și orfani.

A fost hirotonit ieromonah și cinstit cu rangul de protosinghel de către episcopul Constandie al Buzăului în anul 1802, pe cînd funcționa ca preot la această Episcopie.

6. C. Erbiceanu, op. cit., pag. 7-9.

7. Idem, ibidem, pag. 658.

Protosinghelul Naum, un suflet cinstit și curat, era adînc frămîntat și zbuciumat în mijlocul unei societăți decăzute, abuzive, lacome și incorecte. A suferit de pe urma abuzurilor celor ce aveau posibilități materiale deosebite, dar nu aveau omenie; erau lipsiți de virtuți, se gîndeau numai cum să parvină, ca să trăiască mai bine din munca obștească.

În anul 1819, pe cînd era profesor la Ploești în școala formată de el, lasă un manuscris întemeiat pe pisanii și închinat patriei Dacilor, în care Naum se numește Dac, în opoziție cu cei ce purtau numele de valah⁸⁾.

Naum n-a fost o fire molatecă, comodă și fricoasă, ci îndrăzneată, aprinsă de mare rîvnă pentru independența oarecum a Valahiei, pentru cultura poporului de jos și organizarea mînăstirilor românești și a celor închinat, care ajunseseră într-o decădere morală și economică, cum greu ne-am putea închi-pui.

Pentru realizarea gîndurilor sale a scris mult, atît în grecește, cît și în romînește. Catalogul manuscrisurilor sale, care în majoritate se află la Academia R.P.R., numără peste 25 manuscrise, de conținut istoric, religios, literar, social, etc.⁹⁾.

În anul 1819 scrie, unui prieten al său, Silvestru Filitis: «Ce vedem la noi? Pe unii că-și cumpără caftanele, pe alții slujbele, pe alții protecția domnească, și așa mai departe se petrece cu isprăvnicile, căpitanii, vătăjiile de plaiuri și zăpciile de plăși. Ce urmează din acestea? Greutăți peste greutăți, poveri peste poveri, siluiri, nedreptăți, jafuri, pustiiri. O nenorocire! O nelegiuire! Din pricina aceasta suferă toată obștimea, districtele, mahalalele, localitățile și țara»¹⁰⁾.

Pentru a ilustra și mai mult această situație de nedreptate și de exploatare din partea celor ce parveneau și suferința celor mulți, Protosinghelul Naum scrie două epistole, care formează un dialog între un muntean și un moldovean asupra stării sociale din timpul lui. Dăm mai jos un pasagiu:

Moldoveanul: «Dascăle, la mare mirare mă aflu, cum adică boerii și romîni cei mai de frunte, nu văd, nu simt această nedreptate și răutate?».

Munteanul: «Ticăloșii!!! Dar nu vezi cum s-au fermecat? Nu vezi în ce stare au ajuns? De la asemenea bărbați nedoritori de ai lor și lipsiți de omenie, ce se poate aștepta cineva? Lasă-i că dorm! Și vor dormi în vecii!!!¹¹⁾.

8. C. Erbiceanu, Viața și activitatea literară a Protos. Naum Rîmniceanu.

9. Idem, Viața și scrierile Protos. Naum Rîmniceanu, în rev. «Biserica Ortodoxă Romînă», an. XIV, 1890, pag. 14.

10. Idem, Viața și activitatea literară..., pag. 17.

11. Idem, Viața și scrierile..., în rev. «Bis. Ort. Rom.», 1889, pag. 167. Manuscris nr. 322, Acad. R.P.R.

Ca dascăl, Naum a predat obiectele: gramatică, aritmetică, religia, istoria și geografia. A și compus cărți didactice, gramatici și bucoavne.

Dar știința, care a prins rădăcini în inima și în sufletul lui Naum, a fost studiul istoriei naționale. Astfel, în urma multor și meticuloase cercetări, a scris: a) Istoria zaverei, în 476 file, ca martor ocular; b) Cronicul, în trei volume, în 565 file, istorie bazată pe documente, de la 1764-1828, după modelul lui Gh. Șincai. Opera lui cea mai însemnată de istorie este: c) Despre originea românilor, 1829, ianuarie 10, scrisă în limba greacă, ca să dovedească fanarioților, care pe atunci erau stăpîni în

Sf. Ierarh Calinic în anul 1846, în vîrstă de 61 ani, cînd era stareț la Minăstirea Cernica.

Muntenia, că valahii formează un popor de sine stătător.

În anul 1832, cînd la Cernica era stareț Sf. Ierarh Calinic și care nu era străin de lupta națională și de lucrările scrise, lucrări cu conținut didactic, social și istoric, care formau personalitatea sa de cărturar al timpului, Naum Rîmniceanu fu invitat de Sf. Ierarh Calinic să se retragă la minăstirea sa. Aici, după o reculegere sufletească și o reconfortare fizică, începe o nouă muncă mai aproape de scopul vieții duhovnicești, muncă, care avea să odihnească pe Naum și să-i creeze așezări spirituale de nezdruncinat¹²).

12. C. Econom D. Furtună, Ucenicii starețului Paisie, Buc., pag. 82.

În adevăr, după ce se instalează la cîrma țării domni pămînteni și mitropoliți pămînteni schimbîndu-se în acelaș timp egumenii greci și așezîndu-se egumeni romîni la mînăstiri, protosinghelul Naum Rîmniceanu începe, în toată liniștea, într-o chilie pe care i-o dădu Sf. Ierarh Calinic, să traducă Istoria Bisericii Universale, de Meletie, Mitropolitul Atenelor.

Într-o atmosferă destul de plăcută și în liniștea duhovnicească pe care i-o crease părintele său duhovnicesc Calinic, Naum traduce cele trei volume de Istorie și are timpul să facă și cîteva reflexii asupra vieții sale.

La sfîrșitul unui manuscris găsim scrise următoarele «Mulțumesc Creatorului că m-am născut din părinți ortodocși, că am învățat trei limbi, cea a părinților mei: romînească, cea vulgară grecească și cea elină, pe care grecii născuți nu o știu de la părinți.

Am recunoștință față de pronia dumnezească că la vîrsta de 12 ani m-am educat și m-am învățat la picioarele arhieresti ale pururea pomenitului meu bătrîn Filaret al II-lea († 1793), un mare admirator al starețului Gheorghe¹³). Că de către însuși bătrînul meu, prin chiar mîinile lui, am fost tuns în schima monahală, în al 15-lea an al vieții mele și hirotonit diacon în ziua 2-a. Și m-a învrednicit Dumnezeu pe mine a fi profesor și dascăl neamului meu romînesc. Dumnezeiasca Pronie, pentru rugăciunile părinților mei și ai celor duhovnicești, nădăjduiesc în mîntuirea mea neîndoios, fără de care în zadar am ajuns în al 71-lea an al vieții mele». Naum pune următoarea dată: 1836, septembrie 9, Mînăstirea Cernica¹⁴).

Naum, cu o răbdare de adevărat ascultător al starețului său, se ostenește zi și noapte să talmăcească cît mai exact și într-un stil ales, plăcut și impunător, Istoria Bisericească a lui Meletie. După ce a ajuns cu talmăcirea pînă în secolul al XIV-lea, cap. XII, s-a îmbolnăvit și a trecut către Domnul, numindu-se întru primire sfîntului și marelui cin al schimniciei: Nichita¹⁵).

Astfel, acest vlăstar, născut dintr-un trunchi viguros de romîn din Ardeal, după ce printr-o strădanie neîncetată, a devenit dascăl veteran al poporului său, și-a sfîrșit zilele în pravila renumitului Calinic, sub ochii acestuia, cîștigîndu-și viața veșnică.

Protosinghelul Naum Rîmniceanu, datorită culturii sale, ar fi trebuit să ajungă la o treaptă mai înaltă din viața duhovnicească, schimbîndu-se, însă, obiceiurile cele bune ale patriei în cele rele, după cum el însuși ne spune: «tot felul de cuviință și de laudă și de vrednicie și de cinste și de chiverniseală și de alegere și de dreptate, se vînd pe bani. Întru acest chip, și eu împreună cu alți fii ai patriei, am rămas la spatele unor cumpărători ca aceștia»¹⁶). Naum nu a ajuns decît la rangul de protosinghel.

Totuși, deși nu a urcat treptele cele înalte ale ierarhiei bisericești, el a fost răsplătit cu prisosință de înflorirea însușirilor sale de cărturar pînă la avîntul nobil al creației din scrierile sale, rămase încă vii între noi,

13. Acest mitropolit a dat starețului Gheorghe hrîsov de numire la Căldărușani. Mitrop. Atanasie Mironescu, Ist. mînăstirii Cernica, 1930, pp. 144-145. Rom.», 1890, pag. 661.

14. C. Erbiceanu, Viața și activitatea literară a protos. Naum Rîmniceanu, 1990, pp. 28-29.

15. Idem, ibidem, pag. 29.

16. C. Erbiceanu, Viața și scrierile lui Naum Rîmniceanu, în rev. «Biserica Ortodoxă Romîna» an. XIII 1890, pag. 661.

de bucuria pe care a resimțit-o în atmosfera liniștită și atât de folositoare din apropierea Sf. Ierarh Calinic, căruia nu i-a fost numai un însoțitor plăcut și, în sfârșit, de trăirea plină de roade, prin care, biruind greutatea și neajunsuri, s-a așezat în măsură binelui suprem: mîntuirea.

Se știe că protosinghelul Naum lua masa în zilele obișnuite cu starețul Calinic și se odihnea în aceeași locuință cu duhovnicescul său părinte.

Calinic, cel cu largi orizonturi spirituale și gospodărești, nu s-a simțit micșorat luînd în tovarășia sa, în timpul liber, pe Naum, cu care adeseori cîștiga prin vorbire ore întregi.

Casa în care au locuit Protos Naum Rîmniceanu și Sf. Ierarh Calinic de la Cernica.

Desigur, Calinic ocupîndu-se cu organizația și rînduielele mînăstirești, dorea — spre zidire cu folos — să fie la curent cu toate problemele bisericesti și naționale și de aceea îl aprecia pe Naum, mai ales că aflase în el un dicționar cu multiple cunoștințe de critică reală a vremurilor, de informațiunii și poate chiar idei noi, pentru anumite lucrări ale sale.

Cu un an înainte de încetarea din viață a lui Naum, Sf. Ierarh Calinic, în anul 1838, mai 20, într-o jalbă alcătuită cu meșteșug către domnul țării Alexandru^b Ghica, cîștigă hrisov domnesc, ca mînăstirea Cernica să nu mai fie atîrnată de nici o mitropolie și să fie liberă cum a fost la început 17).

17. Hrisov din 1838 dat de Al. Ghica. Vezi Atanasie Mironescu, *Istoria Mînăstirii Cernica*, 1930, pag. LII.

La această faptă de eliberare a mînăstirii Cernica din stare de metoh în stare de independență în scop de a se forma o unitate administrativă de sine stătătoare, a contribuit și protosinghelul Naum cu scrisul și cunoștințele sale.

Drept aceea, pentru scrisul său și pentru munca sa de binefăcător al Sf. Mînăstirii Cernica, obștea de azi și de totdeauna va pomeni pe acest călugăr mic de statură, uscățiv, brun la față, cu ochii căprui și repede la mers dar peste toate plin de activitate cărturărească, fiindcă mereu citea și mereu scria¹⁸⁾.

Arhim. ATANASIE GLADCOVSCHI
Starețul Sf. Mînăstirii Cernica

IERODIACONUL DIONISIE ROMANO „PROFESOR NAȚIONAL“ LA BUZĂU

În conformitate cu Regulamentul Organic, care prevedea instituirea de școli românești prin județe, Eforia Școalelor începe să se îngrijească de localuri și profesori, pentru a se începe cursurile la 1 iulie 1830¹⁾. Se întîrzie însă punerea în aplicare a legii din «pricina năpraznicei boale a holerei». În 15 sept. 1830²⁾ Eforia făcea cunoscut «Vorniciei din năuntru» că încetînd epidemia holerei și fiindcă «o liniște deosebită împărățește întru toate», pornește la îndeplinirea legii, însă o piedică serioasă este lipsa de localuri. Vornicia urmează să găsească localurile trebuincioase mai ales în casele mînăstirești sau metoace. În ceea ce privește pregătirea cadrelor didactice necesare, profesorii Școlii Naționale din București au îndatorirea de a organiza un curs, pregătitor special, — «curs normal» — și metoda Lancaster. În acest scop, Eforia Școalelor cere profesorilor de la liceul Sf. Sava să-i recomande pe cei mai buni școlari ca «institutori pentru județe» și aceștia fac recomandăția pentru 10 orașe.

«Cursul normal» dura 3 luni și se deschise la 1 noiembrie 1831, sub conducerea profesorului Gh. Pop³⁾. Printre primii candidați, s-a înscris la 1 noiembrie și «Dionisie ierodiaconul». Acum Dionisie încetă de a mai lucra la tipografie, deoarece cursurile se țineau în fiecare zi, candidatul fiind «dator a merge în toate zilele, ca să fie de față la paradosis de alilodidactică, atît în clasa I cît și la a II și a practici, făcîndu-se monitor între ucenici». De altfel raportul profesorilor punea și această condiție esențială că «este trebuință neapărată a părăsi toate celelalte îndeletniciri»⁴⁾.

Aici «candidatul» Dionisie ierodiaconul învătă: Gramatica, Geografia poli-cească pe scurt, adică: împărțirea pămîntului în state, orașele de căpetenie, religia și stăpînirea fiecărui țări, munții, mările și riurile cele mai însemnate, Aritmetica, teoria numerilor întregi și a frîngerilor, Catensimul⁵⁾.

Mult sprijin material și moral, pentru urmarea acestor cursuri, ierod. Dionisie îl are de la profesorul Colegiului, arhimandritul Eufrosin Poteca⁶⁾.

18. C. Erbiceanu, Viața și activitatea literară a protos. Naum Rîmniceanu, București, 1900, pag. 30.

*) Vezi date biografice în «Glasul Bisericii», an. XIV, nr. 10-11, art. **Episcopul Dionisie Romano și problema monahismului**, p. 672.

1. V. A. Urechia, **Istoria școalelor de la 1800-1864**, Buc. 1892, vol. I, p. 138.

2. *Ibidem*, p. 138.

3. V. A. Urechia, **Ist. șc.**, I.

4. V. A. Urechia, **op. cit.**, p. 143, infra.

5. Raportul nr. 3 din 18 nov. 1831 al prof. șc. naționale către Eforie. Cf. V. A. Urechia, **op. cit.**, p. 144.

6. Într-o cuvîntare ținută, în Buzău, la împărțirea premiilor, în anul 1837, în prezența acestuia, ierod. Dionisie spunea: «...în mijlocul Domniei Voastre se

Cursul însă, din diferite împrejurări, s-a prelungit peste termenul inițial, și tocmai la 12 martie 1832 Dionisie ierodiaconul, care are știința elementară de toate învățăturile cerute și a învățat desăvârșit cursul normal după metoda Lancaster, fu numit «institutor» în orașul Buzău⁷⁾.

Venit la Buzău, «profesorul național» trebui să ia totul de la început, fiindcă nu găsește pregătit nici măcar mobilierul strict necesar, ci doar «o căsuță de treizeci de picioare latul și șaisprezece lungul, cu trei despărțituri din care cea mai mare era hotărâită pentru clasă de parados, o cămăruță pentru șederea profesorului și tinda» așezată în mijlocul unui han⁸⁾, cu acoperișul spart încit plouă într-însa și fără sobă⁹⁾, destinată de Magistratul (primarul) orașului, pentru noua școală românească.

Ierodiaconul Dionisie găsește însă «localul» nepotrivit și arată «Magistratului» că «nu este cu puțință aceasta pentru școală», dar îl acceptă în urma asigurărilor date că aceasta este o stare de provizorat, «numai în soroc de șase luni»¹⁰⁾.

Pentru a putea funcționa școala, Dionisie pune de strică toate despărțiturile, făcând o singură sală «în care a încăput șase bănci», iar el găsește găzduire la Episcopie¹¹⁾.

Din cauza acestor transformări, cit și pentru faptul că a trebuit să procure și mobilierul necesar, școala națională¹²⁾ își deschide cursurile în ziua de 18 aprilie¹³⁾, deși conta ca existență de la 1 martie 1832¹⁴⁾.

Terminându-se anul școlar, ierodiaconul Dionisie făcea cunoscut Eforiei starea deplorabilă a localului, în care funcționează școala, și că deși «sorocul de șase luni s-a apropiat, nici o îngrijire nu au de alte case».

Alte case potrivite nu se găsesc, «fiind toate cu cvartir», afară de fosta trapeză a mănăstirii Banul, care e foarte potrivită, dar egumenul, «cum i-au propus orașenii ca să ne-o dea pentru școală, au zidit toate ferestrele și ține într-însa câteva puteni goale. Mai sînt două odăi alăturate, din care una asemenea este încuiată, iar în una șade un șelar, căruia i-ar găsi odăe, căci mai sînt odăi, și în mănăstire sînt trei inși, socotiți cu egumenul împreună, adică el, un preot și un paraclisier»¹⁵⁾.

După trei săptămîni, la 22 iulie 1832, raporta Eforiei că «Episcopia cu toate că are înăuntru magazie și spital, însă după venirea mea aicea neavînd unde ședeă, mi-au dat o odăe pe care fiindcă acum din nou s-a poruncit a se deșărta casele pentru o sumă de bolnavi ce au a veni, a trebuit să o las și de nu se vor slobozi numitele case din mănăstirea Banul, nu am nici unde să-mi plec capul»¹⁶⁾.

Pe lângă îndărătnicia egumenului, grec, căruia nu-i convenea noua școală românească, și deci făcea tot ce-i sta în putință a împiedica buna ei funcționare, tînărul profesor mai avea să lupte și cu neînțelegerea magistratului, care făcea cauză comună cu egumenul. De aceea, la 10 august 1832, Dionisie raporta Eforiei că, în înțelegere cu magistratul, egumenul «a pus în acele odăi pre un dascăl al lui, grec»¹⁷⁾.

află bunul meu învățător S. Sa Părintele Arhimandrit Efosin, acela care cînd m-am înfățișat doritor de învățătură, mi-a înlesnit mijloacele și a îngrijit a mă folosi din bunile-i învățături». (Cf. Arh. St., Min. Instr., dos. 6704/1837, f. 22).

7. Arh. St. Min. Instr., dos. 6704/1837, f. 164. Acest curs a fost absolvit numai de patru «candidați». Ceilalți erau: D. Jianu, N. Simonide și Gh. Mălureanu.

8. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 40; Ioan C. Filitti, *Principatele Romîne de la 1828 la 1834*, Buc. 1934, p. 351.

9. Arh. St., Min. Instr., dos. 6576/832, f. 41.

10. *Ibidem*, f. 40.

11. *Ibidem*, f. 40.

12. Spre deosebire de școlăle grecești ce existau pretutindeni pînă acum. De aici și denumirea de «profesor național», în opoziție cu dascălii greci.

13. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 32.

14. *Analele Parlamentare ale Romîniei*, tom. V, p. I, 1834-18355, Buc. 1895, p. 146 ps.

15. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 40.

16. *Ibidem*, f. 47.

17. *Ibidem*, f. 67.

În anul școlar 1833, școala se începe târziu, fiindcă s-a făcut «ceva muremet», tot în aceeași căsuță insalubră și nepotrivită¹⁸).

Profesorul nu încetează însă de a cere și a căuta un nou local, mai ales că cel actual a fost găsit de «doctor» insalubru și necorespunzător, neîncăpînd în sala improvizată, mai mult de 50 școlari. La 26 februarie 1833, arăta Eforiei că din această cauză, de o lună de zile este silit «de a nu mai primi copii» și roagă din nou insistent ca Eforia să facă toate diligențele posibile ca minăstirea Banu să dea casele ce le are libere¹⁹).

Logofeția treburilor bisericești poruncește minăstirii să dea casele cu chirie «vremelnicește», dar fiindcă egumenul tot nu cedează, la sfatul ce au făcut orășenii cu părințele Episcop au hotărît «a se cere casele ce le are minăstirea lângă zid, fiindcă egumenul să făgăduiește a le da acestea fără chirie, scoțîndu-se nacialnicul etacului care cvartiruește în ele»²⁰).

Acesta n-a putut fi scos, și atunci entuziastul profesor arată magistratului orașului, printr-o «otnoșenie», plin de amărăciune, hotărîrea de a pleca din acest oraș, unde învățătura nu este prețuită... «Dragostea către neamul meu și plăcerea de a lucra spre luminarea nevinovatei tinerimi, acestea m-au îndemnat să fac întrebare cinstitudinii magistrat, că ce chibzuire și punere la cale s-au făcut pentru viitor, căci dacă pînă la 15 august viitor nu se va face nici o punere la cale, voiu înștiința pe cinstita Eforie spre a mă muta la alt județ, unde orășenii prețuind învățătura, au case gata mai de multă vreme²¹).

Trecînd un an și nerealizîndu-se nimic pentru găsirea unui local potrivit școlii, episcopul Chesarie ia inițiativa, dînd bani și chereșteaua necesară, a se clădi o nouă școală.

Profesorul școlii din Buzău, la 14 septembrie 1833²²) raporta Eforiei că «Prea Sfinția Sa Părintele Episcopul acestei Eparhii, văzînd lipsa ce are acest oraș de școală, pornit de iubirea de neam, au dăruit opt sute lei și mai multă chereștea trebuincioasă pentru ca să facă o școală din nou, făcînd și un pecetluit, prin care sfătuiește obștea spre acest lucru trebuincios».

Lucrul s-a început de două săptămîni «și înaintează prin silința și îngrijirea unui om ce cunoaște chiar în sieși folosul pricinuit din școală» nădăjduind ca «după ajutoarele ce dă prea sfințitul Episcop, și prin nepregetata silință a Domnului Ghiță Bucurescu, polițaiul orașului...a a se săvîrși ce toată mobilarea pînă la 15 octombrie²³).

Fapta episcopului, care nu trebuia să fie știută de nimeni, după a sa dorință, «o va scrie în inimile tuturor tinerilor ce vor învăța în această școală, căci tîcînd eu, pietrele ce ne pun la zidire vor striga spre cinstirea sa»²⁴).

Lucrarea însă e terminată în decembrie, inaugurarea avînd loc la 10 decembrie 1833, «cu o ceremonie religioasă, față fiind adunarea orășenilor și alții»²⁵).

Școala cuprindea o sală de 7 stînjeni, două odăi și o «sălișoară mai mică», întreaga clădire fiind de 11 stînjeni «lungu iar largu împreună cu galeria, «cinci»²⁶).

Cu clădirea școlii s-au cheltuit «aproape zece mi de lei», episcopul Chesarie dînd mai mult de 2.000 lei și alte ajutoare, de la alte persoane din județ s-au

18. Ibidem, f. 96.

19. Ibidem, f. 103.

20. Ibidem, f. 123 și 153.

21. Colecție de nuvele istorice și diferite discursuri publicate în «Curierul Satelor», Buzău 1898, p. 65; cf. Pr. Ioan Ionescu, Centenarul Școalelor din orașul Buzău, în «Ingerul», an. IX, nr. 4-5, apr.-mai 1937, p. 232.

22. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 153.

23. Ibidem, f. 153.

24. «Neavînd cuvinte atît pre cît cere trebuința ca să laud după cuviință, din gura cea nevinovată a pruncilor să săvîrșește lauda, căci prin ajutorul și silința prea sfinției voastre s-au zidit școala națională, din care își primesc tinerii învățăturile ce pot a-i povățui către fericire» (vezi «Cuvînt carele s-au zis de Sf. Sa Ierod. Dionisie Romano, profesorul național din Buzău, la sfințirea bisericii Sfintei Eparhii Buzău, cel prea înoințe de P.S. Episcop D.D. Kesarie», în «Învățătură către preoți și diaconi, adică sfătuire cum trebuie să se poarte în slujba Sfintei Liturghii, Buzău, 1835 pp. 103-121).

25. Ibidem, f. 154.

26. Ibidem, f. 154.

mai strîns «peste 3.000 lei», iar obșteea orașului a dat 2.500 lei, orășenii neajutînd la clădirea școlii «afară de trei sau patru»²⁷⁾.

Afară de aceste ajutoare și materiale, Dionisie ia «cu sila», și materialele ce le avea strînse biserica Sf. Voevozi pentru clădirea clopotniței și pe locul bisericii începe clădirea noului local de școală, cu toată împotrivirea epitropiei bisericii respective.

Epitropii: Dumitru Șapcaliu, Constantin Cavaf, Alexe Cavaf, Costache Stoicea și Gh. Rachieru, se adresează judecătoriei²⁸⁾, arătînd că «ne pomenim cu numitul profesor că face deosebită clădire pe locul sfintei biserici a Sf. Voevozi», biserica avînd «mare strîmtora din pricina locului» și «strîmtorează și curtea bisericii de nu-și are înlesnirea sa, apoi și materia care era strînsă cu cheltuiala sf. biserici, spre facerea clopotniței ne pomenim că o ia cu sila fără a mai întreba pe vreun epitrop».

Epitropii cer apoi «a se opri din lucru că, cu păcat este a strîmtora curtea sfintei biserici în care după ce este sf. biserică datoare cu tot, apoi nici morții nu are unde-i îngropa, dacă se va lua acel loc».

Judecătoria face cunoscut ocîrmuirii să poprească pe Dionisie din lucrare, pînă se va judeca cu epitropii²⁹⁾.

Conflictul s-a aplanat prin donarea «în scris» a locului pentru școală.

Mult ajutor a dat și ocîrmuitorul plaiului Pîrscovul, Caloian Cătănescu, care a transportat toată cheresteaua necesară fără plată, iar cînd «epitropii unei biserici de aici dînd jalbă judecătoriei pentru locul pe care este zidită școala, «numitul a convins pe stăpîn și pe rude să dea înscris că donează locul școlii»³⁰⁾.

În urma acestei lucrări a rămas o datorie de 2.000 lei la negustorii de unde s-au luat materialele, și pentru că la magistratul și comitetul de inspecție se vede o «tăcere adincă», profesorul ruga Eforia «a se pune la cale pentru această datorie, după cum va socoti în cuviință»³¹⁾.

Localul se afla în «ulița tîrgului»³²⁾, lîngă biserica Sf. Ingeri³³⁾, și în anul 1838 se făcea caldarîm pe partea școlii, iar pentru că e «drumul uliții mari, se va așterne cu un pod de piatră»³⁴⁾.

După cîtiva ani localul acesta devine neîncăpător, și în anul 1837 ierodiaconul Dionisie ia inițiativa de a construi un nou local «pă un loc slobod ce este în centrul orașului lîngă hanu(1) răposatului Medelnicerului Sandulache», loc pe care minăstirea Banu îl revendica ca proprietatea ei, înaintînd în acest scop planul noi clădiri, la 10 dec. 1837³⁵⁾.

Lucrarea însă nu poate începe din cauza opoziției pe care o făcea minăstirea Banu, creîndu-se astfel o corespondență zadarnică care dură «mai trei ani».

La 19 mai. 1839, Dionisie ruga Eforia Școalelor să intervină ca «să ia sfîrșit această pricină, căci în vara aceasta s-ar aduna materialurile și nehotărirea locului ne oprește»³⁶⁾.

La 16 iulie, același an, Eforia arăta că prin subscripție s-au adunat 8.000 lei și materiale pentru noua clădire a școlii pe un loc pe care a fost mai înainte «casa de isprăvnicat și stricîndu-se acele case, după o trecere de mai mult de 20 ani se află slobod, neavînd pe dînsul nici o clădire».

După ce l-au închis pentru școală, minăstirea Banu, ridicînd pretenția că e proprietara locului îl oprește din lucrare prin Înalta Logofeție și în felul acesta «să prăpădesc materialele ce le-am adunat»³⁷⁾, ierodiaconul Dionisie nu cedează și intervenind direct la Logofeția bisericească, în 6 august 1839 vine la Buzău cu ordinul către egumen să libereze locul «pentru ca să se precurmeze fără zăbavă străgănirea acestei pricini».

28. Raportul nr. 8 din 18.V.1835, Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 247.

29. Arh. St. Bz., Tribunalul Buzău, dos. 263 1835, f. 1.

30. Ibidem, f. 55.

31. Ibidem, f. 247.

32. Ibidem, f. 200.

33. Ibidem, dos. 3391/840, f. 43.

34. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 284.

35. Ibidem, dos. 6704/837, f. 61.

36. Ibidem, f. 39.

37. Arh. St., dos. 6704/837, rap. nr. 71.

38. Ibidem, f. 187.

Cu toată opoziția egumenului grec, Himara, lucrarea noului local școlar începe, și la 16 sept 1840³⁸), ierodiaconul Dionisie, profesorul școlii, raporta Eforiei că «s-a clădit o încăpere de 7 stinjeni lungă și 4 largă, cu o sală și 2 odăi la un căpățiu, în care s-a și mutat școala vremelnicește până se va îndeletnici orașul a clădi o școală potrivită cu trebuința, rămânând aceasta ce s-a făcut pentru candidații de prin sate și totodată se pune în lucrare la școala cea veche prefăcerea în prăvălii».

Dionisie cheltuiește pentru aceasta salariul său și alte sume provenite din tipărituri și împrumutate, suma ridicându-se la 11.436 parale 39³⁹), restituindu-i-se de către magistrat numai lei 3.277 parale 3, iar restul de lei 8.309 după 4 ani. În anul 1843, cheltuind suma de 1.068 lei cu alte lucrări neapărat trebuincioase școlii și prăvăliilor, cerea magistratului să-i restituie suma, fără zăbavă, «căci din parte-mi am făcut ce am putut, îngrijind singur cu destule osteneli și lăsând fără nici o dobândă lei 8.309, în vreme de patru ani»⁴⁰).

Școala națională era școală primară, organizată timp de 2 ani cu un curs de trei clase⁴¹), și pînă în anul 1838 purta titlul de «școală națională», «școală începătoare», «școală publică», iar din anul 1838 poartă titlul de «școală normală», pentru că pregătea și învățătorii pentru sate.

La Buzău primul curs de acest fel începe la 20 aprilie 1838⁴²), cu 30 «învățători de prin sate», carii aveau trebuință «de îndreptarea citirii și a scrisului cum și de alte cunoștințe», formîndu-se «un clas deosebit căci nu se pot amesteca oameni de 30 ani cu cei de 10 ani», și li se preda dimineața, înaintea celor mici, un ceas și jumătate și seara la fel, «după ce se slobod școlarii».

«Candidaților li se preda și cîntări bisericești» de către un cîntăreț ce se află aici⁴³), pentru că aveau și însărcinarea a fi cîntăreți la biserici⁴⁴).

Din cataloagele expediate Eforiei se vede că învățătorii timpului erau în vîrstă de la 13—38 ani⁴⁵), iar numărul lor era invariabil, ca și la cei din cursul primar⁴⁶).

Cum numărul lor era destul de ridicat, se simțea nevoia de alte încăperi, mai ales pentru găzduirea lor, și pentru aceasta Dionisie comunica Eforiei, la 28 martie 1841, că începînd lucrul pentru clădirea de noi încăperi necesare «candidaților dă prin sate», magistratul orașului îi trimite ordinul să înceteze lucrul, deoarece locul este al mînăstirii Banu. Meșterii au fost opriți de dorobanți, «amenințînd prin vorbe înjositoare». «Deci fiindcă aceasta este o urmare care țintește curat la pizma despre binele obștesc, iar nu la lucrare de vre-o răspundere și care desușit dovedesc lucrările picante ale magistratului de acum, de temut este că, după cum ei împotriva interesului lor și al școlii vor putea lucra și mai departe, necunoscînd adevăratul bine».

Cerînd Eforiei să ia sfîrșit odată această împrejurare, arată că dacă mînăstirea înfățișează «niscaiva» documente destoinice pentru proprietatea acestui loc, atunci pentru ce atîta străgănire și să nu primească locul, căci «nu se ia de vreun particular, ci tot pentru folos obștesc, condiție cu care toate sfințele mînăstiri sînt înzestrate»⁴⁷).

Zvircolirile grecilor rămîn infructuoase în fața combativității, a rivnei și patriotismului tînărului profesor, și lucrarea începută e gata în vară, fiind prima, de acest gen, în Țara Românească.

În anul 1843 «încăperile și comoditățile școlii din Buzău» erau: 2 odăi și o sală mare pentru învățatură «subt un acoperămînt», 2 odăi «așternute cu cără-

38. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, f. 47.

39. Ibidem, f. 262.

40. Ibidem, f. 256.

41. N. Iorga, *Istoria Romînilor*, 8, Buc. 1938, p. 349.

42. Arh. St., Min. Instr., dos. 6704/837, f. 65.

43. Ibidem. Pentru aceștia tipărește, în tipografia Episcopiei, «Octoih mic și Catavasier». Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/1840, f. 420.

44. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, f. 420.

45. Ibidem, dos. 6704/867, f. 68 și 95.

46. În anul 1841 erau în județul Buzău 105 școli cu 1654 elevi: Școli normale 1, cu 755 școlari și o școală grecească cu 15 elevi (cf. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, f. 120).

47. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, f. 82.

mizi», cu o cămaruță în fundul sălii «sub osebit acoperămint», iar «sub un alt osebit acoperămint» se află un grajd și alături șopron pentru trăsuri⁴⁸).

În fața școlii se afla «o scoater» făcută din scinduri, toate încăperile erau acoperite cu tinichele de brad» și tot cuprinsul lor «împrejmurit» cu scinduri, avind o poartă mare și o porțiță⁴⁹).

Mobilierul școlii, în anul 1843, consta din: 8 bănci, 6 semicercuri, 10 table de fier alb, una tablă mare de lemn pentru aritmetică, o tablă mai mică cu litere pentru scris la nisip, 7 hărți: Europa, Asia, Africa, America, Oceania, România și Mapamondul⁵⁰).

Dionisie se îngrijește de a asigura școlii și un venit permanent, care provenea din chiria de la prăvăliile de pe ulița târgului, care constau din 4 încăperi, fiecare încăpere având 2 odăi⁵¹), închiriate «dohtorului Sigismund, unui cofetar și unui cismar⁵²), pentru suma de 2.310 lei, pe anii 1841-1844⁵³), la care se mai adăoga din anul 1842, cîte 550 lei anual, embaticul unui loc «d-alături de prăvăliile școlii», dat lui Ion Costinescu și «mai mult de 2.000 lei pe fiecare an», strînși din cele 7 cutii, pe care școala le avea la fiecare biserică din oraș, «care după rugăciunea ce am făcut Prea Sfinției Sale Părintelui Sale Episcop al Eparhiei au poruncit a să șeze prin bisericile orașului»⁵⁴).

Școala era organizată pentru trei «clasuri», profesorul trebuia să înainteze catalog de elevi în fiecare lună, fiindcă numărul creștea din lună în lună⁵⁵), iar notările se făceau cu 1, 2 și 3⁵⁶).

În anul 1836, cînd Eforia ia hotărîrea să se numească cîte doi profesori, Dionisie recomandă, ca al doilea profesor pentru «clasurile» I și III, pe Ion Costinescu, «carele au urmat cursul elementar cu toată luarea aminte, silindu-se a-și câștiga și alte cunoștinți», și care de doi ani era «îngrijitorul» elevilor⁵⁷), «învățător de cîntări candidaților»⁵⁸) și cîntăreț «la o biserică ce este lângă școală» — biserica Sfinții Ingeri.

Salariul era de 1.500 lei pe an, 800 lei proveniți din cutiile ce avea școala în fiecare biserică, iar 700 lei de la biserică, «odae și toate trebuincoasele din școală»⁵⁹), pe cînd Dionisie avea 250 lei lunar, adică 3.000 lei anual⁶⁰).

Luptind cu greutate inerente oricărui început, nesprînjît de cei în drept, nici chiar de comitet, ⁶¹), ierodiaconul Dionisie socotea slujba de profesor o misiune, un apostolat, «care pre cit este folositoare și ostencioasă», după cum arăta într-o cuvîntare de sfîrșit de an: «Nu pot a tăgădui, o, cinstiți părinți și domnilor, că am avut ochiul ațîntit la punctul a mă face folositor soțietății unde mă aflu însărcinat cu o slujbă de care spînzură fericirea tinerimii, orice împotriviri, greutate și înlesniri a fi putut simți în această carieră, care pre cit este folositoare, atît și ostencioasă, numai că n-a putut a-mi slăbi curajul, ci dimpotrivă simții că se mai adăoga... Și de cîte ori văz publicul adunat împreună cu iubitorii de fii părinți, ca să vază rodul ce micii școlari adună în vremea urmării la învățătură, mă simț atins pînă la lacrimi de bucurie și mulțămire către aceia cărora patria este datoare luminarea sa⁶²).

Dionisie s-a dovedit un bun pedagog și bun învățător, folosind metode destul de înaintate pentru vremea sa.

48. Ibidem, f. 263.

49. Ibidem, f. 263.

50. Ibidem, f. 263.

51. Ibidem, f. 268.

52. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, f. 262.

53. Ibidem, f. 239.

54. Ibidem, f. 239.

55. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 32.

56. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, f. 38.

57. Raportul nr. 6 din 30 mai 1836, la Arh. St., Min. Instr., dos. 6575 832, f. 284.

58. Academia R.P.R., MCXX, f. 3.

59. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/1832, f. 284.

60. Arh. St., Min. Instr., dos. 2705/1832, f. 284.

61. Cuvînt ținut la examenul de la Școala Națională din Buzău, în anul 1837. (Arh. St. Min. Instr., dos. 6704/1837, f. 21).

62. Ibidem.

El nu concepea decît o colaborare între profesori și părinți și de aceea spunea într-o cuvîntare: «Ca să-și poată dobîndi școalele scopul lor, nu este în destul a se trimite de către părinți copii la școală numai ca să scape de dinșii, ci trebuie a se încuraja prin orice chip la învățătură»⁶³).

Ca unul ce cunoștea «chiar în sieși folosul pricinuit din școală», simțea o plăcere «de a lucra spre luminarea nevinovatei tinerimi», aceasta fiind o «sfințită însărcinare»⁶⁴), care trebuie «împărțită între părinți și învățători». De aceea, arăta altădată profesorul, «nu este destul a-i trimite (copiii) numai la școală, fără a mai cerceta cum urmează, de învață și de este silitor. Care o poate face prea lesne cercetînd bileterile ce în fiecare simbătă se dau și înțelegîndu-se cu profesorul din vreme în vreme, îngrijînd fiecare părinte, ca lipsurile cele fără cuvînt să se îndrepteze, căci se pricinuește o mare înapoiere școlarilor»⁶⁵).

În vremea sa, metoda cea mai uzitată, pentru ca copiii să-și însușească cunoștințele predate, era bătaia, făcută chiar cu biciul. Ierodiaconul Dionisie socotea însă această metodă nepedagogică. De aceea, într-un raport către Eforie, arăta că inspectînd școala de la biserica Sf. Nicolae din oraș, a găsit un dascăl «care învață copiii fără să se conformeze regulilor celorlalte școli», bătînd copiii cu biciul. Acest procedeu «nu e cuvîncios și potrivit metodelui de acum» și de aceea «i-am luat biciul și l-am trimis C. Comitet»⁶⁶).

Prin metodele și tactul întrebunțat, și-a cîștigat simpatia și prețuirea unanimă a orașenilor, care nu întirzie să se manifeste public, de cite ori se ivea ocazia.

Astfel, la 5 febr. 1838, cînd marele comis P. Poenaru, directorul școlilor «a revizitat școala publică», un orașean «a citit un adres prin care obșteea de aici a arătat recunoștința sa pentru neprețetarea ce o are d. profesor p(ărinte) Dionisie Romano la împlinirea ostencioaselor sale datorii»⁶⁷), iar cu ocazia examenului de fine de an, «comitetul de inspecție, la 3 iulie, trimitea o adresă profesorului prin care arăta că «plin de mulțumire laudă prin aceasta ostenele și patrioticeasca rivnă a Domniei Voastre și totodată vă arată că este recunoscător»⁶⁸).

Pentru că era lipsă de manuale, Dionisie prelucrează și tipărește manualele necesare: abecedar, «scurtare de aritmetică», geografie, catihis, iar pentru trebuința «candidaților de prin sate», «Octoih mic și catavasier»⁶⁹).

63. Muzeul național, I, nr. 20, 8 iulie 1836, p. 63, la I. Ionașcu, *Material documentar pentru istoria Seminarului din Buzău*, Buc. 1837, p. 18.

64. Arh. St., Min. Instr., dos. nr. 6704/837, f. 21.

65. *Ibidem*, f. 21.

66. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, f. 122.

67. Cantor de avis și comerț, nr. 49, din 14 februarie 1838, p. 191, și *Romînia*, nr. 37, din 12 februarie 1838, p. 146, la I. Ionașcu, *op. cit.*, p. 29.

68. Academia R.P.R., doc. MCXX, f. 3.

69. **ABEȚEDAR** (romînesc) spre întrebunțarea tinerilor (începători) de ierodiaconul D. Romano. (În tipografia Sfintei Episcopii) Buzău (Anul rupt) 1834?, 46 pp., lipsă 47, 48. (Biblioteca Acad. R.P.R., I, 204.390).

ABEȚEDAR (pentru Așezămîntele Elisabetene (întemeiate) (de) Prea Înălțata Doamnă Elisabeta Știrbei). A cincea ediție. (București). În tipografia Colegiului Sf. Sava (1850). 76 pp., 14,5×10,5. (Biblioteca Acad. R.P.R., I, 176.9505).

ABECEDAR RELIGIOS. Tipografia Episcopiei Buzăului, 24 pp.

BIBLIOTECA TINERILOR începători (sau culegere de întieile (cunoștințe) trebuincioase pentru învățatura copi(ilor) ce încep a ceti. (Tradusă din franțozește de ierodiaconul Dionisie Romano), Profesor național în Buzău. (Tipărită în Tipografia Sfintei (Episcopii, Buzău), nr. 1, 1837, mai 14, 53 pp.

BIBLIOTECA TINERILOR începători. Întieile cunoștințe. Partea I. 1838 iunie 20, Tipografia Zaharia Carcalechi, 57 pp., 19×12,5.

BIBLIOTECA TINERILOR ÎNCEPĂTORI, de ierodiaconul D. Romano, dată în Școala Națională din Buzău. Partea II, 1838, iunie 20. Scurtare de aritmetică, 45 pp. În același an tipărește ediția II-a, în tipografia lui Eliade.

CATHIS sau învățătură despre dogmele și tainele Bisericii noastre. Cu blagoslovenia Prea Sfințitului Episcop al Sfintei Episcopii Buzău, d.d. Chesarie. Tipărit prin osrdia și cheltuiala Sf. Sale ierodiaconului Iraelie din Sfînta Episcopie Buzău. În tipografia Sfintei Episcopii. Anul 1839, ianuarie 25. 34 pagini.

Acest catihis a fost compus de Arhim. Eufrosin Poteca și așezat cu întrebări și răspunsuri de fostul său elev, ierod. Dionisie. A doua ediție, cu prefață

Ca unul care știa a prețui cum se cuvine cartea și foloasele ei, ei înființează la școală și o bibliotecă. Dintr-o comandă, pe care o făcea la Eforie, vedem preocupările sale intelectuale. Cere: Rapsodiile lui Homer, Meditațiile lui Lamartine, Poeziile lui Văcărescu, Cudierul de ambele sexe, Istoria lui Petru Maior, Manual de Istoria Românilor și Cronica lui Cantemir⁷⁰).

În anul 1833, raporta Eforiei că s-a primit «Istoria imperii rosiane în patru trupuri, cu care voi urma după cum mi se poruncește»⁷¹).

Printre «greutățile și împotrivirile» de care făcea aluzie într-o cuvîntare de sfîrșit de an, trebuie să menționăm pe aceea ce urmează, care ilustrează moravurile timpului și autocrația protipendadei buzoiene.

Ca unul ce era cleric, și aceasta n-a uitat-o niciodată, chiar învățător fiind, venind în Buzău a mers la episcopul locului ca să-i ceară «părintească blagoslovenie». Printre «sfaturile» date, episcopul i-a dat și porunca să spună din Sfintele Scripturi cite un cuvînt prin biserică⁷²). Ierodiaconul Dionisie s-a conformat poruncii, fără să aibă vreo neplăcere, pînă în ziua de Sf. Gheorghe, anul 1833, cînd făcînd o prescurtare din viața sfințului, a citit-o în mînăstirea Banul, «neștiind că și acum dreptul cuvînt este supus judecății»⁷³).

Cuvîntarea, alcătuită într-un stil de vechi cazanii, este un rechizitoriu împotriva moravurilor zilei, mai ales a felului cum diferite «clasuri» serbează ziua unui sfinț.

Cu curaj, fără menajamente, tînărul călugăr spunea: «..la zile de sărbători, cei mari sau boierii vin la biserică poate numai de obicei și îndată ce es, aleargă în sus și în jos, smăcînînd cai și slugi după acelea care se numesc vizite care ar fi folositoare, de ar fi în aceste conversații vorbirea de patriotism, de paza legilor și de alte lucruri bune. Coccoanele după ce șed mai multe clasuri înaintea oglinzii, vin la biserică cu bonetele de cite cîncisprezece picioare în rătunzime, cu pălării asemenea cu colțurile africanilor sau cu pene de struți, pă care în Evropa cea civilizată numai comediianții le poartă, vin, zisei, la biserică ca cînd ar vrea să se suie pă orhestră în teatru. Eșînd din biserică nu-și adună copilașii să-i învețe frica lui Dumnezeu, moral, și să le dea bună creștere, nu. Căci destul de buni crescători au ele: țiganii, țigăncile și slugile. Ci cum merg acasă încep a spune ce tînăr era mai elegant în biserică și ce cavaler, care dame erau gătite mai bine, și care rău, și celelalte»⁷⁴).

Desigur că acest pasaj n-a convenit boierilor, și imediat ce s-a terminat cuvîntul, «unul din boieri mergînd la părintele episcopul i-au pus mîi de categorii»⁷⁵). Episcopul dă această chestiune în cercetarea «Cinstitului Departament al Episcopiei», care cercetează cuvîntul în cauză și referă «că intrînsul nu se cuprinde nimic nici împotriva dogmelor bisericesti, nici împotriva stăpînirii, ci este curată morală bisericască, dar, pentru că unii au făcut pretenție asupra profesorului, cum că i-ar fi necinstit, Departamentul a căutat să vadă cum a fost primit de public acest cuvînt, și a constatat că «s-au primit cu toată mulțumirea»⁷⁶), afară de: Tache Fălcoianu, «otcîrmuitorul», Serdar Gavriil Codreanu, «dumnealui», Nae Tăndărică și bătrînul serdar Tăutu «invitat de dînsii ține și el asemenea»⁷⁷).

Celalți sînt mulțumiți și «sînt gata a-și da mulțumirea lor și în scris»⁷⁸).

semnată de arhim. Dionisie, a fost tipărită în tip. Colegiului Sf. Sava, în anul 1845.

OCTOIH (ȘI CATAVASIERUL). Cu blagoslovenia iubitorului de Dum(ne)zeu Episcop al Sfintei Episcopii Buzău, D/D. Chesarie. (Tipărit de un iubitor de podoabă Sfintelor Biserici). Buzău. (În tipografia Sfintei Episcopii). Anul 1839, octombrie 25, pp. 225, 19,5×12. (Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/840, p. 420).

GEOGRAFIE, anul 1839, 36 pp.

70. I. C. Filitti, *Domniile romîne sub Regulamentul Organic*, 1834-1848, Buc. 1915, p. 238.

71. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/832, f. 156.

72. *Ibidem*, f. 125.

73. *Ibidem*, f. 125.

74. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/1832, f. 127-129.

75. *Ibidem*, f. 125.

76. *Ibidem*, f. 126. «Referatul Departamentului e semnat de Lavrentie Arhimandrit, Ioan Eclesiarh, Dumitrache Didascălu.

77. *Ibidem*, f. 126.

78. *Ibidem*, f. 126.

Iată că, numai un an trecind de cînd se afla în Buzău, și reuși să-și cîștige simpatia populației, afară de a boierilor care «invitați fiind de cucoanele dumneor, au făcut acea pretenție».

Ocircumitorul s-a simțit în așa măsură lezat, încît amenința, că dacă Eforia nu-i va da satisfacție, în trei zile, raporta Dionisie către Eforie⁷⁹⁾, «va veni să mă bată așa ca să mă aducă în stare să mă dea cu pătura afară pînă moarte». Și continua profesorul: «Deaceea rog C(instita) Eforie să facă cuvințioasă punere la cale atît pentru depărtarea unor asemenea împrejurări ce ar putea urma, cît și să-și dea cuvînt dumneor acei ce fac pretenții, pînă ce temeiuri răzămăți m-au învinovățit și m-au atacarisit prin public cu feluri de născocite plăsmuiri, căci dacă nenorociții profesori nu vor înceta de a fi așa cu nevrednicie trăctăluți, ce curaj vor putea să aibă în această ostencioasă slujbă?».

Conflictul s-a aplanat și ierodiaconul Dionisie a rămas mai departe în oraș, sporindu-și din zi în zi stima și recunoștința buzoenilor, cîștigîndu-și chiar și pe aceea a potențailor lezați de adevărul rostit cu gînluri curate de îndreptare.

Ierodiaconul Dionisie stă în Buzău ca profesor 11 ani, împlinindu-și cu sînguință datoriile slujbei, pînă la începutul anului 1843, cînd e chemat director al Seminarului Central.

La 25 «Ghenarie»⁸⁰⁾, ierodiaconul Dionisie făcea cunoscut Eforiei că «Prea Sfinția Sa Părintele Mitropolitul prin porunca No. 2625 îmi face cunoscut că voește a mă așeza profesor la Seminarul Sfintei Mitropolii, totodată arătînd că ar fi mai de cuvîntă ca să fiu profesor la o școală religioasă, aflîndu-mă între cei bisericești». De aceea roagă să-i dea «slobozenie din această slujbă pe care nu pociu să o ocupez mai mult decît pînă la sfîrșitul acestei luni, cînd trebuie a-mi lua slujba propusă de Prea Sfințitul Stăpîn».

Arată că lasă în locul său pe Ioan Costinescu, «cunoscut de C. Eforie», și continuă: «Deși cu părere de rău las această slujbă în care avem un cîmp deschis spre a lucra spre folosul tinerimii, mă mîngîi însă cu un alt așezămînt asemenea folositor obștii ce mi se înfățișează, unde mă volu sîll a lucra potrivit chemării ce mi se face precît nemărginitele puteri mă vor ierta».

Eforia nu-i răspunde și Dionisie e nevoit să rămînă în Buzău pînă la 28 februarie 1843, cînd cu raportul nr. 22⁸¹⁾ face cunoscut că Mitropolitul îi poruncește că «fără cea mai mică întîrziere» să-și ia slujba în primire. «Cum trebuie să urmez fără sminteală» acestei porunci, raportează «că la 28 ale acestei luni, pornind din Buzău, am lăsat școala sub îngrijirea Domnului Ion Costinescu»⁸²⁾.

Cu aceasta se încheie activitatea de învățător, pășind de acum pe alte drumuri «pline de osteneți», totdeauna însă folositor obștei, neuitînd însă școala căreia el i-a dat ființă și suflet din sufletul său.

Cînd revine iarăși la Buzău, de astădată însă ca Episcop — în 1859 —, școala din localitate e în permanență sub ocrotirea sa. Dintr-o adresă a Episcopiei, vedem că Episcopul Dionisie trimitea «Institutului Primar al Școlii publice de

79. Arh. St., Min. Instr., dos. 6575/1832, rap. nr. 14 din 24 aprilie 1833.

80. Arh. St., dos. 3391/840, f. 293; Acad. R.P.R., Doc. pach MCXX, f. 5.

81. Arh. St., dos. 3381/840, f. 314.

82. La 4 martie, Eforia încheie jurnalul nr. 206, pentru numirea prof. I. Costinescu.

Luînd parte la Revoluția din 1848, fiind numit comisar al plășii Cîmpul — district Buzău, în anul 1850 se retrage «de persecuțiile regimului ce a succes lui 1848» la mînăstirea Băbeni-R. Sărăt, împreună cu Arh. Dionisie. În 1859 îl întîlnim în redacția «Curierului Principatelor Unite», în București. În anul 1870 tipărește «Vocabularu Romano-Francesu, lucrat după dicționarul Academiei Franceze dupe al lui Napoleone Landaise și alte dicționare latine.» București 1870. Tipografia Națională, Antreprenor C. N. Rădulescu.

A fost început în 1850, din îndemnul Arhim. Dionisie, după cum arată în prefață: «Eminența Voastră m-ați încurajat și moralmente și materialmente timp de 20 ani a dota limba cu acest op și în 1850, retrași în mînăstirea Băbeni de persecuțiile regimului ce a succes lui 1848, mi-ați zis: «ocupă-te cu compunerea unui dicționar român, căci oricît de imperfect, începutul fiind greu, venitorul va perfecționa mai ușor începutul tău».

Dicționarul cuprinde: «lista vorbelor romîne și romanizate așezate în rînd alfabetic cu explicațiunea lor succintă».

„Băieți din Buzău», 100 exemplare cărți pentru a fi împărțite ca premiu «spre încurajarea tinerilor studenți din acea școală»⁸³).

Atenția pe care o da școlilor buzoiene voia să o concretizeze prin donarea marii și interesantei sale biblioteci — aproape 7000 volume — gimnaziului din localitate. Această generoasă ofertă a repetat-o în numeroase rânduri și Consiliul permanent județean luase hotărârea «ca drept recunoștință pentru această nobilă donațiune» să-i facă Episcopului Dionisie bustul în marmoră și să-l așeze în localul bibliotecii «spre comemorarea acestui act generos»⁸⁴).

Dorința nu i s-a împlinit, deoarece boala survenită pe neașteptate, care i-a pricinuit moartea mai devreme, l-a împiedicat a face actul respectiv.

Paralel cu activitatea asiduă de învățător, ierodiaconul Dionisie a fost profesor la școala de grămatici a Episcopiei⁸⁵), director al tipografiei episcopale⁸⁶) și redactor al primei gazete bisericești «Vestitorul Bisericesc», apărută în Buzău în anii 1839 și 1840.

Aceste multiple și variate ocupațiuni, toate duse însă cu zel și cu neobosită rivnă în slujba culturii naționale crescînde, și pentru luminarea tineretului neamului, l-au situat pe entuziastul ierodiacon autodidact în galeria respectabilelor figuri de luptători pentru progresul cultural al neamului.

Pr. GABRIEL COCORĂ

DESPRE „STILPII“ CARE SE CITESC LA MORȚI

ORIGINEA, ROSTUL, CONȚINUTUL, RINDUIALA ȘI IMPORTANȚA LOR PASTORĂLA.

Dintre practicile liturgice cu dată mai nouă și cu o lipsă aproape totală de uniformitate în săvîrșire, fac parte și așa ziii «stilpi» ce se citesc la morți.

Deși dispunem de scurte, contradictorii și puține informații în legătură cu problema originii, a rostului și a însemnătății lor, dorim totuși să reluăm, cu date noi, o încercare a noastră mai veche, numai din dorința de a contribui, măcar cu puținul de care sîntem în stare, la lămurirea acestei probleme, încă nestudiate pînă acum¹).

1. Practica stîlpilor funebri în Biserica noastră.

Nu există, credem, o altă practică de cult cu o varietate mai mare în ce privește rînduiala și conținutul, ca așa ziii stîlpi, care se citesc la morți. Rar pot fi găsiți doi preoți, în a căror practică aceștia să aibă aceeași rînduială sau același conținut «liturgic»!

Această varietate se datorește următoarele cauze:

a) Cărțile de ritual nici nu pomenesc măcar de existența stîlpilor în mormîntării. Abia în ultima vreme, două cărți de ritual ne dau scurte indicațiuni despre ei, și anume: **Panihida**, tipărită la București în 1948 și **Cartea de rugăciuni și cîntări bisericești**, editată de Trifon Lugojan, pentru Eparhia Aradului (Arad, ed. IV, fără an).

83. Arh. St. Buzău, Ep. Bz., dos. 43/1867, f. 5.

84. Arh. St., Min. Instr., dos. 2440/873, f. 34.

85. I. Ionașcu, op. cit., p. XIX.

86. Arh. St., Min. Instr., dos. 3391/1832, f. 420.

1. Vezi articolul «Stilpii funebri» în rev. «Tomis» nr. 4-6/948, pp. 13-17.

b) Manualele de liturgică sau de tipic, ori că nu pomenesc nimic, ori că prevăd practica locului de origină a autorilor lor, prezentînd ele însele o varietate, de astădată scrisă.

c) Stîlpii funebri fiind în general o lectură «biblică» cu prilejul înmormîntării, e greu de precizat dacă constituie o practică liturgică propriu zisă și dacă trebuie discutată din punct de vedere liturgic, sau sînt pur și simplu un mijloc sau o metodă minunată de pastorație și, deci, trebuie discutată din punct de vedere pastoral.

Această a treia cauză, credem, a produs și pe primele două. Mai precis — după cum vom vedea mai departe — la început, și numai în ultima vreme, generalizîndu-se, au îmbrăcat o haină liturgică, sau quasi-liturgică.

Că au îmbrăcat această haină liturgică, se poate vedea atît din practica actuală, cit și din faptul că în cele din urmă, cărțile de ritual au început a menționa, în cuprinsul lor, practica stîlpilor funerari.

După puținele informații pe care le avem, practica stîlpilor funerari se prezintă astfel în cuprinsul Bisericii noastre:

În unele părți ale Teleormanului, se citesc drept stîlpi, 12 pericope evanghelice. «Unii le citesc după ieșirea sufletului, iar alții obișnuiesc să citească Evangheliile în procesiunea ducerii mortului la biserică. Iși fixează 12 puncte în drumul procesiunii și citesc 12 Evangheliile. Eu mă întreb: — zice autorul — «De unde au ei 12 Evangheliile la mort?»²⁾

În fostul județ Suceava, «plaiul Muntele», se face citirea întregii Sf. Evanghelii după cei patru evangheliști, «nemijlocitu după ce s-a așezatu mortulu pe masă sau pe laiță», preotul stînd la capul mortului sau pe unu patu»³⁾.

În alte părți ale Moldovei, stîlpii, tot astfel înțeleși — adică toată Evanghelia — se citesc numai în decursul priveghiului.

În unele părți din Bucovina, «sub stîlpi se înțelegu numai cele 12 (!) Evangheliile ale Invierii; mai înainte era datină... și se săvîrșesc în decursul priveghiului... de vreo 40 de ani» — adică cam de pe la 1852 — «nu mai citește preotul nimic». În locul preoților însă cetescu dascălii psaltirea și anume totdeauna noaptea, adică în decursul priveghiului, la capul mortului și în patru răsîmpuri, care asemenea se numescu stîlpi. După fiecare stîlpu, care conține cite cinci caftisme, dascălulu face o mică pauză»⁴⁾.

«Astfelu — conchide autorul — sub cuvîntulu «Stîlpi» se înțelegu evangheliile celor patru evangheliști: Matei, Marcu, Luca și Ioan, care se cetescu de către preotulu localu, cetirea evangheliiei numai a unui singuru evanghelistu, se numește stîlpu»⁵⁾.

În regiunea Vatra Dornei, «stîlpi» se numesc «stările» sau popasurile ce se fac în timpul procesiunii ducerii mortului la biserică, fără a se preciza dacă se citește ceva la aceste «stări»⁶⁾.

2. Pr. Andrei Mustăciosu, «Uniformitate ori divergență în acțiunile rituale»? art. în rev. «Bis. Ort. Rom.», seria III, anul LI, nr. 3-4 (624-5), 1933, pg. 129.

3. S. Fl. Marian, «Inmormîntarea la romini», studiu etnografic, București 1892, pg. 224.

4. Idem, ibidem.

5. Idem, ibidem, pg. 223; vezi și T. Burada, «Datinele poporului român la înmormîntări». Iași 1882, pg. 18.

6. Fl. Marian, op. cit., pg. 286.

În alte părți, după informațiile culese de noi, se citește drept stâlpi funebri, toate pericopele evanghelice de sîmbătă, așa cum se găsesc în Sf. Evanghelie, la rînd, întrerupînd citirea lor prin ectenia morților, cînd se trece de la un evanghelist la altul.

Alții, citesc evangheliile Patimilor, adăugînd la sfîrșit Evanghelia de la Matei, care se citește în noaptea Invierii, afară. Și aceștia fac patru întreruperi, prin ectenia morților, după cum socotesc ei.

Alții citesc cele 11 evanghelii ale Invierii, cu patru întreruperi, tot după socotința proprie.

Alții citesc evangheliile morților, ori pe cele «din slujba înmormîntării preoților sau cele de la Maslu, ș.a.m.d.7).

Am văzut un caz cînd s-au citit, drept stâlpi, psalmii de la începutul slujbei înmormîntării mirenilor.

În privința timpului, și a locului, în marea majoritate a cazurilor stîlpilor se citesc în noaptea priveghiului, la capul mortului.

Numai cînd preotul, din diferite motive, n-a putut merge în noaptea priveghiului pentru stâlpi, merge ziua, sau îi citește înainte de a se ridica mortul, pentru a-l duce la biserică. În acest din urmă caz, se obișnuiește în unele locuri ale Dobrogei de sud să se citească 2 stâlpi acasă și 2 la biserică.

Cînd mortul se află la spital, sau în alt loc — nu într-o casă — de regulă, toți stîlpilor se citesc la biserică.

În unele părți, în timpul procesiunii ducerii mortului la biserică, la opririle numite «stări» se citesc în afară, sau în loc de evangheliile, «deslegări».

2. Indicații despre stîlpilor funebri în cărțile de ritual și în manualele de Liturgică și Tipic.

«Cartea de rugăciuni și cîntări bisericești» a lui Trifon Lugojan, care nu este decît un evhologhiu prescurtat, după ce spune că «pe drum spre cimitir, se cîntă trisaghionul», adaogă: «La dorința familiei se fac mai multe stări, cetîndu-se Evangheliile și Ectenia morților; iar la mormînt, Evanghelia lui Lazăr» (pag. 268), iar în paginile următoare (269-275) dă textul a șapte pericope evanghelice, care urmează a fi citite la aceste stări, fără a aprecia dacă acestea constituiesc «stîlpilor funebri»: 1. Evanghelia lui Lazăr (Ioan, XI, 1-45); 2. Judecata de apoi (Mat. XXV, 31-46); 3. Cei 10 leproși (Luca XVII, 12-19); 4. Pilda celor 10 fecioare (Mat. XXV, 1-13); 5. Chemarea la apostolat a primilor patru Apostoli (Mat. IV, 18-23); 6. Ev. Duminecii lăsatului sec de brînză (Mat. VI, 14-21); 7. Vîndecarea slugii sutașului (Mat. VIII, 5-13).

Ultima ediție a cărții de slujbă, numită **Panihida** (București 1948), nu dă nici o explicație în privința stîlpilor, ci într-un adaos la sfîrșit, redă textul celor 11 evangheliile ale Invierii, sub titlul: «Evangheliile ce se citesc la stâlpi» (pg. 119 și urm.).

Manualele de liturgică și Tipic cuprind unele informații prețioase privitoare la stîlpilor funebri, au însă marele cusur că informațiile acestea nu concordă între ele.

7. Cf. Pr. Prof. Ene Braniște, «Despre «inovații», în săvîrșirea serviciilor dîvine», în rev. «Studii Teologice», anul 1953, nr. 3-4, pg. 288.

Astfel, Prot. Dr. Petre Procopovici spune că stîlpii funebri se compun din cele 11 evangheliile ale Învierii, precedată fiind fiecare evangheliie de ectenia morţilor. Acestea se citesc în drum spre biserică, la locurile de popas numite «stări»⁸⁾.

Dr. V. Mitrofanovici spune că «după o datină străveche, se citesc în casa repausatului, Evanghelia şi Psaltirea»⁹⁾, iar cînd descrie convoiul mortuar, adaugă că în drum «se citesc evangheliile despre învierea morţilor şi despre viaţa eternă»¹⁰⁾, nedînd alte precizii.

Ic. Dimitrie Lungulescu nu se ocupă în «Manualul» său de practică liturgică de stîlpi funebri; vorbind însă de «stîlpii» Evangheliiei ce se citesc peste an la serviciul divin public, zice: «Prin obișnuita cetire la morți a așa zișilor stîlpi, adică Evanghelia, s-ar crede, de către popor și chiar de unii preoți, că Stîlpii (de peste an) sînt patru, adică cei patru Evangheliști»¹¹⁾.

Prin acestea ne arată indirect, că în deobște, stîlpii funebri se compun din întreaga Sf. Evangheliie și că sînt patru la număr, după cei patru evangheliști.

Pr. I. St. Popescu, precizează că citirile stîlpilor «nu sînt determinate de un anumit tipic, ci din obișnuință»¹²⁾, și că «preotul citește din cei patru evangheliști, socotit fiind întreaga scriere a unui Sf. Evanghelist, drept un stîlp. Dacă merge la citit cîntărețul bisericii, citește din Apostol, iar dacă citește cineva dintre cunoscuți, atunci citește din Psaltire»¹³⁾.

Ic. Ilie Teodorescu notează că «la un om în vîrstă, înmormîntarea se face după următorul ritual: În casa adormitului, se citesc stîlpii sau diferite pericope din Sf. Evangheliie și din Psaltire...»¹⁴⁾.

Din cele expuse pînă aici, apare clar că cea mai răspîdită și cea mai îndreptățită, este practica după care stîlpii funebri consistă din citirea Sfintei Evangheliiei după cei patru evangheliști de către preot în noaptea priveghiului și numai în cazuri anumite din citirea Apostolului sau a Psaltirii de către cîntăreț sau alt mirean.

3. Rostul sau scopul stîlpilor funebri.

În privința scopului citirii stîlpilor funebri, folcloristul S. Fl. Marian, redînd credința populară, zice: «Stîlpii însemnează vămile de pe cealaltă lume, iar citirea lor în decursul priveghiului se face cu scopul ca cel răposat să poată trece mai lesne prin aceste vămii»¹⁵⁾.

Prin urmare, poporul dă citirii stîlpilor, o valoare soteriologică pentru sufletul celui răposat, legînd această valoare de credința în «vămile văzduhului». Această credință populară însă, deși nevinovată, este naivă și neîntemeiată, pentru că în primul rînd, credința în acest vămii nu se poate susține dogmatic stricto sensu, iar în al doilea rînd, nu avem nici o siguranță că trecerea sufletului celui răposat prin aceste vămii ar coincide

8. **Ritualistica sau Manual de ritual al Bisericii Ortodoxe Romine**, Oradea, 1936, pg. 19.

9. **Liturgica Bisericii Ortodoxe**, Cursuri universitare, Cernăuți 1929, pg. 896.

10. *Ibidem*, pg. 897.

11. **Manual de practică liturgică**, București 1926, pg. 49.

12. **Noțiuni liturgice sau explicarea pe scurt a serviciului divin al Bisericii Ortodoxe Romine**, Iași 1912, pg. 137.

13. *Ibidem*, pg. 138.

14. **Indrumări liturgice pentru preoți și popor**, Buc. 1923, pg. 168.

15. *Op. cit.*, pg. 225.

ca timp citirii stîlpilor, sau că simpla citire a stîlpilor ar înlesni această trecere.

Totuși, chiar Dr. V. Mitrofanovici, descriind convoiul mortuar, zice că «se citesc ( n cursul procesiunii) evangheliile despre  nvierea mor ilor  i viața eternă», fără să precizeze că aceste evangheliile constituie st pii, dar adaugă că aceste evangheliile se citesc «spre a-L apleca pe Dumnezeu la îndurare»; revine însă numaidec t, zic nd: «iară pe cei vii ce se află în doliu, a-i m ngia cu cuvintele Evangheliei despre  nvierea mor ilor  i viața eternă» (ed. cit., pg. 897).

Mai înainte de aceste cuvinte, aceeași «Liturgică» zice: «După o datină străveche, se citesc în casa repausatului Evanghelia  i Psaltirea, aceste cărți în care toată inima m hnit  poate să afle corespunzătoare u urare»; se înţelege, desigur, că nu inima celui răposat (pg. 896).

Icon. Ilie Teodorescu spune că «se citesc st pii... pentru u urarea  i mîngierea celor din familie, m hni i pentru pierderea îndurată» (op. cit., pagina 168).

«Toate citirile, zice Pr. I. St. Popescu, afară de cele ce sînt r nduite în r nduielele  nmorm nt rii se fac nu pentru cel repausat, ci mai mult pentru cei vii, care au datoria de a  nv ta...  i nici un timp nu este mai potrivit dec t acela» (op. cit., pg. 138).

Iată un alt rost dat st pilor funebri: acela «de a  nv ta».

După acest autor, «toate citirile» din cadrul st pilor funebri s-ar face pentru ca cei vii să  ve e, iar «citirile» din r nduielele  nmorm nt rii s-ar face pentru cel răposat. Prin «citirile» din urmă, trebuie să înţelegem psalmii  i pericopele apostolică  i evanghelică, ce se citesc la serviciul  nmorm nt rii.

Afirma ia că aceste «citiri» se fac pentru răposat, trebuie înţeleasă în scop soteriologic, nu didactic sau lauteutic, pentru că e de la sine înţeles că cel răposat nu mai poate  nv ta, nici doxologi.

 n afară de aceasta, cuvintele că «citirile» st pilor se fac «mai mult pentru cei vii», arată indirect că, în mai mică măsură, s-ar face  i pentru cel mort, desigur tot numai în scop soteriologic.

Recapitul nd, scopul st pilor funebri ar fi prin urmare, după părerea de ob te a poporului, soteriologic, ceea ce, am văzut, nu e destul de serios justificat. Totuși, doi autori: Dr. V. Mitrofanovici  i Pr. I. St. Popescu, atribuie st pilor funebri o oarecare valoare soteriologică.

Un rol mai important care se atribuie acestor st pi, este cel caritativ-psihologic: de a m ngia pe cei  ntrista i (Dr. V. Mitrofanovici  i Icon. Ilie Teodorescu).

Un alt rol al acestor st pi este cel didactic (Pr. I. St. Popescu). Pentru a lămuri mai precis scopul st pilor funebri, e nevoie încă a mai stăruii asupra lui.

Astfel, trebuie menționat în primul r nd, un lucru în deob te cunoscut, că în general în cult, lecturile biblice au un scop didactic¹⁶); în cuprinsul Sfintelor Taine  i ierurgii mai au  i un rol de fundamentare scripturistică-teologică a tainei sau ierurgiei respective. Acest lucru se poate constata

16. Cf. Pr. Prof. Ene Brani te, **Cultul ortodox ca mijloc de propovedanie a dreptei credin e, a dragostei, a păcii  i a bunei înţelegeri între oameni**, studiu în rev. «Studii Teologice», nr. 9-10/1953, pg. 626; N. Cabasila, ** lucuirea Dumnezeie tii Liturghiei**, studiu  ntrod.  i trad. rom. de Diac. Ene Brani te, Buc. 1946, pp. 26, 51, 62-63.

ușor prin analiza conținutului tuturor pericopelor psalmice, parenetice (aghiazma mare), apostolice și evanghelice din rînduiala Sfintelor Taine și ierurgii. Numai psalmii cînd sînt folosiți ca rugăciuni propriu zise, au și un rol latreutic și harismatic; celelalte bucăți biblice din cult nu au aceste roluri.

Tot astfel, «citirile» din cuprinsul slujbei înmormîntării nu pot avea decît un rost didactic și de fundamentare scripturistic-teologică.

De altfel, și rostul de fundamentare scripturistic-teologică este tot un rol didactic.

În afară de aceasta, însăși majoritatea «cîntărilor» din rînduiala înmormîntării, nu sînt rugăciuni pentru ușurarea păcatelor celui răposat, ci imne religioase, care învață pe cei ce le ascultă, despre nimicnicia vieții pămîntești, despre responsabilitatea faptelor săvîrșite în această viață, despre viața veșnică, etc.; deci, au un scop tot didactic. Pentru acest considerent, și cartea «**Învățătura de credință creștină ortodoxă**» spune: «Partea cea mai de seamă din slujba înmormîntării credincioșilor, este molitva de deslegare («Dumnezeu duhurilor și a tot trupul»), urmată de rugăciunile de iertare, rostite de preot» (pg. 321). Aceasta, pentru motivul că, după învățătura dogmatică a Bisericii noastre, valoare pentru ușurarea păcatelor celor răposați nu au decît rugăciunile, binefacerile și jerfa nesîngeroasă a Domnului Hristos din Sf. Liturghie.

Prin urmare, lecturile biblice și cîntările înmormîntării — întrucît nu sînt rugăciuni, nu pot avea un scop soteriologic, ci didactic-teologic.

Dar dacă în cult, în general, lecturile biblice au un scop didactic — chiar și slujba înmormîntării —, stîlpii funebri nu pot avea deci decît tot un scop didactic.

Totuși, — după cum am văzut —, se consideră că stîlpii funebri au și o valoare soteriologică pentru cel răposat.

Însuși teologul bizantin N. Cabasila (sec. XIV), atribuie lecturilor biblice din cadrul Sf. Liturghii, un rol harismatic, dar numai pentru cei vii: «Firește că Sf. Scriptură — zice el... — ...sfințesc pe cei ce le citesc și le cîntă»¹⁷). Întrucît însă efectele Sf. Liturghii, deși săvîrșite numai de către cei vii, se revarsă și asupra celor morți, s-ar putea concede că și efectele produse de Sf. Scripturi asupra celor vii, se revarsă și asupra celor morți¹⁸).

Valoarea soteriologică pentru răposați a lecturilor biblice — deci și a stîlpilor funebri — ar putea fi justificată prin considerentul că lectura — mai ales a stîlpilor funebri — este o osteneală în plus a celor vii, făcută din dragoste pentru răposat și din dorința de a-i obține fericirea cerească. La aceasta, se mai poate adăoga și considerentul că lecturile biblice, cuprinzînd cuvinte ale lui Dumnezeu, prin care se făgăduiește celor ce vor crede în El, bucuria mîntuirii, citirea lor ar putea «apleca — cum zice Dr. V. Mitrofanovici — pe Dumnezeu la îndurare».

O mai mare valoare au însă, stîlpii funebri din punct de vedere caritativ-sufletesc, de a mîngîia pe cei îndoliați, prin întărirea nădejzii că nu-i pierdut totul, ci o revedere cu cel răposat rămîne posibilă totuși în viața de dincolo.

A treia și cea mai de seamă valoare a stîlpilor funebri, este însă cea didactică.

17. Op. cit., pg. 28.

18. Ibidem, pp. 43 și 64.

Intrucît însă pentru cei vii, în dragostea și dorința lor de a cîștiga pentru cel răposat, fericirea cerească, a avut și are importanță numai ceea ce poate înlesni acest lucru, în conștiința populară a apărut pe primul plan, valoarea soteriologică — (dealtfel infimă) a stîlpilor funebri, iar nu cea caritativă și didactică.

De aceea și ține poporul în unele părți atît de mult la citirea stîlpilor, încît ar prefera să se scurteze la maximum slujba înmormîntării, decît să se scurteze sau suprimă citirea stîlpilor, ceea ce desigur nu-i normal, nici just, din toate punctele de vedere. De aceea, cu timpul citirea stîlpilor a fost însoțită de ectenia morților și de alte cîntări funebre, căpătînd astfel, un caracter liturgic, sau quasi-liturgic: pentru a-i mări efectul soteriologic.

Totuși, în chip firesc, ca scop și ca efect, principala valoare soteriologică revine slujbei înmormîntării, iar principala valoare didactică și caritativ-psihologică, revine stîlpilor funebri, fără ca slujba înmormîntării să fie lipsită de valoare didactică și educativă.

Putem spune că stîlpii funebri au întîi și întîi, un scop didactic, în al doilea rînd, un rost consolator — de a mîngîia pe cei întristați — și numai în al treilea rînd, o valoare soteriologică.

Tendența poporului de a atribui stîlpilor funebri o valoare soteriologică mai mare, este îndreptățită și primejdioasă, deoarece poate duce la ridicarea lor pe primul plan, din punct de vedere liturgic și la coborîrea pe al doilea plan a slujbei înmormîntării, ceea ce face necesară lămurirea problemei originii stîlpilor și a fixării rînduiei lor în mod uniform în cuprinsul Bisericii noastre.

4. Originea stîlpilor la morți.

După ce am stabilit rostul stîlpilor funebri, nu e greu — socotim — să stăbilim modul cum a apărut această practică în activitatea liturgică-pastorală a Bisericii. Totuși, trebuie s-o spunem de la început, nici o informație scrisă nu ne vine în ajutor în acest scop, ci trebuie să ne mulțumim doar cu ipoteze.

Astfel, dacă rostul prim și cel mai de seamă al stîlpilor funebri, este cel didactic, practica lor nu putea apare decît ca un mijloc didactic-pastoral, atunci cînd nevoia l-a cerut și cînd simțul pastoral deosebit, alimentat de un viu și mare zel, l-a putut scoate la iveală.

În general, socotim că practica stîlpilor funebri s-a putut ivi în două împrejurări.

Astfel, fie că cel răposat era cleric, ori un binefăcător al bisericii sau al săracilor, ori un ostenitor pentru biserică, ori un creștin cu o înaltă ținută morală, ori o rudă a preotului — se va fi ivit în mîntea vreunui preot, care din acest motiv participa la priveghiul celui răposat, că ar fi mai bine, mai potrivit și mai folositor, decît a sta degeaba, sau a asculta «vorbe de clacă», să facă o lectură pioasă din Sf. Scriptură, alît pentru atmosfera locului, cit și pentru cîntarea celui răposat, ori pentru vrednicia sau mîngîierea rudeniilor vii ale mortului.

Acest «început», firește, s-a putut, sau poate a trebuit să se repete în împrejurări asemănătoare, s-a extins și generalizat în parohie și a trecut apoi «hotarele» la vecini.

În al doilea rînd, în toate timpurile și în toate locurile s-au practicat în legătură cu morții, diferite obiceiuri superstițioase, chiar asupra mor-

tului și mai ales în noaptea priveghiului, în unele părți aceste obiceiuri fiind chiar barbare, ca străpungerea pieptului celui răposat cu un par, pentru a nu se preface în strigoi. În alte părți, cei adunați la priveghiu, se dedau la beții și jocuri, care degenerază în acte de desfrâu.

Opera folclorică a lui S. Fl. Marian, ca și a lui Burada, cuprinde sumedenie de superstiții, obiceiuri superstițioase și barbare și deprinderi imorale.

Astfel stînd lucrurile în noaptea priveghiului, socotim just a presupune că unii preoți cu un mare zel pastoral, văzînd că nu reușesc a stîrpi aceste obiceiuri cu mijloacele omiletice și pastorale obișnuite, și-au putut da seama că cel mai eficace mijloc este să ocupe noaptea «priveghiului», cu o «priveghere», sau slujbă de toată noaptea, așa cum se și făcea în Biserica primară; cel mai potrivit lucru era o lectură biblică mai îndelungată, care nu mai lăsa astfel timp disponibil pentru desfășurarea superstițiilor sau a scenelor imorale.

Această metodă din rezultate, credem depline, s-a putut ușor generaliza și răspîndi și în alte parohii bîntuite de superstiții în legătură cu morții și binecuvîntate cu păstori zeloși.

Acesta, socotim că a fost cel dintîi scop al stîlpilor: pastoral-misionar, adică de a combate superstițiile în legătură cu morții și de a crea o atmosferă pioasă, potrivită cu împrejurarea, în noaptea priveghiului.

Așadar, scopul cel dintîi și cel mai de seamă al stîlpilor funebri, care justifică existența acestor stîlpi, este combaterea superstițiilor în legătură cu morții și a deprinderilor imorale.

Cu timpul, desigur, poporul n-a zăbovit să raporteze stîlpii direct la sufletul celui răposat, fapt care a dus la însoțirea stîlpilor, cu ectenii și cîntări funebre, adăugîndu-i astfel o haină liturgică, ceea ce a determinat adoptarea stîlpilor funebri și în parohiile mai puțin bîntuite de superstiții, în legătură cu morții.

Revenînd la originea stîlpilor funebri, adăogăm că apariția lor a putut surveni simultan pe ambele căi expuse mai sus; totuși, ele rămîn simple ipoteze.

Tot astfel se prezintă situația și în privința timpului în care au apărut stîlpii funebri.

Din relatările folcloristului român, S. Fl. Marian, reiese că pe la mijlocul sec. XIX, în anumite părți ale Bucovinei și din nordul Moldovei, era o regulă a se citi Evanghelia la mort de către preot, în noaptea priveghiului, ceea ce însemnează că putem situa în timp, apariția stîlpilor funebri, către începutul sec. XIX și chiar în sec. XVIII. Regretăm că n-avem în această privință, nici o informație, precum n-avem nici în ce privește practica și, chiar existența actuală a stîlpilor funebri în celelalte Biserici Ortodoxe.

Intrucît însă, practica lor nu este înscrisă în Tipic, nici în cărțile de ritual — afară de cazurile văzute — și întrucît există astăzi atîta diversitate în săvîrșirea ei și atîtea nepotriviri în manuale, însemnează că practica stîlpilor este relativ nouă.

În fine, oricare a fost timpul și modul în care au apărut, rămîne, credem, sigur stabilit că **stîlpii funebri au fost și trebuie să rămînă, un excelent mijloc pastoral-misionar de combatere a superstițiilor, în legătură cu morții, și a obiceiurilor nepotrivite din noaptea priveghiului.**

5. Locul și timpul citirii stîlpilor funebri.

Din cele expuse pînă aici, apare clar și convingător, că locul cel mai potrivit pentru citirea stîlpilor funebri este casa în care se află mortul, iar timpul, este noaptea priveghiului. Citirea lor în acest loc și în acest timp, își atinge scopul inițial pentru care au apărut în practica liturgic-pastorală. În condițiile acestea, stîlpii funebri își justifică pe deplin existența, pentru că de altfel, credem că nimeni nu contestă suficiența slujbei înmormîntării, ca să se poată crede cumva, că stîlpii ar împlini vreo lipsă a acesteia.

Totuși, pentru că există și obiceiul de a se citi stîlpii în timpul procesiunii ducerii mortului de acasă la biserică și chiar în timpul ducerii de la biserică la cimitir, la popasurile ce se fac, numite «stări», trebuie să ne oprim puțin asupra acestui lucru.

Cu toate că nu sînt prevăzute în rînduiala slujbei înmormîntării din Evhologhiu și Panihidă, «stările sau popasurile din timpul procesiunii funebre sînt aproape generalizate pretutindeni în practică. Ele s-au ivit și generalizat din următoarele motive:

a) În mediul rural, unde de obicei mortul, așezat pe o năsalie sau «pat», este purtat în mîini, sau pe umeri, de oameni, popasurile sînt o necesitate fizică pentru cei ce-l poartă.

b) Aceste «stări» măresc solemnitatea procesiunii. De aceea se și fac în punctele mai însemnate ale drumului (răspîntii).

c) Aceste «stări» fac posibilă asocierea altor creștini, în afară de cei din cortegiu, la rugăciunile pentru iertarea păcatelor celui răposat. De aceea, popasurile se fac la răspîntii și în piețe, iar preotul rostește ectenia morților.

Rostirea acestei ectenii se face de altfel și pentru a umple golul produs de popas în procesiune.

Deși ivite și practicate dintr-o necesitate fizică și din motive procesionale, acestor «stări» li s-au adăogat în anumite cazuri, cuvîntări funebre, iar în alte cazuri, «deslegări» și chiar lecturi evanghelice.

Din dragoste pentru cel răposat, cei vii n-au întîrziat a raporta toate acestea, la ușurarea păcatelor lui și a cere insistent preoților să citească «deslegări» sau «evanghélii».

Așa socotim că s-a putut întîmpla deplasarea citirii stîlpilor funebri din noaptea priveghiului, în cadrul acestor «stări».

Credința în «vămile văzduhului» fiind așa de generală și de puternică în conștiința poporului, așa cum se făcuse legătura între aceste vămi și stîlpii citiți în noaptea priveghiului, mult mai lesne a putut să se facă această legătură între aceste vămi și «stările» din timpul procesiunii¹⁹⁾ dată fiind analogia transportării trupului celui mort spre biserică sau spre cimitir și oprirea lui în aceste «stări», cu suirea sufletului lui la Cer și oprirea prin «vămile văzduhului».

Aceasta a determinat, socotim, înmulțirea numărului «stărilor» pînă la 12, după numărul «vărilor» sau după jumătatea numărului lor, cînd se socotesc a fi 24 și luarea obiceiului de a se citi cele 11 evanghelii ale Inverii, la care s-a mai adăogat una la libera alegere.

Dar, după cum am văzut în altă parte, în primul rînd existența «vărilor» face parte din domeniul credințelor populare, apoi nimic nu ne în-

19. S. Fl. Marian, op. cit., pg. 452.

dreptățește să credem că trecerea trupului lui prin «stările» procesiunii, sau că citirea unor pericope evanghelice ar înlesni trecerea sufletului lui prin aceste vămi, precum nimic nu ne îndreptățește să credem că pentru a da acestor lecturi o valoare soteriologică, trebuiesc citite numaidecît în timpul «stărilor» procesiunii.

Dealtfel, citirea unor pericope evanghelice în aceste «stări», nu poate avea nici un bun efect didactic, din cauza zgomotului din străzi și piețe și mai ales pe vreme de praf și furtună, de ploaie sau minsoare, de frig, sau căldură înăbușitoare.

Prin urmare, «stările» din timpul procesiunii funebre, prezintă un timp și un loc cu totul nepotrivit pentru lecturi, ca și pentru deslegări dealtfel. «Stîlpii» citați în cadrul lor își pierd orice efect și orice rost.

De aceea, în orașe, unde nu se folosește forța brațelor umane pentru transportul morților, aceste popasuri sînt puține ca număr, iar în orașele mari, unde circulația pe străzii e mare, nici nu se fac popasuri, pentru a nu împiedica circulația. Ic. D. Lungulescu zice chiar că «oprirea la răspîntii, nefiind prevăzută în carte, ar trebui desființată, ca și ocolișele»²⁰.

Precum am spus, timpul și locul cel mai nimerit pentru citirea «Stîlpilor» este în noaptea priveghiului și în camera unde se află mortul.

Totuși, sînt cazuri deosebite, cînd stîlpii nu pot fi citați în noaptea priveghiului, astfel: în filiale depărtate, cînd preotul este plecat din localitate sau bolnav, etc.

În această cauză, socotim că preotul poate citi «stîlpii» — vom vedea mai departe ce fel de stîlpi — înainte de a ridica mortul, spre a-l duce la biserică, dar, condiționînd în parohiile și filialele bîntuite de obiceiuri superstițioase în noaptea priveghiului, citirea acestor «stîlpi», de faptul dacă s-a citit în noaptea priveghiului de către cineva din Psaltire, astfel ca scopul originar și rostul adevărat al stîlpilor să fie atins, adică să nu se lase timp disponibil în noaptea priveghiului pentru obiceiurile superstițioase și deprinderile imorale.

Tot astfel, în anumite împrejurări, cînd mortul este adus fără preot la biserică, sau direct la cimitir, sau cînd este luat de la spital, ori din alt loc — nu dintr-o casă — se pot citi «stîlpii» înțeleși ca mai sus, pentru același motiv, la biserică sau la cimitir.

6. Originea denumirii de «stîlpi» dată lecturilor biblice, făcute cu prilejul înmormîntării.

După cele expuse pînă aici, nu putem spune despre stîlpii funebri — în ceea ce privește conținutul lor — decît că sînt o lectură «biblică» făcută la căpătîiul mortului în noaptea priveghiului. Pentru a putea preciza mai în amănunt ce fel de lecturi biblice sînt, adică din ce cărți ale Sfintei Scripturi, e necesar mai întîi să stabilim de unde și-a luat această lectură, denumirea de «stîlpi».

Folcloristul S. Fl. Marian, arătînd că în anumite regiuni, prin stîlpi se înțeleg stările din timpul procesiunii, pune în legătură denumirea de «stîlpi» dată «stărilor» cu «vămile văzduului», care «între pămînt și cer... ar fi înșirate într-o distanță anumită una de alta, tocmai după cum sînt în

lume aceasta «stilpii sau rohăcile de lângă drumurile bele împărătești, din care cauză se și numesc stilpii sau rohăci». (Op. cit., pag. 452).

După cele spuse anterior, privitor la presupusa legătură între stilpii funebri și vămile văzduhului, socotim de prisos a mai insista aci despre nețemeinicia părerii naive că «stilpii» funebri și-ar fi luat numele de la aceste vămi, care ar fi înșirate în văzduh, ca stilpii de pe șosele.

Termenul de «stilpi» a fost împrumutat în practica înmormântării din cărțile liturgice existente în Biserica noastră.

«Prin stilpi, — zice Ic. D. Lungulescu (Op. cit., pag. 49) — după Tipicul Mare, se înțelege împărțirea timpului de peste an în care se citește Evanghelia — a întregii Evanghelii după cei patru evangheliști — pentru a fi citită la serviciul divin public, după anumite perioade de timp în decursul unui an de zile.

În afară de Tipicul Mare, termenul de «stilpi» se mai află întrebuințat și în Triod și prin el se înțelege același lucru: citirea întregii Evanghelii.

«Se citește, zice Triodul, și stilpul Evangheliei; Luni, Marți și Miercuri (Săptămîna Patimilor) se sfîrșește»²¹).

Iar în altă parte: «Cade-se a ști că Evanghelia de la Matei se citește toată, precum și cele de la Marcu și Luca; iar cea de la Ioan se citește numai pînă la începutul Sfințelor Patimi, adică pînă la: «Acum s-a proslăvit Fiul Omului»²²).

Acest termen de «stilpi» este întrebuințat chiar în prefața Sf. Evanghelii: «A fericitului Teofilact, arhiepiscopul Bulgariei, înainte cuvîntare de Sfintele și Dumnezeieștile Evanghelii». Acolo se spune: «Iată patru Evanghelii a dat nouă, poate pentru că cele patru sobornicești fapte bune dintru aceasta ne învață: bărbăția, înțelegerea, dreptatea și întreaga înțelepciune. Încă și într-alt chip! Patru evanghelii sînt, de vreme ce stilpi sînt acestea lumii. Iară lumea patru părți avînd: R. A. M. N. și M. Z., se cuvenea și **stilpii** să fie patru»²³).

Intr-adevăr, pentru întreaga credință creștină în general, ca și pentru Biserică, Sf. Evanghelie după cei patru Evangheliști se prezintă ca patru stilpi susținători. Acest fapt are o importanță de prim ordin. El a fost exprimat și în iconografie. Astfel, chipurile celor patru sf. evangheliști au fost așezate în cele patru colțuri susținătoare ale turlei mari a fiecărei biserici, în cele patru colțuri ale Sf. Mese, Sf. Uși, Sf. Antimis, Sf. Epitaf, etc. Ele se află chiar «împrejurul scaunului» divin²⁴).

Prin urmare, denumirea de «stilpi» este luată din cărțile de ritual: Tipic, Triod și Sf. Evanghelie și ea se referă la adevărul Sf. Evanghelii, care este «stilpul» susținător al învățăturii și al Bisericii creștine.

7. Conținutul stilpilor funebri.

Am stabilit dar că în limbajul liturgic există de mult termenul de «stilpi»; el se găsește în Tipic, în Triod și în în prefața Sf. Evangheli și în acestea se găsește cu înțelesul de lectură a întregii Evanghelii. Dacă, după Triod, Evanghelia Sf. Ioan nu se citește în întregime, se explică prin faptul

21. Ed. III, București 1922, pg. 554.

22. Ibidem, pg. 555.

23. Sfînta și Dumnezeiasca Evanghelie, Ed. V, București, 1923, pg. 6.

24. Apocalipsa, IV, 6-7.

că restul se va citi repetat la slujbele de jois, vineri și sîmbătă din Săptămîna Patimilor.

Dacă în limbajul liturgic, prin «stîlpi» se înțelege lectura întregii Sf. Evanghelii, avem suficient temei, credem, să conchidem în mod cert că și prin «stîlpi funebri» trebuie să înțelegem același lucru. Este necesar însă să se citească la morți toată Sf. Evanghelie? Credem că nu! În primul rînd, în practica liturgică nici citirea celorlalți stîlpi — cei din cursul anului și cei din primele trei zile ale Săptămîinii Patimilor — nu se face în întregime, decît în unele mînăstiri. În bisericile de mir, din primii nu se citesc decît pericopele duminicale și în parte cele de sîmbătă, iar stîlpii Triodului aproape nu se citesc de loc.

În al doilea rînd, rostul de căpetenie al stîlpilor funebri fiind cel pastoral-misionar (de combatere a obiceiurilor superstițioase și a deprinderilor imorale din noaptea priveghiului), se înțelege că principal este să se atingă acest scop, nu să se citească numaidecît întreaga Evanghelie.

În afară de acestea, pentru citirea cu folos duhovnicesc a Sf. Evanghelii, timpul unei nopți, mai ales de vară, este insuficient pentru citirea întregului cuprins al Sf. Evanghelii.

Se pot ivi apoi cazuri deosebite, despre care a mai fost vorba și la care vom adăoga: seara priveghiului poate coincide cu un ajun de sărbătoare sau cu sîmbăta seara, cînd preotul trebuie să se pregătească pentru Sf. Liturghie și să doarmă cît de puțin; două sau mai multe decese în aceeași zi, decese prea dese sau consecutive, etc., fac peste puțină citirea întregii Sf. Evanghelii.

Pentru motivele de mai sus dar, stîlpii funebri nu pot consta din citirea întregii Sf. Evanghelii, ci a unor părți alese din ea, care se potrivesc împrejurării, adică în care se vorbește despre nimicnicia vieții pămîntești, despre nemurirea sufletului, despre viața de dincolo, despre responsabilitatea pentru faptele săvîrșite pe pămînt, despre învierea morților, despre viața veșnică, despre Patimile, Moartea, Ingroparea și Învierea Domnului, etc.

8. Numărul stîlpilor funebri.

Dacă stîlpii funebri constau din părți alese din Sf. Evanghelie, nu însemnează că aceste părți pot fi luate la întîmplare și citite oricum ar fi.

În primul rînd, aceste părți trebuie citite grupate în mai mulți stîlpi, al căror cuprins să fie pe cît posibil egal ca întîndere.

Se ridică dar în mod necesar problema numărului stîlpilor funebri.

Din Tipic știm că stîlpii anuali sînt șase ca număr²⁵).

Stîlpii Triodului se citesc luni, marți și miercuri din Săptămîna Patimilor, la ceasurile: al III-lea, al VI-lea și al IX-lea. «Se face, zice Triodul, de la Luca citire, iară celelalte cite două. De toate citirile sînt nouă. Iară mai mult nimic». (Ed. cit., pg. 555).

Prin urmare, sărbătorile mari ale anului bisericesc **au cerut împărțirea Sf. Evanghelii în șase părți pentru a fi citită**, iar slujba Ceasurilor din primele trei zile ale Săptămîinii Patimilor au cerut împărțirea ei în nouă părți. Prin urmare, numărul stîlpilor nu e ceva fix, ci se schimbă după locul și după timpul în care se citesc.

E de la sine înțeles că moartea unui creștin și noaptea priveghiului nu pot determina precis în cîte părți să se grupeze părțile alese din Sf.

25. Tipicul Mare, Iași 1816, pp« 644-645.

Evanghelie pentru a fi citite cu acest prilej. Nevoia de puțină odihnă — atât pentru lector, cât și pentru ascultători — cere însă ca aceste părți alese să fie grupate într-un număr de stâlpi, pentru a se putea face întreruperi.

Dacă împrejurarea dată n-a putut determina numărul stâlpilor funebri, acest lucru l-a făcut însăși Sf. Evanghelie, care se compune din cele patru formulare ale celor patru evangheliști. De aceea, numărul stâlpilor funebri este în deobște patru și patru trebuie să rămână.

Stâlpii nu constau și nu pot consta numai în cele 11 evanghelii ale Invierii, prevăzute cu stâlpi funebri în ultima ediție a Panihidei; ele pot intra în cuprinsul stâlpilor funebri, dar nu pot constitui singure acești stâlpi. De altfel, socotim că nu este necesar, nici folositor, ca ele să facă numai de cît parte din cuprinsul stâlpilor funebri.

Obiceiul de a se citi drept stâlpi aceste 11 evanghelii ale Invierii, socotim că se datorește faptului că ele au fost mai la îndemîna preoților, găsindu-se grupate la un loc în Sf. Evanghelie și faptului că la un loc toate au o întindere convenabilă ca osteneală.

9. Propuneri în legătură cu rînduiala stâlpilor funebri.

Pînă acum am stabilit că stâlpii funebri constau din părți alese din Sf. Evanghelie, potrivite cu împrejurarea și că numărul lor ar trebui să fie patru.

E de la sine înțeles, că fixarea părților din Sf. Evanghelie este de competența autorității bisericești. La această alegere trebuie însă să se țină seama întîi că scopul principal al stâlpilor funebri este lupta împotriva obiceiurilor superstițioase și deprinderilor imorale din noaptea priveghiului, iar al doilea, că există împrejurări deosebite, cînd preotul nu poate sta toată noaptea pentru citit sau nu poate merge de loc, ceea ce constituie o piedică pentru atingerea scopului stâlpilor.

Pentru a putea ține seamă și de împrejurările deosebite de care am vorbit și nu a lăsa mici scopul stâlpilor neatins, dacă ne este îngăduit, propunem ca să se alcătuiască două feluri de stâlpi funebri: stâlpii funebrii liturgici propriu ziși, care ca întindere la citit nu vor depăși o oră și stâlpii funebri liturgici-pastorali, care se pot întinde între 3 la 6 ore.

Stâlpii liturgici propriu ziși se vor practica în parohiile nebîntuite de obiceiuri superstițioase în noaptea priveghiului și în care există practica stâlpilor funebri. Nu socotim necesar introducerea practicii stâlpilor funebri în parohiile nebîntuite de obiceiuri superstițioase în noaptea priveghiului și în care pînă acum această practică nu există. Socotim însă **absolut necesar** practicarea stâlpilor funebri în parohiile bîntuite de obiceiuri superstițioase și deprinderi imorale în noaptea priveghiului.

Stâlpii liturgici-pastorali se vor folosi în parohiile bîntuite de obiceiuri superstițioase la priveghiu, în cazuri normale, adică atunci cînd nu există nici o împrejurare specială care ar putea împiedica citirea lor.

În ce privește rînduiala săvîrșirii stâlpilor funebri, ne îngăduim să propunem:

Ambele feluri de stâlpi vor fi împărțiți în patru părți, pe cît posibil egale, după cei patru evangheliști și vor fi precedați de «Litia mică pentru morți», așa cum se află în Panihide și Evhologhii, fără otpust însă, care se va face după citirea a tus-patru stâlpilor.

Stâlpii liturgici propriu ziși se vor citi stînd în picioare și avînd epitrabilul pe grumaz. Introducerea la fiecare stîlp va fi cea obișnuită la

citirea oricărei pericope evanghelice în cadrul cultului, iar trecerea de la un stîlp la altul, se va face prin ectenia morților, cu cădere, fără întreruperi sau pauze.

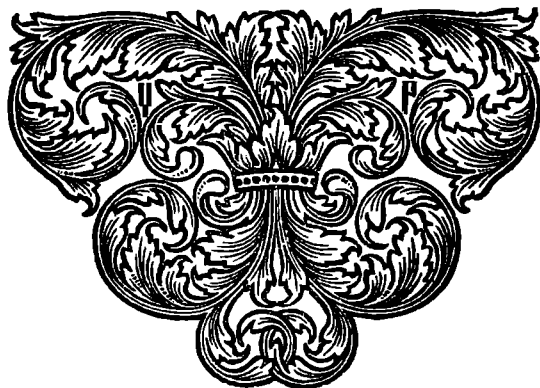
Stîlpii liturgici-pastorali pot fi citați stînd jos, atît preotul, cît și ascultătorii. Se poate scoate epitrahilul. Introducerea obișnuită la citirea unei evanghelii poate lipsi. După fiecare stîlp se rostește ectenia morților, ridicîndu-se în picioare, cu cădere și epitrahil, apoi se face o pauză de 15-30 minute. Se anunță totuși din ce evanghelie se citește.

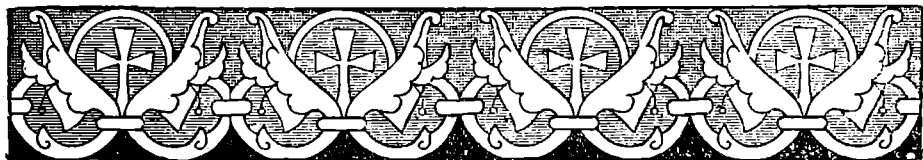
Stîlpii astfel înțeleși și practicați, socotim că nu pot fi ușor citați decît din Noul Testament, iar nu din Sf. Evanghelie. Ar fi de dorit ca textele ce se vor indica, să fie tipărite aparte, sau ca anexă la Panihdă numai pentru cei liturgici.

Adăogăm că stîlpii funebri, ca orice armă pastoral-misionară, poate fi folosită și în echipă, cu efect mai sigur și mai mare. De aceea, păstorii să caute să-și asocieze pe cîntăreți și alți creștini destoinici la mînuirea ei, care să poată citi adică din psaltire, părți indicate de păstori.

Pînă la pregătirea acestor ajutoare însă sau pînă ce superstițiile vor fi desrădăcinate din deprinderile enoriașilor săi, păstorul trebuie să lupte din răsputeri, singur, dacă e cazul, nepregetînd a veghia nopți întregi, în lecturi sfinte, la căpătîiul enoriașilor săi adormiți întru Domnul.

Preot **MARIN APOSTOL**
Cerna-Vodă

D. G. S. 1945

COMEMORĂRI

IN AMINTIREA URCĂRII PE TRON A MARELUI ȘTEFAN

Sînt cinci sute de ani de atunci, și totuși, duhul lui Ștefan plutește și astăzi peste plaiurile și dealurile cele învălurite ale Moldovei se coboară lin din muntele Ceahlăului, pînă departe spre «marea cea mare». Cine a călătorit în Moldova, știe; și cine a căutat urma pașilor acestui erou al creștinătății, sau s-a închinat în vremea din ctitoriile lui, iarăși știe. El a ilustrat geniul neamului nostru cu marea-i personalitate, ca nimeni altul. Și sfîrșitul lui a fost socotit de gîndirea poetică a lui Delavrancea, drept un «apus de soare».

Oare noi cei de astăzi sîntem vrednici de mării-noștri strămoși? Biserica Ortodoxă — pe care el a iubit-o cum nu se poate spune — vine astăzi, la această mult cuvenită prăznuire, să-i aducă omagiul său. El este acum, ca și odinioară, alături de «Țara», care cinstește amintirea celor vrednici. Sînt icoane povățuitoare, trase din înaltul înțeles al vremurilor celor de demult, care trebuiesc înfățișate viitorimii, drept pildă.

Se zice că pînă la vîrsta de treizeci de ani, un tînăr este o speranță; și așa este!

În anul 1457, Ștefan era o speranță. O mare speranță a celor de atunci! Moldova era îngenunchiată, umilită, rîvnită. Mai ales rîvnită! Drumurile de la Marea Baltică, la Țarigrad, și mai departe spre Alexandria Egiptului și spre apus, la Veneția și Genova, treceau prin Moldova.

După înțeleapta domnie a lui Alexandru cel Bun (1400-1432), nevrednicii lui urmași duceau țara la prăpastie, prin luptele dintre ei, cerînd sprijinul și amestecul puternicilor vecini ungurii la apus, polonii la mieznoapte. Și din sud, se apropia ca o furtună de neînălăturat, puterea turcească!

În 1449 a luat tronul Bogdan al II-lea, tatăl lui Ștefan, dar după doi ani... — scrie cronicarul Grigorie Ureche vornicul — au venit fără de veste Petru Vodă Aron și au aflat pe Bogdan Vodă la sat la Reuseni, din jos de tîrgul Sucevei și l-au lovit vineri în revărsatul zorilor, octombrie 16, în anul 6963 (1451) și acolo i-au tăiat capu lui Bogdan Vodă...».

Din învălmășala ce se făcuse în acea dimineață la Reuseni, Ștefan, feciorul lui Bogdan, scăpase ca printr-o minune dumnezeiască! A fugit pribeag în țară streină, mai întii în Ungaria și apoi în Muntenia.

Noul domn, Petru Aron, a adus și mai multe greutăți asupra țării. «In zilele acestui domn Petru Aron, — scrie cronică Moido-Polonă — au

început Moldoverii să plătească bir Turcilor». Polonezii deasemeni cereau daruri...

Moldova era cu inima la pământ..., umilită, rușinată, batjocorită. Pe tronul ei, un ucigaș... Și Mahomed al II-lea (1451-1481), cuceritorul Țării-gradului, se apropia de hotarele ei... Marea Neagră era un lac turcesc.

În luna august 1456 a murit Iancu Corvin, singurul creștin care le mai sta împotriva. Ungaria căzuse pradă luptelor civile care au durat pînă în 1458, cînd Matiaș, fiul marelui răposat, a isbutit să fie ales rege al ei.

Aceasta era situația politică în 1457, cînd Ștefan a isbutit să urce treptele tronului tatălui său.

Moldova l-a așteptat! A fost totdeauna cu gîndul la «pribeagul» fecior de domn. Dovadă este că nouă din boierii mari din consiliul lui Petru Aron se află și în consiliul lui Ștefan! Fără îndoială că fiind nemulțumiți cu starea nenorocită în care ajunsese țara, au pregătit tronul pentru fiul ucisului de la Reuseni. Astfel se explică și marșul «victorios și fulgerător» al tînărului domn, precum și înfrîngerea și fuga lui Petru Aron în Polonia.

Letopisețul lui Azarie scrie: «În anul 1457, april 12, în Joia Mare, venit-au din Țara Muntenească, Ștefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod și au făcut înția biruință asupra lui Aron, pe Siret, la țina de la Doljești; a doua luptă i-au dat-o la Arbic și iarăși l-au biruit Ștefan Voevod. După aceea, s-au adunat țara, cu prea sfințitul mitropolit chir Teoctist și cu ajutorul lui Dumnezeu l-au uns în domnie, pe Siret, la locul ce se numește pînă acum Dereptate. Și au luat schiptrul țerii Moldovei».

Grigorie Ureche vornicul scrie în cronică sa că: Ștefan Vodă au strîns boierii și mari și mici și altă curte măruntă, împreună cu Teoctist Mitropolitul și cu mulți călugări, la dreptate și i-au întreat pe toți: este cu voia tuturor să le fie Domn? Atunci toți cu un glas au strigat: În mulți ani de la Dumnezeu să domnești! Și cu voia tuturor l-au ridicat domn și l-au pomăzuit de domnie Teoctist Mitropolitul. Și de acolo au luat Ștefan Vodă schiptrul țerii Moldovei și au mers la scaunul domnesc, la Suceava. Deci, Ștefan Vodă, gătindu-se de mari lucruri să facă... au împărțit oastei sale steaguri și au pus hotnogi și căpitani și toate cu noroc i-au venit»...

De atunci au trecut cincisute de ani... Dumnezeu a binecuvîntat pe viteazul Ștefan cu o domnie lungă de 47 ani, 2 luni și 3 săptămîni, cu o viață bogată în fapte mari, înscrise în paginile istoriei universale, la loc de onoare și în inimile tuturor romînilor. Ștefan a făcut toate sacrificiile pentru apărarea pămîntului strămoșesc și a întregii creștinătăți. În scrisoarea din 1475 către principii creștini, spunea: «Promitem pe credința noastră, că vom sta și lupta pentru creștinătate, cu prețul vieții noastre, pînă la moarte».

Marele voevod și-a ținut cuvîntul!

La acest soroc de sfinte aduceri aminte nu vom istorisi zbuiciumata domnie a marelui voevod. O știu toți romîni. Din comoara neprețuită a vieții eroului, noi vom alege cîteva din laturile lui sufletești, ce pot sluji urmașilor drept icoană povățuitoare, căci pildele vieții lui Ștefan cel Mare sînt pentru neamul nostru un punct de sprijin pentru prezent și viitor.

*

Marele voevod a fost un om credincios. Un creștin binecredincios!

Acest lucru se vede mai întâi din grija deosebită ce a avut față de Biserică: «Din Biserică el și-a făcut pîrghia pentru consolidarea țării sale și cel mai puternic auxiliar atât în vremuri bune, cît și în cele grele. Intre stat, reprezentat prin domn, și Biserică, a fost o legătură puternică, ca între trup și suflet. Ștefan a făcut toate sacrificiile pentru întărirea Bisericii. Aceasta, la rîndul ei, a sprijinit și apărat statul cu sinceritate și credință. Biserica noastră s-a subordonat totdeauna intereselor supreme ale statului, pe care l-a ajutat în toate împrejurările... Reprezentantii ei au primit loc în consiliu și iscăleau în acte imediat după Domn și fiii săi...» (I. Ursu: «Ștefan cel Mare, București 1925, pg. 400).

Mare parte din mulțimea mînaștirilor și bisericilor ce împodobesc pămîntul Moldovei, sînt ctitoriile lui. Ele sînt expresia profundului sentiment religios al voevodului și au fost înălțate în semn de dragoste și recunoștință către Dumnezeu pentru ajutorul dat. Aproape toate inscripțiile arată acest lucru. De pildă, în inscripția bisericii din Bădăuți (azi, satul Mileșăuți, în Bucovina), lingă Rădăuți, citim:

«În anul 6989 (1481), luna iulie 8, în ziua marelui mucenic Procopie, Io Ștefan Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al Moldovei, fiu al lui Bogdan Voevod, împreună cu prea iubitul său fiu Alexandru, a făcut război la Rîmnic cu Basarab cel Tânăr, Domnul Țării Romînești numit Țapaluș. Și a ajutat Dumnezeu lui Ștefan Voevod și a biruit pe Basarab Voevod. Și a fost foarte mare măcel printre Basarabi. Deaceea Ștefan Voevod... a zidit acet hram în numele sfîntului marelui mucenic Procopie în anul 6995 (1487). Și s-a început în luna iulie 8 și s-a terminat în același an în luna noemvrie 13».

Mînaștirea Voroneț a fost zidită în cinstea și numele «sfîntului și slăvitului marelui mucenic și biruitorului Gheorghe, în anul 6996 (1488) mai 26...».

Biserica din Hirău a fost înălțată tot în cinstea aceluiași sfînt mucenic, în anul 1492.

Chipurile sfinților mucenici Gheorghe și Procopie erau zugrăvite și pe steagurile armatei moldovene.

Credința în ajutorul acestor sfinți mucenici ostași i-a fost «un puternic stimulent în momentele grele cînd trebuia să apere țara cu forțe puține contra unor inamici cu puteri extraordinare».

Ștefan a socotit totdeauna atât biruințele, cît și înfrîngerile, a fi din voia lui Dumnezeu. În inscripția bisericii înălțate de el la Războeni, citim: «...Și cu voia lui Dumnezeu au fost biruiți creștinii de către păgîni...». În inscripția bisericii de la Bădăuți, scrie: «Ajutat-a Dumnezeu lui Ștefan Vodă de a învins pe Basarab».

Cele mai strălucite biruinți n-au adus nici un fel de mîndrie în sufletul marelui viteaz. Smerenia nu l-a părăsit niciodată; dovadă: mulțimea bisericilor zidite în semn de mulțumire și recunoștință lui Dumnezeu. La aceasta adăuga postul și rugăciunea. Nicolae Costin scrie că după înfrîngerea turcilor la Vaslui, «arătat-u-s-au Ștefan Vodă... plecat cu biruință; de la singur Dumnezeu au numărat că este izbînda. Patru zile nici o mîncare n-au mîncat, fără numai piine cu apă...» (M. Kogălniceanu: «Letopisețele», tom. I, pg. 161).

Numeroasele danii făcute mînaștirilor ca să se roage pentru sufletul și sănătatea sa dovedesc deasemenea puternica credință a marelui voevod.

Ceea ce ne uimește însă, este că el cunoaște slujba bisericească în chip deosebit. La 10 mai 1466 a dăruit mînăstirii Zografu din Sfîntul Munte Athos, un mertic anual de 100 galbeni ungurești, cu obligația ca, «înainte de toate să mă scrie pe domnia mea la sfînta proscomidie, după obiceiul sfinților părinți și după așezămîntul sfințelor noastre biserici și să se scrie lîngă domnia mea și pe doamna mea și pe copiii noștri de Dumnezeu dăruți Alexandru și Elena; și să stea la sfîntul pomelnic cum este scris. Și iarăși, pînă ce Dumnezeu Atotțitorul se va îndura cu noi și vom fi în viață și pe lumea aceasta, sfînta biserică să ne cînte Sîmbătă seara paraclis și Duminică la prînz să se dea băutură, Marția să ni se cînte sfînta liturghie... Și să mă mai pomenească în fiecare zi la vecernie și la pavecerniță și la miezul nopții și la utrenie și la liturghie și la sfînta proscomidie... și după sfîrșitul vieții noastre, în anul întîiu, să ni se facă și să ni se cînte sfîntul prohod de către sobor; apoi slujbele din ziua a treia, a noua, a douăsprezecea și a patruzecoa, de o jumătate de an și de un an. Iar după trecerea unui an să mi se cînte într-o zi din an, de către sobor, pentru mîntuirea sufletului, seara parastas cu colivă și băutură, iar dimineața sfînta liturghie cu colivă; iar la prînz băutură spre mîngîierea fraților. Astea să rămîie așa cîtă vreme va sta și sfînta mînăstire...» (I. Bogdan: «Documentele lui Ștefan cel Mare», București, 1913, vol. I, pg. 102).

Vrednic de amintit este și imboldul dat culturii din vremea sa prin copierea și scrierea în chip artistic a cărților sfînte, ferecate în legături de aur și argint și dăruite numeroaselor mînăstiri. În evanghelia dăruită mînăstirii Humor, care la pag. 41 are pictat chipul marelui Voevod, citim: «Evlaviosul și de Hristos iubitorul Domn Io Ștefan Voevod, Domn al țerii Moldovei, puse să se scrie acest tetraevanghel cu mîna eromonahului Nicodim și-l dete mînăstirii de la Humor spre pomenirea sufletului său și al părinților săi și al copiilor săi, egumen fiind popa Gherontie și s-a sfîrșit în luna lui Iunie în 17, la anul 6981 (1473)».

Călugărul Paladie «tahigraful» a scris o evanghelie ferecată în argint, la sfîrșitul căreia citim: «Evlaviosul Domn Io Ștefan Voevod, Domnul întregii țări a Moldovei a făcut, a scris și a ferecat acest tetraevanghel mînăstirii sale din Putna în al 32-lea an la domniei sale și fiind arhimandrit Paisie Scurtul cu mîna păcătoșului tahigraf Paladie în anul 6997 (1489) și s-a început în luna Septembrie 3 și s-a terminat în Martie 23».

O altă evanghelie, tot pentru mînăstirea Putna, a fost începută din porunca lui Ștefan... «și într-acestea l-a apucat moartea și n-a apucat s-o sfîrșească...» și a fost terminată sub fiul său Bogdan. (Dan: Mînăstirea și comuna Putna, Buc., 1905, pg. 70).

Ieromonahul Iacov din Putna a scris în 1474 sbornicul cu vietile sfinților, lucru arătat și de notița slavonă de la sfîrșit: «Evlaviosul și de Hristos iubitorul Io Ștefan Voevod, din mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a poruncit să se scrie acest sbornic mînăstirii sale din Putna, sub arhimandritul egumen Iosif, cu mîna mult păcătoșului ieromonah Iacov în anul 6982 (1474), Mai 20». (Dan, op. cit., pg. 76).

Monahul Vasile a scris în anul 6980 (1472) cartea sfîntă, numită, Listvița «mînăstirii sale din Putna, fiind arhimandrit Chir Ioasaf... din porunca evlaviosului Domnului nostru Io Ștefan Voevod...».

Monahul Casian a scris la porunca lui Ștefan un minei slavon pe luna noiembrie în anul 6975 (1467), când a fost înfrînt regele Matiaș al Ungariei la Baia.

Tot din porunca marelui voevod, monahul Chiriac a copiat cuvîntările sfîntului Ioan Gură de Aur pentru minăstirea Putna. O notiță de la sfîrșit arată că: «Eu mult păcătosul Chiriac am scris acest Zlataust pentru evlaviosul Domn al întregii țeri a Moldovei Io Ștefan Voevod în minăstirea zidită de el cu numele Putna în anul 6978 (1470) și a terminat în luna Ianuarie 30». (Dan: op. cit., pg. 78).

Monahul Filip a scris evanghelia dăruită de Ștefan minăstirii Zografu din Sfîntul Munte «în anul de la facerea lumii 7010 (1502), iar al domniei sale anul 46 curgător, luna Aprilie 23...».

În minăstirea Putna au fost scrise și Analele Putnene.

Pilda voevodului a fost urmată de mitropolit, de episcop și de boieri. Astfel, mitropolitul Teoctist a scris o evanghelie dăruită minăstirii Neamțu, unde fusese egumen. Episcopul Ioanichie de la Rădăuți a poruncit preotului Ignatie din satul Coțmani, de a scris în 1504 un minei pentru minăstirea Putna. Logofătul Tăutu a pus să se scrie un minei pentru minăstirea Adormirea din Iași, «cu mîna mult păcătosului Isaia tahigrafal din anul 7000 (1492)».

Din aceste citeva exemple de mai sus, se poate înțelege hărnicia călugărilor din minăstirea marelui voevod, care aveau un singur scop: grija mîntuirii sufletului. Cultura în vremea lui Ștefan cuprinde un capitol întreg de istorie, ce nu se poate înfățișa în rînduri fugare, așa cum nu se poate arăta nici extraordinara activitate a cancelariei domnești, cu diaci, grămăticii și logofeți al doilea, cancelarie condusă de marele logofăt Ioan Tăutul.

... Toate acestea mărturisesc însă temeinicia credinței în Dumnezeu a binecredinciosului voevod. Ele îi păstrează amintirea vie în sufletul neamului nostru. Cine călătorește în Moldova, cine cercetează vreuna din minăstirile înălțate de Ștefan cel Mare, se încredințează că duhul lui plutește cu aceeași dragoste ocrotitoare peste țara pentru care s-a jertfit în tot lungul vieții sale... Duhul lui Ștefan grăiește în Moldova, ea și acum cinci sute de ani. Pentru aceasta, toată țara și întreg neamul românesc îi cinstește amintirea la împlinirea unei jumătăți de mileniu de la urcarea lui pe tron.

Să amintim și alte citeva însușiri sufletești ale marelui domn.

Cronicarul Grigore Ureche spune despre dînsul că: «Era întreg la minte, nelenevos și lucrul său știa să-l acopere; și unde nu cugetai, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter; unde era nevoie, însuși se vira, ca văzîndu-l ai săi, să nu îndărăpteze. Și pentru aceea, rar război de nu biruia. Așijderea și unde-l biruiau alții, nu pierdea nădejdea, că știindu-se căzut jos, se ridica deasupra biruitor».

Ștefan cel Mare a fost un geniu militar. A știut să facă față tuturor împrejurărilor grele, adeseori lipsit de ajutorul făgăduit. E destul să amintim biruința de la Vaslui din 1475 asupra turcilor. Să nu uităm că sultanul Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului a fost fugărit din Moldova în 1476! Geniul său militar se constată și din cele ce a spus ei însuși medicului venețian Muriano: «Eu sînt înconjurat din toate părțile

de inamici și am avut de cînd sînt domn al acestei țări, 36 de războaie, din care în 34 am ieșit cu biruință și două le-am pierdut».

Strategia lui se poate compara în multe privințe cu aceea a lui Cezar din antichitate și cu a lui Napoleon I Bonaparte de mai tîrziu: să impună voința sa inamicului; să-l atragă în locul în care să nu-și poată desfășura forțele; să-l atace în punctul cel mai slab. Să obțină victoria cu oaste puțină.

Ștefan a folosit în chip magistral surpriza. A întărit cetățile — cuiburi de apărare —, iar el cu oastea de manevră îngrozea dușmanul, îi măcina forțele. Cursa întinsă lui Ioan Albert, asediatorul Sucevei, a rămas în istoria strategiei, o pildă grăitoare. Ea este analizată cu amănunțime în toate școalele militare.

Strategia defensivă a eroului consta în distrugerea sistematică a oricăror posibilități de aprovizionare a dușmanului în calea înaintării acestuia: drumuri înfundate, fîntini secate, cîmpiile arse; oamenii, vitele, tot avutul, la munte. Lăsa dușmanul să se depărteze de baza de aprovizionare și-l hărțuia cu «străjile» sale.

Strategia ofensivă: lupta cea mare o da pe loc strîmt, în defileu sau într-un loc unde inamicul nu putea să-și dezvolte puterea, să-și manevreze trupele. Ataca în chip fulgerător și din mai multe părți deodată: fruntea cu forțe mai mici, spatele și flancul cu forțe mari; mai ales flancul era atacat în mod «violent», spre a produce panica și spre a putea să exploateze succesul.

Cum nu putem dezvolta aci capitolul strategiei marelui erou, amintim numai cîteva mărturii ale cronicarilor străini: Angioiello, vistiernicul sultanului Mahomed al II-lea, scrie: «Intrăm în țară (adică în Moldova, în 1475 n.a.), unde am aflat toate satele și locurile părăsite și cîmpurile arse, căci contele Ștefan cunoscînd că nu poate să stea împotriva sultanului, a căutat să prevaleze în alt chip, astfel că a dispus ca popoarele din țara lui să plece peste munți... De asemenea a făcut să se taie toate grînelor și să sece pînă și lacurile și a făcut să taie ierburile și bucatele, a dispus să se ardă totul, așa că sultanul rămase înșelat, căci crezuse că va găsi țara bogată în grîne și pășuni, cum este de obicei, dar o găsi golită de oameni și peste tot locul se ridica o pulbere de tăciuni...» (I. Ursu: «Istoria turcesca, pg. 88. Cf. I. Ursu: «Ștefan cel Mare», p. 358).

Ștefan intra în focul luptelor pentru a-și îndemna ostașii. Cronicarul polon Dlugosz scrie că la Vaslui «pericolul ar fi devenit foarte mare, dacă nu s-ar fi aruncat Ștefan însuși în linia de luptă a turcilor».

Așa se explică și dezastrul turcilor de la Vaslui, mărturisit chiar de cronicarii turci: «A făcut acolo mulți martiri, scrie Nesri, și foarte mulți au rămas prizonieri». Seadeddin scrie că «a fost un teribil măcel și puțin a lipsit ca să nu fie cu toții tăiați în bucăți și numai cu mare greutate Soliman Pașa și-a scăpat viața prin furgă». O rudă a sultanului spunea că: «Niciodată armatele turcești n-au suferit un dezastru atît de mare...».

Ștefan a făcut din niște oameni de la țară, ostași celebri, datorită geniului său militar. Noi nu le știm numele. De cele mai multe ori istoria n-a păstrat numele eroilor poporului. Ei sînt însă făuritorii «vitejei strămoșești». Doctorul Muriano spunea despre ei că toți supușii lui Ștefan «sînt oameni capabili și oameni de fapte, nu de stat pe saltea, ci pe cîmpul de bătaie și după cum mi-au spus mulți oameni demni și comercianți cari vin din Constantinopol, turcii au mare frică de acest Domn».

Cronicarul polon Bielski scrie că: «sînt bravi, meșteri a mînuî sulița și pavăza, deși sînt țărani proști luați de la plug...». Reicherstoffer: «...sînt foarte dibaci și foarte ageri în arta războiului...». Grațiani: «...înfruntă lupta cu atîta îndrăzneală și cu atîta dispreț față de dușman și încredere în sine, că adesea nu cu multă oaste au împrăștiat armate întregi de ale vecinilor...». Orzechovschi: «...sînt oameni groaznici și foarte viteji și nici că este alt popor, care pentru gloria războiului și pentru eroism să apere o țărișoară mai mică, contra mai multor dușmani, atacîndu-i sau respingîndu-i fără încetare...».

Cronicarul polon Długosz scrie despre Ștefan: «O! bărbat demn de admirat, întru nimic inferior ducilor eroici, pe care atît îi admirăm, care cel dintîi dintre principii lumii a repurtat în zilele noastre o victorie atît de strălucită în contra turcilor. După părerea mea, el este cel mai vrednic să i se încredințeze conducerea și stăpînirea lumii și mai ales funcțiunea de comandant și conducător contra turcilor, cu sfatul comun, înțelegerea și hotărîrea creștinilor, pe cînd ceilalți regi și principii creștini trîndăvesc în lene, în desfrînări și lupte civile...» (I. Ursu: op. cit., pg. 94).

În adevăr, Ștefan a fost împodobit de Dumnezeu cu multe daruri: pe lîngă că a fost un om credincios și un geniu militar. **A avut o voință de fier**, cu care a înfrînt toate greutățile și a însuflețit mulțimile pe cîmpurile de luptă.

A avut stăpînire de sine, prin care și-a asigurat influența asupra celorlalți oameni. Stăpînirea de sine cuprinde răbdarea, și răbdarea înseamnă trăirea în duhul lui Dumnezeu, cumpăt și veghere. Un om cu astfel de însușiri nu se descurajează cînd lucrurile merg rău. Cu drept cuvînt spune cronicarul Grigore Ureche, că Ștefan, «știindu-se căzut jos, se ridica deasupra biruitorilor».

A fost înzestrat cu talent diplomatic și tact politic. Niciodată n-a avut în același timp război cu doi din cei trei vecini puternici: ungurii, turcii și polonii. În 1485 a trecut peste mîndria sa personală și a făcut jurămint de credință regelui polon Cazimir al IV-lea, cu nădejdea că va dobîndi ajutor să recucerească cetățile pierdute în 1484. Totdeauna a avut colaboratori credincioși, vrednici, aleși pe merit.

I. Ursu scrie despre Ștefan că: «pe cît de viteaz a fost în războaie, pe atît de iscusit și de rafinat a fost în diplomație... El a posedat întregul buchet al însușirilor caracteristice marilor bărbați de stat: o profundă cunoaștere a oamenilor și împrejurărilor pe care a știut să le domine și în același timp a știut să cedeze dacă cerea trebuința; o excepțională putere de muncă și spirit de sacrificiu, împreună cu o voință de fier și cu o energie extraordinară». (I. Ursu: op. cit., pg. 437).

Nu i-a lipsit nici bunătatea inimii și nici asprimea cînd a trebuit. La 13 septembrie 1457 încredința pe logofătul Mihail din tovărășia lui Petru Aron: «Te-am iertat și am scos din inima noastră toată mînia și toată ura. Și nu vom aminti niciodată în veci, cît vom trăi, de lucrurile și cele întîmplate în trecut, ci te vom milui și te vom ține la mare cinste și dragoste. Și satele, adică ocinile tale, toate ți le-am întors. Vino deci la noi, îndată ce ne vei face slujba cu care te-am însărcinat». (I. Bogdan: «Documentele lui Ștefan cel Mare», Buc. 1913, vol. II, pg. 257).

Ștefan n-a stat nici o clipă la îndoială să poruncească uciderea boierilor Isaia vornicul, Negrilă paharnicul și Alexe stolnicul, pentru acte de

trădare. Tot astfel, pedepsea cu asprime neîmplinirea ordinelor în timp de război.

Simțul realității și al prevederii, de asemenea le-a avut: acestea se constată mai ales din scrisoarea citită în ziua de 8 mai 1478, de către trimisul său, Ioan Țamblac, în fața dogelui Veneției, prin care cerea ajutor împotriva turcilor. Ștefan încheia scrisoarea cu cuvintele: «Și dacă Dumnezeu va vrea ca eu să nu fiu ajutat, se vor întâmpla două lucruri: ori se va perde această țară, ori voi fi silit de necesitate să mă supun păgînilor...».

În 1497, înștiința pe Ioan Albert al Poloniei, că nu-și va ungi oștile sale cu ale lui, decît după ce Albert va ajunge la cetățile din sudul Moldovei. Ștefan a înțeles cursa: Albert voia să ia Moldova prin vicleșug.

Iubirea de țară. Marele voevod s-a identificat întru totul cu Moldova lui iubită, din ceasul urcării pe tron, pînă în clipa cea din urmă a vieții și a apărut-o «cu prețul capului» său. «Țara știa acest lucru. Oastea lui era formată în cea mai mare parte din simpli țărani». (I. Ursu: op. cit., pg. 47).

Acești ostași țărani erau trup și suflet cu voevodul lor. Astfel se explică minunile de vitejie săvîrșite pe cîmpul de luptă. Pe mulți din ei, Ștefan i-a dăruit cu pămînturi, i-a înălțat în demnități boierești, sau i-a luat între «vitejii» săi. «Vitejii erau călăreți de elită, soldați permanenți, cari formau garda domnului. Ei erau plătiți cu leafă (jold) sau cu moșii și erau recrutați din țărani sau boierii cari s-au distins pe cîmpul de luptă». (I. Ursu: op. cit., pg. 346). Letopisețul de la Bistrița spune că după biruința de la Rîmnic, «mulți viteji făcu atunci». După zdrobirea polonilor la Codrul Cosmunului, același letopiseț scrie din nou: «...Și mulți viteji făcu atunci și cu daruri scumpe îi dăruî...».

Întorși la vetrele lor, estășii-țărani istoriseau celor de acasă vitejia Domnului, mersul luptelor..., și țara știa toate... Țara își iubea voevodul. Ștefan nu s-a îndoit niciodată de acest lucru.

Actul semnat la Colomea în 1485 a fost făcut în numele celor bogați și săraci, bătrîni și tineri și cu toată țara». Același lucru este arătat și de mitropolitul Teoctist la 2 martie 1462, în actul de garanție pentru credința lui Ștefan față de poloni. Mitropolitul reprezintă clerului, consiliul și țara întreagă. Actul acesta începe astfel: «În numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh, Amin. Iată, noi, Teoctist, Mitropolitul Moldovei și cu toți boierii moldoveni, cu duhovnici și cu mireni, cu bogați și cu săraci și cu toți sfințicii domnului nostru Ștefan Voevod, din mila lui Dumnezeu domn al țării Moldovei, bătrîni și tineri și cu toată țara, mărturisim și facem cunoscut prin acest adevărat și drept și creștinesc zapis al nostru...». (I. Bogdan: «Documentele lui Ștefan cel Mare», Buc. 1913, vol. II, pg. 290).

Legătura sufletească dintre voevod și popor este arătată și de medicul Muriano, în raportul său către dogele Veneției, în care scrie: «Amintitul domn este un om foarte înțelept și demn de mare laudă, foarte iubit de supuși, căci este blînd și drept, foarte vigilent și darnic».

Pentru aceasta, țara a plîns cu multă jale moartea eroului. Cronicarul Grigore Ureche scrie că «În anul 7012..., după multe războaie cu noroc ce au făcut, cu mare jale au răposat Marți, Iulie în 2... Ingropat-au pre Ștefan, Vodă în monastirea Putna, cu multă jale și plîngere tuturor locuitorilor țării, cit plîngeau toți ca după un părinte al lor; că cunoșteau

toți că s-au scăpat de mult bine și apărare. Ce după moartea lui, îi ziceau sfântul Ștefan Vodă, nu pentru suflet, că este în mina lui Dumnezeu, că el încă au fost om cu păcate, ci pentru lucrurile sale cele vitejești, carele nimene din domni, nice mai nainte, nice după aceea nu l-au agiuns...».

Astfel s-a sfârșit domnia marelui voevod, începută într-un ceas bun și cu noroc în ziua de 12 aprilie 1457.

Noi îi zicem «cel Mare», dar numele acesta i-a fost dat de unul din admiratorii străini, de Sigismund, regele Poloniei, care — în scrisoarea din 3 februarie 1531 către Petru Rareș — i-a zis: «Stephanus ille magnus» (Ștefan cel Mare).

După cinci veacuri, marele voevod este tot atât de iubit, tot atât de prețuit. Chipul lui a fost totdeauna și va fi icoana povățuitoare a neamului nostru. Țara întreagă îi cinstește astăzi amintirea.

Tot astfel, Biserica Ortodoxă Română, în frunte cu Păstorul ei, Prea Fericitul Patriarh Justinian. Rugăciuni stăruitoare se înalță către Dumnezeu, pentru odihna sufletului voevodului, așa cum el însuși a dorit: «Iar după trecerea anilor noștri și după sfârșitul vieții noastre... să ni se cînte sfântul prohod de către sobor... pentru mîntuirea sufletului...».

Pr. GRIGORE N. POPESCU

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR

CONCERTUL DE TRIOD AL CORALEI PREOȚILOR DIN CAPITALĂ

În prezența P.S. Episcop Theoctist Botoșăneanu, Vicar Patriarhal și membru al Sfântului Sinod, delegat al Prea Fericitului Patriarh Justinian, însoțit de P.C. Pr. Alexandru Ionescu, Vicar al Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, de PP. CC. Preoți Petre F. Alexandru și Stan C. Dimancea, și în fața unei selecte și numeroase asistențe, care a ocupat pînă la ultimul loc spațioasa biserică «Sf. Spiridon-Nou», Corala Preoților din Capitală și-a susținut în ziua de duminică 7 aprilie 1957, orele 18, tradiționalul său concert de Triod.

Pregătit cu priceperea și competența P.C. Pr. Ioan Runcu, concertul de Triod al acestui an a înscris o dată memorabilă printre manifestările Coralei, de-a lungul celor 9 ani de neîntreruptă activitate.

Metoda de lucru în timpul repetițiilor și valoarea repertoriului pus în studiu au polarizat devoțiunea membrilor coriști și încrederea în seriozitatea muncii lor, oferind prilejul — după trudă și stăruință — unei manifestări de un înalt nivel de măiestrie interpretativă.

Concertul a cuprins două părți:

Partea întâia s-a deschis cu apreciată piesă muzicală «**Acestea zice Domnul**», în stil psaltic, cu solo de bariton, datorită d-lui Prof. Sabir Drăgoi, mestru emerit al artei. Executată cu accente perfect distribuite pe necesitățile textului, bucată s-a valorificat și prin impresionanta voce de bas a diaconului Th. Ursache, care a susținut solo.

A urmat apoi compoziția «**Pentru ce m-ai lepădat?**» de Pr. A. Cristea. Corul a urmărit cu atenție și precizie partitura, lăsînd d-lui Mircea Bu-

ciu, artist emerit și prim-solist al Teatrului de Operă și Balet din Capitală, — care a susținut partea solistică —, toate posibilitățile de a-și desfășura alesele sale valențe vocale și interpretative.

A treia piesă a fost «**Mintuiește Doamne poporul Tău**», de cunoscutul compozitor rus P. Cesnacov. Transpusă de Pr. I. Runcu, pentru cor bărbătesc, cu solo de bas, bucată a dat prilej tînărului și valorosului bas N. Florei, solist al Teatrului de Operă și Balet, laureat al concursurilor internaționale ale tinerilor soliști, de la Varșovia și Geneva, — să releve toată forța și generozitatea magnificului său glas.

A urmat apoi emoționanta lucrare a altui compozitor rus, P. Tamarenco: «**Vezi-ți suflele păcatele tale**». Impunînd dificilul stil interpretativ al nuanțelor atacate subito, — necesitînd o frazare răspicită, de multe ori sacrificîndu-se valorile de notație, — piesa a dat puțință corului să-și arate măiestria în acompaniament, a eminentului cîntăreț Mircea Baciuc, totală libertate a unei excelente interpretări. A impresionat în chip deosebit, finalul executat într-un pianissimo dozat cu finețe, pînă la ultima gradație.

Cu a doua sa piesă muzicală «**Suflete al meu**», Pr. Grigore Miron, membru al Coralei, a dovedit că posedă apreciable calități de compozitor, care, cultivate cu sîrguință, îi vor aduce succese meritate. Contribuțiile solistice ale d-lor Dem. Scurtu și N. Florei, reputați soliști ai Teatrului de Operă și Balet, au dat bucății dinamism și strălucire. Ne îngăduim să recomandăm apreciatului nostru coleg, să fie mai sever cu sine însuși, cizelîndu-și permanent creațiile; să se ferească de ispita foarte seducătoare a melodiilor și modului de armonizare arhicunoscute sau străine, și să se inspire din comorile artistice muzicale ale Ortodoxiei noastre.

Prima parte a concertului s-a încheiat cu lucrarea Preot. I. Runcu: «**Dumnezeul mîntuirii mele**». Lucrată de talentatul autor în acorduri de un efect covârșitor, prin sensibilitate, subtilitate și putere emotivă, partitura s-a bucurat de aleasa colaborare a soliștilor: Dem. Scurtu și Nicolae Florei.

Partea a doua a concertului a înregistrat un succes cu totul deosebit prin executarea, în primă audiție, sub formă redusă și în adaptare pentru cor bărbătesc «a capella», a patru fragmente dintr-o **Frescă** muzicală, intitulată «**În vremea aceea**», lucrarea a Pr. I. Runcu, pentru soliști, cor și orchestră.

Prezentate în montaj literar, cele patru fragmente muzicale au reușit, — prin intuirea temei pînă la epuizare, prin dezvoltarea unei linii melodice perfect adecvate, prin tratarea armonică cu toată grija și priceperea, prin utilizarea unei originale variații de game și acorduri, — să creeze atmosfera tragediei fără seamăn care s-a consumat acum aproape 20 de veacuri, adică «în vremea aceea», cînd Fiul lui Dumnezeu, întrupîndu-se în chip de om adevărat, a fost răstignit pe culmea stearpă a Golgotei.

Primul fragment, intitulat de autor «**Pîngerea Apostolilor**», executat în lento-lamnetoso, redă tînguirea interogativă a Sf. Apostoli, rămași singuri după prinderea lui Iisus în Ghetsimani. «Unde e?... Unde e?... unde este Păstorul nostru?...». Răspunsul dat de un grup masiv de bași este reluat într-un vibrant sol major de întreaga masă corală. «Ca pe tîlharul cel cumplit, L-au dat lui Pilat, spre judecată de moarte». În cutremurătoare scandări, după o perioadă de patetice acute ale tenorului

solist, corul izbucnește cuprins de indignare: «Intunecă-te cerule! Cutremură-te pământule! Spăimintă-te fire!». Toată indignarea fiind însă inoperantă, atmosfera se rarefiază și în aer plutește copleșitoarea întrebare: «Unde este Soarele nostru? Unde ?...».

Identificându-se perfect cu rolul Apostolului reprezentativ, dl. Dem. Scurtu a emoționat prin întinderea și claritatea frumoasei sale voci, redând magistral accentele sfîșietoare ale plîngerii Apostolilor lipsiți de bunul lor Învățător.

Fragmentul al doilea are mai mult un caracter declarativ, care va fi reluat cu impetuozitate în cel de al patrulea.

Deschis de compartimentul bașilor printr-un anunț grav, masa corală atacă puternic, subliniind propoziția: «**Astăzi pe Domnul judecă făptura!** Și țaria nu se întunecă! Și pământul nu se cutremură! Și mînia Stăpînului nu se arată!». Perioada este conturată prin accente puternice, evoluind pînă la culmile unui fortissimo rărit și lovit cu toată violența. Răspunsul urmează subit, trecîndu-se într-un do major, cu o melodie sinuoasă, în stil psaltic (glas opt), condusă ca o lină mișcare de val, reprezentînd blîndețea lui Iisus, izvorul tuturor bunătăților, care «ca un miel nevinovat zicea: «Norodul Meu! Ce am făcut ție? Și tu cu ce Mi-ai răsplătit?! Pe orbii voștri au nu i-am vindecat? Pe leproși voștri au nu i-am curățit?», etc.

La aceste rememorări conduse pe legănate acorduri de sol minor și fa major, corul răspunde cu o cruntă izbucnire: «Răstignește-L!». Intenșitatea atmosferei crește prin avertismentul dat de Mîntuitorul, că de acum se va lua de la ei Împărăția și se va da celor care îl vor preamări! Și vor vedea pe Fiul Omului venind cu slavă, să judece lumea, pentru că Ei este Împăratul lumii. «Blasfemie!... Blasfemie!...» strigă poporul reprezentat prin cor, scoțînd accente de un covîrșitor dramatism!

Piesa se sfîrșește printr-o furtunoasă tălăzuire: «Pilat! Pilat! Ia-L! Ia-L! Răstignește-L pre El! Răstignește-L!...».

Solo acestui fragment a fost executat cu nerv și dinamism de către baritonul Mihail Ciobănescu, solist al Radiodifuziunii Romîne.

Fragmentul al treilea, redă în accente serafice, duiosa rugăciune a **Pruncilor Sionului**, care se așterne ca un balsam peste atmosfera supraîncărcată de valurile de ură ale mulțimii deslănțuite. Timidă la început, lăsînd să apară între pauzele sistemului, prin intervenția bașilor, îndemnul îndepărtat al poporului: «E vinovat și trebuie să moară!» — ruga se intensifică și domină prin invocația — cu țesătură înaltă, gradată de la pianissimo, pînă la fortissimo: «Doamne, iartă-le lor că nu știu ce fac!». Această intervenție sugestivă a miilor de prunci care cer îndurare pentru părinții lor, complici înconștienți ai marilor vinovați, înuciderea mișelească a Fiului Omului, se stinge într-un susținut filato, realizîndu-se impresia unei rugăciuni ale căreia accente se depărtează tot mai mult de lume, înălțîndu-se lîngă tronul Tatălui Ceresc.

Fragmentul al patrulea, intitulat: «Astăzi s-a spînzurat pre lemn», care constituie o parte din finalul Frescei, este o patetică narațiune încercată de revoltă și sugestive lamentații, utilizînd textul celebru din Canonul Vinerii Mari: «Astăzi s-a spînzurat pre lemn, Cel ce a spînzurat pământul pe ape!».

Alternînd între vehemență și duiosie, subliniază toată drama începută în curtea pardosită cu pietre și sfîrșită pe mîgura țuguată a Golgotei.

Toată această împletire de revoltă și muștrare se încheie prin devoțiunea caldă a credincioșilor, care, ingenunchiați la picioarele Sfintei Cruci, se închină adânc, izbucnind într-o caldă invocatie: «Arată-ne sântă Invierea Ta!».

Acest ultim fragment, cântat într-o alternanță de forte și piano și culminând în ultimele acorduri ale unui uluitor fortissimo, a zguduit pur și simplu asistența!

La succesul execuției a adus o considerabilă contribuție, vocea impresionantă a d-lui N. Florei, a cărei întindere și intensitate a stîrnit o legitimă admirație.

Lucrarea Pr. Runcu excelează prin originalitatea și înalta măiestrie artistică. Linia melodică — deși expusă fragmentar, — se menține totuși clară, circulînd în toate compartimentele, prin ingenioase reluări. Valoarea lucrării rezidă mai ales prin tratarea ei după cea mai avansată tehnică armonică, realizîndu-se o impecabilă țesătură; prin interpenetrațiunea stilurilor; prin măiestria conducerii dificilelor voci interioare; prin folosirea vocilor grave, nu numai ca simple elemente de acompaniament, ci dîndu-le un efectiv rol cantabil. Dar ceea ce dă valoare mare creațiilor compozitorului I. Runcu, este mai ales perfecta adecvare a muzicii la textul programatic. Subliniem ultima remarcă, întrucît nu rareori se întîlnesc, în unele compoziții, mai ales cele lovite de modernism, o flagrantă discrepanță între ideea textului și tonalitatea utilizată.

Severitatea tehnică și cunoașterea perfectă a tuturor formelor armonice, fac din creațiile Pr. I. Runcu, piese perfect echilibrate, ales inspirate, ogîndiri curate ale competenței și minuțiozității, coordonate, care au condus pe autor în primele rînduri ale compozitorilor noștri de toate genurile.

Nu mai puțin elogios se poate vorbi și despre dirijorul I. Runcu.

Pătrunzînd adânc în tema lucrărilor și intuind perfect intențiile autorului, dirijorul I. Runcu dozează cu măiestrie accentele necesare pe resursele principale ale partiturii, dînd relief liniei melodice și rezolvînd cu ușurință unele grele probleme de interpretare. Inzestrat cu un excepțional auz muzical, avînd un pronunțat simț al echilibrului, dirijorul Ioan Runcu se pricepe să strunească tendințele solistice, dînd masei corale puțința de a se exprima cu maximă vigoare, într-o unitate de monolit.

Corul Preoților din Capitală a răspuns cu promptitudine revendicărilor baghetei, dovedind că a atins o înaltă disciplină, puțînd executa cu remarcabilă măiestrie piese diferite și de variate structuri.

Prin ultimele sale performanțe realizate la un înalt nivel artistic, Corala Preoților din Capitală se situează la loc de cinste printre cele mai apreciate formațiuni muzicale corale din țară.

*

Cu un program identic, cu aceiași soliști și sub aceeași conducere muzicală, Corala s-a prezentat în concert public, în ziua de 11 aprilie c., în biserica «Amzei» din Capitală. Cu acest prilej, concertul a fost imprimat pe bandă de magnetofon, de către P.C. Arhid. V. Anania, bibliotecarul Sfintei Patriarhii, care este și un apreciat literat și muzician.

Același program a fost reluat la 13 aprilie c., în fața distinselor asistențe a bisericii «Sf. Silvestru», în care de zeci de ani se cultivă o aleasă muzică religioasă. În urma magistralei sale interpretări, formația muzi-

cală a preoților din Capitală a fost răsplătită cu alese aprecieri și calde felicitări. În acest ultim concert, solo de temă a fost susținut de vocea clară, precisă, puternică și vibrantă a Pr. Grigore Miron, membru al Coralei.

Duminică 31 martie a.c., Córala Preoților din Capitală a prezentat în biserica «Precupeții Vechi» din Capitală, un alt concert religios în două părți, sub conducerea muzicală a Pr. Ioan Hagiu.

În fața unei numeroase asistențe, s-au executat 12 piese de muzică religioasă variată, de autori români și străini, în factură triodală!

Sub bagheta energetică și competentă a Pr. I. Hagiu, onorată de prețioasa colaborare a d-lor: N. Secăreanu, artist emerit și prim solist al Teatrului de Operă și Balet din Capitală, Dem. Scurtu și N. Florei, soliști valoroși ai Teatrului de Operă și Balet, cu contribuția soliștilor Coralei: Pr. Grigore Miron și Diacon Th. Ursache, — Corala preoților din Capitală a oferit credincioșilor prilejul de a se delecta cu o aleasă muzică religioasă.

Asistența a răsplătit cu urări de sănătate și succes, pe toți ostenitorii care contribuie la nobila și sfânta lucrare religioasă a Coralei Preoților din Capitală.

Pr. IOAN BERBECEANU

CONCERTUL DE PARESIMI DAT DE CORALĂ SFINTEI PĂTRIIARHII

Și anul acesta, la duminica Floriilor, credincioșii Capitalei s-au adunat în număr mare în biserica Sf. Spiridon-Nou, paraclis patriarhal, pentru a asculta tradiționalul concert de Păresimi dat de corala Sfintei Patriarhii, sub conducerea Domnului Profesor Nicolae Lîngu, și în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Justinian.

Prezentînd un program ales de cîntări duhovnicești, potrivite cu atmosfera de reculegere și interiorizare sufletească a creștinilor noștri ortodocși, Corala Sfintei Patriarhii ne-a dovedit practic rostul adînc pe care trebuie să-l îndeplinească orice concert religios în viața sufletească a credincioșilor.

Părăsind clișeele, prea des întrebuițate, ale unor simple dări de seamă, sau ale unor cronici informative (mai mult sau mai puțin laudative), trebuie să mărturisim că despre menirea concertelor religioase bisericești nu s-a scris aproape nimic pînă acum.

Departate de a se ignora ținuta artistică sau valoarea estetică a concertului religios, acesta, pentru a fi reușit trebuie să mai îndeplinească și alte condițiuni. Pentru a corespunde în întregime scopului său, programul concertului religios trebuie să fie alcătuit nu din piese ce amintesc teatrul de operă sau cîntarea profană, fie ea cît de sentimentală; ci, programul unui asemenea concert, trebuie să fi inspirat și alcătuit din: imno-

grafia bisericească ortodoxă îndătinată așa cum se cântă psaltic-omofonic sau polifonic, în sfânta noastră Biserică; din creațiile compozitorilor bisericești români cuprinse în așa zisul «stil cult psaltic», și din creațiile religioase populare (ne referim, în special, la colindele strămoșești armonizate).

Numai un concert religios, cu un astfel de program alcătuit, și bine executat (cu reliefaarea printr-o justă interpretare a conținutului bogat și a sensului duhovnicesc al cântărilor respective), va reuși, totdeauna, sîntem siguri, să încînte și urechea și inima, și mai ales, să cucerească sufletul credinciosului pentru cîntă sinceră și pentru adorarea lui Dumnezeu. În felul acesta, putem spera, impresiile muzicale auditive nu se vor șterge odată cu plecarea de la concert, ci, vor lăsa urme în sufletul creștinesc hrănindu-l duhovnicește încă multă vreme.

Privit prin acest unghi de vedere, concertul de Păsesimi al Coralei Sfintei Patriarhii și-a ajuns pe deplin scopul. Ținînd seamă de momentul psihologic indicat de reculegerea sufletească cerută de marele post al Sfințelor Paști, și de concentrarea lăuntrică și interiorizarea credincioșilor ajunsă la maximum în apropierea de «săptămîna mare a Patimilor Domnului», concertul Coralei a reușit să creeze, sub bagheta distinsului ei dirijor, momente emoționale de o negrăită tensiune spirituală. Mulți din credincioși, după terminarea concertului, au așteptat afară, în vîntul rece și tăios de primăvară, coborîrea din cafas a coriștilor și a Domnului Profesor Nicolae Lungu, pentru a le mulțumi cu recunoștință de minunata merinde duhovnicească primită la concert.

Partea I-a a concertului s-a deschis cu frumoasele colinde ale Floriilor «Azi cu toți să prăznuim» și «Veniți norii de mulțime», creații ale poporului, culese și armonizate de pururea pomenitul și regretatul compozitor Gheorghe Cucu.

În continuare D-na Virginica Bolea a interpretat, acompaniată de cor, rugăciunea domnească «Tatăl nostru» compoziția religioasă plină de evlavie a D-lui N. Angelescu. A urmat, apoi, una din cele mai izbutite realizări corale ale clasicului compozitor Dimitrie G. Kiriac, intitulată: «Auzi Doamne glasul meu», cîntare contrapunctică în stil cult psaltic.

Atmosfera sărbătorească de triumf primăvăratec imprimată de colindele Floriilor începe să fie înlocuită, treptat, treptat cu atmosfera de reculegere și gravitate sufletească cerută de marele post. După psalmul «Auzi Doamne glasul meu» corul intonează cu multă pătrundere psalmul «Lăcrîmă Babilonului», cîntare psaltică pe glasul III, armonizată în chip magistral de Gheorghe Cucu.

Vaetele robilor duși din Țara Sfîntă în Babilon sînt redade pe rînd de altist, bariton și tenor, în timp ce pedala bașilor pare un plîns înăbușit în depărtare ce mărește durerea celor robiți și se isprăvește cu izbucnirea sopranului: «Adu-ți amînte Doamne...». Partea solistică a fost susținută de D-na Maria Voloșescu, solista coralei Patriarhiei și primă solistă a Teatrului de operă și balet din București, iar vocile de copii au fost redade cu căldură de D-rele Florentina Chirișescu și Ștefania Pîrvulescu.

Credincioșii veniți la concert au avut și satisfacția unei prime audii care a constituit, pe bună dreptate, și partea culminantă din prima jumătate a concertului.

Este vorba de stihira III-a de la vecernia glasului VI, din Vecernierul uniformizat, cîntarea psaltică intitulată: «De tine Doamne, Cela ce ești în toată zidirea, păcătoșii unde vom fugi...» armonizată de D-l Prof. Nicolae

Lungu. Cu un conținut dramatic bine redat prozodic, stihira III-a, care cere calități vocale deosebite pentru interpretarea ei, a fost încredințată Domnului Mircea Buciuc, artist emerit și laureat al premiului de stat. Sonoritățile neașteptate ale glasului VI, așa de rar armonizat în sfânta noastră Biserică, au impresionat profund pe credincioși. Psalt desăvârșit, cu o tehnică vocală ireproșabilă, D-l Mircea Buciuc s-a achingat cu multă conștiințiozitate de greul rol ce i s-a încredințat, interpretând cu multă măiestrie această stihiră deosebit de expresivă și de prosodică.

Partea I-a a concertului s-a încheiat cu înălțătoarea cântare «Cu noi este Dumnezeu», pe glasul VIII trifonic, armonizată tot de D-l Prof. N. Lungu. Stihirile, ca la strană, au fost cântate de următorii soliști: D-na Maria Voloșescu-soprană, D-ra Mioara Raicu-alto, D-l Constantin Bulancea-tenor și D-l Mircea Buciuc-bas.

Partea II-a a concertului coralei Sfintei Patriarhii a fost consacrată cutremurătoarei săptămâni a Patimilor Domnului. Programul a început cu un fragment zguduitor petrecut în Grădina Ghetsimani, când în timpul întreitii Sale rugăciuni de acceptare a paharului suferințelor, Domnul nostru Iisus Hristos îndeamnă ucenicii iubiți care-L însoțeau, la priveghere și rugăciune. D-l Gh. Popescu-Brănești, cucerit de semnificația și adâncimea textului evanghelic a creat o muzică deosebit de expresivă tocmai pe cuvintele Mântuitorului: «Privegheați și vă rugați». Partea solistică a acestei interesante compoziții corale a D-lui Gh. Popescu-Brănești, a fost susținută de D-na Maria Voloșescu.

Alături de creațiile culte ale compozitorilor noștri bisericești și de cântarea psaltică tradițională auzită în fiecare sârbătoare la strană, poporul nostru dreptcredincios a cântat și el în versurile de aur ale colindelor strămoșești nu numai Nașterea cea mai presus de fire, ci și sfintele Patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos. Cultivând cu multă dragoste și producțiunile artistice populare românești, Corala Sfintei Patriarhii a prezentat în concertul său pe lângă cele două colinde ale Floriilor, și trei colinde al căror text este legat de Patimile Mântuitorului. Astfel credincioșii prezenți au putut asculta colindele: «Doamne Iisuse Hristoase», culeasă și armonizată de Gh. Cucu; «Colindul lui Dumnezeu», de Gh. Popescu Brănești și «Coborît-a coborît» de Sabin V. Drăgoi. O mențiune specială, pentru textul interesant din punctul de vedere al unei teologii populare merită «Colindul lui Dumnezeu».

În evlavia sa creștină, poporul nostru leagă originea Sfântului Mir și a vinului de la sfânta împărtășanie direct de Patimile Domnului. Astfel, într-un frumos dialog redat de colindul amintit, Sfinții Părinți întreabă pe Domnul nostru Iisus Hristos din ce-i făcut «Mirul» și ce este «Vinul». Domnul le răspunde: «Colindați colindul Domnului» și veți afla. Ascultând acest colind «al Domnului» credincioșii prezenți la concert au aflat cum «sudorile» curse din sfântul Trup al Mântuitorului în timpul Sfintelor Patimi s-au transformat în Sfântul Mir, iar sîngele curs din sfânta Sa coastă s-a prefăcut în vin.

D-l Mircea Buciuc, acompaniat de cor a cântat cu sensibilitatea și măiestria-i recunoscută, cunoscutul «Antifon al Patimilor» din denia de joi seara, intitulat «Acestea zice Domnul» compus în stil psaltic de D-l Sabin V. Drăgoi.

A urmat, apoi, «plîngerea Mironosițelor», cântare plină de mireasmă duhovnicească ce cuprinde stihurile de tînguire ale sfintelor mironosițe. Stihuri ce se cîntă de credincioșii de la Ierusalim și astăzi în seara pro-

hodului, la ocolirea Bisericii. Traduse în românește; aceste stihuri au fost armonizate, cu o înaltă simțire de Gh. Cucu.

Tînguirea Maicii Domnului a fost interpretată de D-na Maria Voloșescu; a Mariei Magdalena de D-ra Florentina Chirițescu; a Mariei lui Cleopa, de D-ra Ștefania Pîrvulescu și a lui Iosif Arimateianu, de D-l Constantin Bulancea.

Concertul s-a încheiat cu «Ghetsimani», o emoționantă evocare inspirată compozitorului Gh. Popescu Brănești de cutremurătoarea rugăciune din grădina Ghetsimani și ultimile cuvinte rostite de Mintuitorul pe Cruce: «Eli, Eli, lama sabactani». Tenorul Constantin Bulancea în partea solistică a avut o frumoasă realizare artistică impresionînd pe ascultători prin căldura vocii sale.

În acordurile mărețe ale imnului patriarhal creat de Gh. Cucu, Prea Fericitul Patriarh a binecuvîntat pe cei prezenți, îndreptîndu-se spre reședința patriarhală.

Concertul de Păresimi al Coralei condusă de D-l Prof. N. Lungu se terminase, dar unele armonioase mai pluteau încă în biserică, în suflete, în amintire...

Pentru toți cei de față concertul Coralei Sfintei Patriarhii a însemnat un adevărat prolog duhovnicesc la marea săptămîină a deniilor și a Patimilor.

GHEORGHE ALEXE

HIROTONIA ÎN PREOT

A P. C. DIACON IOAN I. RĂMUREANU

În ziua de 10 martie 1957, la Duminica Ortodoxiei, în biserica «Sf. Spiridon-Nou» din Capitală, P.S. Episcop Antim Tîrgovișteanu, Vicar Patriarhal, a hirotonit în preot pe P.C. Diacon Ioan I. Rămureanu, asistent la Institutul Teologic Universitar din București.

Soborul preoților slujitori a fost alcătuit din următorii: P.C. Pr. Prof. Ioan G. Coman, Rectorul Institutului Teologic, P.C. Pr. Prof. Vladimir Prelipceanu, profesor la Institut, P.C. Pr. Alexandru Săvulescu și P. C. Pr. Pavel Grosu, slujitori ai bisericii «Sf. Spiridon-Nou», — și P. C. Ierom. Gherasim Cucoșel, student în anul IV la Institutul Teologic.

Soborul P.C. Diaconi a fost alcătuit din diaconii: Grigore Panțiru, Ioan Stoenescu și Gheorghe Vărzaru și ierodiaconii Varahiil Chebac și Pimen Zainea, ultimii doi, studenți în anul IV la Institut.

Au fost de față mare parte din P.C. Pădînții și D-nii Profesori ai Institutului, părinții monahi și P. C. maici studente, studenții Institutului precum și numeroși credincioși.

Înainte de a săvîrși hirotonia candidatului, P.S. Episcop Antim Nica, Vicar Patriarhal, a ținut o frumoasă și mișcătoare cuvîntare.

P.S. Sa a arătat mai întîi semnificația și importanța sărbătorii, numită Duminica Ortodoxiei, pentru Biserica Ortodoxă, îndemnînd pe cre-

dincioși să țină cu drag la credința ortodoxă, credința părinților și strămoșilor noștri.

Ultima parte a cuvântării P.S. Sale s-a referit la candidatul pentru preoție. Între altele, P.S. Sa a spus: «În fața noastră așteaptă P.C. Părinte Diacon I. Rămureanu, asistent la Institutul Teologic, spre a fi hirotonit în preot. P.C. Sa așteaptă în smerenia diaconiei de peste 17 ani și n-a cutezat să primească taina sfintei preoții, nu ca unul care ar fi nevrednic, ci ca unul care — cunoscînd în adîncime scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii și dîndu-și seama de marea răspundere a preoției creștine — a dorit să se încarce cu această răspundere la o vîrstă mătură, cînd omul se eliberează de multe ademeniri și ispite și devine mai statornic în hotărîrile cele bune».

P.S. Sa a făcut apoi în fața credincioșilor o frumoasă prezentare a candidatului. După licența în Teologie, candidatul a studiat la Facultățile de Teologie din Franța, la Paris și Strasbourg, apoi în Facultatea de Teologie din Atena. A încoronat aceste studii prin obținerea doctoratului în Teologie la București. După acestea, s-a adîncit în cunoștința limbilor greacă și latină, obținînd licența în litere, la Universitatea din București.

Candidatul s-a distins pe tărîmul activității didactice, predînd la Institutul Teologic și, pe tărîmul activității științifice teologice, în deosebi în secția istorică, arătînd din scrierile părinților și scriitorilor bisericești, frumusețile Ortodoxiei.

«Iată de ce am dorit ca această hirotonie să se facă în Duminica Ortodoxiei, despre care P.C. Părinte Diacon I. Rămureanu a scris lucruri atât de interesante și frumoase».

P.S. Sa a arătat după aceea, în scurte dar cuprinzătoare cuvinte, marea însemnătate și importantul rol al preoției creștine, pentru desăvîrșirea vieții noastre spirituale.

La sfîrșit, P.S. Sa a dat candidatului calde și părintești povățuiri și îndemnuri, de a fi totdeauna și mai mult decît în trecut, un vrednic slujitor în ogorul Domnului Hristos.

A urmat apoi săvîrșirea sfintei hirotonii, după rînduiala Sfintei noastre Biserici.

La sfîrșitul Liturghiei, noul hirotonit, Preotul Ioan I. Rămureanu a rostit un cuvînt de mulțumire, pe care-l redăm textual în cele ce urmează:

«Am primit astăzi taina sfintei preoții, după șaptesprezece ani de servire ca diacon, cu un sentiment de adîncă recunoștință și mulțumire față de puterea și negrăita bunătate a lui Dumnezeu, Proniatorul a toate, care m-a ținut pînă în timpul de față al vieții mele, în deplină sănătate trupească și sufletească și m-a păzit de toată bîntuiala cea rea, spre a mă alătura de azi înainte la ceata cea numeroasă a preoților Săi slujitori în venerabila Biserică a Răsăritului, adevărata Biserică a lui Hristos!

Trecînd în numărul cel mare al slujitorilor Domnului Hristos, gîndul meu se îndreaptă în aceste momente sărbătorești din viața mea, cu caldă recunoștință și către aceia care au contribuit de-a lungul anilor, la creșterea, educația și formația mea sufletească.

Exprim mai întîi Prea Fericitului Patriarh Justinian recunoștința și mulțumirile mele cele mai călduroase, pentru înalta sa binecuvîntare și aprobare spre a primi taina hirotoniei în preot, asigurîndu-l de profundul meu respect și rugînd pe Bunul Dumnezeu să-l țină în sănătate deplină

și să-i dăruiască îndelungare de zile, spre binele și folosul Sfintei noastre Biserici.

Mulțumesc, de asemenea — în termenii cei mai călduroși — Prea Sfințitul Antim Nica, Vicar Patriarhal, care, cu mare dragoste, a binevoit să săvârșească azi slujba Sfintei Liturghii și a hirotoniei mele în preot, înălțînd rugăciuni către Cel Atotputernic, să trimită asupra mea puterea sfințitoare a Sfîntului Duh, spre a deveni vas ales al Mîntuitorului Hristos.

Il asigur totodată, că nu voi înceta de a-l pomeni pururea în rugăciunile mele, rugînd pe Dumnezeu să-l țină sănătos, să-i dea îndelungare de zile și să-l învrednicească de darurile Sale cele bogate.

Mulțumesc călduros, de asemenea, întregului sobor de slujitori, preoți și diaconi, părinți profesori și studenți, care s-au rugat lui Dumnezeu cu credință și iubire, unind rugăciunile lor cu rugăciunile Prea Sfințitului Părinte Episcop și cu rugăciunile tuturor celor de față la această slujbă.

Imi aduc cu duioșie aminte în această zi de sărbătoare, și de iubiții mei părinți, Ioan și Filoftea, originari din comuna Slănic, în nordul raionului Muscel, care, mult s-au străduit cu creșterea mea și a celor trei frați ai mei mai mici și nu și-au dorit bucurie mai mare, decît aceea de a-și vedea unul din copii, slujitor la Altarul lui Hristos, de e posibil, în satul natal!

Alegerea de a sluji lui Hristos a căzut asupra mea, dar în cu totul alte condiții decît acelea dorite de părinții mei, servind ca diacon în București, la mai multe biserici, iar de azi înainte, ca preot!

Tatălui meu însă, nu i-a fost dăruită această bucurie, căci, în luptele de la Dragoslavele, din toamna anului 1916, în timpul primului război mondial, fiind luat prizonier de germani, a fost dus în lagărul Tichel din Prusia Orientală, unde a murit în floarea vârstei.

Ăceleași calde mulțumiri le aduc numeroșilor mei profesori, ale căror cursuri le-am urmat în țară și străinătate!

Mulțumesc mai întîi P.C. Părinte Rector Ioan G. Coman, care încă de cînd m-a cunoscut ca student în anul III de Facultate, — sînt de atunci peste douăzeci și trei de ani —, m-a înconjurat în tot timpul cu iubire și multă prețuire, încurajîndu-mă cu căldură și generozitate, în străduința mea la studii, în țară și străinătate. Sînt fericit să-l exprim azi cele mai călduroase mulțumiri și expresia sentimentelor mele celor mai aieșe de dragoste și respect.

În chip cu totul deosebit, exprim mulțumirile mele pline de recunoștință și respect, Domnului Profesor Teodor M. Popescu, care observînd încă din primul meu an de studenție, în 1930, înclinația mea către studiile istorice, n-a încetat de atunci pînă azi, de a mă iniția în grelele probleme ale istoriei bisericești universale, pentru a putea scoate la lumină, din labirintul documentelor și evenimentelor, informații prețioase pentru cunoașterea creștinismului, în dezvoltarea ei istorică și mai ales a Bisericii Ortodoxe de Răsărit, străduindu-se totodată să-mi însușesc o serioasă metodă critică științifică. Dumnezeu să-i dăruiască sănătate, îndelungare de zile și să-l învrednicească de bogăția darurilor Sale!

Cu sentimente de caldă prețuire și respect, mulțumesc tuturor P.C. Profesori ai Institutului nostru, dintre care unii mi-au fost colegi de studii în țară și străinătate, asigurîndu-i de dragostea, respectul și prețuirea mea continuă.

În aceste momente, îmi aduc aminte cu caldă recunoștință și de foștii mei profesori de la Facultatea de Teologie din București, care au contribuit fiecare cu ceva la formarea mea intelectuală și sufletească. În chip deosebit, mulțumesc P.C. Părinți Profesori onorari: Petre Vintilescu, care — în calitate de Decan al Facultății — mi-a înlesnit pătrunderea în învățămîntul superior teologic la o vîrstă destul de tînră, precum și P.C. Părinte Nicolae Popescu, Profesor de Istoria Bisericii Romîne, care — prin scrisul său frumos și prin cuvîntul său cald, a exercitat asupra mea o mare înfrîurire.

Cu aceeași caldă recunoștință mi-amintesc și de profesorii mei de la Seminarul din C.-Lung Muscel, care au sădit în sufletul nostru de copii, căldură și entuziasm față de valorile culturii și iubire față de Biserica noastră.

Păstrez aceleași sentimente de recunoștință, iubire și prețuire, și numeroșilor mei profesori de la Facultatea de Litere și Filozofie din București, de la Facultatea de Teologie Protestantă din Paris, de la Facultățile de Teologie Protestantă și Catolică din Strasbourg și de la Facultatea de Teologie din Atena.

Mi-aduc aminte astăzi, cu multă plăcere și bucurie, de toți colegii mei, majoritatea preoți în diferite părți ale țării, care m-au înconjurat cu dragoste și prețuire.

*

Primind azi taina preoției, sufletul meu este cuprins de două sentimente: urul de **bucurie**, căci voi putea și eu aduce Domnului Jertfa cea fără de sînge și a săvîrși Tainele Sale pentru sfințirea credincioșilor în Biserica noastră Ortodoxă Romînă, pe care au cinstit-o atîția vrednici slujitori ai neamului nostru în trecut, iar alții o cinstesc în prezent. Bucuria mea crește, gîndindu-mă că la altarul Sfintei Biserici a Răsăritului au slujit altădată cu căldură, iubire și inimă curată, Sfinții Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Gură de Aur, stîlpii Ortodoxiei, Sf. Ciril al Alexandriei, Sf. Grigore Palama și atîția nenumărați slujitori, patriarhi, mitropoliți, episcopi, preoți și diaconi, care strălucesc de-a lungul veacurilor prin străduințele lor în gîndirea cea înaltă a Teologiei, lămurind adevărurile dumnezeiești, și prin nevoințele lor în credință și viață îmbunătățită, încît luminează și viața noastră de azi.

Celălalt sentiment este acela de **cutremurare**, gîndindu-mă la marea răspundere pe care o are preotul înaintea lui Dumnezeu, pentru sine și pentru sufletele credincioșilor care vin la el. Imi vin în minte, cu acest prilej, cuvintele Sf. Ioan Gură de Aur, care mărturisește cu smerenie: «Cînd mă gîndeam la slava, la sfințenia, la frumusețea aceea duhovnicească, la înțelepciunea și bunăcuviința miresei lui Hristos, Biserica, și mă gîndeam și la păcatele mele, nu încetam de a o plînge pe ea, iar pe mine de a mă compătimi, de a suspina neîncetat..., încît mă cuprîndea tristețea și începeam să plîng. După ce mă săturam de plîns, intra iarăși în sufletul meu frica, care-mi turbura, zăpăcea și zguduia mîntea». (Despre preoție, VI, 2).

În adevăr, cîntea și vrednicia preotului, ca săvîrșitor al tainelor sfinte și mai ales al Tainei Sfintei Cuminecări, este incomparabilă. Căci, ceea ce Dumnezeu nu a încredințat puterilor cerești, îngerilor și arhanghelilor, a încredințat oamenilor, ca aceștia, — deși trăiesc în trupuri mate-

riale care înclină spre păcate — să-I aducă laudă, mulțumire și preamărire, săvârșind taine necuprinse de mintea omenească.

În această continuă strădanie de apropiere de Dumnezeu, Creatorul nostru și Dătătorul a tot binele pentru fiecare din noi, creștinul și mai cu seamă preotul trebuie să învingă însă **sentimentul fricii și să-l înlocuiască cu simțămîntul iubirii, «care toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă... și nu va pieri niciodată»** (I. Cor. XIII, 7-8).

Sf. Evangelist Ioan ne spune lămurit în această privință: **«În iubire nu este frică, ci iubirea desăvârșită alungă frica... Noi iubim pe Dumnezeu, fiindcă El ne-a iubit cel dintîi»** (I Ioan IV, 18, 19).

*

Cuvîntul meu se îndreaptă acum către Domniile Voastre, Prea Cucernici Părinți, Prea Cuvioase Maici și Domnilor studenți! Alături de ceilalți părinți și domni profesori, m-am silită să vă fiu de folos, ușurîndu-vă în deosebi, în ultimii ani, cunoștința limbilor clasice, care ne deschid porțile către toate disciplinele Teologiei și către valorile culturii umane în genere. Am văzut în Domniile Voastre, împreună cu P.C. Părinți și Domni Profesori, pe fiii noștri spirituali.

Drumul omenirii, în năzuința ei spre desăvîrșire, este lung!

Noi ducem, fiecare, numai un crîmpei din acest drum și, cu fiecare zi, ne apropiem de Biserica triumfătoare, de Biserica dreptilor din ceruri.

Repede vă vom lăsa Domniilor Voastre povara următorului crîmpei de drum, să împliniți în Biserica luptătoare, în Biserica de pe pămînt, serviciul lui Dumnezeu la altarul Domnului Hristos, care — din iubire — s-a jertfit pentru noi.

Doresc ca fiecare să vă învredniciți în slujba lui Dumnezeu, care vrea ca **«toți oamenii să se mintuiască și să vină la cunoștința adevărului»** (I Tim. 2, 4). Și, după cum în ordinea firii ne bucurăm de orice progres al copiilor noștri, ne bucurăm de primul lor cuvînt și întîiul lor pas, ne bucurăm de lumina strălucitoare a ochilor lor, de curăția inimii lor, tot atît de mult ne bucurăm și de progresul fiilor noștri spirituali, văzîndu-i cum cresc, cu vîrsta și înțelepciunea!

Gîndurile și simțămintele mele înconjoară cu căldură și pe toți cinstiții ascultători și credincioși mireni, care sînt de față la această dumnezeiască slujbă. Primind taina preoției, nu voi uita că noi cu toții, clerici și credincioși, sîntem frați între noi și fiii cei prea iubiți ai lui Hristos. Căci în Biserica lui Dumnezeu, într-un fel, nici nu poate fi vorba de mic și mare, precum a spus Domnul Hristos ucenicilor Săi: **«Voi, însă, să nu vă numiți învățători, căci unul singur este învățătorul vostru: Hristos. Și cel mai mare dintre voi să fie slujitorul vostru»** (Mt. 23, 10-11).

În timpul petrecerii mele pămîntești, mă voi strădui mai ales să păzesc învățătura cea curată a Domnului Hristos, păstrată cu sfințenie de Biserica noastră și nu voi cruța vasul meu cel trupesc, spre a o împlini, pe cît îmi va fi cu putință.

Dumnezeul îndurărilor să reverse darurile Sale cele bogate peste noi toți, să sfințească viața noastră, trupurile și sufletele noastre, și să ne învrednicească și de împărăția Sa cea veșnică. Amin!.

A urmat împărțirea studenților teologi, a monahilor și monahiilor, în frunte cu profesorii Institutului.

După aceasta a vorbit P.C. Pr. Rector Ioan G. Coman, scoțind în relief meritele noului preot, Ioan I. Rămureanu, în domeniul activității didactice și științifice teologice, precum și bunătatea deosebită care-i împodobește sufletul. P.C. Sa a terminat, mulțumind întregii asistențe pentru participarea la această frumoasă sărbătoare.

La sfârșitul întregii slujbe, P.S. Episcop Antim Nica a dat citire apelului adresat de Sfântul Sinod, credincioșilor ortodocși români, spre a contribui cu toții la strângerea unui fond misionar. A însoțit lectura de lămuriri suplimentare și îndemnuri călduroase. Credincioșii prezenți au răspuns la acest apel atât de stăruitor și convingător, contribuind din toată inima, la colecta care s-a organizat pe loc.

Și, cu această aplicare tradusă în faptă concretă, a luat sfârșit o sărbătoare atât de mare și atât de bogată în momente înălțătoare!

Asit. C. PAVEL

PRĂZNUIREA HRAMULUI IZVORUL TĂMĂDUIRII DE LA MÎNĂSTIREA GHIGHIU

În viața religioasă a credincioșilor Bisericii noastre, multe din hramurile mănăstirilor mari sînt prilejuri de deosebită prăznuire creștinească.

Hramul de la mănăstirea Ghighiu are și anumite aspecte de originalitate locală, fiindcă prăznuirea este însoțită și de un fel de serbare cîmpenească, pricinuită de bucuria sosirii primăverii.

Mănăstirea Ghighiu, cu hramul «Izvorul Tămăduirii», a fost dintru început ctitoria schimonahului Arsenie, unul din ucenicii vestitului stareț Gheorghe de la Cernica.

Pe la anul 1814, pe vremea mitropolitului Nectarie al Ungro-Vlahiei și a voevodului Gheorghe Caragea, s-a ridicat aici o bisericuță mică, pentru trăitorii din mănăstire. Cu timpul, biserica — fiind neîncăpătoare pentru credincioșii ce începuseră a cerceta mănăstirea, — a fost dărîmată sub cămăcănia lui Alexandru Dimitrie Ghica și, cu binecuvîntarea mitropolitului Nifon, zidindu-se în locul ei, biserica de astăzi, prin osîrdia și purtarea de grijă a starețului Eftimie și Antonie.

În vremea aceea, împrejurul mînăstirii Ghighiu se ridica o falnică pădure de stejari. Aici era loc de liniște pentru monahii din chinovia Ghighiului, iar pentru negustorii și țîrgoveții ploșteni, cu ocazia hramului, era prilej de voieșie și petrecere. Din acele vremuri s-a păstrat obiceiul ca, odată cu hramul mînăstirii, să se facă pe terenul din fața mînăstirii un fel de bilci. Anul acesta, bilciul tradițional a fost mai puțin zgomotos ca în anii trecuți și multă lume credincioasă a participat la slujbele de la biserică, cu toată cucernicia.

Joi după amiază, adică în ajunul hramului, în curtea mînăstirii sosiseră unii credincioși pentru slujbă. La orele 19, cînd clopotele mînăstirii vesteau pînă departe începutul Vecerniei, biserica devenise neîncăpătoare.

Oameni de toate vârstele, femei și bărbați, au participat la slujba Vecerniei. Pe chipurile unora se citea o bucurie curată, iar pe ale altora o preocupare gravă, ce trebuia mărturisită lui Dumnezeu.

S-a făcut slujba Vecerniei cu litie și pomenirea pomelnicelor, după care a urmat privegherea.

În pîlpîitul lumînărilor și în licăritul candelelor, în cîntările melodioase și în citirile pline de claritate ale tinerelor călugărițe, slujba privegherii a decurs în liniște și concentrare religioasă, pînă aproape de miezul nopții.

Slujbele bisericilor noastre au farmecul și măreția lor, însă slujbele de seară și privegherile au un farmec deosebit în mînăstiri. Te simți parcă înălțat de pe pămînt și trăiești în altă lume, mai aproape de cer! Atmosferă de taină și mister, unde grijile și deșertăciunile lumii rămîn la pragul bisericii, iar sufletul se regăsește pe sine și trăiește clipe de adevărată înălțare spirituală.

La sfîrșitul privegherii, P.C. Arhim. Justinian Florea, exarhul mînăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor, delegatul Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian, a ținut credincioșilor un cuvînt de învățătură duhovnicească, spunînd în încheiere: «Ne-a învrednicit Dumnezeu să facem rugăciuni și să trăim împreună cîteva clipe de bucurie și reculegere duhovnicească. Spun cîteva clipe, pentru că deși timpul este aproape de miezul nopții, iar noi am început slujba înainte ca soarele să fi intrat sub zările asfințitului, a trecut așa repede, pentru că noi am stat de vorbă cu Dumnezeu în acest timp, prin rugăciunile noastre...

Lucru bun și vrednic de plată cerească ați făcut! De aceea, siliți-vă ca toată osteneala voastră duhovnicească să vă îmbrace sufletele în haină de lumină, prin credință curată și fapte bune, trăind în pace și avînd unii față de alții, dragoste creștinească. Faceți ca în viața voastră să se oglîndească învățătura Bisericii noastre. Să fiți creștini buni, nu numai în biserică la zile de sărbătoare, ci și în casele voastre în munca voastră și în toate faptele voastre».

A fost o noapte de veghere în cinstea Maicii Domnului!

*

Dimineața, la orele 7,30, clopotul cel mare al mînăstirii vestea din nou, început de slujbă.

S-a oficiat taina Sfîntului Maslu, în curtea mînăstirii, la care a luat parte lumea care continua a veni mereu. După ce a fost miruită toată lumea ce participase la Sfîntul Maslu, soborul de preoți a intrat în biserică, unde s-a oficiat slujba Acatistului și citirea pomelnicelor.

La orele 10,30 a început Sfînta Liturghie, cu un sobor de preoți format din P.C. Arhim. Justinian Florea, P.C. Pr. Alexandru Vlaiculescu, Protoiereul regiunii Ploești, Protos. Pantelimon Gavrilovici, duhovnicul mînăstirii Ghighiu, Protos. Teostirict Marandici de la mînăstirea Sinaia și Pr. Mircea Gheorghiu, de la parohia Corlătești; iar în biserica de la cimitir a oficiat Sfînta Liturghie P.C. Protos. Pangratie Cotorobae, preot deservent la Mînăstirea Ghighiu. Răspunsurile la Sfînta Liturghie au fost date de maicile și surorile din mînăstire, sub conducerea maicii starețe Pelaghia Tudor, la care s-au adăugat credincioșii. S-a cîntat cîntare omofonică, cu multă simțire religioasă.

La sfîrșitul Sfintei Liturghii, după un scurt concert cîntat de călugărițe, P.C. Arhim. Justinian Florea a ținut credincioșilor o predică, arătînd bucuriile spirituale pe care le aduce Biserica noastră tuturor fiilor ei.

Predicatorul a spus printre altele: «Trăiește încă în sufletele noastre luminoasă bucurie adusă de praznicul cel mare al Invierii Domnului. Cîntările, citirile și întreg văzduhul spiritual al Bisericii îmbrăca acest veșmînt alb de bucurie duhovnicească. Au trecut doar cîteva zile de cînd Iisus a rupt lanțurile morții, înviind din mormînt. Taina Invierii Domnului, care este în centrul învățăturii creștine, luminează și încălzește sufletele noastre. Acum, în primăvara aceasta însoțită, cînd pomii din livezi se îmbracă în veșminte de flori multicolore, cînd pajștile din cîmpii își întind covorul de iarbă verde și arborii din păduri se împodobesc cu frunzele lor, cînd pe întinsul nesfîrșit al ogoarelor se pregătește pîinea cea de toate zilele, Biserica ne cheamă pe fiecare la izvoarele nescocate ale învățăturii sale mîntuitoare, arătîndu-ne mereu căile pe care trebuie să mergem pentru a fi cetățeni cinstiți ai patriei noastre pămînești și fii vrednici ai împărăției cerului.

Lîngă Dumnezeu, sufletele noastre pot trăi adevăratele bucurii duhovnicești, bucurii care niciodată nu se sfîrșesc, pentru că Cel care ne dă asemenea bucurii spirituale nu are niciodată sfîrșit. Vedem cu ochii noștri cum primăvara aduce schimbarea întregii naturi, o bucurie pe pămînt și în văzduh; o haină de sărbătoare îmbracă întreaga fire înconjurătoare! Să facem ca și sufletele noastre să fie îmbrăcate în haina cea nouă a unei primăveri duhovnicești, unde lumina lui Hristos să strălucească pururea! Sub razele acestei lumini vom putea simți adevăratele bucurii ale vieții».

După otpustul Sfintei Liturghii, în sunetul clopotelor și al toacei, cu icoane și prapore, soborul de preoți, călugărițele și întreaga lume credincioasă au ieșit din biserică în curtea mînăstirii, unde s-a făcut sfințirea apei.

Sub cerul senin și luminat de soarele cald al primăverii, s-au înălțat rugăciuni către Dumnezeu «pentru liniștea văzduhurilor, pentru îmbelșugarea roadelor pămîntului, pentru vremuri cu pace» și pentru ca îndurarea lui Dumnezeu să se coboare asupra întregii obști creștinești.

În armonia cîntării mereu repetată, ca un refren sfînt de bucurie și biruință «Hristos a înviat», soborul de preoți, întorcîndu-se spre biserică, a stropit lumea cu aghiazmă. Bătrîni și tineri, femei și bărbați, oameni de la țară și de la oraș, își pleacă fruntea smeriți, făcînd semnul Sfintei Cruci, cerînd binecuvîntarea preoților.

Potrivit tradiției mînăstirești, după terminarea serviciului liturgic, s-a servit, în trapeza mînăstirii, o agapă frățească.

Pînă seara tîrziu, în biserica mînăstirii au ars lumînări și candelile; mînăstirea a rămas din nou învăluită în liniștea ei, unde rugăciunea și munca nu încetează să-și toarcă firul, nici ziua, nici noaptea.

ASISTENT

VIAȚA ÎN MÎNĂSTIRI

În mînăstirile noastre a fost totdeauna un program de muncă, unde îndeletnicirile practice și artistice s-au îmbinat armonios cu preocupările permanente ale vieții de rugăciune și pravilă mînăstirească.

Din vechi, ca o moștenire prețioasă lăsată de organizatorii monahismului, mînăstirile au fost centre unde s-au promovat meșteșugurile și s-au cultivat talentele artistice, ridicate cu toată modestia, dar și cu toată virtuozitatea, din rîndurile lumii monahale.

«Roagă-te și muncește» — ora et labora — sînt cele două mari coordonate, după care s-a condus și se conduce adevăratul monahism.

În Regulamentul vieții monahale, după care se conduc mînăstirile noastre astăzi, aceste principii au căpătat o expunere documentată. Principiile acestea nu rămîn însă numai ca niște prevederi regulamentare, așa cum de obicei se întîmplă altădată; ele au căpătat viață în mînăstiri, prin aplicarea în programul zilnic al personalului monahal. Rugăciunea și munca organizată din ateliere a făcut ca multe din mînăstirile noastre să capete altă înfățișare.

În rîndurile ce urmează se va arăta cîteva aspecte din activitatea și munca ce se desfășoară în cadrul cooperativelor meșteșugărești, organizate în mînăstirile Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În cursul lunilor martie și aprilie a.c. s-au ținut adunările generale ale celor șapte cooperative meșteșugărești, ce funcționează în mînăstirile: Pasărea, Țigănești, Cernica, Ciorogîrla, Zamfira, Suzana și Viforita. Aceste adunări au fost adevărate reuniuni frățești, unde — într-o atmosferă de bucurie spirituală, adusă în urma împlinirii unui program de muncă curată și cinstită — s-a arătat pe documente și cifre contabile, întreaga activitate desfășurată în cursul anului 1956. S-a analizat întregul proces de producție, arătîndu-se rezultatele obținute, greutățile întîmpinate, cif și măsurile ce trebuiesc luate pentru îmbunătățirea muncii în viitor.

La discuțiile purtate, în cadrul acestor adunări generale, a luat parte activă și personalul monahal, care este angajat în munca de la cooperative și care, din an în an, capătă rezultate mai bune.

Din analiza datelor și a rezultatelor obținute se constată că, cooperativele meșteșugărești din mînăstiri au mers într-o continuă ascensiune.

Organizarea cooperativelor meșteșugărești în mînăstiri deschide perspective luminoase pentru pregătirea monahilor și monahiilor, în priceperea și promovarea felurilor meserii și arte, urmași ai acelor care prin strădania și priceperea lor au lăsat în istoria Bisericii noastre urme de vrednicie.

În fiecare an s-a îmbunătățit munca în aceste cooperative, a crescut volumul comenzilor executate și s-au calificat mai multe persoane care lucrează în cadrul acestor cooperative meșteșugărești.

Prin purtarea de grijă a Prea Fericitului Patriarh Justinian, s-au amenajat sau au fost construite din nou ateliere corespunzătoare și pline de lumină; s-au instalat gaze naturale și lumină electrică, creîndu-se astfel condiții optime de muncă pentru personalul monahal.

Centralizîndu-se rezultatele muncii desfășurate în cele șapte cooperative meșteșugărești din mînăstirile Sf. Arhiepiscopiei a Bucureștilor, s-a obținut următoarea producție în cursul anului 1956:

- 2.174 m.p. diferite covoare pentru export
- 1.150 m.p. covoare uz intern
- 5.484 buc. sacoșe cu alesături naționale
- 973 buc. diferite fețe de masă cu alesături naționale
- 136 buc. cuverturi cu motive naționale
- 752 m.p. țesături speciale pentru costume de copii
- 170 m.p. diferite tricotaje
- 1.761 m.p. diferite preșuri populare
- 1.553 m. pânză topită
- 12 m.p. perdele-draperii cu motive naționale
- 73.843 buc. diferite confecții
- 10 buc. costume naționale
- 753 m. stofă lână și inișor
- 39.862 m.p. diferite rogojini din papură și pai de orez.
- 96.165 m.p. oștețe (trestie împletită cu sîrmă)
- 795 buc. coșuri diferite din răchită și papură
- 26.386 kg. cuie diferite
- 18.850 kg. sîrmă arămită.

Din datele de mai sus se constată o producție simțitor sporită față de anii anteriori. În anul 1955 s-a lucrat 1.025 covoare pentru export, iar în anul 1956 s-au executat 2.714 m.p. — cu 1.149 m.p. mai mult. Covoare de uz intern, în anul 1955 s-au executat 556 m. p., iar în anul 1956 s-au efectuat 1.150 m. p., — cu 594 m.p. mai mult.

Același procentaj sporit se constată și la celelalte sortimente. Faptul acesta se datorează comenzilor sporite primite de către cooperativele mînăstirești din partea U.C.E.C.O.M.-ului și ale altor unități furnizoare, cît și datorită faptului calificării în muncă și a randamentului sporit din partea călugărițelor angajate în munca acestor cooperative.

Pentru comenzile executate în cadrul cooperativelor mînăstirești s-au primit salarii pentru muncitori, lei 1.231.377; iar pentru aparatul administrativ-tehnic, salarii lei 172.778. Beneficiile brute realizate de cooperativele mînăstirești pe anul 1956, totalizează suma de lei 326.541. Cota statuară de 30%, cuvenită mînăstirilor, a fost de lei 51.434; iar cota de 25% repartizată cooperatoarelor, în raport cu salariile realizate, a fost de lei 43.532.

Călugărițele din mînăstirile Pasărea, Țigănești, Ciorogîrla, precum și călugării din mînăstirea Cernica, au cedat în folosul mînăstirii și partea lor de beneficiu, cu destinație specială, să se cumpere covoare pentru biserică, sau să se facă alte îmbunătățiri în gospodăria mînăstirilor respective.

În fruntea cooperativelor mînăstirești din eparhie, în ceea ce privește producția și beneficiile, a stat cooperativa din mînăstirea Pasărea, care are și cele mai multe cooperatoare. Cooperativa din această mînăstire a îndeplinit planul de producție cu 125%. Din suma de lei 326.541, ce reprezintă beneficiul bruto al celor șapte cooperative mînăstirești, beneficiul bruto al mînăstirii Pasărea totalizează suma de lei 112.098, revenind mînăstirii lei 18.253, iar călugărițelor lei 15.210.

Călugărițele de la această mînăstire au cedat și în anii anteriori drepturile lor de beneficiu în folosul mînăstirii. Din sumele cedate s-au făcut reparații importante la biserica mînăstirii, la clopotnița și la biserica cimitrului, precum și instalația unei rețele electrice în interiorul mînăstirii.

În mînăstirile unde productivitatea muncii este sporită și unde aprovizionarea cu materii prime se face la timp, călugărițele au putut să-și îmbunătățească mijloacele de trai, în urma salariilor realizate. Datorită cîștigurilor realizate, o parte din personalul monahal și-a reparat casele sau și-au făcut alte îmbunătățiri în gospodăria proprie.

Călugărițele înaintate în vîrstă, angajate în munca de la cooperativă, — potrivit legilor în vigoare — au fost scoase la pensie de către Casa Asigurărilor Reciproce din Cooperația Meșteșugărească. Sînt drepturi ce au fost cîștigate numai datorită ființării acestor cooperative în mînăstiri.

De altfel, organizarea cooperativelor meșteșugărești în mînăstiri a făcut ca cea mai mare parte a personalului monahal valid de muncă să se încadreze în procesul de producție, la fel cu toți oamenii muncii din Patria noastră.

La expoziția de artă populară, organizată de U.C.E.C.O.M. în luna decembrie 1956, unde artiștii din Cooperativa meșteșugărească s-au prezentat cu diferite obiecte executate cu mîgălă și cu artă, cooperativele meșteșugărești din mînăstiri au predominat cu specificul lor: covoare din toate regiunile țării; țesături naționale, înfățișate în fețe de masă, cuverturi și draperii de toate culorile; broderii și țesături cu motive naționale, înfățișate în fote și ii, lucrute cu răbdare și măiestrie, fac deosebită cinste călugărițelor noastre.

Alături de lucrurile expuse de călugărițele din mînăstirea Agapia unde arta covoarelor și a altor meșteșuguri își are adevărata ei tradiție, călugărițele din mînăstirea Pasărea au prezentat lucruri de o valoare artistică remarcabilă. Cooperativa din această mînăstire a luat premiul I, pentru modul cum au fost executate două costume naționale, și alte premii pentru covoare și țesături naționale. Faptul acesta reprezintă un succes cu atît mai mare, pentru colectivul cooperatoarelor de la mînăstirea Pasărea, cu cît arta țesăturilor naționale și a covoarelor, în această mînăstire, este destul de tînără. Hărnicia și priceperea călugărițelor de la mînăstirea Pasărea, care știu să îndeplinească și un plan agricol destul de mare, a făcut însă progrese remarcabile în arta firelor și în armonia culorilor.

Lucruri frumoase au prezentat la expoziție și călugărițele de la mînăstirea Zamfira, raionul Ploești. Ele au primit mențiuni, pentru lucrurile expuse.

Din an în an, mînăstirile eparhiei intră pe adevăratul lor făgaș de viață nouă. Paralel cu programul de întărire și de trăire duhovnicească în rugăciune și prăvălă mînăstirească, de luminare prin învățatură de carte, personalul monahal din mînăstiri se încadrează tot mai mult într-o muncă susținută și pusă în slujba colectivității.

Mînăstirile trăiesc astăzi din plin această epocă de transformare constructivă. În acest ritm de împliniri a multor sporuri și făuriri bune, lumea mînăstirilor și-a găsit rostul și chemarea adevărată.

Se creează condițiuni de muncă și de viață mai bună; se pun bazele materiale și spirituale ale vieții de obște. Tradițiile bune ale trecutului sînt reînviolate, împletindu-se cu imperativele vremurilor actuale.

Opera de reorganizare a monahismului — inițiată de Sf. Sinod — se desfășoară în eparhia noastră sub directa supraveghere și îndrumare a Prea Fericitului Patriarh Justinian. Ea este astăzi în plină desfășurare și ascensiune; ea va fi încununată de succes deplin, pentru că cel care făurește această mare operă — de a aduce toate la strălucirea lor adevărată, — nu precupețește nimic: nici suflet, nici muncă, nici mijloace

materiale și nici chiar jertfă. Această realitate plină de lumină este cunoscută de slujitorii mănăstirilor, unde purtarea de grijă părintească a Arhiepiscopului s-a arătat cu atîta dărnicie, căutînd să facă din fiecare monah și monahie un purtător de făclie spirituală în mijlocul lumii: prin rugăciunile lor, prin munca lor și prin exemplul vieții lor.

Aceste idealuri și comandamente vor fi împlinite, căci așa cum mărturisirea, în fața călugărilor și fraților de la mănăstirea Cernica, harnicul conducător al cooperativei din această mănăstire, avem concursul și colaborarea cea mai sinceră și entuziastă a forurilor noastre tutelare, și aflîndu-ne în sînul Bisericii, sîntem îndemnați zi de zi la lucrul cel bun, de zelul marilor acțiuni la care este chemată astăzi Biserica noastră.

*

Consiliul Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, în ședința sa din 9 mai a.c., în urma referatului prezentat de P.C. Exarh al mănăstirilor, asupra activității desfășurată în cooperativele meșteșugărești din mănăstirile eparhiei, a propus Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian ca să ia act de evidențierile și premiile obținute la concursul de artă populară din decembrie 1956, de cooperativele meșteșugărești din mănăstirile Pasărea și Zamfira, aducîndu-se mulțumiri atît conducătorilor, cît și lucrătorilor din toate cooperativele meșteșugărești ale eparhiei, pentru bunele rezultate obținute în activitatea lor productivă.

Totodată, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a aprobat să fie evidențiate, acordîndu-li-se premii, în bani, în cărți sau obiecte de cult, din partea Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor următoarelor persoane încadrate în munca productivă sau în administrația cooperativelor:

Din mănăstirea Pasărea:

— Monahia Melopia Carastan, maestră a atelierului, care a condus personal executarea articolelor premiate la expoziția U.C.E.C.O.M.

— Monahiile: Tomaida Chialda și Evsevia Zaharia, lucrătoare frunțase la secția covoare pentru export, care au dat cele mai mari morme și lucrări de bună calitate artistică.

— Monahiile: Neofita Crăciun și Mina Marta, de la secția de țesături naționale, care au executat articolele ce au fost premiate la expoziția U.C.E.C.O.M. cu premiul I.

•

Din mănăstirea Țigănești:

Monahiile: Arcadia Roman, Paraschiva Chițu și Mira Hania, de la secția covoare, care execută lucrări de artă și bună calitate.

— Monahiile: Heliconida Mălăeru, Olga Dan și Sora Constanța Gambă, lucrătoare la secția de țesături naționale, frunțase în bună producție și bune tehniciene.

Din mănăstirea Zamfira:

— Monahiile: Mira Iordache și Cornelia Foca, de la secția covoare, precum și monahia Veronica Alexandru, de la secția țesături naționale, frunțase în producție, executînd lucrări de bună calitate.

Din mînăstirea Viforita:

— Monahiile: Veronica Nicoară, și Marina Bucur, de la secția covoare, pentru depășiri de normă și execuție artistică.

Dintre persoanele ce formează aparatul administrativ la cooperativele meșteșugărești din mînăstiri, au fost evidențiate următoarele persoane:

— Monahul Justinian Georgian, președintele cooperativei din mînăstirea Cernica, care a reușit să utilizeze cooperativa cu mai multe mașini, a schimbat specificul cooperativei: de la cooperativă de împletituri de papură și răchită, într-o cooperativă cu o pondere metalurgică; a introdus disciplina în munca de la cooperativă, printr-o strînsă colaborare cu forurile statutare ale mînăstirii.

— Ierom. Efrem Mărândici, magazionerul cooperativei din mînăstirea Cernica, pentru devotament și conștiințiozitate în muncă, cu rezultate bune în cadrul serviciului său.

— Monahia Serafima Chialda, președinta cooperativei de la mînăstirea Pasărea și Monahia Agripina Blente, contabilă șefă la aceeași cooperativă, pentru interesul deosebit ce l-a depus în conducerea cooperativei, obținînd realizări mari în planul de producție, făcînd reparații și amenajări la clădirile cooperativei.

— Monahia Hrisantia Sporea, contabilă șefă a cooperativei din mînăstirea Țigănești, pentru devotament și conștiințiozitate în muncă.

Arhim. JUSTINIAN FLOREA

SFINTA MÎNĂSTIRE GHIGHIU

Sfînta mînăstire Ghighiu nu este decît unul din sfintele locașuri de pe tot întinsul țării, care înfloresc astăzi, sub ochii noștri, într-o prospețime nebănuită. Din dărîmături, printre gropi de bombe, acolo unde scurgerea timpului și ravagiile războiului își însemnaseră cu mai multă sălbăticie trecerea, acum se ridică ziduri noi și suflete noi, să aducă închinare și slavă lui Dumnezeu! Și strădania aceasta, într-adevăr minunată, merită să fie cunoscută mai de aproape.

Nu-i greu de ajuns pînă acolo. Din gara Ploești-Sud prin care se opresc mai toate trenurile, din mai toate colțurile țării în drumul lor de la și spre București, trecînd peste podul de fier pe șoseaua Bucureștilui pînă la biserică, o apuci numai decît la stînga. Dai în centura Buzăului. De mult de tot, drumul către Buzău tăiase incinta fostei mînăstiri care se găsea chiar pe acel loc. Sînt numai 5 km. din Ploești pînă-n poarta mînăstirii. Un drum prin cîmpie întinsă. Pînă de curînd, cu carul punea întra pe lîngă poartă pînă-n ușa bisericii, fără ca nici un gard împrejmuitor să te oprească.

Pisania bisericii mari și a paraclisului din cimitir atestă o existență de mai bine de o sută de ani a sfîntului locaș: la anul 1814, pe timpul lui Ioan C. Caragea Voievod și a mitropolitului Nectarie, s-a ridicat pe

acest teren donat de proprietara Uța Cantacuzino Corneanu, această Sfință Biserică și chiliile dimprejur spre a servi ca chinovie la monahi, de către Ieromonahul Arsenie Stareț, și cu ajutorul a 4 frați...

Așadar, mînăstirea a fost construită propiu zis de călugări, cu priceperea, osteneala și puterile lor, ajutați fiind doar de evlavia credincioșilor. Pisania spune mai departe că acea Sfință mînăstire fiind mică, la 1858, sub cămăcănia lui Alexandru D. Ghica Voevod, și cu binecuvîntarea mitropolitului Nion, a fost dărîmată, reînceptută de către arhimandritul Antonie și s-a sfințit la 1866 Sfința Biserică de acum, tot cu hramul ce l-a avut: Izvorul Tămăduirii.

Pictura a fost executată de către unul din pictorii noștri care au făurit lmbajul plastic al vremurilor de asăzi: pictorul Gh. Tattarescu, deși într-o fază de început a creației sale artistice.

Pisania paraclisului din cimitir face cunoscut că acesta «s-a început din temelie în anul de la Hristos 1832; s-a săvîrșit la leatu 1833».

În fosta stăreție, pe actele oficiale se mai păstrau însă semnăturile lui Alecsandri, Odobescu, Bolintineanu, V. A. Urechia al căror nume a rămas pomenit cu atîta cinste în istoria culturii neamului nostru.

Mînăstirea cuprindea pe vremea aceea, pe lîngă cele două biserici, o bucătărioară spre răsărit, stăreția către miazăzi și un corp mic de chilii spre apus, de la poartă pînă la clopotnița din dreptul bisericii.

Dar din tot acest sfînt lăcaș, în 1952 nu mai rămăsese decît aproape o ruină. Livada de meri și pruni bătrîni fusese răscolită de gropi de bombe. Stăreția arse. Biserica mare avea zidurile crăpate de la cutremur și de la schije, zugrăveala căzuse în multe locuri. În turnul ei, mica bibliotecă hrănea o armată de șoareci. Pictura paraclisului s-a șters aproape cu desăvîrșire în urma apei ce se prelînsese de-a lungul zidurilor. Și înăuntru nu mai slujeau decît păianjenii. Grajdul stătea neacoperit. În spatele chiliilor gropile de bombe s-au umplut de apă formînd bălți. Peste tot noroi și bălării. Și micul corp de chilii rămas, era și acesta prea încăpător pentru cei șase călugări ce își mai duceau prin locurile astea rasele lor tot atît de învechite ca întregul lăcaș.

În primăvara aceluia an, aveau să apară trei maici de la Sfința mînăstire Țigănești din apropiere și apoi încă patru surori. În fruntea lor era maica Tamara Olenig. Veneau să înființeze o nouă obște mînăstirească. Din cei șase călugări de pînă atunci, rămase cu ele singur bătrînul pămînte duhovnic Pantelimon Gavrilovici, să le fie sprijin, îndrumător și slujitor al sfintelor slujbe.

Și astfel s-a pornit la ridicarea lăcașului cel nou. S-a pornit pe încetul și cu greu. Erau atît de multe de făcut! Mai totul de refăcut; de la capăt! Dar maicile nu s-au înpăimîntat și s-au așezat pe treabă! Mîini harnice, de gospodine, pentru Domnul Hristos! S-au apucat de ce era mai urgent: să se acopere grajdul în care se găsea o pereche de cai și o vacă, să lucreze cele zece hectare de pămînt rămase aproape în părăsire, să se îngrădească incinta mînăstirii.

Și pînă în toamnă, incinta mînăstirii fu îngrădită de un gard viu, livada destelenită, pămîntul lucrat și grîul strîns. Recolta ieși bună. Strîseră și miere de la cei trei stupi. Și meriele din pod ajungeau pentru toată iarna. De la călugări le rămăsese strînse suficiente lemne pentru atît de puține cite se aflau atunci. Trecură iarna în liniște.

În primăvară strădania fu reluată cu forțe noi. Trebuiau plug și unelte noi. Tebuia reparată stăreția. Veni un frate: fratele Grigore cu alți doi meșteri și se apucă să refacă stăreția.

Prea Fericitul Patriarh Justinian veni în persoană să cunoască și să cerceteze mînăstirea; hotărînd refacerea ei voi să vadă la fața locului nevoile și tot ceea ce era necesar.

Acel an 1953, avea să fie un an mai mult de strîngerea materialului și de pregătirea șantierului pentru lucrările ce se pregăteau. Construirea propriu zisă avea să înceapă abia în 1954.

În toamna aceea livada cea bătrînă dădu o recoltă cum nu mai dăduse niciodată. Ramurile pomilor se plecau sub greutatea rodului. Era ultimul răbufnet de viață înaintea uscării definitive, era mîna lui Dumnezeu care ajută strădania omului. După aceasta livada trebuia să fie înlocuită. Și noua livadă proiectată cuprindea varietate de pomi fructiferi.

Și în vremea aceasta, în mînăstire au venit noi surori.

În 1954 se poate spune că s-a pornit propriu zis la efectivă ridicare a actualei mînăstiri. Se termină stăreția, se puseră fundațiile unui corp nou de chilii, care să se întindă de la clopotnița pînă la actualul atelier. Munca urnită în anii trecuți își cunoaște plinul primei ei desfășurări.

În 1955 mînăstirea adăpostea un personal de 25 maici și surori. În primăvara aceea s-au replantat în livada veche, 480 pomi noi. S-au ridicat chiliile de la clopotnița pînă la atelier, punîndu-se temelii unor noi chilii, pînă la fosta stăreție. S-au adăugat lîngă bucătăria patru camere anexe. În locul gardului împrejmuitor se ridică zidul care astăzi închide incinta mînăstirii spre drumul de la Ploești și leagă bucătăria de corpul chiliilor de la poartă. S-au clădit camerele preoților.

Tot în acel an se introduse programul de slujbe bisericești, întocmit de Prea Fericitul Patriarh Justinian pentru mînăstiri, anume cu Sfînta Liturghie în fiecare dimineață. Se cîntă liturghia omofonă. Și ia parte tot personalul obștei.

Se pornesc de asemenea tot în acest an, în fiecare Duminică, ședințele duhovnicești, conform regulamentului dat de Sf. Patriarhie. La acestea se tratează subiecte în legătură cu viața monahală de la începuturile ei, de la Avva Antonie cel Mare, Sf. Pahonie și Sf. Vasile cel Mare, pînă astăzi. Se cîntă, se recită poezii religioase.

În toamna aceluiași an s-a înființat și școala monahală de trei ani, ca surorile avînd 7 clase elementare, să capete noțiuni de învățatură de credință, liturgică, Noul Testament, Istoria bisericească universală, muzică, și astfel pregătite să capete călugăria și eventual să poată trece chiar la studiile superioare din seminariile monahale de la Hurezu și Agapia.

În 1956, se ridică zidurile exterioare ale corpului de clădiri de la stăreție la cimitir. S-au făcut reparații la biserica mică a cimitirului, s-a pornit la consolidarea turlei bisericii mari, care amenința să se surse. Se înlocuiește și se așezară pomi noi în curtea bisericii și pe lîngă zid. În toamnă se înființează și cooperativa mînăstirii, ca o filială a Sfîntei mînăstiri Țigănești.

Anul 1957 găsi mînăstirea în plină desfășurare a strădaniei de înjghebare. Dintr-un personal de 50 de maici și surori, unele veniseră aici de la mînăstiri de sine, atrase de frumusețea vieții de obște. Dintre acestea 12 lucrează în atelier, unde se găsesc deja 7 gherghefe de covoare și 2 războaie țărănești pentru țesături.

Se lucrează intens la desăvârșirea construcțiilor începute pînă acum. Lîngă cimitir se ridică o clădire prevăzută, în afară de chilii, cu săli de clasă, o infirmerie proprie, un apartament arhieresc. Se începe renovarea picturilor lui Tătăărăscu din Biserica mare. S-a introdus electricitate și se lucrează la introducerea gazelor naturale. S-au adus încă 240 pomi fructiferi pentru livadă.

În școala monahală, se pregătesc astăzi 14 surori, avînd ca profesori un preot din Corlățești: Mircea Gheorghiu, părintele Pangrație Cotoroboiaie al mînăstirii, pe însăși maica stareță Pelaghia și pe maica Lavrenția Zainea, adusă de la seminarul din Horezu. Dar sală de clasă specială nu au încă.

Maicile și surorile robolesc toată ziua ca albinele și nu mai pridesc ajutînd la terminarea construcțiilor, muncind pămîntul, îngrijind livada, lucrînd la cooperativă, învățînd pentru școală, ca și minunatele cîntări ale slujbelor noastre, căutînd să păstreze în tot acest timp curățenia recunoscută a tuturor mînăstirilor de maici. De cum intră pe poartă și în tot locul, te izbește albul proaspăt al clădirilor și grija de ordine și liniștea în care se execută lucrările.

Cînd seara începe a se așterne, aducătoare de odihnă pentru toate ostelenile din timpul zilei, un dangăt sfios de clopot cheamă la slujba vecerniei. Pînă cînd se vor termina lucrările interioare din Biserica mare, se slujește în paraclis. Paraclisul atîta vreme dat uitării, este iarăși ținut cu sfințenia cu care fără îndoială, abia la începuturi fusese împodobit.

Apoi maicile și surorile se strîng în trapeza albă și mică, să ia masa de seară.

Sînt acolo, împreună cu ele, și cei doi preoți și tînăra și destoinica maică stareță Pelaghia, care conduce astăzi obștea. Stareță, mamă sau soră mai mare? Susținătoarea elanului tineresc și sfînt al obștei care crește și se formează atît de promițător.

Așadar, întreaga obște a sfintei mînăstiri se strînge orînduindu-se în liniște la locurile fiecăreia sub tabloul Prea Fericitului Patriarh Justinian, care le este alături, ocrotindu-le cu grija sa neumbrită. Și în tot timpul mesei simple, călugărești, o soră citește din viețile sfinților sau din alte cărți folositoare, de zidire sufletească.

Și după ce au terminat masa cu rugăciunea scurtă de mulțumire către Tatăl Ceresc, pornesc cu toatele din nou către paraclis pentru slujba mai îndelungată a utreniei. Și astfel se încheie o zi, fiecare zi, și întunericul nopții se pogoară, învăluind sfînta mînăstire în care se aduce slavă lui Dumnezeu și proslăvește lucrarea Mînilor Lui. Acolo, în lumina luminărilor care pîlpîie, dimineața ușilor împărătești, părul și barba părintelui Pantelimon par încă mai albe, dumnezeesc de albe, și parcă strălucesc. Iar glasurile stranelor răspunzînd rugăciunilor din altar, se înalță cucernic, ca fumul de tămîie, pînă tîrziu de tot în noapte, către Cel fără de moarte...

N. EUFROSINA

† SERBAN IONESCU

In dimineața zilei de 1 aprilie a. c. a adormit intru Domnul profesorul universitar onorar Șerban Ionescu, răpus de o boală necruțătoare, care l-a ținut pe patul suferinței timp de 12 ani.

Șerban Ionescu s-a născut la 19 iunie 1887, în comuna Cernătești din fostul județ Buzău. Tatăl său, Ioan Ionescu, era preotul satului. După ce a absolvit cursul primar la o școală din orașul Buzău, din toamnă anului 1899, a urmat, ca bursier, cursurile seminarului «Veniamin Costachi» din Iași, obținind diploma de absolvire în vara anului 1906. Tot atunci a susținut și examenul de capacitate la școala normală, obținând și diploma de învățător. Mai târziu, la aceste titluri își mai adaugă și pe acela de «baccalaureat» — secția clasică, în urma examenului deus la liceul «Sf. Sava» din București. Între anii 1907 și 1911 a urmat cursurile Facultății de Teologie din București, iar după luarea licenței, în octombrie 1911 a plecat în Germania, la Leipzig, unde a studiat filosofia, timp de 6 semestre, având ca profesori pe W. Wundt, Volkelt, P. Bart, Spranger, Bücher și Stieda. A frecventat, de asemenea, seminariile de filosofie, timp de 4 semestre, seminariile filosofico-pedagogice, 2 semestre, și seminariile de economie politică, 1 semestru.

În timpul studiilor la Universitatea din Leipzig, Șerban Ionescu a deus o muncă plină de roade, fiind stimulat, încurajat și apreciat de toți profesorii, dar mai ales de P. Barth, căruia îi păstra o deosebită stimă și recunoștință.

Întors în țară după obținerea titlului de doctor în filosofie, Șerban Ionescu și-a îndeplinit obligațiile militare, urmând cursurile școlii de ofițeri de rezervă de infanterie și participând apoi, cu gradul de locotenent, la războiul din 1916—1918, în care și-a făcut pe deplin datoria, fapt recunoscut prin numeroase distincții ce i-au fost acordate: Coroana României, cu panglică de Virtutea Militară de război în gradul de Cavaler, Steaua României, cu panglică de Virtutea Militară de război în gradul de Cavaler, Furajera Mihai Viteazul ș. a.

După război, a fost numit profesor de limba germană la seminarul «Episcopul Kesarie din Buzău, obținind între timp și titlul de doctor în teologie la Universitatea din București, în urma examenului deus în anul 1920. În urma examenului de abilitare deus în februarie 1922 la Facultatea de Teologie din București, Șerban Ionescu a fost numit docent pe lângă catedra de Teologie Morală de la această Facultate, odată cu începerea anului școlar universitar 1922—1923. În același an a funcționat și ca profesor de limba germană de la Seminarul Central din București, fiind transferat de la seminarul din Buzău.

Între timp, înființându-se la Facultatea de Teologie o conferință de Filosofia Morală, Șerban Ionescu a fost numit suplinitor al acestei conferințe pe data de 1 noiembrie 1923, până la 1 ianuarie 1927, când a fost definitivat în acest post.

În toamna anului 1925, îmbolnăvindu-se titularul catedrei de Teologie Morală, prof. Pr. Constantin Nazarie, a fost însărcinat, pentru anul școlar 1925—1926, cu suplینirea acestei catedre.

În urma examenului deus în ianuarie-februarie 1927 pentru ocuparea catedrei de Teologie Morală de la Facultatea de Teologie din Bucu-

rești, rămasă vacantă prin moarța Prof. Pr. C. Nazarie, Șerban Ionescu a fost numit profesor agregat la această catedră pe data de 1 martie 1927, fiind titularizat, potrivit prevederilor legale, după 3 ani, în 1930.

Ca profesor, Șerban Ionescu a onorat catedra ce i s-a încredințat, din care-și făcuse un crez și un altar. Ținea cu tot dinadinsul, și reușea, ca prelegerile sale să fie academice, documentate și atrăgătoare, totdeauna la un nivel înalt, însă lipsite de pedantism. Optimist și vesel, având însă prestanță, reușise să cîștige sufletul studenților, și studenții pe al lui. Cu zîmbetul mereu pe buze, el le inspira încurajare și încredere în acțiunile și năzuințele lor studențești și de mai târziu. Între catedră și bănci, pluteau nestingherite dragostea și stima reciprocă.

Om de luptă, de experiențe și atitudini, Șerban Ionescu a apărut și a lămurit concepția creștină, ori de cîte ori i s-a ivit prilejul, angajându-se în polemici academice, ca — de pildă — cu privire la superioritatea moralei creștine (cu P. Zarifopol), cu privire la concepția creștină a pedagogului, sau în jurul antropologiei creștine (cu prof. V. V. Zenkowsky).

A inițiat și a ținut numeroase conferințe, în Capitală sau în alte localități din țară, tratînd diferite probleme prin prizma creștinismului activ.

Nu se poate vorbi despre profesorul Șerban Ionescu, fără a aminti și de activitatea sa în cadrul Mișcării Ecumenice și în relațiile cu teologiilor ortodocși. Alături de regretatul profesor V. Gh. Ispir, a participat activ la Mișcarea Ecumenică, făcînd parte din delegația romînă la lucrările Conferinței Bisericilor Ortodoxe din cadrul «Alianței mondiale pentru înfrățirea popoarelor prin Biserică», ținută la Novi-Sad (Jugoslavia), în anul 1936, precum și din delegația trimisă în 1937 la Oxford, la lucrările organizației «Creștinismului practic».

A făcut parte, de asemenea, din delegația Facultății de Teologie din București, care a participat la lucrările «Primului congres de Teologie ortodoxă», ținut la Atena între 29 noiembrie și 6 decembrie 1936, iar cu cîteva ani mai târziu, a avut cîntea să conferențeze la Facultatea de Teologie din Sofia, în cadrul schimbului de profesori între Facultățile de Teologie din cele două țări vecine și prietene, stabilînd astfel legături prețioase, pentru el și pentru Biserica și instituția pe care le reprezenta.

Ca o consacrare a «meritelor didactice și culturale... după o muncă de 20 ani» și pentru a-și afirma «în același timp și dorința de a atrage în complexul activității sale și colaborarea gînditorilor teologi», — după cum mărturisea prof. C. Rădulescu-Motru, în răspunsul la discursul de recepție pronunțat de profesorul Șerban Ionescu în ședința de la 12 martie 1942, despre «Personalitatea filosofului Leibnitz și opera sa filosofico-religioasă — fosta «Academie de științe morale și politice» l-a ales printre membrii săi activi.

«Dar, — după cum spunea D-l profesor Teodor M. Popescu, în cuvîntarea rostită la înmormîntarea mult regretatului profesor Șerban Ionescu — viața nu este numai succes și bucurii de străduințe și de speranțe împlinite».

O boală cruntă l-a doborât definitiv la pat, suferind din greu, trupește și sufletește, ca oarecînd dreptul Iov, pînă cînd bunul Dumnezeu i-a dat dezlegarea din urmă. Virtutea resemnării creștine și a răbdării unei grele suferințe timp de peste un deceniu a fost — după cum sublinia fostul lui

student, Pr. Vasile Daia, la prohodire — ultima lecție a fostului profesor de Teologie Morală, Șerban Ionescu.

Bibliografia. — Din numeroasele scrieri ale profesorului Șerban Ionescu (studii, articole, conferințe, etc.) amintim aici — într-o listă care s-ar putea să nu fie completă — numai pe cele apărute în volume și broșuri: 1. *Fouillées Verhältnis zu Kant. Darstellung und Kritik.* Inaugural Dissertation zur Erhaltung der Doktorwürde der hohen philosophischen Fakultät der Universität Leipzig, Weida i. Th., 1915, 108 p. 2. *Atitudinile etico-sociale scoase din viața Sf. Ioan Hrisostom, urmate de o expunere a doctrinei sale morale.* București, 1920, 78 p.; *Problema morală și criteriul moral obiectiv,* București, 1922, 46 p. (Extras din «Biserica Ortodoxă Română»); 3. *Morala antică și morala creștină. Considerațiuni generale.* București, 1923, 18 p. (Biblioteca cercului de studii social-creștine «Solidaritatea», Nr. 4. Extras din revista «Solidaritatea»); 4. *Teoria ideilor-forțe, cu aplicare la ideea morală, religioasă și socială.* Studiu critic pe baza filozofiei contemporane. București, 1924, 124 p.; 5. *Manual de Morală creștină,* alcătuit după programa analitică din 1929, aprobată de Sf. Sinod, Ministerul Instrucțiunii Publice și Ministerul Cultelor pentru clasa VI-a licee și școli normale, școli profesionale și seminarii. Ediția I, București, 1929, 260 p. Ediția II-a *Morală creștină,* conform programei analitice din 1929, aprobată de Sf. Sinod și Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice pentru cl. VI-a licee, școli normale, școli profesionale și seminarii (cl. VII-a), București, 1930, 287 p.; 6. *Sisteme de filozofie morală.* Voi. I. *Considerațiuni...* București, 1930 și 1938, 208 p.; 7. *Sisteme moral-filozofice, Spiritualismul creștin.* Scurtă privire critică, București, 1983, 31 p.; 8. *Ideia de dreptate ca forță socială. Conferință....* (București, 1933, 31 p.); 9. *Mișcarea social-creștină în Biserica Ortodoxă Română,* București, 1934, 33 p. (Extras din «Buletinul muncii», partea I, Nr. 1—3, ianuarie-martie); 10. *O dispută creștino-filozofică, Problema conștiinței,* București, 1934, 89 p. (Colecția pentru «Cultura estetică și morală»); 11. *Axiomatica unei filozofii creștine,* București, 1936, 60 p. (Extras din rev. «Studii Teologice», an. V, nr. 1); 12. *In afară de catedră,* București 1938, 294 p.; 13. *Le Christianisme et les problèmes sociaux-économiques.* Athènes (1939) 8 p.; 14. *Le problème d'une sociologie chrétienne.* XIV-e congrés international de Sociologie, Bucarest, (1940); 15. *Morala ortodoxă față de celelalte morale confesionale — după izvoarele lor originale,* București, 1941, 246 p.; 16. *Personalitatea filosofului Leibniz și opera sa filozofico-religioasă.* Discurs rostit la 12 martie 1942... cu răspunsul D-lui Profesor C. Rădulescu-Motru, București, 1942, 29 p. (Academia de științe morale și politice. Discursuri de recepție); 17. *Aspectul social al Ortodoxismului.* București, 1942, 27 p. (Extras din vol. «Ortodoxia», I); 18. *Temeiurile unei ordine morale,* București, 1943, 20 p. (Extras din «Buletinul Academiei de științe morale și politice»); 19. *Codul civil și problema divorțului,* București, 1944, 28 p. (Extras din rev. «Biserica Ortodoxă Română»); 20. *Probleme de morală socială,* vol. I, București, 1945, 199 p.

A colaborat la revistele: «Solidaritatea», «Biserica Ortodoxă Română», «Revista Ortodoxă», «Studii Teologice», «Raze de lumină», «Revista teologică» (Sibiu), «Renașterea» (Craiova), «Arhiva pentru știință și reforma socială», «Buletinul Academiei de științe morale și politice» ș. a.

De asemenea, la ziarele: «Universul», «Adevărul», «România» (Iași), «Podgoria» ș. a.

«Multe și prețioase învățăminte se pot trage din scrierile D-lui profesor Șerban Ionescu — sublinia Prof. C. Rădulescu-Motru, în răspunsul dat la discursul de recepție al prof. Șerban Ionescu, ținut la Academia de științe morale și politice. În special ultima sa scriere, «*Morala ortodoxă față cu celelalte morale confessionale*», apărută în 1941, este plină de sugestii luminoase, care dacă vor fi urmate, și documentate din punct de vedere istoric, pot servi drept îndreptar cercetătorilor noștri viitori în cimpul teologiei ortodoxe».

Slujba înmormintării a fost săvârșită de un sobor de preoți, în frunte cu P. S. Episcop Vicar Theoctist Botoșăneanu, în ziua de 3 aprilie, în biserica Sf. Elefterie. Din soborul slujitor au făcut parte: P. C. Pr. Ioan G. Coman, rectorul Institutului Teologic universitar, P. C. Pr. Vicar Traian Ghica, P. C. Pr. Consilier Vasile Ștefan, P. C. Pr. Consilier Atanasie Preda, P. C. Pr. Prof. D. Stăniloae, P. C. Pr. Asist. Ioan Rămureanu, P. C. Pr. Prot. Andrei Nițescu, P. C. Pr. Mihail Bulacu, P. C. Pr. Octavian Popescu, P. C. Pr. Ioan Lăncrănjan, P. C. Pr. Vasile Daia, P. C. Pr. Nicolae Busuioc, P. C. Protosinghel Nectarie Bostan, P. C. Arhidiacon Anton Unco și P. C. Ierodiacon Varahiil Cheban.

Răspunsurile au fost date de corul studenților teologi.

În afară de membri familiei, de rude și de prieteni, la trista solemnitate au asistat profesorii universitari onorari: Pr. Nicolae M. Popescu, Pr. Petre Vințulescu, I. Gh. Savin și Toma Bulat, profesorii Institutului Teologic, preoții din Capitală și numeroși studenți și admiratori ai defunctului.

După terminarea prohodirii a luat cuvântul P. C. Pr. Mihail Bulacu, care, în numele Bisericii, a reliefat variata și rodnică activitate desfășurată de fostul profesor de Teologie Morală de la fosta Facultate de Teologie din București, aducându-i un ultim și meritat omagiu.

Din partea Institutului Teologic din București, a vorbit D-l Prof. Teodor M. Popescu, ținând următoarea cuvintare:

Institutul Teologic de grad universitar din București împărtășește astăzi cu Dvs. durerea de a încerca, prin moartea profesorului Șerban Ionescu, o nouă pierdere în rândul profesorilor săi onorari!

Numărul nostru fiind mic, și cei puțini fiind mai apropiați decît cei mulți, fiecare care pleacă dintre noi rupe din corpul și din sufletul nostru o parte din noi înșine și o trece cu sine dincolo de viața aceasta, în patrimoniul spiritual și nemuritor al învățămîntului teologic și al Bisericii Ortodoxe.

Fecare din noi, aflat încă aici, sau trecut, din viața aceasta, poartă în adevăr în sufletul său și duce dincolo cu sine, o parte din ceea ce a fost sau din ceea ce este învățămîntul teologic: poartă și duce partea sa de știință, de inimă, de muncă, de rîvnă și de merit, pe marele, luminosul, sublimul și sacrul cîmp de gîndire, de simțire și de viață, care este Teologia.

Alaltăieri, în ziua de 1 aprilie, cînd profesorul Șerban Ionescu își încheia viața sa pămîntească, abia se împliniseră 30 de ani de la numirea sa ca titular al catedrei de Teologie Morală de la Facultatea de Teologie din București, la care funcționase cîțiva ani în calitate de conferențiar

universitar. Aceasta ne întoarce gândul foștilor lui colegi și studenți, cu o generație în urmă, la anii tinereții lui și a noastră și readuce în amintirea celor care l-au cunoscut, elanul profesorului tânăr, plin de gânduri mari și de năzuința de a se distinge, dornic și bucuros de studiu și de succes, fericit să însemneze ceva și să lase urme, vrednic și înălțat de cinstea și de strădaniile sale de dascăl de Teologie.

Șerban Ionescu a fost un asemenea profesor, studios, rionitor și înimos, încălzit de știință și de chemarea sa de profesor, aceea de a învăța și a înflăcăra pe studenți, de a forma opinii, de a câștiga inima lor, a-i stimula și întări în convingerea lor creștină.

Insușeșit și militant, el căuta să răscolească sufletul studenților, să obțină azeziunea lor la ceea ce gîndea și simțea, să-i unească cu sine în aceeași frămîntare și aspirație.

În această nobilă chemare de îndrumător al tineretului teologic, el punea entuziasm și stăruință, știindu-se și voindu-se un mentor.

Prietenos, voios; de temperament plăcut, era și bun coleg cu profesorii și bun profesor cu studenții, cu înțelegere pentru ceea ce este frumos și înalt pentru tînerețe și pentru avîntul ei, pentru ceea ce este dorința de mai bine.

Plăcerea ce avea de a face știute și simțite gîndurile și sentimentele care îl stăpîneau, a rămas un câștig pentru studenții noștri.

Cu rionia și cu dorința sa de a fi activ, profesorul Șerban Ionescu nu s-a mărgînit să lucreze numai de la catedra universitară, ci a lărgit cîmpul grijiilor și manifestării sale pe terenul practic și experimental al activității social-creștine, prin revista și conferințele asociației «Solidaritatea», în care era membru fondator și activ.

Profesorul Șerban Ionescu s-a bucurat de distincțiile și de onorurile carierei sale, și de unele chiar deosebite.

A fost decan al Facultății de Teologie, membru al Academiei de Științe Morale și Juridice, a fost delegat permanent la congresele și conferințele Mișcării Ecumenice, fiind între pușinii teologi romîni care au cunoscut și au urmat de la început și în mod constant, marea operă a acestei organizații creștine, care lucrează pentru apropierea și colabracrea tuturor Bisericilor, în problemele puse lumii de azi, de stările și nevoile sociale și morale.

Deschis ideilor noi și mari, era înclinat și prin studiile sale de morală, spre cunoașterea și susținerea a ceea ce poate promova creștinește pacea și progresul moral și social, și era prin aceasta, un om al timpului.

Participarea sa la lucrările Mișcării Ecumenice, care l-a dus de mai multe ori peste hotarele țării, l-a pus în legătură cu teologi străini, ortodocși și de alte confesiuni, și și-a câștigat între ei cunoștințe și prietenii prețioase, iar prin el și prin ceilalți delegați romîni, și învățămîntului nostru teologic. În schimburi de profesori între Facultățile de Teologie, Șerban Ionescu a ținut conferințe la Facultatea de Teologie din Sofia, fiind unul dintre pușinii profesori romîni care s-au bucurat de această cinste. Prietenii lui din alte țări, ca Bulgaria și Grecia, se vor întrista, ca și noi, de știrea morții lui.

A fost un dascăl sîrguitor cu cuvîntul, cu scrisul și cu lucrul. A scris cărți de valoare, a fost un vorbitor interesant și cald, a arătat totdeauna interes și zel pentru lucrul și rolul său.

Profesorul Șerban Ionescu lasă un nume cinstit în amintirea foștilor lui colegi și studenți și în istoria învățămîntului nostru teologic.

Dar viața nu este numai succes și bucurii de străduințe și de speranțe împlinite. Dincolo de ceea ce știm și năzuim, stă neprevăzutul și nedoritul, stau spirții florilor culese.

Profesorului de Morală creștină i-a fost dat să cunoască cu prețul durerii, semnificația și valoarea virtuților creștine.

Peste zece ani de suferință trupească și sufletească, de ireparabil și de resemnare, de nepuțință și de renunțări, de scumpe iluzii omenești crud pulberate, au adus peste bucuriile și aspirațiile profesorului, un lung, chinuitor de lung și greu sfârșit de viață, care l-a întristat și l-a durut și pe el și familia lui, ca și pe noi toți care l-am cunoscut și prețuit.

O asemenea suferință, atât de greu de alinat, de îndurat, răscumpăra cu prisosință, ca un sacrificiu și ca o ofrandă, și simpatia și dragostea ce i se cuvine de la noi, și bucuria și mîngierea spre care bunul Dumnezeu l-a primit acum întru ale Sale.

O viață plătită cu atât de grea suferință este o viață cîștigată cu dobindă înaintea Celui care i-a dat-o, ca pe un talant, pe care profesorul Șerban Ionescu l-a făcut rodnic Stăpînului său. În marea taină care este pentru noi, ca oameni, o existență utilă și fericită, sfârșită în îndelungată tristețe, sîă — știe singur Dumnezeu — prețul scump al unor bucurii și merite necunoscute nouă. Atît încercat și atît suferind, profesorul Șerban Ionescu a fost un om tare — tare sufletește. Cîți dintre semenii noștri, mai norocoși sau mai fericiți în această privință, au — nu tăria sufletească de a-și închipui măcar că pot suporta calvarul unei asemenea suferințe, dar de a accepta fără murmur și fără deznădejde o încercare de multe ori mai mică și trecătoare?

Să iubim, să prețuim și să cinștim creștinește pe acest coleg și prieten, care, la străduințele lui de harnic profesor, a adăugat, suportînd cu resemnare o suferință ca a sa, ce pune pe fruntea lui obosită și de muncă și de durere, o nevăzută cunună de flori morale, din cele cu care oamenii pleacă împăcași și vrednici din lumea aceasta.

Scumpe lui și mult încercate, Doamnă și fiice, în durerea care vă covîrșește azi și de atît timp, primiți expresia recunoștinței și mulțumirii noastre pentru dragostea, devotamentul și bunătatea cu care ati veghiat și ați îngrișit pe patul său de suferință pe iubitul nostru coleg și profesor, atîtea zile și nopți și ceasuri și clipe, în lung șir de ani de suferință. Primiți ca pe un omagiu îndurerat, condoleanțele calde și respectuoase. Cît vom fi, și noi și Dumneavoastră, el nu va lipsi cu chipul, cu numele și amintirea sa dintre noi.

Institutul Teologic va păstra înscris în cartea celor plecași dintre ai săi, pe scumpul Dumneavoastră soț și părinte.

Primiți și păstrați ca pe o mîngiere, compasiunea noastră și dragostea cu care Prea Sfințitul Episcop-Vicar Theoctist, fostul său student și fostul nostru rector, rectorul și pro-rectorul, profesorii, preoții și studenții noștri s-au rugat azi împreună cu Dumneavoastră, ca pe iubitul nostru coleg și profesor, pe bunul Dumneavoastră tovarăș de viață și tată, Dumnezeu să-l primească, să-l bucure și să-l odihnească acolo unde nu mai este nici moarte, nici durere, nici întristare, nici suspine, ci alinare și viață fără de sfârșit. Amin!

Vorbind în numele foștilor studenți, *Pr. Vasile Daia* de la biserica «Sf. Maria-Ghencea» din București a făcut fostului profesor de morală un induioșetor elogiu, pe care-l reproducem aci, în întregime:

Cum aș putea da glas inimii mele de școlar la căpătiiul dascălului meu, în clipa cea mai de pe urmă?

Se zice că despre morți ai datoria de a vorbi frumos și numai de bine. Dar cum aș putea dovedi că despre profesorul Șerban Ionescu ești obligat să vorbești frumos, nu dintr-o datorie tradițională, ci din constrângerea adevărului și din totala pornire a inimii? Să aduc argumente? Să pun la cîntar știința lui și darul său de profesor? Să-l compar cu alții? Dar nu mi se cade mie, care nu i-am fost decît școlar-student și nimic mai mult, să-l judec după întregul dosar al vieții sale. Iertați-mă deci dacă, în loc de toate acestea, vă voi spune — ca un școlar cuminte — ultima lecție a profesorului Șerban Ionescu.

L-am cunoscut acum 25 de ani, pe sălile Facultății de Teologie. Adevsea intram la cursurile lui, deși nu-mi era încă profesor. Mă atrăgea ceva la el. Cînd mi-a venit vremea să-i fiu student, nu știu dacă i-am lipsit de la vreo lecție. Imi plăcea la el — și omul și dascălul.

Omul era chipeș, vesel, plin de viață și de afecțiune. Reîntîlnirea mereu și nimeni nu i-ar fi dat cei 45 de ani. După îmbrăcămintea lui, simțeam cînd vine primăvara. Inconjurat de studenți, nu-l alegeai dintre ei decît prin aceea că era mai voros decît toți.

Dascălul nu contrazicea cu nimic omul. Nê preda lecții de morală. De altfel și în liceu învășasem tot după cartea lui, pe care nu știu de ce n-o mai am. Dar îmi amintesc bine că la sfîrșitul lecțiilor oficiale ale programei, mai adăugase de la el o lecție despre sensul vieții, despre elanul și dragostea de viață.

Ne vorbea frumos și înaripat, deși n-avea un timbru vocal desăvîrșit. Făcea chiar șorțări ca să-și mențină vorbirea la tonul unei cuvîntări plîne de elan. Subiectul vorbirii concorda perfect cu forma în care ne vorbea. Nu căuta să ne convingă atît prin rațiune, cit prin sentiment și intuiție. Ultima frază a fiecărei lecții, lungă și frumos alcătuită, era rostită cu atîta sentiment, convingere și pasiune, încît ne ridicam emoționați în picioare și aplaudam, deși aplauzele nu erau obișnuite în Universitate.

Vedeam la dascălul acesta o armonie atît de perfectă între om și profesor, între temă și expunerea ei, între datorie și sentiment, între prestația de universitar și dragoseta pentru studenți și pentru tot ce-l înconjură!

Iubea! Iubea pe Dumnezeu și Biserica, pentru a cărei glorie și unire s-a trudit atît de mult, iubea instituția căreia i se consacrase, iubea pe studenți și pe colegi, — și-a iubit familia și patria, pentru întregirea căreia a luptat pe cîmpul de bătălie. Intr-un cuvînt, iubea viața în deplinătatea ei și în cel mai înalt sens în care se poate înțelege. Abia acum îmi dau seama de ce ținea așa mult să dezbatem problema sinuciderii, pe care o detesta cu ultima energie. Omul acesta, ca o primăvară însoțită, ca o grădină înflorită și ca un cer senin de mai, n-ar fi putut concepe cum cineva, în orice împrejurare s-ar găsi, ar fi în stare să-și dorească moartea.

Dar într-o zi, în seninul acestui om s-a iscat o furtună și un trăsnet a spintecat cireșul înflorit! N-a căzut de tot. Treisprezece ani s-a mai ținut doar într-o coajă și în câteva fibre: mîna dreaptă, cu care să se închine... și sufletul din el. Lăsați-mă să nu descriu cum a putut trăi atîta amar de ani, această așchie de trup dintr-un pom care a fost jalnic odinoadă.

Spun cărțile noastre sfînte despre Iov cel pătîmîtor. Nimeni n-a știut din ce pricină a lovit Dumnezeu pe Iov. Greșise el? Greșiseră părinții lui? Greșiseră poate copiii... Dar un lucru era evident: durerile și chinurile insuportabile ale acestui om părăsit de toți și aruncat în gunoi. Se spune la carte, mai la urmă, că Iov n-a greșit. Totuși, Iov cel drept, în spasmurile chinurilor sale, dorea să moară, pentru ca să i se curme suferințele.

Profesorul Șerban Ionescu n-o fi îndurat în intensitate suferințele lui Iov. Dar sigur că le-a întrecut în lungimea celor 13 ani! Durerile lui Iov au luat sfîrșit prin izbăvirea și însănătoșirea lui; ale profesorului meu s-au înmulțit, pînă ce l-au cuprins în întregime, iar chinurile morții lui au fost înspăimîntătoare, pînă în clipa eliberării.

Cum a îndurat și cum a privit profesorul Șerban Ionescu suferințele sale? A dorit el oare, o singură clipită a vieții sale, moartea, așa cum o dorise Iov? Să ne-o spună acei pușini care s-au mai învrednicit să-l vadă cîteodată. Salutul profesorului față de cei ce veneau sau plecau — ori doar treceau pe stradă și-l salutau — era același: «Ura! Ura!», rostit cu puterea pe care i-o mai îngăduiau organele vocale, dar cu același elan de acum 25 de ani.

Iar cu cîteva clipe înainte de a se sfîrși, în toiul chinurilor morții, cînd printre lacrimi, cei din jur îl amăgeau să mai rabde, că se va face bine, iar peste două zile va înflori cireșul de la fereastră și el singur va rupe crenguța cu mina lui cea dreaptă, — entuziasmul fostului meu profesor întindea către geam rămășița zdravănă a trupului și-i zîmbeau ochi la nădejdea unei bucurii pe care n-a mai apucat-o.

Mult pătîmîtorul meu dascăl! Cînd ne-am despărțit, acum 20 de ani, mi-am îngăduit — poate mai mult în glumă ce semăna a poezie — să spun că n-o să uit pe profesorul Șerban Ionescu, cel veșnic tînăr și entuziast. Cînd ai auzit calificativul, ai zîmbit printre lacrimi. În anii ce s-au scurs în suferințele Dumitale — eu poate te-am uitat, așa cum te-a uitat multă lume. Dar Dumneata n-ai uitat să rămii continuu așa cum te-am cunoscut, să strigi: «Ura!» vieții, deși nu mai erai decît o creangă uscată cu doar cîteva frunze, și să ne predai — nu de la catedră, ci din patul unde Cerul te ghemuise ca pe un fachir — cea mai sublimă lecție de morală creștină, ultima Dumitale lecție!

Ai întins mina după crenguța de cireș. Iți vom sădi cireș la căpătîi și-n fiecare primăvară vor veni privighetori să-ți cînte printre ramuri, iar petale albe vor zbura domol și te vor acoperi, pînă în dimineața cînd vor suna clopotele învierii.

Ca iarăși să te scoli atunci, și împreună cu îngerii și cu sfinții, să mergem cu picioare vesele, la viața cea adevărată, în grădina cea de sus, lăudînd și binecuvîntînd pe Tatăl pe Fiul și pe Sfîntul Duh, Amin!

După «Veșnica pomenire!», și otpust, sicriul cu corpul neînsușlețit al profesorului Șerban Ionescu a fost dus pe brațe de profesori și preoți, pînă la mașina cu care a fost transportat la cimitirul Ghencea, care l-a primit în sînu-i, pînă la obșteasca înviere.

TEODOR N. MANOLACHE

† PREOTUL ALEXANDRU DRAGOMIRESCU

În ziua de 13 decembrie 1956, a încetat din viață, venerabilul preot Alexandru Dragomirescu, din comuna Capul Piscului, raionul Muscel.

S-a născut la 18 iunie 1878, ca al nouălea din cei patrusprezece copii ai preotului Nicolae Dragomirescu, din Capul Piscului.

La vremea potrivită, a urmat școala primară în Cîmpulung, apoi cursul inferior al Seminarului Teologic din Rîmnicul Vîlcii și cursul superior al Seminarului Teologic Central din București.

La 8 septembrie 1904, este hirotonit preot, pe seama bisericii Capul Piscului, unde a slujit aproape 50 de ani.

Activitatea sa ca preot, s-a împletit cu cea de cetățean fruntaș al comunei. În câțiva ani, a construit din nou actuala biserică a satului, care a fost dată cultului în 1917. Figurează printre ctitorii bisericii, alături de frații săi: Protopopul Petre Dragomirescu, D-rul Nichita Dragomirescu și ceilalți membri ai întregii familii Dragomirescu.

A inițiat clădirea actualei școli elementare, dînd sume mari pentru clădirea ei, iar în timpul celor două războaie mondiale, a servit gratuit ca învățător, în locul celor plecați pe front. În prezent se construiește o nouă școală în acest sat, pe locul donat cu dragă inimă de răposat, în acest scop.

Toate celelalte clădiri oficiale din comună (fosta primărie, grajdul comunal, Căminul Cultural), s-au înălțat și cu colaborarea neobosită a decedatului.

Preot cu dragoste de Biserică și enoriași, a fost mult iubit și apreciat, atît de autoritatea bisericească, prin acordarea insignelor de Iconom Stavrofor și Președinte al Cercului Pastoral respectiv, precum și de enoriașii satului și din împrejurimi, care i-au împodobit numele său și al soției sale, cu acela, de «Taica» și «Maica»!

Moare în vîrstă de 78 ani, fiind înmormîntat în cavoul familiei din cimitirul parohial.

La slujba înmormîntării, au participat peste 45 preoți din raion, precum și credincioșii satului Capul Piscului și din împrejurimi.

Asupra vieții sale de preot și cetățean, au vorbit: Pr. Virgil Duțoiu, parohul Bisericii, urmaș în pastorație al decedatului, Pr. Nic. Chirca, de la parohia Sf. Marina-Cîmpulung, din partea preoților din raion, Pr. Nic. Mănescu, de la parohia Apa Sărată, din partea preoților din fostul Cerc Pastoral, condus de decedat, Pr. Ion Duțeanu, pensionar din Groșani, ca preot coleg al decedatului, învățătorul Gh. Becuț, din Capul Piscului, fostul

Inspector școlar Nicolaescu Mățău și Ion G. Scarlat, cântăreț al bisericii Capul Piscului.

Toți vorbitorii au scos în evidență activitatea prodigioasă a decedatului, ca preot, tată de familie, cooperator, îndrumător al satului și al instituțiilor sale, ctitor de biserică, etc.

Veșnică să-i fie pomenirea!

ASISTENT

† PREOTUL DUMITRU ȘTEFĂNESCU

La 2 ianuarie 1957 s-a stins din viață, după o scurtă și grea suferință, preotul Dimitrie Ștefănescu, slujitor al bisericii Sf. Spiridon, din orașul Ploești, în vîrstă de 66 ani.

Născut în anul 1892, în comuna Rîncezi, Raionul Teleajen, dintr-o familie de preoți, a urmat Seminarul Nifon și Facultatea de Teologie din București.

În anul 1915, a intrat în cler, fiind hirotonisit preot pe seama parohiei Aricești-Zeletin.

De aci, prin transferare, a ocupat posturile de preot paroh la parohiile Bătrîni, Bughile, în locul socrului său decedat, apoi a trecut la parohia Filip din Vălenii de Munte, de unde în anul 1943, s-a transferat la parohia Sf. Dumitru din Ploești.

La această parohie a funcționat pînă în anul 1954, cînd, prin transferare reciprocă, a fost numit la parohia Sf. Spiridon din Ploești.

În parohiile unde a funcționat a lăsat frumoase amintiri în rîndurile credincioșilor pe care i-a păstorit cu rîvnă și devotament.

Inzestrat cu calități alese de bun slujitor și bun predicator, cu o comportare aleasă, cu o inimă caldă, a putut să-și atragă stima, dragostea și o frumoasă apreciere din partea tuturor celor ce l-au cunoscut.

Fire comunicativă și deschisă a reușit să-și creeze prietenii, pe care le-a cultivat cu sinceritate.

Aceste calități deosebite, i-au atras respectul și al credincioșilor parohiei Sf. Spiridon în cei cîțiva ani de păstorire la această parohie.

Concomitent cu slujba preoțească, Preotul Dumitru Ștefănescu a fost atras la alte activități bisericesti. Astfel, între anii 1929-1932, a funcționat în calitate de profesor și director al Școlii de Cîntăreți Bisericești din Vălenii de Munte, iar între anii 1926-1932, a ocupat funcția de protopop al fostei circumscripții Vălenii de Munte.

Moartea preotului Dumitru Ștefănescu a îndurerat atît pe colegii săi preoți, cît și pe credincioșii pe care i-a păstorit, cum și pe toți cei ce l-au cunoscut.

Slujba înmormîntării a fost oficiată de soborul preoților din Ploești, în frunte cu P. C. Protopop Al Vlaiculescu, în ziua de 6 ianuarie 1957.

Biserica Sf. Spiridon a fost neîncăpătoare pentru marele număr de enoriași și prieteni ai decedatului, care au ținut să-i aducă ultimul salut.

Memoria Preotului D. Ștefănescu, a fost evocată de Pr. Const. A. Popescu, parohul bisericii Sf. Spiridon, de consilierul parohial Spiridon Tomescu, cum și de către P. C. Protopop Al. Vlaiculescu.

După terminarea acestei triste solemnități, în jalea soției și copiilor săi, cum și a regretului tuturor celor prezenți, corpul neînsuflețit al aceluia ce a fost Preotul Dimitrie Ștefănescu, a fost condus la cimitirul Vișoara, unde s-a făcut înhumarea.

Veșnică să-i fie odihna!

ASISTENT

† PREOTUL MARIN GEORGESCU

În ziua de 18 februarie 1957, a decedat, după o lungă și grea suferință, preotul Marin Georgescu, de la parohia Bolintinul din Deal II, din raionul Domnești.

Încă tânăr, în vîrstă de 49 ani, plin de rîvnă, cu o putere de muncă deosebită, veșnic cu surîsul pe buze, iubit de enoriași, de colegii lui și de toți cei care l-au cunoscut, preotul Marin Georgescu lasă o adîncă rană în sufletele celor dragi ai lui, care va permanentiza amintirea lui scumpă.

La 20 februarie 1957, a fost prohodit și înmormîntat în curtea bisericii Bolintin Deal II, pe care a servit-o timp de 20 de ani.

Sujba înmormîntării a fost oficiată de un sobor de preoți și anume: Pr. Emanoil Hodrea, Protoiereul raionului Domnești, Pr. Constantin Nițescu, Protoiereul raionului, I. Brătulescu și Marin Popescu, secretari de Protoierii, Pr. C. Urseanu, Costin Sebe, Lefter, Rădulescu-Olt-București, Ioan Nițescu-actualul paroh la Bolintin din Deal II, Anastasie Georgescu și Constantin Ionescu-Bolintin Deal I, Vasile Radu și Tănase Matache-Bolintin Vale, Tudor Anghel-Ciorogîrla, Tudor Marin-Hobaia, Duță Gh.-Ogrezeni, Oprescu Constantin și Popescu Ion-Țigănia, Nicolae Ionescu-Trestieni, Constantinescu Ion-Palanga, Popescu Marian-Icoana, Iordach Gh.-Malu Spart, Nicolescu Constantin-Poenari și Ion A. Ion-Crivina.

Un grup de cîntăreți din cuprinsul Protoieriei și cîteva maici de la Mînăstirea Ciorogîrla au dat răspunsurile.

După slujbă, au omagiat activitatea și au schițat momentele mai de seamă ale vieții decedatului: Pr. Ioan Nițescu, actualul paroh, Pr. Ion Brătulescu din București, Pr. Marin Popescu-Cățichea și Protoiereul Emanoil Hodrea.

Născut în anul 1907, el a studiat la Seminarul Nion Mitropolitul și apoi și-a luat licența la Facultatea de Teologie din București; concomitent, și-a luat și diploma de învățător, funcționînd ca atare, mulți ani comuna Bolintin Deal, pînă cînd, în anul 1937, a fost hirotonit pe seama parohiei pe care a păstorit-o pînă la moarte. Pe lîngă studiile sale, el a fost apreciat și pentru talentul său artistic înăscut și apoi cultivat; era un pictor biseri-

cesc de seamă; a voit să picteze din nou biserica parohiei sale, însă boala nemiloasă nu l-a lăsat să-și aducă la îndeplinire această dorință.

A fost și un distins slujtor.

Pentru toate acestea, frații lui întru Domnul nu-l vor uita și pilda lui le va fi călăuză în viață.

ASISTENT

EPISCOPIA BUZĂULUI

CONSFĂTUIREA INTERCONFESIONALĂ A REPREZENTANȚILOR CULTELOR DIN REG. PLOEȘTI

La 18 martie a. c. s-a ținut o consfătuire interconfesională cu reprezentanții cultelor religioase din Regiunea Ploești, inițiată de Comitetul Regional de luptă pentru pace. Consfătuirea a avut loc în sala bibliotecii din Palatul Culturii din Orașul Ploești.

La orele 10, prietenul Mihail Popescu, membru în comitetul regional de luptă pentru pace, deschide ședința propunând alegerea prezidiului. Sînt propuși și aleși în prezidiu următorii: P. S. Episcop Anîm al Buzăului, D-l Dimitriu Alexandru, inspector în Ministerul Cultelor, D-na Preotesoiu Georgeta vice-președinte al Sfatului Popular al Regiunii Ploești, Mihail Popescu, reprezentant al Comitetului regional de luptă pentru pace, P. C. Pr. Alexandru Vlaiculescu, Protoereul Regiunii Ploești, preot I. Dragomirescu—cultul Romano Catholic, Victor Marinescu—cultul Adventist de Ziua Șaptea, Giuvelea Gheorghe, cultul Creștin după Evanghelie.

După formarea prezidiului, prietenul Mihail Popescu anunță ordinea de zi a lucrărilor consfătuirii:

1. Referat asupra evenimentelor internaționale și lupta pentru apărarea păcii.

2. Discuții pe marginea referatului:

Dă apoi cuvîntul P. C. Protoereu D. Tacea, care prezintă referatul: «Evenimentele internaționale și lupta pentru apărarea păcii».

După prezentarea referatului, se trece la punctul al doilea din ordinea de zi, — discuții pe marginea referatului.

Se înscrie la cuvînt P. C. Protoereu Al. Vlaiculescu, care spune: P. C. Protoereu Dumitru Tacea, ne-a făcut o expunere documentată asupra evenimentelor internaționale. Au reieșit eforturile pentru pace depuse de factorii de răspundere din țările de democrație populară, în frunte cu Uniunea Sovietică, și cum statele din lagărul capitalist, în frunte cu Statele Unite ale Americii, fac pregătiri tot mai intense pentru deslănțuirea unui nou război.

Este o datorie firească a oricărui stat ca prin orînduirea sa socială să tindă către crearea de condiții tot mai bune, pentru toți oamenii muncii

și să asigure o viață fericită pentru toți cei ce muncesc. Dar, putem constata că între orînduirea socială din țările capitaliste și cele de democrație populară, este o deosebire ca de la pămînt la cer. În timp ce în țările capitaliste grija este îndreptată pentru fericirea numai a capitaliștilor, a monopoliștilor, pentru a le asigura profituri în dauna masselor largi, în țările socialiste toate eforturile sînt depuse pentru ridicarea nivelului de viață, pentru fericirea tuturor oamenilor muncii. Ce vor conducătorii statelor capitaliste? Să păstreze cu ori ce preț profiturile, privilegiile exploataților. Și salvarea nu o văd de cît în deslănțuirea unui nou măcel mondial. Doctrina Eisenhower este doctrina armelor atomice, este doctrina războiului.

Capitaliștii socotesc că prin război pot să-și mențină puterea de a asupra, de a exploata.

Acestor intenții diabolice însă, pe zi ce trece le fuge terenul de sub picioare. Popoarele se deșteaptă și nu vor să mai fie nici exploatare, nici asuprite. Popoarele vor pace, vor să dispună de soarta lor, vor să-și aleagă singure modul de viață.

Concomitent cu pregătirile de război ale lumii capitaliste, lupta pentru apărarea păcii se intensifică tot mai mult, și în fața pericolului dezlănțuirii unui nou război, partizanii păcii de pretutindeni își măresc vigilența și eforturile pentru întărirea păcii.

Marele savant și eminentul luptător pentru apărarea păcii, Frédéric Joliot Curie, de curînd a făcut o declarație prin care precizează sarcinile mișcării partizanilor păcii în actuala situație internațională.

O sarcină de actualitate este ca forțele păcii să lupte cu hotărîre împotriva războiului rece. Dacă fiecare iubitor de pace va da dovadă de inițiativă, pentru noi va sosi perioada unei slăbiri a încordării mai profunde și mai plină de nădejde.

Referindu-se la creșterea stocurilor de arme atomice de toate tipurile, arată pe bună dreptate că acestea reprezintă o uriașe primejdie pentru omenire. Sarcina partizanilor păcii, este să cheme popoarele la vigilență și să arate primejdia de neînchipuit, în așa fel ca guvernelor să fie nevoite să ajungă la un acord pentru dezarmare și interzicerea experiențelor cu arme atomice și folosirea lor. În fiecare țară, să ia naștere inițiative pentru împiedecarea acestor experiențe.

Noi ne însușim aceste sarcini și vom sprijini astfel de inițiative ce vor fi luate și în patria noastră».

Mai departe, P.C. Protoiereu Al. Vlaiculescu spune: «Noi vedem toate strădaniile pentru înflorirea patriei, pentru ridicarea economică și culturală a poporului nostru muncitor. În construirea vieții celei noi, sînt încă de înlăturat greutăți și acestea vor fi învinse.

Datoria noastră de îndrumători sufletești ai credincioșilor pe care-i păstoriim, este să-i lămurim și să nu lăsăm să se strecoare în sufletele lor îndoiala. Să arătăm că orice greutate poate fi învinsă prin muncă.

Mai avem încă o datorie. Să ne ferim de a cultiva în rîndurile credincioșilor noștri misticismul și să nu-i desprindem de realitățile vieții pămîntești. Misticismul este vrăjmașul care frînează avîntul în muncă.

Regimul nostru democrat popular ne-a dat posibilitatea să ne putem aduna cu toții la un loc, indiferent de deosebirile de credință. Ne-a dat posibilitatea să ne cunoaștem și să ne privim cu dragoste, cu omenie. Ne-a dat posibilitatea să găsim punctul comun care ne unește pe toți:

pacea pe care o predicăm. În această unire sfântă, să luptăm pentru triumful păcii.

Noi știm că unirea face puterea. Uniți între noi, credincioși regimului nostru, să ne facem datoria. Să folosim încrederea de care ne bucurăm în rândurile credincioșilor, pentru a-i determina la îndeplinirea cu avînt a îndatoririlor cetățenești, pentru întărirea patriei, pentru că este știut că întărirea patriei înseamnă întărirea luptei pentru pace și triumful ei.

Să ne facem deci datoria».

Urmează la cuvînt Preotul I. Dragomirescu, din partea cultului romano-catolic. C. Sa spune: «În numele clerului catolic, țin să remarc ca o veste fericită și ca o mulțumire din partea Bisericii Romano-Catolice, că s-a aprobat înființarea Seminarului romano-catolic la Iași.

Desigur că aceasta este și o recunoaștere a contribuției adusă de clerul catolic la lupta pentru pace. Vom căuta să corespundem acestei aprecieri și să ne facem datoria, dovedind prin acțiunile noastre atașamentul față de regim, față de patria în care trăim. Datoria noastră este să ținem trează conștiința și vigilența credincioșilor și să demascăm uneltirile celor ce vor să tulbure pacea lumii».

P.C. Protoiereu Eugen Văduva, raionul Buzău, după ce arată folosul acestor consfătuiri interconfesionale, care au darul de a crea prietenii între reprezentanții cultelor religioase, accentuiază că ele trebuiesc să fie și un prilej de verificare a muncii și realizărilor pe linia luptei pentru pace. Apoi vorbitorul arată cum a înțeles să traducă în viață sarcinile trasate la consfătuirea din noiembrie 1956.

În fiecare parohie din Protoieria raionului Buzău, s-a introdus un registru, în care se consemnează activitatea socială a preoților.

În cursul anului 1957, preoții au participat la 234 ședințe ale comitetelor locale de luptă pentru pace. Activitatea preoților în căminele culturale a sporit. A sfătuit preoții să țină o evidență nominală a celor ce au intrat în întovărașirile agricole, ca urmare a îndemnului preoților. În încheiere, își ia angajamentul să depună o muncă tot mai sporită, pentru ca preoții din Protoieria raionului Buzău să se afle în primele rînduri ale luptătorilor pentru apărarea păcii.

Se înscrie la cuvînt P.C. Protoiereu Gh. Tache, de la raionul Tîrgoviște:

«Rostul acestor consfătuiri este de a ne informa asupra evenimentelor internaționale, pentru ca la rîndul nostru să putem îndruma și pe credincioșii noștri. În aceste consfătuiri avem prilejul să cunoaștem metodele de lucru și a le pune fiecare în practică. Vreau să înfățișez și eu cîteva din re realizările practice din Protoieria raionului Tîrgoviște.

Activitatea noastră a fost legată de probleme cu caracter social și anume de alegerile de deputați în Marea Adunare Națională și socializarea agriculturii, care rămîne o problemă permanentă, cum și îndemnul continuu pentru credincioșii pe care îi păstoriim, să-și îndeplinească îndatoririle cetățenești. Astfel, în zilele de 12-13 ianuarie a.c., am vorbit credincioșilor despre importanța alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională, iar pe teren, cu prilejul popularizării candidaților, am arătat realizările Guvernului.

Preoții au popularizat interesul și sprijinul material pe care Guvernul îl dă pentru restaurarea bisericilor monumente istorice. În lupta pentru pace, preoții activează intens și apărarea păcii constituie o preocupare permanentă în activitatea pe care ei o desfășoară în parohiile lor».

În același sens vorbește și P.C. Protoiereu Gheorghe Popescu, din raionul Rîmnicul Sărat.

Pastorul Victor Marinescu, din partea cultului adventist de ziua a 7-a, a spus: «Am ascultat cu multă plăcere referatul prezentat cum și cele arătate de antevorbitori. Socotesc că nu este o datorie mai mare pentru noi, decât să apărăm pacea, cu toată ființa noastră. În această direcție, ne îndemnăm credincioșii și nu scăpăm nici un prilej de a populariza îndrumările pe care le primim pe linia luptei pentru pace și de a-i îndemna să-și facă datoria de cetățeni, să-și îndeplinească la timp obligațiile de interes obștească. Rezultatul este că mulți din membrii cultului nostru fac parte din gospodăriile agricole colective și s-au înscris în întovărășirile agricole. Declar că nu putem fi decât alături de luptătorii pentru apărarea păcii și împotriva ațîțătorilor la război».

Pe marginea referatului prezentat, preotul Marin Cîlă, de la biserica Buna Vestire-Ploești, propune ca la viitoarea consfătuire, fiecare să vină cu fapte concrete, pentru ca să se vadă cum au fost aduse la îndeplinire sarcinile tratate în legătură cu lupta pentru pace.

Se mai înscriu la cuvînt P.C. Protoiereu Gh. O. Vasile, raionul Mizil, Preotul Victor Rădulescu din Ploești, pastorul Mihai Ionescu din partea cultului adventist de ziua a 7-a, și C. Lăiceanu, din partea cultului baptist.

Tovarășa Preoteșoia Georgeta, vicepreședinta Sfatului Popular Regional, mulțumește celor prezenți la consfătuire pentru interesul arătat și atenția dată prin participarea activă la discuții.

P.S. Episcop Antim al Buzăului luînd cuvîntul, a spus: «În primul rînd mă simt dator să aduc cuvînt de îndemn la muncă neobosită pentru apărarea păcii.

Noi, slujitorii Bisericii, am dat dintru început dovada că sîntem hotărîți să aducem aportul nostru la cauza apărării păcii. Noi vom căuta să înmulțim colaboratorii sinceri pentru apărarea păcii. În materie de pace, contează foarte mult încrederea între popoare. Pacea implică o stare de destindere, de prietenie.

Acesta este sensul propunerilor Uniunii Sovietice, cu privire la schimbările economice și culturale cu străinătatea.

La destinderea și crearea încrederii și prieteniei între popoare va contribui într-o mare măsură și Festivalul Tineretului ce va avea loc acest an la Moscova.

Preoțimea noastră va sprijini mai mult acțiunile pentru apărarea păcii, va sprijini acțiunile sociale și va face și pe viitor dovada că încrederea ce i s-a acordat de către cei în drept, este bine meritată.

P.S. Sa mulțumește Comitetului executiv al Sfatului Popular al regiunii Ploești, care prin reprezentantul său la această consfătuire, a dat prețioase îndrumări reprezentanților cultelor din regiune.

Roagă pe tovarășul inspector Dumitriu să asigure Ministerul Cultelor de loialitatea preoțimii noastre față de regimul democrat popular.

Prietenul Mihai Popescu, în încheiere rezumă discuțiile și face un îndemn călduros participanților la consfătuire, să muncească cu elan și să-și ducă la îndeplinire sarcinile luate.

Se votează apoi o moțiune adresată Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R.P.R., prin care reprezentanții cultelor își iau angajamentul de a lupta și mai departe cu forțe sporite pentru apărarea păcii.

ASISTENT

BISERICI REINNOITE

La Fintini, Raionul Tecuci.

În imediata apropiere a târgului Nicorești, raionul Tecuci, se află satul Fintini, a cărui biserică parohială, în urma lucrărilor de reparație a tencuelilor și a picturii nou executată, a îmbrăcat haină de sărbătoare, primind prin slujbă arhierescă darul reinnoirii.

În dimineața zilei de 23 decembrie 1956, P. S. Episcop Antim însoțit de P. C. Vicar Pr. M. Bogoiu și de arhidiaconul D. Stoica de la catedrala episcopală Buzău, a sosit la biserică unde a fost întâmpinat după rînduală, de P.C. Protopop Vasile Cristea-Tecuci, de preoții și cîntăreții sate-
lor vecine și de mulțimea credincioșilor, veniți să primească arhierescă binecuvîntare.

Slujba redeschiderii a fost oficiată de P. S. Episcop Antim, înconjurat de un impunător sobor de preoți și anume: P.P. C.C. Vicar M. Bogoiu, Consilier Ad-tiv T. Rotaru, protopop Vasile Cristea, E. Hogaș-Nicorești, D. Turcu-Piscu-Corbului, Gh. Vede Ionășești, I. Olaru-Tecucel, precum și diaconii D. Stoica și F. Jianu de la Catedrala Episcopală.

La sfîrșitul slujbei, c. preot paroh I. Diaconu, după ce își exprimă bucuria de a primi în mijlocul păntoriților săi pe însuși P. S. Episcop Antim, prezintă darea de seamă asupra mersului lucrărilor efectuate prin obolul și spiritul de jertfelnicie al enoriașilor de aci, scoțînd în evidență concursul neprecupețit al organelor parohiale și al autorităților locale.

«De 27 ani de cînd păstoresc acest sat, care este satul meu natal, spune C. Sa, nu am avut bucuria să primesc un vlădică care să officieze Liturgia Arhierescă. Astăzi trăim cele mai frumoase clipe din viața noastră, fiindcă bunul nostru Părinte ne-a cercetat și ne-a binecuvîntat rodul ostanelilor noastre».

În cuvîntul său, P. C. Protopop Vasile Cristea a urat bun sosit P. S. Episcop în mijlocul credincioșilor de pe meleagurile tecucene, prezentînd și o succintă dare de seamă, asupra mersului vieții bisericești din cuprinsul aceluia raion.

Luînd cuvîntul P. S. Episcop Dr. Antim spune:

«Sîntem în preajma Sfințelor Sărbători ale Nașterii Domnului, cînd Magii de la Răsărit, L-au întâmpinat cu daruri; aur, smirnă și tămîie. Dumneavoastră, credincioșii acestei parohii, îi aduceți un dar deosebit: Biserica aceasta readusă la frumusețea de odinioară prin împodobirea cu aleasă pictură și prețioase odoare».

În continuare, P. S. Sa, aduce cuvinte de aleasă prețuire pentru credincioșii acestei parohii, care prin munca și obolul lor, la îndemnul și cu sprijinul vrednicului preot I. Diaconu, au realizat această frumoasă operă creștină.

Tuturor le împărtășește mulțumiri, cu arhiereschi binecuvîntări.

Mai departe, P. S. Episcop Antim vorbește despre Biserica vie, dînd, apoi îndemnurile părintești de a fi buni creștini și devotați cetățeni ai patriei noastre dragi.

În încheiere P. S. Sa spune: «Sfintele Sărbători să le petreceți în pace, frecventînd Sf. Biserică și înmulțind facerea de bine.

Rog pe Bunul Dumnezeu, să binecuvînteze cununa anului ce vine, să trăim în pace și să aducă pacea pe pămînt și bunăvoința între oameni».

Pentru meritele sale deosebite, câștigate în ogorul pastoral, P. S. Episcop a distins pe preotul paroh I. Diaconu cu rangul de Iconom, aprobat în prealabil de Sf. Sinod.

În cîntarea «Pre Stăpînul și Arhiereul nostru» executată de preoți și popor, P. S. Episcop Antim al Buzăului, binecuvîntează mulțimea credincioșilor ce a participat la această solemnitate, plecînd apoi fiecare, spre casa și rostul său, cu alese mîngîeri duhovnicești.

La Nicolae Fleva, raionul R. Sărat.

Credincioșii parohiei Nicolae Fleva, în frunte cu vrednicul lor paroh, Nicanor Burjacovschi, precum și cei din parohiile vecine, împreună cu păstorii lor, au trăit momente de adîncă smerenie și reculegere sufletească în ziua de 30 decembrie 1956.

Această bucurie duhovnicească a fost prilejuită de sfințirea bisericii, care în decursul vremii și mai ales în urma cutremurului din toamna anului 1940 suferise grave avarii. Prin munca neprecupețită a preotului paroh, prin osîrdia organelor parohiale și prin obolul credincioșilor de aici, sub directa îndrumare și supraveghere a preotului paroh, s-au executat lucrări de consolidare a zidurilor s-a contsruit din nou turla cea mare, s-a renovat și pictat din nou o mare parte din interiorul bisericii.

Sfînta slujbă a sfințirii acelei biserici, cu așezarea Sfînților Evangheliști pe Sf. Prestol și pecetluirea acestuia, după rînduială, a fost oficiată de P.S. Episcop Antim, fiind înconjurat de un sobor de preoți, format din P. C. Marin Bogoiu, P.P. C.C. R. Ardeleanu și T. Rotaru-Consilieri Ad-tivi, M. Negulescu-Inspector Eparhial, V. Frînculescu-Secretar Eparhial, Gh. Popescu-Protopopul raionului R. Sărat, D. Bădăiță-Cochirleanca, E. Dumitrescu-Bogza și Gh. Isofache-H. Rădulescu, precum și diaconii D. Stoica și I. Urse dela Catedrala Episcopală.

După otpustul Sf. Liturghii, preotul Nicanor Burjacovschi, parohul Bisericii, într-o cuvîntare emoționantă, a făcut o dare de seamă asupra lucrărilor efectuate la această biserică. C. Sa a scos în evidență dragostea nemărginită a enoriașilor acestei parohii, care deși puțini la număr, au realizat prin munca și obolul lor această minunată operă creștină.

După ce aduce mulțumiri, pline de recunoștință P. S. Episcop, pentru dragostea arătată de a veni în mijlocul lor și a oficia slujba sfințirii acestui locaș de rugăciune, C. Sa se adresează păstoriiților săi, spunîndu-le:

«Cînd din depărtare, de la munca cîmpului și în apropiere trecînd pe lîngă Sf. Biserică, veți vedea turla măreață sclipind în soare, să știți că acolo este o mică parte din jertfa curată a muncii voastre; cînd veți intra în Sfînta Biserică și veți privi chipul Mîntuitorului plin de strălucire și frumusețe sus la Pantocrator și ale Sfînților Ierarhi, Mucenici și Pustnici din interiorul acestui Sf. Locaș, să știți că acolo este prinosul dragostei, a credinței și jertfelniciei voastre».

În încheiere, părintele paroh Nic. Burjacovschi asigură pe Prea Sfințitul Episcop că va munci cu aceeași rîvnă în ogorul Domnului.

Luînd cuvîntul, P. C. Protopop Gh. Popescu, după ce-și exprimă bucuria de a saluta în cuprinsul raionului R. Sărat pe Prea Sfințitul Episcop însoțit de P. C. Preoți de la Centrul Eparhial, arată vrednicia pastorală a preotului paroh Burjacovschi și îl supune atențiunii P. S. Sale.

În continuare, P. C. Sa, spune: «Am avut azi prilejul de a ne prezenta P. S. Voastre cu o împlinire de seamă, a unuia dintre preoții P. S. Voastre și mai putem arăta că preoții din acest protopopiat au dat ascultare sfatu-

rilor și și-au însușit îndrumările P. S. Voastre în toate domeniile, purtind grijă de Sfintele Locașuri, predicând învățătura Bisericii și străduindu-se să înobileze pe oameni, cu virtuțile evanghelice. Nu ignorăm, apoi, nici aspectele vieții pămîntești. Sîntem oamenii realităților și credința noastră religioasă nu este numai contemplație pentru noi, ci și acțiune. De aceea, din convingere noi propovăduim oamenilor că munca este binecuvîntare dumnezeiască, lege cerească și idealul omului pe pămînt și că ea asigură bunăstarea și fericirea oamenilor. Propovăduim apoi pacea, ca singura formulă mîntuitoare, în fața tuturor urgiilor și urmărilor nefericite ale războaielor».

În încheiere, P. C. Sa, cere binecuvîntarea P. S. Sale pentru tot lucrul preoțesc în acel raion și pentru ostenitorii de aci.

După aceasta, a luat cuvîntul P.S. Episcop Dr. Antim, care își exprimă bucuria și mulțumirea de a se afla în mijlocul credincioșilor acestei parohii, așezată în părțile cîmpului, spre a le sfinți biserica restaurată și împodobită cu nouă podoabă picturală.

În continuare P. S. Sa spune: «Cunosc satul acesta încă din anii tinereții mele, fiindcă adesea ori am trecut prin el de la casa părintească, spre orașul R. Sărat și cunosc viața și credința voastră.

Lucrarea realizată aci, prin obolul, și munca cinstită a brațelor voastre, este adînc grăitoare și vădește puterea credinței și a dragostei față de Sfînta noastră Biserică. Luăm act, cu mulțumiri și arhieresti binecuvîntări de tot ceiace ați realizat și apreciem în mod deosebit pe vrednicul păstor de aici, preotul Nicanor Burjacovski. În pastorală noastră, trimisă cu prilejul Sfintelor Sărbători ale Nașterii Domnului, v-am vorbit despre însemnătatea acestui luminos praznic și v-am dat cuvenitele îndemnuri, privind îndatoririle creștinești și cetățenești».

Mai departe, P. S. Episcop vorbește despre îndatoririle creștinilor de a frecventa regulat Sf. Biserică în duminici și sărbători, rugîndu-se laolaltă, Bunului Dumnezeu să-și reverse darul Său peste poporul drept credincios și să primească darul sfinților ce se revarsă prin Sfintele Taine, prin rugăciunile și harul preoției. Îi îndeamnă pe toți cei din față să respecte pe preoți și să-i asculte, ajutîndu-i întru îndeplinirea misiunii lor înalte.

În încheiere, P. S. Sa, spune: «Rugăm pe Bunul Dumnezeu să reverse darul Milostivirii Sale preste noi toți și să binecuvînteze cununa anului ce vine, cu pace, sănătate și întru toate bună sporire».

Pentru meritele sale deosebite în ogorul pastoral, P. S. Episcop a acordat preotului paroh Nicanor Burjacovski rangul de «Sachelar», hirotesindu-l în fața poporului.

După împărțirea anaforei de către P. S. Episcop tuturor credincioșilor adunați la această măreață solemnitate, în cîntarea de «Pre Stăpînul» intonată de preoți și credincioși, P. S. Sa și însoțitorii se retrag spre sediința episcopală de la Buzău.

CRONICAR

EPISCOPIA DUNARII DE JOSCONFERINȚE INTERCONFESIONALE

În ziua de 10 ianuarie 1957 s-a ținut la sediul Protoieriei raionului Medgidia, reg. Constanța, o conferință interconfesională cu reprezentanții tuturor cultelor din raion.

La orele 9 a început consfătuirea, la care au participat, pe lângă clerul ortodox din raion și reprezentanții celorlalte culte și anume: d-nii Ismail Abduraman și Abdula Abdulatif din partea cultului musulman, Ioan Tudor și Miron Boldașu din partea cultului adventist de ziua șaptea.

Consfătuirea a fost prezidată de P.C. protoieru Pavel Cobilaș, care a adus un salut cald și frățesc tuturor participanților, urindu-le spor la muncă în cursul anului 1957.

De asemenea P.C. Sa a arătat în cuvîntare care este contribuția de colaborare a clerului în campania alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională, din 3 februarie 1957.

După aceea P.C. Sa dă cuvîntul P.C. Pr. Filip Dediu, secretarul Protoieriei, care a citit referatul: «Ultimele evenimente pe plan extern și intern».

Prin referatul P.C. Sale, se analizează ultimele evenimente petrecute pe plan extern și intern. Amintește, pe plan extern, de următoarele evenimente: Războiul agresiv împotriva Egiptului, declanșat de imperialiștii anglo-francezi și de sateliții lor Israelul, și de rebeliunea contra-revoluționară din Ungaria.

P.C. Sa expune pe larg felul cum au înțeles imperialiștii să înăbușe voința pașnicului popor egiptean de a-și folosi bunurile sale în construirea unei vieți noi. De asemenea expune felul în care au înțeles imperialiștii americani să se amestece în treburile interne ale Ungariei, inițiind și întreținind cu armament rebeliunea contra-revoluționară. Aceste evenimente au arătat pe deplin zvîrcolirea imperialiștilor de a instaura regimul de exploatare, și pe de altă parte dîrzenia cu care a luptat Egiptul și poporul ungar pentru zădărnicierea planurilor mîrșave de cotropire și înrobire. A scos în evidență că, popoarele egiptean și ungar nu sînt singure, ci toate țările dornice de pace sînt alături de ele și prin protestul lor au reușit ca ambele încercări ale imperialiștilor să se soldeze cu un eșec total.

În partea noastră poporul este alături de Partid și Guvern și muncește cu sîrg pentru prefacerea țării din eminaente agricolă, într-o țară industrial-agricolă.

Guvernul se străduiește să răspundă la acest elan de muncă cu îmbunătățirea condițiilor de trai, fapt pe care îl dovedește cu măsurile adoptate de plenara Comitetului Central al Partidului din 27-29 decembrie 1956.

Citează în întregime aceste măsuri și ajunge la concluzia că toate aceste măsuri vor contribui la cointeresarea muncitorilor, funcționarilor și țăranilor de pe ogoare, la sporirea productivității muncii, factor principal în construirea socialismului.

Se impune deci ca în campania de alegeri ce va avea loc la 3 februarie a.c., toate aceste realizări ale oamenilor muncii să fie cunoscute de fiecare cetățean, prin munca de lămurire dusă din partea preoțimii ortodoxe, care întotdeauna a fost la înălțimea chemării sale.

P.C. Sa expune, în continuare, sarcinile ce revin preoțimii în popularizarea tuturor acțiunilor inițiate de Partid și Guvern, inclusiv sarcina cooperativizării agriculturii.

La discuții, pe marginea referatului s-au înscris: Pr. Marin Apostol-Cernavodă, care a spus printre altele: «In predicile noastre să arătăm credincioșilor succesul cel mare al forțelor păcii prin hotărîrea O.N.U. de a obliga forțele agresoare să evacueze trupele din Egipt.

Rebeliunea din Ungaria a fost pregătită de forțele reacțiunii dinlăuntru, ajutată efectiv de reacțiunea imperialistă, folosind unele greșeli ale conducerii Ungariei, în sprijinul restaurării regimului care a apus pentru totdeauna.

Atunci cînd poporul a înțeles că este vorba de o restaurare a exploatării și înrobirii, a pornit la lichidarea rebeliunii și la refacerea patriei lor».

P.C. Sa citează unele realizări în orașul Cernavodă și apreciază în mod deosebit grija Partidului și Guvernului pentru înfrumusețarea orașului și modul cum preoții din acest oraș au sprijinit Sfatul Popular local în această acțiune.

Dl. Ioan Tudor, reprezentantul cultului adventist de ziua a șaptea a declarat: «Sînt pe deplin mulțumit de invitația ce mi s-a făcut de a participa la această consfătuire, care și de data aceasta mi-a oferit prilejul de a asculta un referat ce a fost prezentat cu toată competența de Părintele Filip Dediu.

Discuțiile ce s-au purtat îmi servesc pentru activitatea de viitor în mijlocul credincioșilor noștri. Consider că sîntem lămurii despre ceea ce vor imperialiștii și voi lupta cu și mai multă dîrzenie pentru apărarea păcii și voi face din fiecare credincios un vrednic apărător al cuceririlor poporului muncitor, voi face din fiecare credincios un cetățean conștient. Pentru campania alegerilor voi duce munca de lămurire în așa fel încît toți credincioșii să se înscrie la timp în listele electorale și voi populariza candidații F.D.P., candidații poporului».

Dl. Marin Boldășu, tot din partea cultului adventist, a spus:

«Această consfătuire a fost foarte bine venită, mai ales acum cînd poporul se pregătește pentru ziua alegerilor de deputați în Marea Adunare Națională. Pentru reușita acestor alegeri voi populariza realizările regimului democrației populare din Patria noastră și voi face din fiecare credincios un conștient alegător, așa încît nici un vot să nu fie anulat».

Dl. Ismail Abduraman, reprezentantul cultului musulman a spus: «Credincioșii musulmani sînt înfrățiți cu credincioșii ortodocși romîni și luptă pentru realizarea idealului comun — pacea. In predicile mele voi face ca fiecare enoriaș să înțeleagă toate măsurile luate de Partid și Guvern, inclusiv cele adoptate de plenara Partidului din 17-29 decembrie 1956 și să le aprecieze la justa lor valoare. Voi lupta cu abnegație pentru punerea lor în aplicare, pentru campania alegerilor, voi stărui ca fiecare cetățean să fie înscris în listele de alegători».

Pr. I. Tobă-Basarab a spus: «Consfătuirea de azi constituie un nou imbold de muncă pentru fiecare preot. Expunerea evenimentelor internaționale și expunerea realizărilor pe plan intern a făcut ca fiecare preot să urască încercările de înrobire din partea acelor care nu se satură sugînd vlagă muncitorilor și să aprecieze la justa ei valoare strădania de zi cu zi a Partidului și Guvernului pentru a fãuri oamenilor muncii o viață prosperă.

Imi iau angajamentul ca în locul de munca unde mă găsesc să popularizez toate acțiunile întreprinse de Partid și Guvern, iar cu ocazia desfășurării campaniei alegerilor, să muncesc pentru ca toate voturile să revină candidaților F.D.P., candidaților unei vieți noi».

Pr. T. Sargarodschi-Izvorul Mare, a spus: «Imi iau angajamentul să duc munca de lămurire în masa credincioșilor în așa mod, încît nici unul să nu rămînă fără a-și da votul celor mai buni fii ai poporului nostru».

P.C. Protoiereu Pavel Cobilaș a spus: «De la început țin să precizez anumite amănunte în legătură cu evenimentele externe petrecute în ultimul timp și anume: Agresiunea împotriva Egiptului și rebeliunea contra-revoluționară din Ungaria. Putschul din Ungaria a fost provocat de reacțiunea internă ungară, sprijinit și subvenționat de puterile imperialiste în frunte cu S.U.A. Oamenii muncii din Ungaria și-au dat seama la timp și de aceea rebeliunea a fost înăbușită.

Intervenția Uniunii Sovietice pentru înăbușirea rebeliunii nu a fost un amestec din partea U.R.S.S. în treburile interne ale Ungariei, cum se pretinde de unii dușmani ai democrației și păcii, ci s-a petrecut numai în urma solicitării de către guvernul ungar și în virtutea acordurilor existente între cele două țări».

P.C. Sa scoate în evidență elanul cu care oamenii muncii din Patria noastră muncesc pentru sporirea producției și grija Partidului și Guvernului pentru ca, condițiile de trai să fie îmbunătățite zi de zi.

În acest sens P.C. Sa citează măsurile adoptate de plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 27-29 decembrie 1956, și îndeamnă preoțimea ca, cu ocazia muncii de lămurire în campania alegerilor să popularizeze aceste măsuri, arătînd poporului că ele nu sînt promisiuni ale demagogilor din vechile partide, ci sînt măsuri care se vor pune în aplicare, tot pentru binele poporului.

Guvernul și Partidul promite atunci cînd crede că se poate face, se bazează pe un plan bine întocmit și de aceea nu se abate de la ceea ce a hotărît să inițieze pentru binele poporului.

Ca sarcini de seamă, P.C. Sa enumeră: fiecare preot în parohia sa să popularizeze pe candidații poporului și să facă distincția între deputații de altădată și deputații de acum. Să lămurească pe fiecare credincios în parte ca să se înscrie la timp în listele electorale și să fie bine edificat asupra felului cum se votează. Să popularizeze realizările regimului nostru, folosind în acest sens ziarul «Dobrogea Nouă» din 9 decembrie 1956, unde sînt expuse de dl. secretar al Comitetului Regional de Partid.

P.C. Sa citează apoi realizări din raionul Medgidia și apreciază în mod deosebit succesul pe care l-au avut oamenii muncii din țara noastră de a o transforma dintr-o țară agricolă, într-o țară industrial-agricolă.

«Ceea ce este important pentru fiecare preot în activitatea sa, — spune în continuare, P.C. Sa, — este hotărîrea fermă că tot ce s-a făcut în țară, s-a făcut pentru binele poporului». Roagă pe C.C. Preoți și pe reprezentanții cultelor ca, odată întorși acasă la locurile lor de muncă, să sporească munca și vigilența și să fie vrednici colaboratori în opera cooperativizării agriculturii, fiind permanent alături de Sfaturile Populare, alături de brigăzile de lămurire, făcînd din acestea o datorie de onoare ca în preajma alegerilor, raionul Medgidia să fie 100% cooperativizat.

Din felul cum s-a desfășurat conferința, se constată cu bucurie că preoțimea ortodoxă din raionul Medgidia, înfrățită cu reprezentanții celorlalte culte din raion, sînt hotărîți ca și în anul ce a început să fie alături de Partid și Guvern, alături de popor, muncind pentru binele și pentru pacea a toată lumea.

În ziua de 29 martie 1957, a avut loc o consfătuire interconfesională, în sala Căminului Preoțesc din str. Sf. Nicolae nr. 4, la care au participat reprezentanții cultelor religioase din orașul Galați.

Prezidiul ședinței a fost format din P. C. Pr. M. Blănaru, consilier ad-tiv, delegat al P. S. Episcop Chesarie, P. C. Pr. T. Stănescu, protoiereul raionului Galați, D-l Mihail Gheorghiu, împuternicitul regional al Departamentului Cultelor, D-l Negreanu din partea Comitetului orășenesc de luptă pentru pace, Rabin Margulius — Cultul Mozaic, I. Mirea — Cultul adventist de ziua 7-tea, pr. I. Vetrov — cultul Lipovenesc, N. Nicolae din partea creștinilor după Evanghelie și C. Pr. D. Portase ca secretar de ședință.

Cuvîntul de deschidere a fost rostit de P. C. Pr. M. Blănaru, Consilier ad-tiv, care a adus salutul și binecuvîntarea din partea P. S. Episcop Chesarie.

«Ne aflăm la sfîrșitul trim. I al anului 1957, în cadrul căruia s-au desfășurat pe plan internațional evenimente de mare însemnătate, pe care voi căuta să le împrăștiem cu prilejul acestei adunări a tuturor reprezentanților cultelor din orașul Galați».

Vorbitorul a trecut în revistă eșecul cu care s-au soldat cele două mari evenimente din toamna anului trecut: agresiunea imperialistă din Egipt și Resmerița contra-revoluționară din Ungaria, datorită solidarității proletariatului internațional și a popoarelor democratice din lagărul păcii în frunte cu Uniunea Sovietică.

«Azi popoarele iubitoare de pace și libertate — spune vorbitorul — cunosc bine care sînt intențiile imperialismului exploatare, — și de aceea partizanii păcii din lumea întreagă luptă cu tot elanul pentru a salva omenirea de pericolul unui al treilea război mondial.

Țara noastră se află în rîndul popoarelor care apără pacea și construiește socialismul.

Conducătorii Patriei noastre străduiesc să creeze poporului muncitor de la orașe și sate, condițiuni de viață cît mai bune».

Referatul prezentat a fost ascultat cu multă însuflețire de întreaga asistență după care a urmat seria discuțiilor.

D-l Mirea, din partea cultului adventist de ziua 7-tea, luînd cuvîntul a spus: «Viața este un dar de la Dumnezeu» și nu poate fi răscumpărată cu nimic. Dar viața în relațiile dintre oameni și popoare, adesea este amenințată.

Azi imperialiștii amenință viața oamenilor cu pregătirea unui alt război mondial. Împotriva acestor ucigași ai umanității se ridică azi uriașa forță a partizanilor păcii din lumea întreagă. Noi, credincioșii cultului adventist de ziua șaptea sîntem alături de toate înfăptuirile regimului nostru popular și vom lupta cu toată încrederea în victoria păcii».

C. Pr. Constantin Cronț de la parohia Sf. Nicolae, arată că sarcina principală de azi a clerului este de a lumina poporul credincios în mod just asupra tuturor problemelor internaționale în cadrul luptei pentru apărarea păcii.

C. Pr. Filip Gugoșă de la parohia Adormirea, spune: «Ca preot, am toată încrederea în victoria desăvârșită a forțelor păcii și de aceea voi căuta să dezvolt în conștiința enoriașilor mei ideea că pacea va fi instaurată în toată lumea.

C. Pr. Teodor Trandafir de la parohia Vovidenia, arată că pacea care se află în sufletele noastre, constituită pentru toată preoțimea ortodoxă, idealul cel mai înalt de luptă și muncă în pastorația noastră misionară. Ea stă la baza tuturor acțiunilor noastre în munca ce o desfășurăm în parohiile noastre.

P. C. Pr. T. Stănescu, protoiereu, în numele preoțimii ortodoxe, spune printre altele: «se simte nevoia ca, Comitetul orașenesc de luptă pentru pace să țină un contact cât mai strâns cu Comitetele de Pace din oraș, unde preoțimea ortodoxă activează cu toată dragostea, pentru o îndrumare cât mai rodnică în desfășurarea acestei nobile acțiuni de pace.

Preoțimea ortodoxă din Galați, se află încadrată în comitetele de pace, unde și în viitor va depune aceiași rîvnă pentru victoria păcii».

D-l M. Gheorghiu — împuternicitul regional al Departamentului Cultelor de pe lângă Consiliul de Miniștri, luînd cuvîntul a spus: «pacea, trebuie să fie obiectivul principal în activitatea de muncă a tuturor reprezentanților cultelor din țara noastră.

Departamentul Cultelor cunoaște munca ce se desfășoară în această regiune în cadrul luptei pentru apărarea păcii și crede că și de acum înainte, fiecare la locul său de muncă va fi un misionar conștient și un interpret fidel în lupta pentru apărarea păcii».

În cadrul acestor discuții a luat cuvîntul și Dl. Rabin Margulius din partea cultului mozaic, arătînd atașamentul său și al populației mozaice la lupta pentru apărarea păcii.

În încheiere, P.C. Pr. Consilier M. Blănaru, rezumînd cele discutate în această adunare, spune: «Am ascultat cu multă atenție expunerea asupra evenimentelor internaționale și pe plan intern în legătură cu acțiunea luptei pentru apărarea păcii, precum și discuțiunile purtate în jurul referatului și constat cu bucurie că toate problemele legate de apărarea păcii au fost în mod suficient lămurite și luminate.

Plecăm de aici întăriți sufletește cu un bogat material de cunoștințe variate pentru interpretarea și explicarea în mod just a tuturor problemelor sociale legate de lupta pentru pace».

Consfătuirea a luat sfîrșit la orele 13.

Preot M. BLĂNARU

SFINȚIREA BISERICII DIN ORAȘUL SULINA

În zorii zilei de 24 noembrie 1956, P. S. Episcop Chesarie a plecat cu mașina spre orașul Tulcea, însoțit de P. C. Consilieri Pr. M. Blănaru și I. Teoharie și de Arhid. N. Piroșcă.

De la Tulcea, unde s-a mai adăugat la numărul celor ce îl însoțeau pe P. S. și P. C. Protoiereu Grădinaru, am pornit spre Sulina cu vaporul, la orele 13.

După o călătorie de 4,30 ore, am ajuns pe înserate la Sulina, unde la debarcare erau adunați sute de credincioși întru întâmpinarea P. S. lor Părinte. Toți cei de față s-au înclinat în semn de respect Părintelui lor sufletesc și i-au cerut binecuvântarea arhierescă. Epitropul bisericii a întâmpinat pe P. S. Episcop cu pîine și sare și i-a adresat un cuvînt de bun sosît.

La orele 18 se începe slujba vecerniei de P. S. Episcop Chesarie înconjurat de soborul de preoți care l-au însoțit în călătorie.

Ziua de 25 noiembrie 1956, a fost o zi de bucurie duhovnicească pentru credincioșii din parohia Sulina care au asistat în număr impunător la slujba oficiată de P. S. Episcop Chesarie, în vederea sfințirii și redării cultului a sf. biserici.

Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de corul bisericii și de cîntăreții Alex. Avram și Constantin Roșca din orașul Tulcea.

După sf. liturghie, C. Pr. Paroh. V. Andreescu, în cuvîntul său a expus felul cum au decurs lucrările care s-au realizat în scurt timp, datorită muncii unite depuse de organele parohiale și concursului avut din partea credincioșilor, care cu toată dragostea și-au dat contribuția pentru renovarea sf. biserici.

A mulțumit deasemenea și organelor locale care și ele au dat neprecuțit concurs.

După aceia, P. S. Episcop Chesarie a adus elogiul și mulțumiri părintelui paroh, organelor parohiale, enoriașilor și tuturor ostenitorilor, care au depus muncă și și-au dat obolul pentru desăvîrșirea lucrărilor.

P. S. Sa, subliniază deasemenea, jertfa și dragostea cu care s-a lucrat la renovarea bisericii din Sulina.

P. S. Sa, îndeamnă pe credincioșii adunați la sf. biserică, să fie stăpîniți de dragoste și pace, înlăturînd neînțelegerile dintre ei, îndemnîndu-i să țină legătura cu biserica, să trăiască în dragoste, căci dragostea dintre oameni este cununa faptelor bune.

Îndeamnă pe credincioși să sprijine eforturile Guvernului, pentru o viață mai bună, mai fericită.

După însuflețita cuvîntare, P. S. Episcop hirotesește, în «iconom stavrofor» pe P.C. Pr. Consilier M. Blănaru și în «iconom» pe C. Pr. Consilier I. Teoharie și pe P. C. Protoiereu I. Grădinaru.

Deasemenea Prea Sfințitul anunță că Părintele Paroh Vasile Andreescu își menține distincția de «iconom».

Aceste distincții au fost acordate celor de mai sus, de către Sf. Sinod. După sf. slujbă, P. S. Episcop împreună cu însoțitorii au plecat spre Tulcea cu vaporul Sulina.

Neuitată va rămîne în sufletele credincioșilor din parohia Sulina, slujba arhierescă și clipele petrecute împreună cu arhipăstorul lor sufletesc.

Pr. M. BLANARU

VIZITE CANONICE

În ziua a doua de Sf. Paști, P.S. Episcop Chesarie a purces de dimineață la vizitarea mai multor biserici din raionul Berești, raion revenit de curînd sub jurisdicția Eparhiei Dunărea de Jos, Galați.

Datorită vremii frumoase, drumul a fost accesibil și P.S. Sa a putut să pătrundă cu ușurință la bisericuțele modeste așezate pe coaste de dealuri, sau în văi și să ducă preoților și credincioșilor din acele părți cuvînt de învățătură și de îndemn, spre cele ce sînt de folos sufletului și trupului.

Prima biserică vizitată a fost cea din parohia Cavadinești I, după care a urmat apoi Cavadinești II, Vădeni, Rugineni, Gănești I și II, Comănești, Puricani, Aldești și Sipeni.

Fiind în vreme de slujbă, preoții au fost găsiți la datorie iar bisericile pline de credincioși.

La fiecare biserică, P.S. Episcop s-a interesat de problemele locale, de starea parohiei, a personalului bisericesc și a credincioșilor, iar prin cuvîntul P.S. Sale, le-a împărtășit părinteasca bucurie și binecuvîntare de «Invierea Domnului», cu frumoase învățături și îndemnuri pentru viața cea bună, închinată propășirii Bisericii și Patriei noastre.

Redăm un crîmpei din cuvîntul rostit de P.S. Sa la parohia Cavadi-nești I:

«Dați Cezarului ce este ale Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu», — a spus P.S. Sa — și atunci belșugul, voia bună, pacea și mîntuirea sufletului sînt asigurate pentru fiecare din noi.

Prin datoriile pe care le avem față de Cezar, după cum arată Mîntuitorul Iisus Hristos, noi înțelegem datoriile pe care le avem față de conducătorii Patriei noastre, conducători aleși de noi din mijlocul nostru, pentru destoinicia lor, și puși în fruntea treburilor obștești, ca să ne conducă, să ne apere și să ne îndrumeze spre tot ceea ce este bun și folositor în viață. Lor le datorăm ascultare, respect și sprijin, pentru ca să poată duce la bun sfîrșit toate lucrările pe care le rînduiesc, pentru binele poporului nostru.

Prin datoriile către Dumnezeu, a adăugat P.S. Sa, noi înțelegem și datoriile către sufletul nostru, către sufletul strămoșilor noștri, către Biserică și către slujitorii ei. Dumnezeu nu voiește nimic pentru Sine din ceea ce îi datorăm Lui. Dar voiește ca tot ceea ce datorăm Lui să dăm semenilor noștri. Astfel că, străduința noastră aci în lume pentru o viață curată, bogată în fapte bune, pentru pace, pentru dragoste și bună înțelegere în familiile noastre și între toți oamenii și toate popoarele, sînt lucruri pentru a căror împlinire Biserica și credincioșii se roagă zilnic lui Dumnezeu, ca să le binecuvînteze și să le sporească puterea.

La bisericile din parohiile Cavadinești II, Vădeni, Gănești I și Sipe-ni, P.S. Sa a dat îndrumări preoților, credincioșilor și membrilor Con-siliului parohial pentru începerea și continuarea lucrărilor de reparație și construcție, întrucît acele biserici au suferit de pe urma cutremurului din 1940.

Bisericile vizitate cu acest prilej sînt în general modeste și de pro-porție redusă. Majoritatea lor sînt construite din paiantă sau chirpici. La unele, pereții sînt înveliți cu scîndură pe dinafară, pentru o mai bună conservare. Totuși, cînd sînt bine întreținute, ele au un aspect frumos, cum este de exemplu cea de la parohia Comănești.

Această biserică este tot din paianță, dar atît mobilierul din interior cît și soîndura care învește pereții în exterior sînt vopsite curat și bine întreținute. Imprejurul ei sînt plantați pomi și flori, care îi dau înfățișare plăcută și îmbietoare la reculegere și meditație.

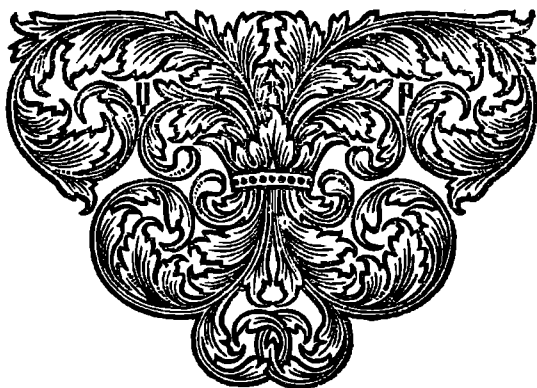
În zilele de 25 și 26 aprilie a.c., P.S. Sa a vizitat mînăstirea Adam din același raion și a oficiat slujba arhierescă în legătură cu sărbătoarea «Izvorul Tămăduirii», care este al doilea hram al mînăstirii.

La slujbă, alături de P.S. Episcop au participat duhovnicii mînăstirii și unii preoți din parohiile învecinate, în frunte cu P.C. Pr. Gheorghe Ciupercă, protoiereul raionului Berești.

P.S. Sa a vorbit soborului și mulțimilor de închinători atît la privegherea din ajun, cît și a doua zi, după săvîrșirea slujbei pentru Aghiazma cea mică.

Cu prilejul acestor vizite chiriarhale la parohii și la mînăstirea Adam, atît preoții, credincioșii cît și soborul mînăstirii au mulțumit P.S. Episcop Chesarie, pentru cercetarea părintească și bunele sfătuiri ce le-a dat și l-au rugat să mai vină și cu alte prilejuri pentru a le bincuvînta osteneala și a le da îndrumările cuvenite.

Arhim. IERONIM MOTOC

OFICIALE – ADMINISTRATIVE

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTIOR

PAROHII VACANTE

Se publică, spre a fi ocupat cu nou titular, următorul post de preot, cu termen pentru depunerea cererilor și actelor, 30 zile de la data apariției numărului prezent al revistei «Glasul Bisericii»:

1. Postul nebugetar de preot paroh de la parohia Valea Româneștilor, raionul Muscel, parohie de categoria II-a, cu 262 familii.

Cererile și actele se vor depune în termen la Protoieria raionului respectiv.

Cererile depuse pe altă cale sau cu acte lipsă, cum și cele nedepuse în termen, nu vor fi luate în considerație.

Pe lângă actele cerute cu circulara nr. 8512/954, candidații vor depune procesele verbale tip de inspecție, pe anii 1955 și 1956 și memoriul de activitate pe acești ani, iar cei din alte eparhii vor depune nota administrativă și pe anii 1955, 1956, pe lângă cea de pe anii 1949-1954 inclusiv.

MIȘCAREA PERSONALULUI

I. TRANSFERARI.

a) Preoți.

1. Temei nr. 19526/956. Preotul Șurcă Stoian de la parohia Schitul Poenari, raionul Alexandria, se transferă în postul de preot paroh de la parohia Purani, același raion, pe data de 1 febr. 1957.

2. Temei nr. 21506/956. Preotul Dincă Gheorghe de la parohia Epurești II, raionul Domnești, se transferă reciproc cu preotul Iancu Tudor, de la parohia Mereinii de Sus, raionul Videle, pe data de 1 aprilie 1957.

3. Temei nr. 746/957. Preotul Virgil Duțoiu de la parohia Capul Piscului, raionul Muscel, se transferă reciproc cu preotul Stan St. Popescu, de la parohia Turculești, raionul Topoloveni, pe data de 1 febr. 1957.

4. Temei nr. 980/957. Preotul Dașchevici Porfirie de la parohia Rominești, raionul Făget, Arhiepiscopia Timișoarei, se transferă în postul de preot paroh la parohia Degerați, raionul Cricov, pe data de 1 ian. 1957.

5. Temei nr. 3453/957. Protosinghelul Clement Pinzaru de la minăstirea Curtea de Argeș, se transferă reciproc cu protoisnghelul Cosma Grigoriu, de la schitul Târița-Iași, pe data de 1 martie 1957.

6. Temei nr. 4166/957. Preotul Vasile Ionescu de la parohia Apărătorii Patriei I, raionul N. Bălcescu din Capitală, se transferă în postul de preot paroh de la parohia Buna Vestire-Belu din același raion, pe data de 1 aprilie 1957.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 1171/957. Cîntărețul Gh. Preoteșcu de la parohia Strimba de Sus, raionul Vidra se transferă la parohia Uzunu, raionul Giurgiu, pe data de 1 ianuarie 1957.

II. NUMIRI, HIROTONII ȘI INCADRARI.

a) Preoți.

1. 1. Temei nr. 743/957. Diaconul Ioan I. Rămureanu, asistent la Institutul Teologic de grad universitar din București, a fost hirotonit în preot pe seama capelei numitului Institut, la data de 10 martie 1957.

2. Temei nr. 2994/957. Preotul Ștefan P. Dima se reincadrează în postul III de preot la parohia Sf. Nicolae Catedrala din orașul Călărași, pe data de 1 martie 1957.

3. Temei nr. 2998/957. Cuv. Părinte Irodion Caraman se numește în postul de preot și superior la schitul Ciocanul, raionul Muscel, pe data de 15 febr. 1957.

4. Temei nr. 3537/957. Licențiatul în Teologie Gheorghe Veringioiu se numește în postul de preot paroh la parohia Valea Stîlpului, raionul Teleajen, pe data de 1 martie 1957.

5. Temei nr. 3879, 4133/957. Preotul Toader D. Teodorescu de la parohia Schitu, raionul Drăgănești-Vlașca trece în postul de preot paroh vacant de la aceeași parohie, pe data de 1 aprilie 1957.

6. Temei nr. 4258/957. Diaconul Vasile Diaconescu de la parohia Delea Veche, raionul 23 August din Capitală, se numește în postul II de preot de la aceeași parohie, pe data de 15 martie 1957.

b) Cîntăreți.

1. Temei nr. 1172/957. Diaconul-cîntăreț Molozaenco Mihail se numește în postul de cîntăreț la biserica ortodoxă rusă, raionul T. Vladimirescu din Capitală, pe data de 1 ian. 1957.

2. Temei nr. 1589/957. Dl. Const. Răducă se numește în post de cîntăreț la parohia Sf. Treime-Tei, raionul 1 Mai din Capitală, pe data de 1 ian. 1957.

3. Temei nr. 3282/957. Dl. Ocroteală N. Nicolae se numește în postul I de cîntăreț de la parohia Sf. Nicolae din Oltenița, pe data de 1 febr. 1957.

4. Temei nr. 4147/957. Dl. Ioan Bărbulescu se numește în postul II de cîntăreț la parohia Sf. Antonie cel Mare din orașul Ploești, pe data de 1 martie 1957.

c) Personal administrativ și de îngrijire, etc.

1. Temei nr. 152/957. Monahia Magdalena Bejan se numește în postul de stareță o Sf. Minăstiri Samurcășesti Ciorogîrla, raionul Domnești, pe data de 5 ianuarie 1957.

2. Temei nr. 22177/957. Dl. Spiroiu Mihail se numește în post de mecanic auto la Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pe data de 1 ian. 1957.

3. Temei nr. 1324/957. Dl. Drăgan Ioan se numește în postul de conducător auto la Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pe data de 1 ian. 1957.

III. SCHIMBARI IN CONDUCEREA OFICIULUI PAROHIAL.

1. Temei nr. 2840/957. Oficiul parohial al parohiei Aricești Rahtivanu, raionul Ploești, se încredințează preotului Emil Enăchescu, pe data de 1 febr. 1957.
2. Temei nr. 4581/957. Oficiul parohial al parohiei Sf. Atanasie-Ploești se încredințează preotului I. Vulcan, pe data de 1 aprilie 1957.
3. Temei nr. 4609/957. Oficiul parohial al parohiei Căscioarele, raionul Titu, se încredințează preotului Laurențiu Stănescu, pe data de 1 aprilie 1957.

IV. DECESE.

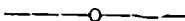
1. Temei nr. 351/957. Preotul Const. Ionescu de la parohia Rătești, raionul Topoloveni, a încetat din viață la 7 ian. 1957.
2. Temei nr. 568/957. Preotul Ghinculov Alex. din parohia Cojocaru, raionul Găești, a încetat din viață la 11 ian. 1957.
3. Temei nr. 587/957. Preotul Ștefănescu Dumitru de la parohia Sf. Spiridon, orașul Ploești, a încetat din viață la 2 ian. 1957.
4. Temei nr. 2701/957. Preotul Georgescu Marin de la parohia Drugănești, raionul Domnești, a încetat din viață la 18 febr. 1957.
5. Temei nr. 3285/957. Preotul Răzescu Iulian de la parohia Buna Vestire-Belu din Capitală a încetat din viață la 17 febr. 1957.
6. Temei nr. 3544/957. Cîntărețul Ioan Drăgan de la parohia Floreasca, raionul Stalin din Capitală, a încetat din viață pe data de 26 febr. 1957.

V. INFIINȚARI ȘI DESFIINȚARI DE POSTURI DE PREOT ȘI PAROHII.

1. Temei nr. 20325/956. Se înființează postul II de preot extrabugetar la parohia Sirna, raionul Ploești, pentru satul Sirna.
2. Temei nr. 1059/957. Se desființează parohia Drugănești, raionul Domnești, contopindu-se cu parohia Stoenesti, raionul Domnești, fosta parohie Drugănești devenind filiala parohiei Stoenesti-Drugănești.
3. Temei nr. 1259/957. Se închide postul de preot II de la parohia Răsukenii de Sus, raionul Drugănești-Vlașca.
4. Temei nr. 2994/957. Se redeschide postul III de preot de la parohia Sf. Nicolae Catedrală din orașul Călărași.
5. Temei nr. 4258/957. Se închide postul de diacon de la parohia Delea Veche, raionul 23 August din Capitală, în care a funcționat diaconul Vasile Diaconescu, avansat în post de preot.

VI. HIROTESI.

1. Temei nr. 21875/956. Preotul Lospa Dumitru, de la parohia Goga, raionul Ploești, a fost hirotesit în duhovnic de către Prea Sfințitul Episcop Theoctist Botoșăneanu, Vicar Patriarhal, în ziua de 27 febr. 1957.
2. Temei nr. 1895/957. Preotul Nicolae Tăbircă, de la parohia Scheiu I, raionul Găești, a fost hirotesit în duhovnic, de către Prea Sfințitul Episcop Theoctist Botoșăneanu, Vicar Patriarhal, în ziua de 6 martie 1957.

EPISCOPIA DUNĂRII DE JOSMIȘCAREA PERSONALULUI

ANGAJARI.

Tem. 1878/1957. Se recunosc următoarele angajări:

1. Dl. Sandu Vasile se angajează în postul de paraclisier la parohia Pechea, raionul Galați, pe data de 1 ianuarie 1957.
2. Dl. Avram Dumitrache în postul de încasator, Dl. Dobrea Ioan în postul de paraclisier și D-na Beșman Sanda în postul de pangaristă, toți la parohia Smîrdan, raionul Galați, pe data de 1 ianuarie 1957.
3. D-na Cheluță Niculina, în postul de paraclisier la parohia Sf. Apostoli, Galați.
4. Dl. Marin N. Panait în postul de cîntăreț la parohia Mușețeanca, raionul Călmățui, pe data de 1 ianuarie 1957.
5. D-na Vasilina Lupu în postul de paraclisier la parohia Buna Vestire, Galați, pe data de 1 ianuarie 1957, în locul D-lui Manolache Vasile, demisionat.
6. Dl. Dragomir Constantin, în postul de paraclisier la parohia Precista-Galați, pe data de 1 ianuarie 1957.
7. Dl. Teodor Carp, în postul de cîntăreț provizoriu, la parohia Fîrțănești, raionul Bujor, pe data de 1 ianuarie 1957.
8. Dl. Albu Gheorghe, în postul de paraclisier la parohia Surdila Greci, raionul Filimon Sirbu, pe data de 1 ian. 1957.
9. Tem. nr. 2196/1957. Pe data de 1 aprilie 1957, C. Pr. I. Apostolescu se transferă din postul de secretar al Protoieriei raionului Constanța, în postul de gestionar al acelei Protoierii.

Pe aceeași dată se angajează în postul de secretar rămas vacant, C. Pr. Preda Ionescu de la parohia Sf. Andrei Palas-Constanța.

TRANSFERARI.

Tem. nr. 2032/1957. C. Pr. Ioachim Vasile de la parohia Urzica, raionul Corabia, regiunea Craiova, se transferă pe data de 1 aprilie 1957 de la sus numita parohie, la parohia Gura Dobrogei, raionul Medgidia, reg. Constanța.

HIROTONII

Tem. nr. 1877/1957. Tînărul Crețu Costică a fost hirotonit preot pe seama parohiei Osmanu, raionul Brăila, în postul II bugetar, pe data de 15 aprilie 1957.

SUPLINȚI.

Tem. nr. 2195/1957. C. Pr. Vasile Iliescu i s-a dat delegație de suplinire pe data de 15 aprilie 1957, a postului II de la parohia Filimon Sirbu, raionul Tulcea.

INCADRARI.

Tem. nr. 1946/1957. P.C. Arhid. N. Piroșcă se încadrează pe data de 15 aprilie 1957 în postul de preot la parohia Sf. Spiridon, orașul Galați.

DEMISII.

Tem. nr. 1880/1957. C. Pr. Zaharia Rusu de la parohia Latinu, raionul Brăila, a demisionat din postul de preot de la suszisa parohie, pe data de 1 aprilie 1957, fiind pensionat.

EVIDENȚIERI.

Tem. nr. 2039/1957. CC. Preoți Vasile Cioară de la parohia Sf. Andrei Palas și Ciorbaru Ioan de la parohia Sf. împărați Constantin și Elena, orașul Constanța, li se aduc mulțumiri și arhieresti binecuvântări, evidențiindu-se pe raion, pentru activitatea socială și loială colaborare cu organele puterii de Stat locale, pentru binele obștesc.

Tem. nr. 2233/1957. Se aduc mulțumiri și arhieresti binecuvântări, credincioșilor din parohia Traian, raionul Galați, care la îndemnul C. Pr. paroh P. Asultanei, au împodobit sf. locaș cu următoarele obiecte:

1. Sandu Stan, episcop, — un felon și un rind de acoperămintे.
2. Tanasache Frangulea — una Sf. Evanghelie.
3. Gheorghe C. Leopa — sf. vase complete.
4. Sandu Lepădatu —, una Sf. Cruce cu postament.
5. Irimia Petrică — un prapur.

Din donațiile celorlalți credincioși, sf. biserică a fost înzestrată și cu următoarele obiecte: un stihar, două rinduri mănecuțe, două briie, două epitrahile, douăzeci preșuri, una dveră și cinci perdele.

Dumnezeu să-i țină în a Sa pază!

A APĂRUT

CARTE
DE
RUGĂCIUNI

PENTRU TOT CREȘTINUL
CUPRINZÎND RUGĂCIUNILE DE TREBUINȚĂ,
SFÎNTA LITURGHIE, ÎNSEMNĂRI DIN TIPIC
ȘI FELURITE POVĂȚUIRI DE FOLOS OBȘTESC

TIPĂRITĂ CU BINECUVÎNTAREA
PREA FERICITULUI
JUSTINIAN
PATRIARHUL ROMÎNIEI

EDITURA
CENTRULUI MITROPOLITAN AL UNGRO-VLAHIEI
1957

A APĂRUT

MINEIUL
LUNII
FEBRUARIE

TIPĂRIT ÎN ZILELE PĂSTORIEI
PREA FERICITULUI
JUSTINIAN
PATRIARHUL ROMÂNIEI

CU APROBAREA SFÎNTULUI SINOD
AL SFINTEI BISERICI AUTOCEFALE
ORTODOXE ROMÎNE

BUCUREȘTI
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXA
1957

ÎN CURÎND VA APARE

NICOLAE LUNGU
CONFERENȚIAR LA INSTITUTUL TEOLOGIC DIN BUCUREȘTI
DIRECTOR AL CORALEI SFINTEI PATRIARHII

LITURGHIA PSALTICA

VECHILE MELODII BISERICEȘTI TRADIȚIONALE
TRANSCRISE PE NOTAȚIA LINIARĂ
ȘI ARMONIZATE PENTRU COR MIXT

TIPĂRIT CU APROBAREA SFÎNTULUI SINOD
ȘI CU BINECUVÎNTAREA PREA FERICITULUI

JUSTINIAN
PATRIARHUL ROMÎNIEI

BUCUREȘTI
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC DE MIȘIUNE ORTODOXA
1 9 5 7

CUPRINSUL

Pagina

P. F. Patriarh Justinian, Pastorală de Sf. Paști	203
P. S. Episcop Antim al Buzăului, Pastorală de Sf. Paști	209
P. S. Episcop Chesarie al Dunării de Jos, Pastorală de Sf. Paști	219
Pr. Stan C. Dimancea, De Sfintele Paști, la Palatul Patriarhal din București	217

INDRUMĂRI PASTORALE

Diacon Gh. Papuc, Mărturiile ale Invierii	225
Diac. Prof. O. Bucevschi, Sfinții Apostoli pe Golgota	229
Protos. Emilian Birdaș, La Duminică Rusalțiilor	233

PENTRU APARAREA PACII

Cronicar, Vizita pastorului Uffe Hansen	236
---	-----

STUDII ȘI RECENZII

Asist. Const. C. Pavel, Principii de morală socială în Epistolele sobornicești	238
Arhim. Atanase Gladcovschi, Monahi cronicari din Sf. Mănăstire Cernica	247
Pr. Gabriel Cocora, Ierodiaconul Dionisie Romano «profesor național» la Buzău	256
Pr. Marin Apostol, Despre «Stilpii» care se citește la morți	265

COMEMORARI

Pr. Grigore N. Popescu, În amintirea urcării pe tron a Marelui Ștefan	279
---	-----

VIATA BISERICEAȘCA ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI

Arhiepiscopia Bucureștilor.

Pr. Ioan Berbeceanu, Concertul de Triod al Coralei Preoților din Capitală	288
Gheorghe Alexe, Concertul de Păsesimi dat de Corala Sfintei Patriarhii	292
Asist. C. Pavel, Hirotonia în preot a P.C. Diacon Ioan I. Rămureanu	295
Asistent, Prăznuirea hramului Izvorul Tămăduirii de la mănăstirea Ghighiu	300
Arhim. Justinian Florea, Viața în mănăstiri	303
N. Eufrosina, Sfânta Mănăstire Ghighiu	307
Teodor N. Manolache, † Șerban Ionescu	310
Asistent, † Preotul Alexandru Dragomirescu	319
Asistent, † Preotul Dumitru Ștefănescu	320
Asistent, † Preotul Marin Georgescu	321

Episcopia Buzăului.

Asistent, Consfătuirea interconfesională a reprezentanților cultelor din reg. Ploești	322
Cronicar, Biserici reînnoite	326

Episcopia Dunării de Jos.

Preot M. Blănaru, Conferințe interconfesionale	329
Preot M. Blănaru, Sfințirea bisericii din orașul Sulina	334
Arhim. Ieronim Motoc, Vizite canonice	335

OFICIALE ADMINISTRATIVE.

Arhiepiscopia Bucureștilor.

— Parohii vacante	337
— Mișcarea personalului	337
Episcopia Dunării de Jos.	
— Mișcarea personalului	340

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MIȘIUNE ORTODOXA
1957